

Bilten 152

godina xiv. • listopad 2009.

tromjesečno izvješće

HRVATSKA NARODNA BANKA

Hrvatska narodna banka

BILTEN

IZDAVAČ Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 01/ 4564-555
Telefon: 01/ 4565-006
Telefaks: 01/ 4564-687

WEB-ADRESA <http://www.hnb.hr>

Podaci se objavljaju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na web-stranicama Međunarodnoga monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

Tiskano u 550 primjeraka

ISSN 1331–6036

Hrvatska narodna banka

BILTEN

Zagreb, 2009.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomske indikatori

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Površina (u km ²)	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538
Broj stanovnika (u mil.)	4,554	4,426*	4,440	4,440	4,440	4,439	4,442	4,440	4,436	4,435
BDP (u mil. HRK, tekuće cijene) ^a	164.054	176.690	190.796	208.223	227.012	245.550	264.367	286.341	314.223	342.159
BDP (u mil. EUR, tekuće cijene)	21.638	23.146	25.538	28.112	30.011	32.759	35.725	39.102	42.833	47.370
BDP po stanovniku (u EUR)	4.751	5.229	5.752	6.331	6.759	7.380	8.043	8.807	9.656	10.682
BDP – godišnja stopa rasta (u %, stalne cijene)	-1,5	3,0	3,8	5,4	5,0	4,2	4,2	4,7	5,5	2,4
Prosječna godišnja stopa inflacije ^b	4,0	4,6	3,8	1,7	1,8	2,1	3,3	3,2	2,9	6,1
Tekući račun platne bilance (u mil. EUR)	-1.429	-568	-821	-2.099	-1.889	-1.434	-1.976	-2.715	-3.239	-4.385
Tekući račun platne bilance (u % BDP-a)	-6,6	-2,5	-3,2	-7,5	-6,3	-4,4	-5,5	-6,9	-7,6	-9,3
Izvoz robe i usluga (u % BDP-a)	35,3	40,7	42,3	39,6	43,8	43,5	42,8	43,5	42,8	42,0
Uvoz robe i usluga (u % BDP-a)	42,5	45,1	47,4	49,1	50,6	49,4	48,9	50,2	50,2	50,1
Inozemni dug (u mil. EUR, na kraju razdoblja) ^c	10.175	12.264	13.609	15.143	19.884	22.933	25.748	29.274	32.929	39.125
Inozemni dug (u % BDP-a)	47,0	53,0	53,3	53,9	66,3	70,0	72,1	74,9	76,9	82,6
Inozemni dug (u % izvoza robe i usluga)	133,0	130,2	125,9	136,1	151,3	161,0	168,6	172,3	179,8	197,2
Otplaćeni inozemni dug (u % izvoza robe i usluga) ^{c, d}	24,6	26,2	28,2	29,8	21,3	22,5	25,0	35,8	33,3	28,3
Bruto međunarodne pričuve (u mil. EUR, na kraju razdoblja)	3.013	3.783	5.334	5.651	6.554	6.436	7.438	8.725	9.307	9.121
Bruto međunarodne pričuve (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	3,9	4,3	5,3	4,9	5,2	4,8	5,1	5,3	5,2	4,6
Nacionalna valuta: kuna (HRK)										
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 EUR)	7,6790	7,5983	7,3700	7,4423	7,6469	7,6712	7,3756	7,3451	7,3251	7,3244
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 USD)	7,6477	8,1553	8,3560	7,1457	6,1185	5,6369	6,2336	5,5784	4,9855	5,1555
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 EUR)	7,5818	7,6339	7,4710	7,4070	7,5642	7,4957	7,4000	7,3228	7,3360	7,2232
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	7,1220	8,2874	8,3392	7,8725	6,7044	6,0312	5,9500	5,8392	5,3660	4,9344
Saldo proračuna konsolidirane opće države (u % BDP-a) ^e	-6,2	-6,5	-5,9	-4,3	-5,4	-4,2	-3,5	-2,6	-2,0	-1,8
Javni dug (u % BDP-a) ^f	28,8	34,5	35,4	34,8	35,7	37,9	38,4	35,9	33,3	29,1
Stopa nezaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 g.)	13,6	16,1	15,8	14,8	14,3	13,8	12,7	11,2	9,6	8,4
Stopa zaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 g.)	44,8	42,6	41,8	43,3	43,1	43,5	43,3	43,6	44,2	44,5

^a Početkom 2009. DZS je revidirao podatke o BDP-u za razdoblje od 1995. do 2008., koji sada uključuju procjenu sive ekonomije, novu procjenu stambene rente te novu procjenu i raspodjelu usluga finansijskog posredovanja. Podaci o BDP-u za 2006., 2007. i 2008. temelje se na procjeni tromjesečnog obračuna i kao takvi privremenog su karaktera.

^b Stopa inflacije mjerena je indeksom potrošačkih cijena.

^c U sklopu obveza preuzetih u pretpriступnim pregovorima s Europskom komisijom na početku 2008. stupile su na snagu promjene u pravnoj regulativi vezane uz praćenje inozemnog zaduživanja. Stanje inozemnoga duga na kraju 2007. stoga je prikazano prema starom sustavu izvještavanja. Da bi se omogućila godišnja usporedba, stanje inozemnog duga na kraju 2007. izračunato je i na osnovi novog sustava izvještavanja. Taj izračun pokazuje da bi stanje duga bilo veće za 325 mil. EUR, odnosno iznosilo bi 33.254 mil. EUR.

^d Oplate inozemnog duga uključuju oplate glavnice s osnove obveznika, dugoročnih trgovinskih kredita i dugoročnih kredita te ukupne oplate kamata, bez oplate kamata s osnove izravnih ulaganja.

^e Ukupni saldo bez kapitalnih prihoda (GFS 1986) od 1999. do 2001. prikazan je na gotovinskom načelu, a nakon toga na modificiranom obračunskom načelu. HAC, HC, HFP i DAB uključeni su od 2001., pri čemu je HAC isključen 2008.

^f Javni dug je dug opće države. Od 2008. dug HAC-a isključen je iz duga opće države.

Izvor: DZS; MF; HNB

Sadržaj

Tromjesečno izvješće

Sažetak / 3

Potražnja / 4

Domaća potražnja / 5

Osobna potrošnja / 5

Bruto investicije u fiksni kapital / 6

Državna potrošnja / 7

Neto inozemna potražnja / 7

Proizvodnja / 8

Industrija / 8

Trgovina / 9

Građevinarstvo / 10

Ugostiteljstvo / 10

Prijevoz i veze / 11

Tržište rada / 11

Nezaposlenost i zapošljavanje / 11

Zaposlenost / 12

Plaće i troškovi rada / 12

Cijene / 13

Potrošačke cijene / 14

Uvozne cijene / 15

Cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima / 16

Međunarodna usporedba potrošačkih cijena / 16

Cijene nekretnina / 17

Okvir 1. Učinak povećanja stope PDV-a na kretanje indeksa potrošačkih cijena / 17

Tečaj / 18

Monetarna politika i instrumenti / 20

Monetarno okružje / 20

Korištenje instrumenata monetarne politike / 20

Primarni novac i međunarodne pričuve / 21

Monetarna kretanja / 22

Ukupna likvidna sredstva / 22

Novčana masa / 22

Nemonetarni depoziti / 23

Plasmani / 23

Plasmani banaka središnjoj državi / 24

Inozemna aktiva i pasiva / 24

Tržište novca / 24

Kamatne stope na novčanom tržištu / 25

Kamatne stope poslovnih banaka / 26

Okvir 2. Trezorski zapisi / 28

Tržište kapitala / 30

Tržište vlasničkih vrijednosnih papira / 31

Tržište dužničkih vrijednosnih papira / 32

Međunarodne transakcije / 34

Račun tekućih transakcija / 34

Robna razmjena / 35

Račun kapitalnih i financijskih transakcija / 37

Inozemni dug / 38

Okvir 3. Sektorska koncentracija hrvatskog izvoza i stupanj unutarsektorske trgovine / 39

Likvidnost u međunarodnim plaćanjima / 41

Državne financije / 41

Obilježja fiskalne politike u prvih sedam mjeseci 2009. / 41

Prihodi konsolidirane središnje države / 42

Rashodi konsolidirane središnje države / 42

Operativni saldo konsolidirane središnje države i transakcije

u nefinancijskoj imovini te finansijskoj imovini i obvezama / 43

Državni dug / 44

Okvir 4. Učinci drugog i trećeg rebalansa državnog proračuna / 44

Statistički pregled

A. Monetarni i kreditni agregati

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati / 50

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija / 51

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive / 52

C. Hrvatska narodna banka

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke / 53

D. Banke

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka / 55

D. Banke

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka / 56

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države / 57

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora / 57

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima / 58

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka / 58

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka / 59

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka / 59

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca / 60

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka / 60

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka / 61

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka / 61

E. Stambene štedionice

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica / 63

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 64

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 65
Tablica F3: Obvezne pričuve banaka / 66
Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka / 67

G. Financijska tržišta

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule / 68
Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima / 69
Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule / 70
Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite / 71
Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite / 72
Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja / 73

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica / 74
Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge / 75
Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi / 76
Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja / 77
Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja / 78
Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica / 79
Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka / 80
Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost / 81
Tablica H9: Godišnji i mjesecni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke / 83
Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja / 84
Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune / 85
Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim

sektorima / 86
Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor / 88
Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima / 89
Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora / 91
Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica / 93
Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja / 94
Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja / 94
Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja / 95

I. Državne financije – izabrani podaci

Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti / 96
Tablica I2: Operacije državnog proračuna / 97
Tablica I3: Dug središnje države / 98

J. Nefinansijske statistike – izabrani podaci

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri prozvođačima / 99
Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena / 100
Tablica J3: Prosječne mjesecne neto plaće / 100
Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača / 101

Popis banaka i štedionica / 103

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke / 104
Kratice i znakovi / 105

Tromjesečno izvješće

Sažetak

Sredinu 2009. godine u svjetskim je okvirima obilježila pojava prvi pozitivnih vijesti povezanih s učincima donesenih poticajnih mjera središnjih banaka i vlada najvećih zemalja koje su bile usmjerene na sanaciju finansijskih sustava i gospodarski oporavak. Nasuprot tome, u Hrvatskoj u to vrijeme još ne postoje naznake oporavka, već se gospodarska aktivnost zadržala na niskoj razini. Nepovoljna kretanja odrazila su se i na proračunske prihode, što je primoralo Vladi na dodatni (treći) rebalans, kojim se omogućilo nesmetano ispunjenje tekućih obveza države prema proračunskim korisnicima.

U prvom polugodištu 2009. u domaćem je gospodarstvu došlo do snažne godišnje kontrakcije agregatne potražnje i pada realne vrijednosti bruto domaćeg proizvoda za 6,5%. To je posljedica izrazitog smanjenja osobne potrošnje i investicija pod utjecajem smanjenog optimizma u uvjetima globalne krize i povećane neizvjesnosti u gospodarstvu, dok su rast državne potrošnje i padajuća potražnja za inozemnom robom i uslugama djelovali u suprotnom smjeru. Obračun BDP-a s proizvodne strane pokazuje kako je formiranje dodane vrijednosti bilo smanjeno u svim sektorima gospodarstva, izuzevši poljoprivredu, usluge finansijskog posredovanja i javni sektor. Međutim, valja ipak napomenuti da sezonski prilagođeni podaci pokazuju da se u drugom tromjesečju u usporedbi s početkom godine gospodarska aktivnost neznatno intenzivirala.

Snažna kontrakcija uvoza robe i usluga tijekom drugog tromjesečja, koja je, baš kao i u prvom tromjesečju, nadmašila istodobnu kontrakciju izvoza, pozitivno je utjecala na formiranje BDP-a. Tome je ponajviše pridonijelo kretanje manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom, koji je bio za trećinu manji u odnosu na drugo tromjeseče 2008. (izraženo u eurima). Pritom se, osim smanjenja obujma trgovine brodovima te naftom i naftnim derivatima (uveleike određenog cjenovnim činiteljima), ističe i upola manji uvoz cestovnih vozila nego lani. Ipak, jačina pada robnog manjka u odnosu na prvo tromjeseče ove godine, kad je došlo do iznimno snažnog pada obujma trgovine, lagano je oslabjela (prema sezonski prilagođenim podacima). Glede usluga, višak u njihovoj razmjeni znatno se smanjio na godišnjoj razini, i to ponajviše pod utjecajem neočekivano velikog pada prihoda od turizma (za 18,3%, izraženo u eurima, u odnosu na drugo tromjeseče 2008.), koji je uglavnom rezultat smanjene potrošnje stranih turista.

Spomenuta su kretanja, osobito kad je riječ o robnoj razmjeni, pridonijela daljnjoj kontrakciji manjka na tekućem računu platne bilance. Na isti su način djelovali i pad manjka na računu faktorskih dohodata i blago povećanje pozitivnog salda na računu tekućih transfera. Zbog toga se ukupni manjak na tekućem računu platne bilance u drugom tromjesečju prepolovio u odnosu na razinu ostvarenu u istom razdoblju 2008.

Dostupni pokazatelji realnih kretanja za početak trećeg tromjesečja upozoravaju na to da bi ponovo moglo doći do slabljenja gospodarske aktivnosti. Negativna godišnja stopa promjene realnog prometa od trgovine na malo u srpnju, pra-

ćena padom tekuće proizvodnje i uvoza potrošačkih dobara u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja, ne najavljuje skorašnji oporavak potrošnje kućanstava. Nadalje, pad građevinske aktivnosti te smanjenje proizvodnje i uvoza kapitalnih proizvoda čine također vjerojatnim nastavak negativnih kretanja investicijske aktivnosti. Međunarodnu razmjenu još obilježava izraženo smanjenje obujma trgovine robom. Izgleda ipak da je zaustavljena daljnja kontrakcija manjka, pretežno zahvaljujući laganom mjesecnom porastu vrijednosti uvezene nafte i naftnih derivata (pod utjecajem rasta cijena na svjetskom tržištu), dok manjak u trgovini robom, koja ne uključuje naftu i brodove i dalje opada. Osim toga, iako fizički pokazatelji potražnje za uslugama u turizmu upućuju na to da su kretanja u glavnoj turističkoj sezoni bila nešto bolja nego u predsezoni, pad bi finansijskih rezultata turističke sezone, prema iskustvu s početka godine, mogao biti veći od 10%.

Nepovoljni trendovi u realnom sektoru gospodarstva sve se snažnije odražavaju na pokazatelje tržišta rada. Iako se tijekom drugog tromjesečja nezaposlenost smanjila, a zaposlenost povećala, takva su kretanja isključivo posljedica sezonskog zapošljavanja. Sezonski prilagođeni podaci upućuju na sve izrazitija negativna kretanja fizičkih pokazatelja tržišta rada. Nadalje, zabilježeno je i usporavanje rasta nominalnih plaća u većini djelatnosti privatnog sektora, a nakon sklapanja sporazuma između Vlade i sindikata o vraćanju osnovice za obračun plaća na prošlogodišnju razinu i u javnom sektoru.

Slabljenje gospodarske aktivnosti i pad potrošačkog optimizma povezan s nepovoljnim očekivanjima glede budućeg ekonomskog stanja i kretanja na tržištu rada uvelike su utjecali na smirivanje inflatornih pritisaka. Brojni vanjski činitelji, kao što su niže cijene sirove nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu u usporedbi s lanjskim, aprecijacija kune prema američkom dolaru, smanjenje proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda u eurozoni i stabilan tečaj kune prema euru, dodatno ublažavaju uvozne pritiske na inflaciju. Nasuprot tome, i dalje postoje znatni troškovni pritisici na inflaciju, na koje upućuje znatno ubrzanje rasta jediničnog troška rada u ukupnom gospodarstvu, potaknuto padom proizvodnosti rada (dok se od kraja prošle godine bilježi usporavanje rasta nominalnih naknada po zaposlenom).

Godišnja stopa inflacije u kolovozu 2009. iznosila je 1,5% (za usporedbu, u ožujku je iznosila 3,8%), a najveći doprinos usporavanju inflacije dao je pad cijena prehrabbenih proizvoda. Temeljna inflacija ostala je viša od ukupne inflacije potrošačkih cijena, a njezina se godišnja stopa promjene također smanjila, i to s 4,2% u ožujku na 2,3% u kolovozu. Na to je najviše utjecalo usporavanje godišnje stope rasta cijena prehrane, osobito mesa.

Monetarno je okružje u trećem tromjesečju 2009. bilo bitno stabilnije nego u prvom polugodištu. Sezonski aprecijski pritisici bili su slabiji nego prijašnjih godina te se središnja banka nije trebala uključivati na devizno tržište. Tečaj kune prema euru tijekom trećeg je tromjesečja bio stabilan i kretao se u uskom rasponu oko prosječne razine tečaja od 7,32 HRK/EUR. HNB je stoga nastavio održavati kunsku likvidnost sustava gotovo isključivo redovitim operacijama na otvorenom tržištu. Pritom je zadržana praksa održavanja aukcija uz raspodjelu sredstava po fiksnoj repo stopi od 6,0% i prihvatanje oko 35,0% pristiglih ponuda banaka. Osim

toga, restriktivno upravljanje kunkom likvidnošću ogledalo se i u preskakanju dviju repo aukcija (na početku i potkraj rujna), čime je središnja banka nastojala izbjegći prekomjerno kreiranje likvidnosti koje bi moglo narušiti stabilnost novčanog i deviznog tržišta.

Kad je riječ o deviznoj likvidnosti monetarnog sustava, u trećem je tromjesečju ona značajno poboljšana. Poslovne su banke višak deviza od sezonskog prirasta deviznih depozita djelomično usmjerile u inozemnu aktivu, što se razlikuje od njihova uobičajenog ponašanja iz prethodnih godina, kad su se zbog troška granične obvezne pričuve ta sredstva prvenstveno koristila za smanjivanje inozemnih obveza. S druge strane, HNB je nastavio s akumuliranjem svojih deviznih pričuva, čemu je pridonio otkup oko 0,5 mlrd. EUR od MF-a u lipnju, ali i alokacija posebnih prava vučenja od MMF-a u kolovozu i rujnu. Tako su bruto međunarodne pričuve krajem rujna dosegnule 9,3 mlrd. EUR.

U skladu s kretanjima u realnom sektoru gospodarstva, u trećem tromjesečju nastavila su se negativna kretanja i većine monetarnih i kreditnih agregata. Pod utjecajem slabije potražnje za kreditima, ali i ograničene ponude banaka, kreditna aktivnost poslovnih banaka usmjerena prema privatnom sektoru nastavila je padati. Također se nastavio trend rasta aktivnih kamatnih stopa banaka, koji je posljedica poskupljenja izvora financiranja kao i povećanja rizičnosti naplate bankovnih potraživanja u recesijskim uvjetima na domaćem i inozemnom tržištu. Struktura plasmana po sektorima pokazuje da je i nadalje najveća kontrakcija plasmana stanovništvu, koji su se u prvih osam mjeseci smanjili za 2,5%. Slično, ali nešto umjerenije usporavanje kreditiranja zabilježeno je i kod sektora poduzeća. Za razliku od kredita privatnom sektoru, plasmani središnjoj državi nastavili su se povećavati, premda bitno sporije nego u prvom polugodištu. Pritom je namirivanju povećanih potreba države za financiranjem proračunskog manjka u drugom tromjesečju i početkom trećeg tromjesečja ove godine pridonio snažan interes ulagača za eurskim tresorskim zapisima, koje je MF počeo redovito izdavati.

Što se tiče domaćih izvora sredstava poslovnih banaka, u trećem je tromjesečju rast zabilježen jedino kod deviznih depozita, čemu je, osim deviznih priljeva zbog turističke sezone, pridonijela i supstitucija dijela kunske štednje stanovništva deviznom. Taj trend započeo je s prelijevanjem svjetske finansijske krize na domaće tržište u jesen 2008., a nastavio se i tijekom ove godine. Zbog toga su se kunci depoziti u ljetnim mjesecima nastavili smanjivati, dok je novčana masa stagnirala.

Nasuprot kretanjima krajem prošle i početkom ove godine, obveze domaćih sektora prema inozemstvu u drugom su tromjesečju 2009. ponovo porasle. Tako se stanje bruto inozemnog duga RH, nakon smanjenja u prvom tromjesečju, u drugom povećalo za 1,6 mlrd. EUR. Taj su porast pretežno prouzročila trgovачka društva zaduživi se kod inozemnih banaka i vlasnički povezanih društava u inozemstvu, a zabilježen je i rast duga središnje države te poslovnih banaka. U srpnju se stanje bruto inozemnog duga, zahvaljujući uobičajenom sezonskom smanjenju duga banaka, ponovo blago smanjilo, i to na razinu od 40,6 mlrd. EUR (87,1% BDP-a ostvarenog u prvoj polovini 2009. i drugoj polovini 2008.).

Smanjene potrebe za financiranjem manjka na tekućem

računu platne bilance zrcale se i u manjim priljevima kapitala iz inozemstva, nego što je to bio slučaj u prethodnim godinama. Na računu kapitalnih i finansijskih transakcija (isključujući promjenu u međunarodnim pričuvama) u drugom je tromjesečju zabilježen upola manji neto priljev sredstava nego u istom razdoblju 2008. Tome je ponajviše pridonio porast inozemne aktive poslovnih banaka, ali i upola slabiji priljev izravnih ulaganja u Hrvatsku. Glede portfeljnih ulaganja, ostvaren je neto priljev sredstava povezan s izdanjem državnih euroobveznica u lipnju, koji je djelomično iskorišten za otplatu dospjelih samurajskih obveznica.

U skladu s pozitivnim trendovima na svjetskim finansijskim tržištima početkom drugog tromjesečja započeo je pad zahtijevanih prinosa na hrvatske euroobveznice. Pritom su razlike između zahtijevanih prinosa na hrvatske euroobveznice i usporedive njemačke obveznice na kraju drugog tromjesečja bile znatno niže nego na kraju ožujka, kad su iznosile više od 500 baznih bodova. Premda slabijeg intenziteta, pad zahtijevanih prinosa na hrvatske euroobveznice nastavio se tijekom srpnja i kolovoza pa su se razlike između zahtijevanih prinosa na hrvatske euroobveznice s rokovima dospjeća 2011., 2014. i 2015. godine i prinosa na usporedive njemačke obveznice na kraju kolovoza smanjile na 292, 227 i 370 baznih bodova.

Državne su financije u prvih sedam mjeseci ove godine bile pod snažnim utjecajem gospodarske kontrakcije, koja je rezultirala znatnim smanjenjem proračunskih prihoda. Pritom je smanjenje gotovo u cijelosti uzrokovan podbačajem prihoda prikupljenih na osnovi poreza, posebice prihoda od poreza na dodanu vrijednost i trošarina. Istodobno su proračunski rashodi porasli, pri čemu su se povećale gotovo sve rashodne stavke. Rast rashoda bio je posebno zamjetan u prvom tromjesečju tekuće godine, ali nakon rebalansa proračuna u travnju ostvarene su uštede na rashodnoj strani pa se rast rashoda u nastavku godine usporio. Međutim, kako je istodobno ostvaren izraženiji pad prihoda nego u prva tri mjeseca 2009., nije došlo do pada manjka proračuna konsolidirane središnje države (prema metodologiji GFS 2001). Opisana kretanja tekućih prihoda i rashoda te pozitivna ostvarenja neto investicija u prvih sedam mjeseci tekuće godine rezultirala su manjkom navedene razine državne vlasti od 7,4 mlrd. kuna. S obzirom na to da su u promatranom razdoblju izostali prihodi od prodaje finansijske imovine, zbog potreba za pokrićem manjka i dospjelih obveza dug države dosegnuo je iznos od 107,1 mlrd. kuna.

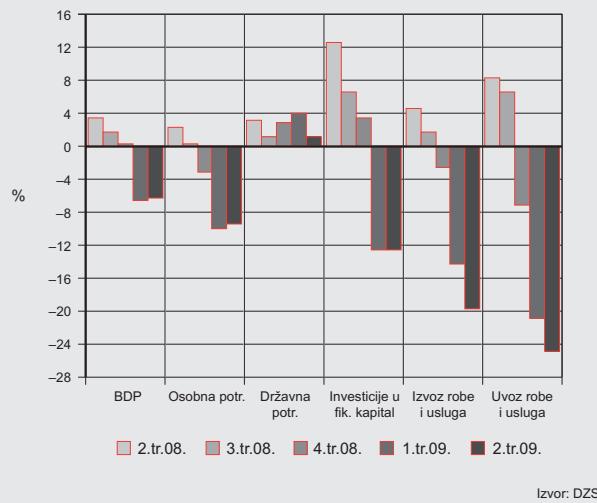
Potražnja

U prvom polugodištu 2009. domaće je gospodarstvo obilježila snažna godišnja kontrakcija agregatne potražnje pa je realna vrijednost bruto domaćeg proizvoda¹ smanjena za 6,5%. Promotre li se sezonski prilagođeni podaci, razvidno je da je realna gospodarska aktivnost osjetno pala u prvom tromjesečju u usporedbi s krajem prethodne godine, nakon čega

¹ Podaci za razdoblje od prvog tromjesečja 2006. do drugog tromjesečja 2009. godine privremeni su i temelje se na DZS-ovoj procjeni tromjesečnog obračuna BDP-a.

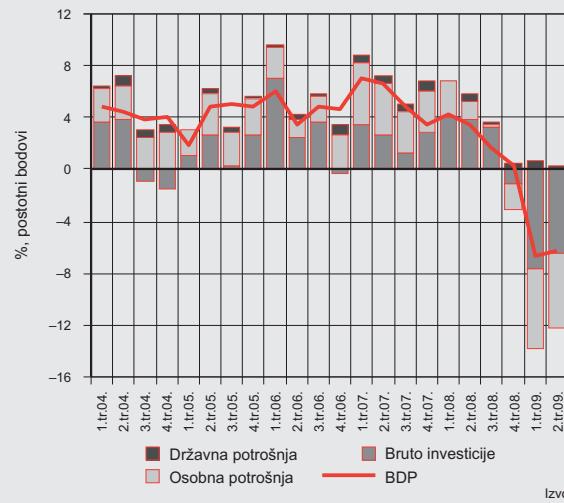
Slika 1.

**BRUTO DOMAĆI PROIZVOD I
KOMPONENTE AGREGATNE POTRAŽNJE**
originalni podaci, realne godišnje stope rasta

Slika 2.

**REALNE STOPE RASTA BDP-a (u %) I RELATIVNI DOPRINOSI
KATEGORIJA DOMAĆE POTRAŽNJE (u postotnim bodovima)**
originalni podaci

je u razdoblju od travnja do lipnja nastupilo njezino neznatno intenziviranje. Prilično godišnje smanjenje realnog BDP-a u prvoj polovini godine u prvom je redu posljedica smanjenja potrošnje stanovništva i pada investicija u fiksni kapital, odnosno kontrakcije najvećeg dijela domaće potražnje. S druge strane, neto inozemna potražnja dala je zamjetan pozitivan doprinos godišnjoj promjeni realne gospodarske aktivnosti, s obzirom na to da je kontrakcija uvoza robe i usluga bila izraženija od pada izvoza.

Realni i financijski pokazatelji gospodarskih kretanja dostupni za početak trećeg tromjesečja najavljuju da će godišnje smanjenje BDP-a i u ovom razdoblju biti osjetno. Snažan godišnji pad realnog prometa od trgovine na malo u srpnju, praćen smanjenjem tekuće proizvodnje i uvoza potrošačkih dobara u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja, pokazuje da je razina osobne potrošnje i dalje niska. Nadalje, slabljenje građevinske aktivnosti na početku trećeg tromjesečja 2009. godine, kao i kontrakcija proizvodnje i uvoza kapitalnih dobara upućuju na nastavak negativnih kretanja investicijske aktivnosti. Međunarodnu razmjenu još obilježava znatno smanjenje obujma trgovine robom, a zadrži li se prosječna potrošnja po putniku na niskoj razini kakva je ostvarena tijekom drugoga polugodišta i srpnja, u trećem bi tromjesečju godišnji pad prihoda od turizma mogao biti veći od 10%.

Domaća potražnja

Negativan doprinos domaće potražnje realnoj promjeni BDP-a bio je tijekom drugog tromjesečja nešto manji u odnosu na početak godine, zahvaljujući ponajprije smanjenju negativnog doprinosu promjene zaliha i osobne potrošnje. U isto se vrijeme negativan doprinos kategorije investicija u fiksni kapital u odnosu na razinu iz prethodnog tromjesečja blago povećao. Jedina sastavica domaće potražnje koja je u prvom polugodištu imala pozitivnu godišnju stopu promjene i tako pozitivno pridonijela ukupnoj promjeni BDP-a, bila je državna potrošnja.

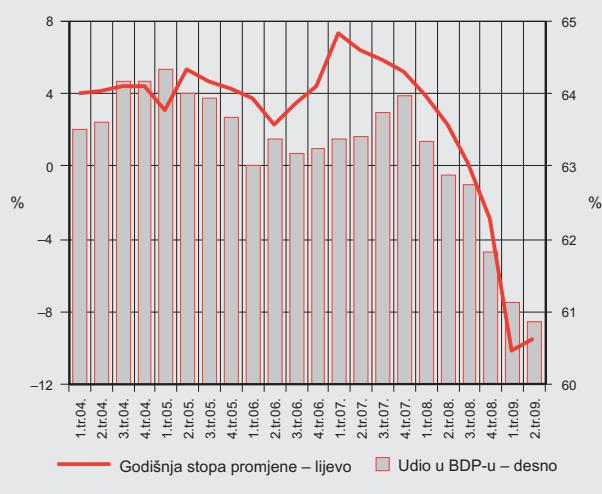
Osobna potrošnja

Izražena kontrakcija potrošnje kućanstava od 9,7% u prvom polugodištu tekuće godine bila je glavni uzrok smanjenja ukupne gospodarske aktivnosti u navedenom razdoblju. Pritom je smanjenje osobne potrošnje bilo nešto izrazitije u prvom tromjesečju, kad je zabilježena negativna godišnja stopa promjene od čak 9,9%. Pad iz prvog tromjesečja donekle se usporio u drugom tromjesečju ove godine, no ostvarena negativna godišnja stopa promjene i dalje je ostala visoka (-9,4%). Dinamika osobne potrošnje u cijelom je prvom polugodištu u velikoj mjeri bila određena visokom razinom pesimizma potrošača, koji su se unatoč rastu raspoloživog dohotka sustezali od potrošnje. Međutim, u drugom su se tromjesečju počeli snažnije osjećati učinci gospodarske krize na raspoloživi dohodak, ali i na mogućnost financiranja potrošnje zaduživanjem kod poslovnih banaka.

Naime, nakon povoljnijih kretanja ukupnog broja zaposlenih u prvome tromjesečju 2009., u nastavku godine ostvaren je prema podacima HZMO-a² godišnji pad broja zaposlenih.

Slika 3.

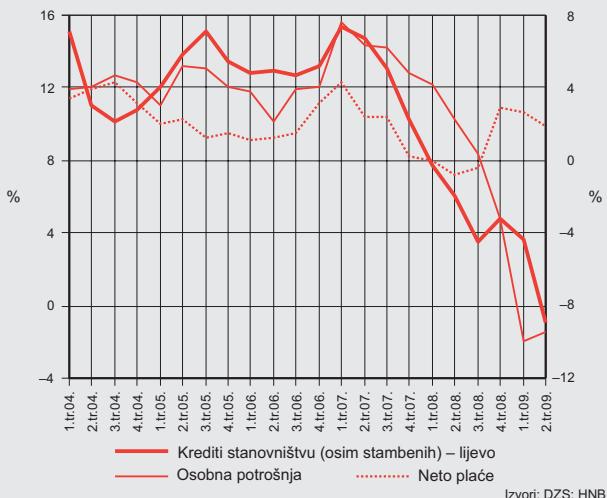
OSOBNA POTROŠNJA
desezonirano

Međutim, budući da je promjena prosječne realne neto plaće u gospodarstvu i u drugom tromjesečju bila pozitivna, realna je masa neto plaća, inače glavni izvor financiranja osobne potrošnje, u odnosu na isto razdoblje protekle godine blago porasla. Kretanja dohodata od transfera, koji se u najvećoj mjeri odnose na mirovine, dječje doplatke, naknade za nezaposlene i naknade za socijalnu pomoć, također su povoljno utjecala na ukupni raspoloživi dohodak u cijelom prvom polugodištu. Kako se, unatoč tome, u uvjetima rastućega raspoloživog dohotka osobna potrošnja značajno smanjila, može se zaključiti da je pod utjecajem povećane neizvjesnosti glede buduće gospodarske situacije (potrošački pesimizam) stanovništvo u određenoj mjeri umanjilo svoju prosječnu sklonost potrošnji. Na osobnu potrošnju utjecali su i manja dostupnost novih i povećan teret otplate postojećih kredita te negativni učinci pada vrijednosti finansijske i realne imovine stanovništva. Sve navedeno rezultiralo je racionalizacijom potrošnje, posebice većih kupnja koje se financiraju novim zaduzivanjem, a to potvrđuju podaci o realnom prometu u

Slika 4.

FINANCIRANJE OSOBNE POTROŠNJE originalni podaci, realne godišnje stope promjene

Izvor: DZS; HNB

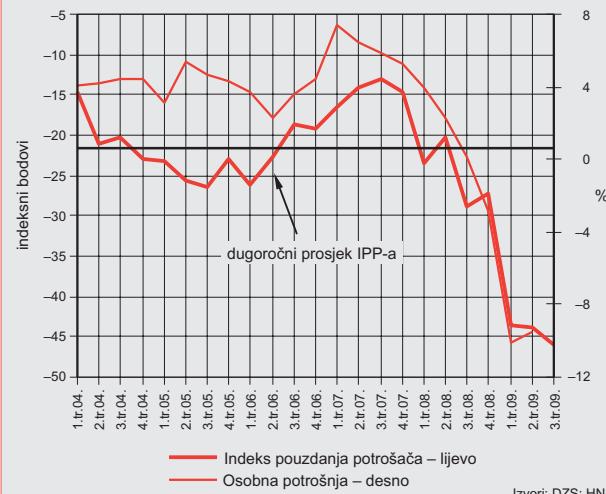
maloprodaji, među kojima se i nadalje velikim padom ističe kupovina osobnih vozila. Kretanje realnog prometa od trgovine na malo početkom drugog polugodišta ove godine, intenziviranje nepovoljnijih kretanja na tržištu rada te negativni učinci povećanja stope PDV-a i uvođenja posebnog poreza na plaće, mirovine i ostala primanja ne upućuju na skorašnji znatniji oporavak potrošnje kućanstava.

Indeks pouzdanja potrošača potvrđuje iznesene ocjene da su negativna kretanja potrošnje uvelike određena upravo niskim razinama potrošačkog optimizma kakve do sada nisu zabilježene. Pritom valja istaknuti da se početkom trećeg tromjesečja razina potrošačkog optimizma dodatno spustila u odnosu na one iz prvog polugodišta, pri čemu je i dalje znatno ispod svoga dugoročnog prosjeka. Na to su pretežno utjecala pesimistična očekivanja stanovništva u vezi s promje-

2 Broj osiguranika pri HZMO-u pouzdaniji je kratkoročni pokazatelj kretanja zaposlenosti jer su recentni podaci DZS-a o zaposlenima po djelatnostima privremenim (konačni podaci bit će objavljeni u travnju 2010.).

Slika 5.

POTROŠAČKI OPTIMIZAM I OSOBNA POTROŠNJA desezonirani podaci, godišnja stopa promjene i indeksni bodovi

Izvor: DZS; HNB

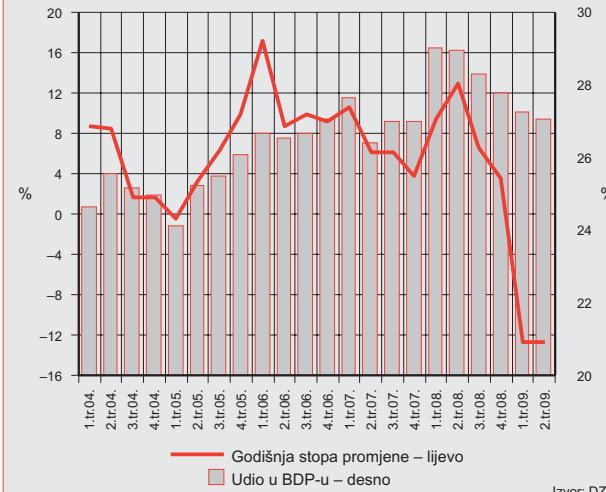
nom finansijske situacije i rastom broja nezaposlenih u idućih godinu dana.

Bruto investicije u fiksni kapital

Nakon što je u prošloj godini zabilježena iznimno snažna investicijska aktivnost, u prvom je polugodištu 2009. ova kategorija agregatne potražnje imala dvoznamenkastu stopu pada na godišnjoj razini (-12,6%), pri čemu je godišnja kontrakcija bila nešto izraženija u drugom tromjesečju. Negativna su kretanja bila prisutna kod svih komponenata investicijske potrošnje. Tako je zbog gospodarske krize i povećane neizvjesnosti došlo do znatnog smanjenja ulaganja poduzeća u strojeve i opremu, na što upućuju podaci o uvozu i proizvodnji kapitalnih dobara. U isto vrijeme pad ulaganja u građevinske radove, koji čine oko polovine ukupnih investicija u fiksni kapital, bio je zamjetniji kod radova na stambenim i nestambenim zgradama nego kod ostalih građevina. Na osnovi toga može se zaključiti da je pad kapitalnih ulaganja bio posebno izražen kod privatnog sektora, dok su državne

Slika 6.

BRUTO INVESTICIJE U FIKSNI KAPITAL desezonirano

Izvor: DZS

investicije, čini se, stagnirale.

Dostupni pokazatelji investicijske aktivnosti za početak drugog polugodišta ove godine i dalje upućuju na nepovoljna kretanja ove sastavnice agregatne potražnje. Rebalansom proračuna i novim finansijskim planovima izvanproračunskih korisnika planiraju se uštede na kapitalnim ulaganjima države, a podaci iz ankete o pouzdanju potrošača ne navješčuju skorašnji oporavak rezidencijalnih investicija stanovništva. Što se tiče ostalih privatnih investicija, smanjenje domaće potražnje, neizvjesnost glede oporavka inozemne potražnje i rastuća nelikvidnost povezana s otežanim uvjetima financiranja na domaćem tržištu upućuju na vjerojatno daljnje susetezanje poduzeća od investicija s dužim rokom povrata. U prilog takvom zaključku idu i podaci o negativnim kretanjima proizvodnje i nominalnog uvoza kapitalnih dobara tijekom srpnja i kolovoza.

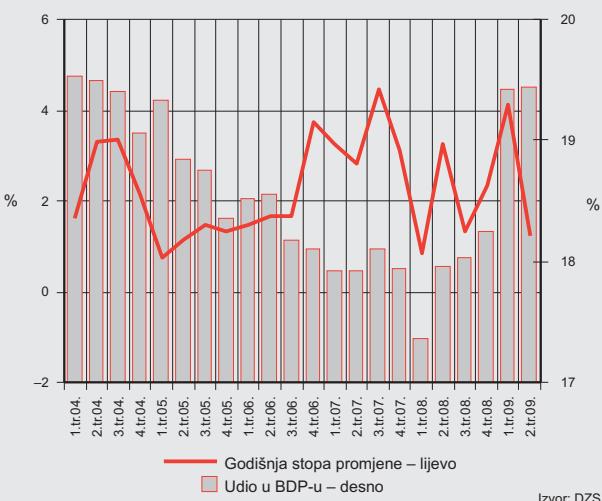
Državna potrošnja

Državna potrošnja u razdoblju od siječnja do lipnja 2009. godine bila je jedina sastavnica agregatne potražnje koja je imala pozitivnu godišnju stopu promjene (2,5%) i tako bar djelomično ublažila pad ukupne gospodarske aktivnosti. U prvom tromjesečju ostvaren je i najviši godišnji rast u posljednje dvije godine, pod utjecajem porasta rashoda za korištenje dobara i usluga te rasta broja zaposlenih u javnim i državnim službama, ali i zbog baznog učinka s obzirom na to da je u istom razdoblju prošle godine državna potrošnja bila ograničena privremenim financiranjem. U razdoblju od travnja do lipnja, unatoč rebalansu državnog proračuna i izmjenama finansijskih planova izvanproračunskih korisnika, potrošnja sektora države zadržala se na razini s početka godine, no godišnja se stopa promjene zamjetno smanjila.

Rebalansima državnog proračuna i izmjenama finansijskih planova izvanproračunskih korisnika iz srpnja ove godine smanjeni su planirani godišnji izdaci za korištenje dobara i usluga te izdaci za zdravstvo koji se u skladu s pravilima nacionalnog računovodstva uključuju u potrošnju države. Uzmu li se u obzir rezultati zabilježeni u prvoj polovini godine, može se očekivati da će u trećem i četvrtom tromjesečju

Slika 7.

DRŽAVNA POTROŠNJA desezonirano

ove kategorije rashoda realno biti smanjene. S druge strane, izdaci za naknade zaposlenima, koji također čine dio potrošnje države u nacionalnim računima, mogli bi tijekom cijele 2009. blago realno rasti zbog povećanja broja zaposlenih u državnoj upravi.

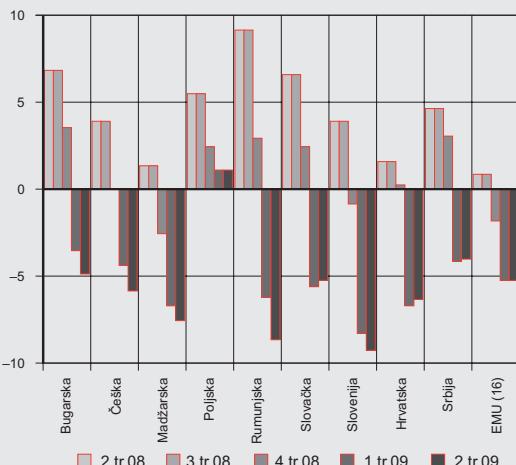
Neto inozemna potražnja

Međunarodnu razmjenu u prvoj polovini 2009. godine obilježila su kretanja suprotne od onih zabilježenih u proteklim godinama, odnosno primjetno smanjenje izvoza robe i usluga (-17,4%) te još snažnija kontrakcija ukupnog uvoza (-22,9%), što je rezultiralo izrazito pozitivnim doprinosom neto inozemne potražnje promjeni BDP-a u promatranom razdoblju. Prve naznake navedenih trendova pojavile su se već u posljednjem tromjesečju 2008., a nakon zamjetnog godišnjeg smanjenja izvoza i uvoza robe i usluga u prvom tromjesečju 2009., negativna kretanja dodatno su ojačala u drugom tromjesečju.

Slika 8.

BDP U ODABRANIM ZEMLJAMA

originalni podaci, realne godišnje stope rasta

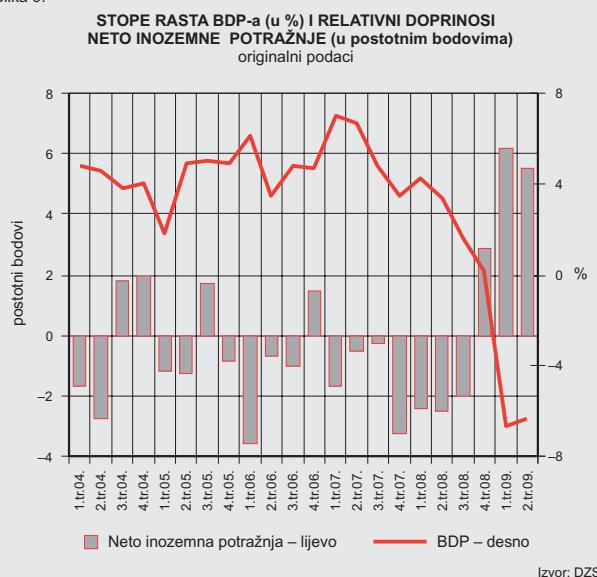

Izvor: DZS; Eurostat; nacionalni statistički uredi

Prema dostupnim podacima Eurostata realna godišnja kontrakcija BDP-a u eurozoni u prva dva tromjesečja 2009. iznosila prosječno gotovo 5%. Snažno smanjenje gospodarske aktivnosti u eurozoni kao i kod ostalih važnijih vanjsko-trgovinskih partnera (Bosni i Hercegovini te Srbiji) odrazilo se i na smanjenje inozemne potražnje za hrvatskim proizvodima, što potvrđuju i podaci DZS-a o robnom izvozu, koji se u drugom tromjesečju smanjio još snažnije nego u prvome.

Nakon smanjenja evidentiranih dolazaka i noćenja stranih turista u prvom tromjesečju 2009. godine, takva su se kretanja nastavila i u drugom tromjesečju. Potrebno je istaknuti kako su lošiji rezultati iz prva tri mjeseca i nešto bolji rezultati u drugom tromjesečju djelomično uvjetovani baznim učinkom uskrsnih blagdana, koji su prethodne godine bili u ožujku, a ove u travnju. Podaci iz platne bilance o prihodima od turizma u prvom polugodištu upozoravaju na to da je potrošnja inozemnih turista osjetno manja zbog gospodarske recessije, što bi također moglo negativno utjecati na izvoz usluga.

Slika 9.

Početkom drugog polugodišta negativna kretanja u međunarodnoj razmjeni dodatno su intenzivirana. Naime, podaci DZS-a o robnoj razmjeni pokazuju da je tijekom srpnja i kolovoza pad izvoza roba nadmašio pad uvoza. Iako je u istome razdoblju zabilježen blagi rast fizičkih pokazatelja potražnje stranaca za uslugama u turizmu, naglašeno smanjenje prosječne potrošnje po putniku u drugome tromjesečju i srpnju ne upućuje na pozitivne pomake u izvozu usluga. Stoga bi statistički pozitivan doprinos neto inozemne potražnje, kakav je zabilježen u prvoj polovini godine, u nastavku godine mogao biti znatno smanjen.

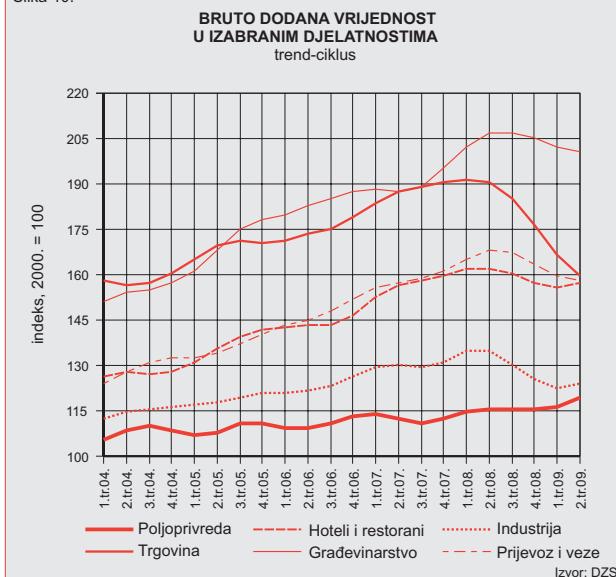
Proizvodnja

Prema proizvodnoj metodi obračuna BDP-a smanjenje bruto dodane vrijednosti³ gospodarstva u prvom polugodištu 2009. iznosilo je 4%. Smanjeno formiranje BDV-a, koje je posljedica izraženog slabljenja domaće i inozemne potražnje, bilo je široko rasprostranjeno među sektorima gospodarstva. Tako je stopa promjene BDV-a svih djelatnosti osim poljoprivrede te usluga finansijskog posredovanja i usluga javnog sektora bila negativna, a posebno se izdvaja snažan pad BDV-a trgovine. Smanjenje BDV-a cijelokupnoga gospodarstva u prvom je polugodištu bilo za trećinu manje od smanjenja BDP-a jer je u istom razdoblju zabilježena snažna realna kontrakcija kategorije neto indirektnih poreza.

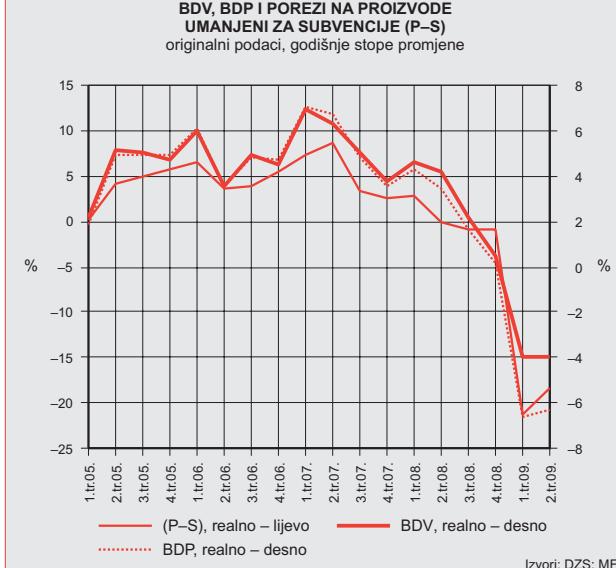
Na početku drugog polugodišta 2009. kod većine važnijih nefinansijskih područja djelatnosti gospodarska je aktivnost i dalje u padu. Prema podacima o kretanju industrijske proizvodnje za srpanj i kolovoz daljnja kontrakcija primjetna je kod gotovo svih kategorija proizvoda, a pad indeksa fizičkog

³ U nacionalnim računima bruto dodana vrijednost gospodarstva izražava se u tzv. bazičnim cijenama, dok se bruto domaći proizvod izražava u tržišnim cijenama. Razlika između tih dviju vrijednosti je ukupan iznos poreza na proizvode umanjena za subvencije (neto indirektni porezi). Kako DZS u okviru obračuna BDP-a u cijenama iz prethodne godine ne objavljuje kategoriju neto indirektnih poreza, ta se vrijednost može izračunati kao rezidual BDP-a i BDV-a izraženih u cijenama iz prethodne godine.

Slika 10.

Slika 11.

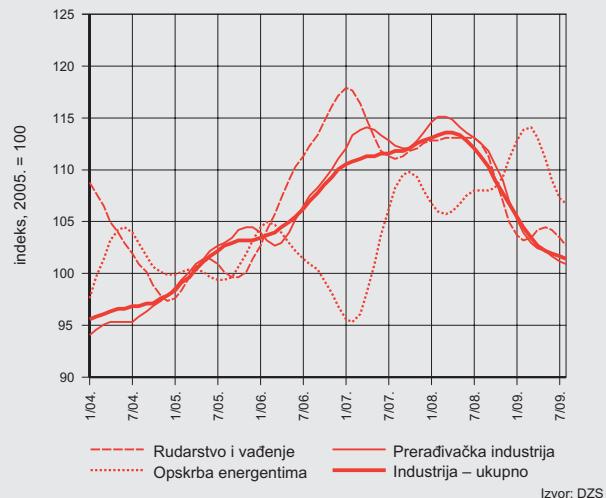

obujma građevinskih radova na godišnjoj se razini u srpnju ubrzao. U trgovinskoj djelatnosti vidljivo je određeno smanjenje negativnih godišnjih stopa promjene realnog prometa od trgovine na malo, dok noćenja turista u komercijalnim smještajnim objektima stagniraju na prošlogodišnjoj razini, ali finansijski bi pokazatelji, zbog smanjene prosječne potrošnje putnika, mogli biti znatno lošiji.

Industrija

Bruto dodana vrijednost područja djelatnosti industrije u prvom se polugodištu 2009. u odnosu na isto razdoblje pretходne godine smanjila za 9,4%, pri čemu je negativna godišnja stopa promjene u drugom tromjesečju bila povoljnija nego na početku godine. Negativan doprinos industrije kretanju ukupne bruto dodane vrijednosti gospodarstva tijekom prvih šest mjeseci ove godine iznosio je -2,0 postotna boda. Budući da dodana vrijednost područja djelatnosti industrije čini oko jedne petine ukupnog BDV-a gospodarstva, opisana

Slika 12.

FIZIČKI OBUDJAM INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE
 trend-ciklus

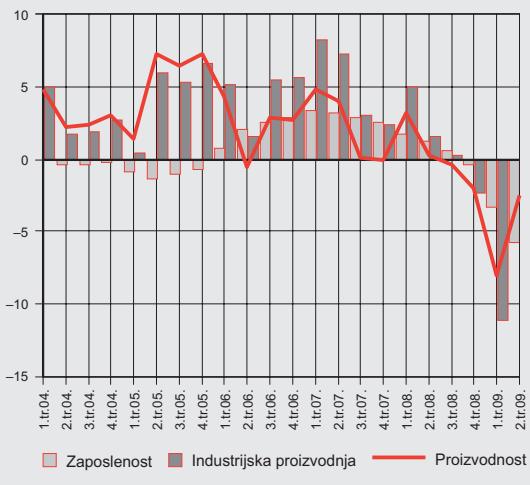
su kretanja, uz kontrakciju BDV-a trgovine, bila glavni uzrok smanjenja ukupne dodane vrijednosti u prvoj polovini tekuće godine.

Objavljeni podaci o kretanju fizičkog obujma industrijske proizvodnje za prva dva mjeseca trećeg tromjesečja pokazuju kako se i dalje ne može govoriti o početku oporavka industrijske proizvodnje. Sezonski i kalendarski prilagođeni podaci tako upućuju na daljnji pad industrijske proizvodnje u odnosu na razine ostvarene u prethodnom tromjesečju. Smanjenje tekuće proizvodnje primjetno je kod gotovo svih kategorija proizvoda (izuzevši trajna potrošačka dobra, koja zbog malog udjela u ukupnoj proizvodnji ne utječe značajnije na kretanje ukupnog indeksa). S jedne strane to valja pripisati dalnjem smanjenju inozemne potražnje, a s druge strane padu domaće potražnje nakon kratkotrajne stabilizacije u prethodnom razdoblju. Moguće je i da je potražnja djelomično namirena smanjenjem zaliha, na što upućuju podaci o kretanju zaliha u srpnju i kolovozu. Unatoč nepovoljnim kretanjima iz konjunkturnog je testa Privrednog vjesnika provedenog u lipnju vidljivo da se optimizam u ovom području gospodarstva opovravlja u odnosu na niske razine iz prethodnog testa, kakve do tada nisu bile zabilježene.

Smanjenje ukupne industrijske proizvodnje u razdoblju od srpnja do kolovoza 2009. ponajprije je posljedica promjena u preradivačkoj industriji. Razina proizvodnje u navedenom području industrije bila je za 10,7% niža u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, a tome je najviše pridonijelo smanjenje proizvodnje gotovih metalnih proizvoda i prehrambenih proizvoda. Istodobno je kod područja rudarstva i vađenja zabilježena nešto izraženija godišnja kontrakcija, u prvom redu zbog negativnih kretanja proizvodnje kod djelatnosti ostalog rudarstva i vađenja, koje uglavnom čini vađenje ruda i kamena. S druge strane, proizvodnja u području opskrbe energentima u promatranom je razdoblju na godišnjoj razini tek blago smanjena.

Tijekom drugog tromjesečja 2009. proizvodnost rada u industriji smanjila se u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine (-2,4% prema sezonski prilagođenim podacima). Takvo je kretanje u potpunosti posljedica izrazitijeg pada in-

Slika 13.

PROIZVODNOST RADA, PROIZVODNJA I ZAPOSLENOST U INDUSTRIJI
 desezonirano, godišnje stope promjene

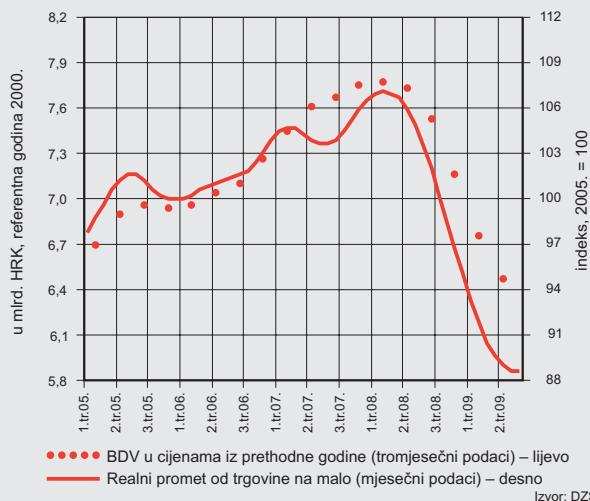
dustrijske proizvodnje, jer je u istom razdoblju i broj zaposlenih u ovom području gospodarstva smanjen. Treba imati na umu da su podaci DZS-a o zaposlenima po djelatnostima privremeni te da u pravilu podcjenjuju stvaran broj zaposlenih osoba, stoga će nakon korekcije tih podataka proizvodnost rada vjerojatno biti niža.

Trgovina

Bruto dodana vrijednost područja djelatnosti trgovine, pod utjecajem niske razine potrošnje kućanstava, u prvom polugodištu 2009. imala je negativnu godišnju stopu promjene od 15,8%. Promotre li se podaci po tromjesečjima, uočljiv je nešto snažniji pad BDV-a u drugom u odnosu na prvo tromjesečje. U skladu s navedenim doprinos trgovine formiranju ukupne realne dodane vrijednosti gospodarstva u razdoblju od siječnja do lipnja 2009. godine bio je izrazito negativan (-2,0 postotna boda).

Sezonski prilagođeni podaci pokazuju kako se realni pro-

Slika 14.

TRGOVINA
 trend-ciklus

met od djelatnosti trgovine na malo početkom trećeg tromjesečja zadržao na razinama ostvarenima u prethodnom tromjesečju. Takva kretanja poglavito valja pripisati niskim razinama potrošačkog optimizma, uvjetovanim pogoršanom gospodarskom situacijom, ali i intenziviranjem negativnih kretanja na tržištu rada. Također, slabija dostupnost novih i povećan teret otplate postojećih kredita dodatno ograničavaju potrošnju stanovništva. S obzirom na navedeno godišnja je stopa promjene realne maloprodaje u srpnju ove godine i dalje bila negativna te je iznosila čak $-14,5\%$. Tome je znatno pridonio i snažan pad kupnji motornih vozila, prije svega automobila. Prema podacima MUP-a broj novoregistriranih osobnih vozila u srpnju ove godine bio je tako za 44% niži nego u istom razdoblju lani.

Građevinarstvo

Formiranje BDV-a djelatnosti građevinarstva tijekom prva dva tromjesečja 2009. oslabjelo je u odnosu na isto razdoblje prethodne godine ($-2,5\%$), ponajprije zbog pada investicija privatnog sektora u stambene i nestambene objekte. Čini se da je smanjenje investicijske potražnje stanovništva, a vjerojatno i poduzeća, utjecalo na sve manje novih gradnja i na usporavanje intenziteta radova na započetim objektima, pa je u drugom tromjesečju godišnja stopa rasta bila nešto niža nego na početku godine. Međutim, kako je udio dodane vrijednosti ove djelatnosti u ukupnom BDV-u manji od desetine, negativan doprinos građevinarstva ukupnom padu dodane vrijednosti u prvom polugodištu 2009. bio je relativno nizak i iznosio je $0,2$ postotna boda.

Prema originalnim podacima ukupan broj održanih sati radnika na gradilištima u srpnju 2009. bio je za $6,3\%$ manji nego u istom razdoblju lani, čime su potvrđena negativna kretanja koja karakteriziraju ovo područje djelatnosti od početka godine. Sezonski i kalendarski prilagođeni podaci također upućuju na daljnje smanjenje intenziteta građevinske aktivnosti u istom razdoblju. Suprotno tome, kod izdanih odobrenja za građenje u nekim kategorijama gradnje i dalje se bilježi porast broja kvadrata (nestambene zgrade), pa čak i

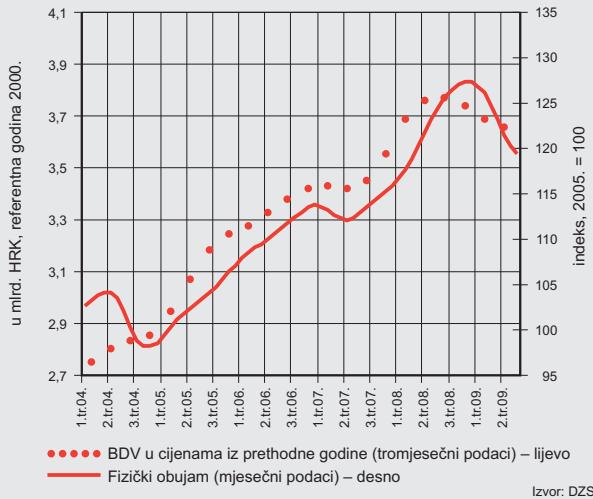
vrijednosti (zgrade). Teško je, međutim, utvrditi koliko će se to odraziti na ukupnu aktivnost u ovoj gospodarskoj djelatnosti, s obzirom na to da će početak i intenzitet radova na tim objektima u velikoj mjeri ovisiti o mogućnostima financiranja i kretanju agregatne potražnje. Potrebno je istaknuti da posljednji Konjunkturni test Privrednog vjesnika (lipanj 2009.) pokazuje da se promijenilo raspoloženje građevinara, pa je tako nakon tri uzastopna tromjesečja smanjenja optimizam porastao unatoč stanju na tržištu nekretnina, koje je i nadalje nepovoljno.

Ugostiteljstvo

U prvom polugodištu 2009. dodana vrijednost stvorena u području djelatnosti hotela i restorana realno se smanjila za $3,0\%$ u odnosu na isto razdoblje 2008. godine, pri čemu se godišnji pad u drugom tromjesečju smanjio u odnosu na prvo tromjeseče. Takva se kretanja mogu objasniti padom broja registriranih noćenja i dolazaka turista te manjom realnom potrošnjom stranih gostiju u uvjetima gospodarske krize. Zbog malog udjela navedene kategorije u ukupnoj dodanoj vrijednosti gospodarstva doprinos navedene djelatnosti formiranju ukupnog BDV-a neznatno je negativan ($-0,1$ postotni bod). Ipak, valja napomenuti da taj podatak djelomično podcjenjuje ukupne (izravne i neizravne) učinke turističke potrošnje na gospodarsku aktivnost.

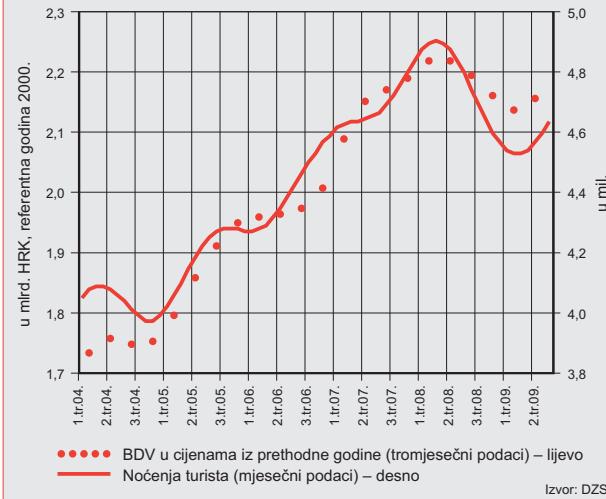
Prema podacima DZS-a, odnosno fizičkim pokazateljima turističke aktivnosti, broj ostvarenih noćenja i dolazaka turista na početku drugog polugodišta stagnirao je na prošlogodišnjoj razini jer su ostvarenja u kolovozu nadoknadila pad zabilježen u srpnju. Pritom valja naglasiti da je u tom razdoblju zabilježen porast noćenja i dolazaka stranih gostiju, dok su se isti pokazatelji za domaće turiste zamjetno smanjili. Međutim, finansijski pokazatelji prihoda od turizma dostupni za prvo polugodište 2009. potvrđuju kako fizički pokazatelji u turizmu podcjenjuju negativan učinak pada turističke potražnje u uvjetima gospodarske krize.

Slika 15.

GRAĐEVINARSTVO
trend-ciklus

Izvor: DZS

Slika 16.

UGOSTITELJSTVO
trend-ciklus

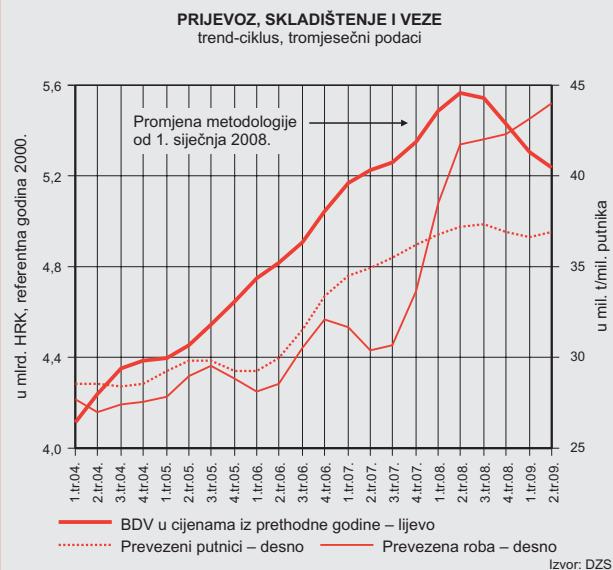
Izvor: DZS

Prijevoz i veze

Pod utjecajem pada broja prevezenih putnika i količine prevezene robe ukupni BDV djelatnosti prometa, skladištenja i veza tijekom prvog polugodišta 2009. bio je smanjen u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (-5,7%). Negativni doprinos ovog područja djelatnosti stvaranju ukupnog BDV-a u razdoblju od siječnja do lipnja iznosio je 0,5 postotnih bodova.

Godišnja stopa pada BDV-a ovog područja djelatnosti može se, među ostalim, objasniti smanjenjem putničkog prijevoza, mjereno brojem ostvarenih putničkih kilometara, u odnosu na isto razdoblje prošle godine. To je vjerojatno rezultat manjeg broja dolazaka inozemnih gostiju, ali i smanjene domaće potražnje za uslugama prijevoza. Promatra li se po pojedinim vrstama prijevoza, najznačajniji godišnji pad broja prevezenih putnika ostvaren je u zračnom i cestovnom prometu, dok je jedino željeznički promet bio nešto intenzivniji nego u istom razdoblju lani. Robni prijevoz u prvom

Slika 17.

je polugodištu 2009. također imao negativnu godišnju stopu promjene, koja se može pripisati niskim razinama industrijske proizvodnje te smanjenom obujmu domaće i vanjske trgovine.

Kod telekomunikacijskih usluga nastavio se godišnji rast broja utrošenih minuta u pokretnoj mreži, što se djelomično može objasniti nastojanjima mobilnih operatera da povećaju tržišni udio pa različitim akcijama utječu na smanjenje cijena usluga mobilne telefonije. Istodobno, u nepokretnoj je mreži treće tromjeseče zaredom ostvareno smanjenje broja utrošenih minuta na godišnjoj razini.

Tržište rada

Kretanja na tržištu rada pratila su tijekom prošle godine nepovoljne trendove u realnom sektoru gospodarstva, ali s određenim vremenskim odmakom. No, s približavanjem sredine ove godine, učinak prelijevanja bio je sve izraženiji. Iako

je drugo tromjeseče 2009. bilo obilježeno smanjenjem broja nezaposlenih i povećanjem broja zaposlenih, trend rasta nezaposlenosti nastavio se i dalje, isključući li se sezonski učinci, dok se zaposlenost smanjuje. Rast plaća isplaćenih tijekom promatranog razdoblja usporio se na godišnjoj razini u odnosu na početak godine, čemu je pridonijelo usporavanje rasta plaća u većini djelatnosti privatnog sektora, ali i u javnom sektoru. Kako je usporavanje rasta nominalnih plaća bilo izrazitije od smanjivanja inflacije, rast realnih plaća također se usporio.

Nezaposlenost i zapošljavanje

Tijekom drugog tromjesečja broj nezaposlenih osoba registriranih u evidenciji HZZ-a smanjio se u usporedbi s početkom godine, što se moglo i očekivati zbog učinaka pojačane potražnje za sezonskim radnicima koja je uobičajena u tom razdoblju. Da je to smanjenje posljedica sezonskog učinka, potvrđuju i desezonirani podaci, prema kojima se trend povećanja nezaposlenosti nastavio i u razdoblju od travnja do lipnja. Početak trećeg tromjesečja obilježilo je povećanje nezaposlenosti, te je ovo bio prvi kolovoz nakon 2002. godine u kojem se nezaposlenost povećala na mjesecnoj razini, što bi se moglo objasniti time da su negativni recesiji učinci nadvladali pozitivne sezonske učinke.

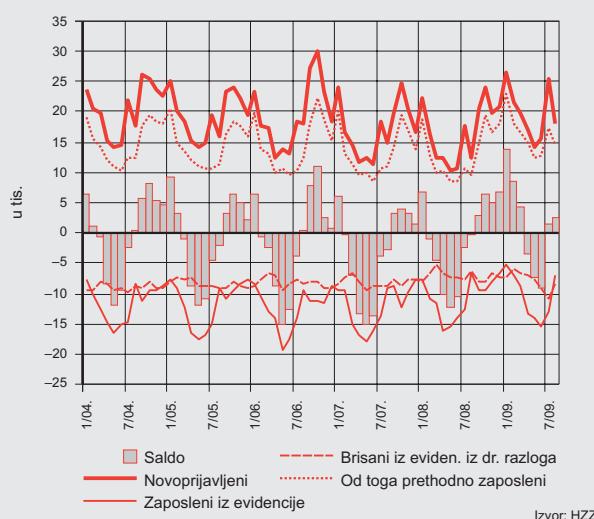
Na kretanje razine registrirane nezaposlenosti tijekom drugog tromjesečja 2009. godine utjecalo je smanjenje prijevoda uz istodobno povećanje odljeva, posebice na osnovi zapošljavanja iz evidencije HZZ-a. Posredovanjem HZZ-a u razdoblju od travnja do lipnja zaposleno je dvostruko više osoba nego u prva tri mjeseca, čemu je pridonijela spomenuta pojačana potražnja za radnicima radi obavljanja sezonskih poslova (na sezonsko se zapošljavanje odnosilo 39% ukupnog zapošljavanja iz evidencije), a što potvrđuju i podaci o slobodnim radnim mjestima. Najviše je osoba zaposlena u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, trgovine, preradivačke industrije i građevinarstva. Uz zaposlene iz evidencije u odljeve se ubrajaju i brisani iz evidencije iz drugih razloga osim zapošljavanja, kojih se broj

Slika 18.

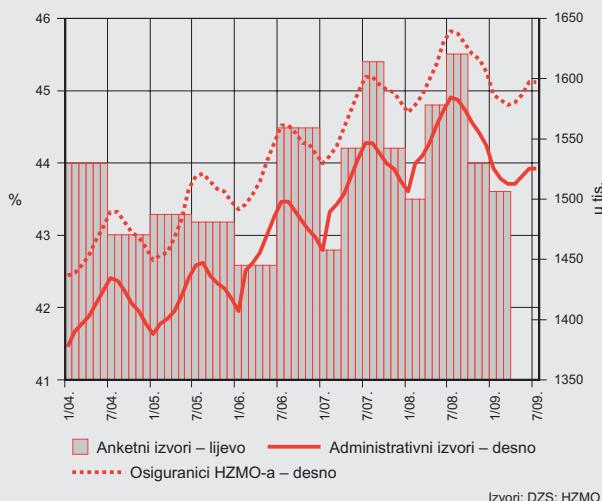

Slika 19.

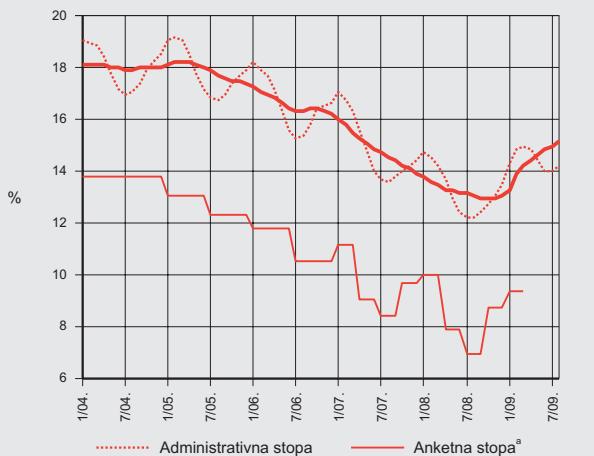
PROMJENE U REGISTRIRANOJ NEZAPOSLENOSTI

Slika 21.

UKUPNO ZAPOSLENI PREMA ADMINISTRATIVnim IZVORIMA
I HZMO-u I STOPA ZAPOSLENOSTI PREMA
ANKETnim IZVORIMA

Slika 20.

ADMINISTRATIVNA I ANKETNA
STOPA NEZAPOSLENOSTI

tijekom drugog tromjesečja također povećao.

Stopa registrirane nezaposlenosti slijedila je dinamiku njezine razine, pa je u drugom tromjesečju ona smanjena u odnosu na početak godine i iznosila je 14,4%, no u usporedbi s istim razdobljem prošle godine povećala se za 1,4 postotna boda. Rezultati Ankete o radnoj snazi za drugo tromjesečje tekuće godine objavljaju se u listopadu.

Zaposlenost

U skladu s pojačanim zapošljavanjem iz evidencije HZZ-a administrativni podaci DZS-a kao i podaci o broju osiguranika HZMO-a upućuju na veći broj zaposlenih u drugom u odnosu na prvo tromjesečje. Ipak, ako se promatraju podaci iz kojih su isključeni sezonski učinci, vidljivo je kontinuirano smanjivanje broja zaposlenih osoba još od kraja prošle godine. Tako je u drugom tromjesečju bilo za 1,9% manje zaposlenih nego na početku godine, no treba napomenuti da su podaci DZS-a o zaposlenosti za razdoblje nakon siječnja

2009. godine privremeni i kao takvi podložni reviziji. Najznačajniji negativan doprinos promjeni ukupne zaposlenosti dali su zaposleni u pravnim osobama, čija dinamika, zbog veličine njihova udjela, određuje dinamiku ukupne zaposlenosti. Zaposleni u obrtu i slobodnim zanimanjima te individualni poljoprivrednici koji su aktivni osiguranici HZMO-a također su negativno pridonijeli rastu ukupne zaposlenosti. Zaključak da prevladavaju negativni trendovi potkrepljuju i podaci o osiguranicima HZMO-a, za koje se također bilježe negativne stope promjene na mjesecnoj razini.

Promatra li se struktura ukupne zaposlenosti po djelatnostima, gotovo su sve djelatnosti imale negativne godišnje stope promjene. Kontrakcija industrijske proizvodnje, posebice prerađivačke industrije, odrazila se i na smanjenje broja radnih mesta. Industrija je prema podacima na godišnjoj razini djelatnost u kojoj je zabilježeno najveće smanjenje broja zaposlenih, pa je njezin negativan doprinos kretanju ukupne zaposlenosti najznačajniji. Osim industrije treba istaknuti i djelatnosti trgovine i građevinarstva. Snažan pad potrošnje kućanstava te kapitalnih investicija države i privatnog sektora utjecali su na manju potrebu za radnom snagom, a time i na smanjenje zaposlenosti u tim djelatnostima. S druge strane, porast broja zaposlenih u privatnom sektoru zabilježen je kod djelatnosti finansijskog posredovanja i poslovanja nekretninama te dviju od triju djelatnosti javnog sektora (zdravstvo i socijalna skrb te obrazovanje).

Plaća i troškovi rada

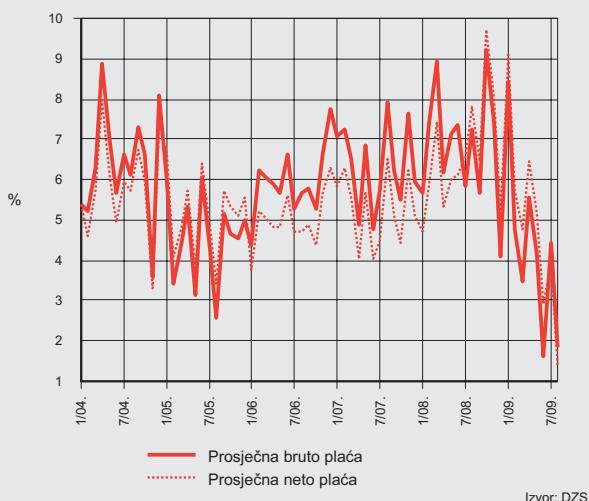
Prilagođavanje finansijskih pokazatelja tržišta rada negativnim kretanjima realnog sektora gospodarstva bilo je nešto sporije na početku godine, što potvrđuje visok godišnji rast plaća. No, kretanje plaća isplaćenih u drugom te na početku trećeg tromjesečja upozorava na snažnije prelijevanje nepovoljnih učinaka, iako još nisu zabilježene negativne stope promjene. Tako su od travnja do lipnja bruto plaće prosječno bile nominalno za 3,8%, a neto plaće za 4,8% veće nego u istom razdoblju prošle godine. Ti podaci navode na zaključak da se rast plaća zamjetno usporava u odnosu na prvo tromjesečje, a

ujedno su i naznaka da će treće tromjesečje obilježiti dodatno usporavanje ili čak pad plaća, i to zbog usporavanja gospodarske aktivnosti i zbog uvođenja posebnog poreza na plaće, mirovine i ostale primitke.

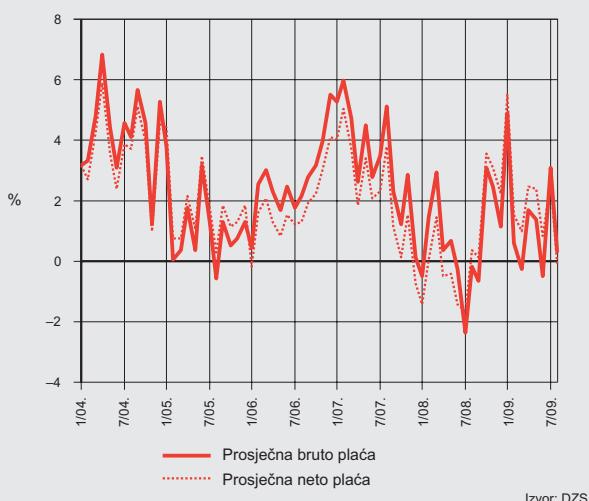
Osim usporavanja rasta nominalnih plaća u istom je razdoblju zabilježeno godišnje smanjenje inflacije mjerene indeksom potrošačkih cijena, ali ono je bilo nešto slabijeg intenziteta, pa se u razdoblju od travnja do lipnja usporio i rast realnih plaća. Zbog usporavanja rasta realnih plaća i smanjenja zaposlenosti realna se masa plaća isplaćenih tijekom drugog tromjesečja smanjila, što je znatno utjecalo na kretanje osobne potrošnje jer su plaće glavni izvor njezina financiranja.

Što se tiče strukture prema djelatnostima, usporavanje godišnjeg rasta plaća bilo je rezultat usporavanja rasta plaća u većini djelatnosti. Među djelatnostima privatnog sektora najznačajniji negativan doprinos dale su djelatnosti trgovine na veliko i malo i građevinarstva, čije su godišnje stope promjene tijekom promatranoj razdoblja bile negativne. S

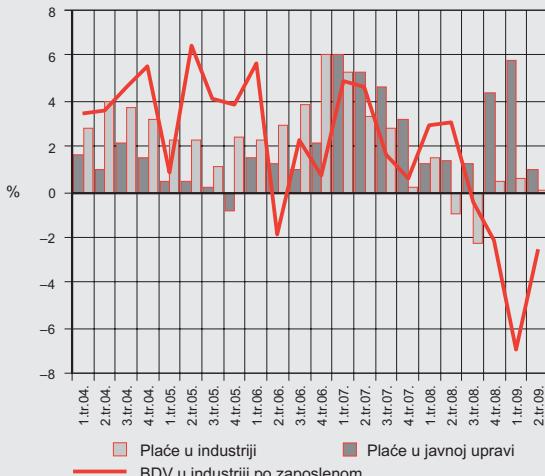
Slika 22.

PROSJEČNE NOMINALNE PLAĆE
godišnje stope promjene

Slika 23.

PROSJEČNE REALNE PLAĆE
godišnje stope promjene

Slika 24.

PROSJEČNE REALNE BRUTO PLAĆE U JAVNOJ
UPRAVI I INDUSTRIJI TE BRUTO DODANA
VRIJEDNOST U INDUSTRIJI PO ZAPOSLENOM
godišnje stope promjene

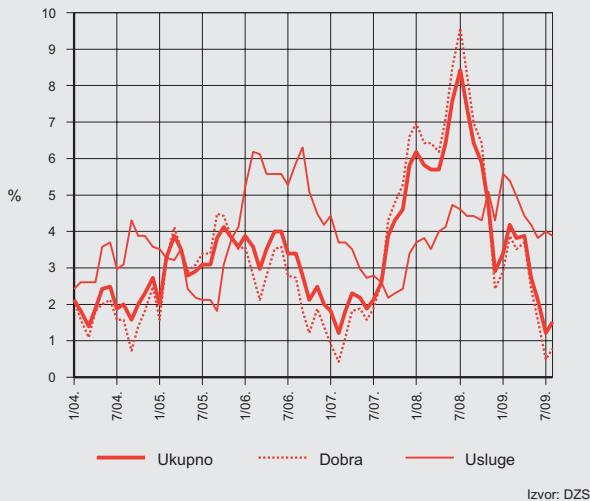
druge strane, pozitivno su pridonijele djelatnosti informacija i komunikacija, i to ponajviše zbog visokog rasta plaća isplaćenih tijekom travnja. Na razini javnog sektora od 1. travnja ove godine osnovica za izračun plaća za državne službenike i namještenike te zaposlenike u javnim službama snižena je za 6% te se primjenjuje osnovica iz 2008., dok je državnim dužnosnicima osnovica snižena za 10%.

Nakon snažnog pada proizvodnosti rada u industriji na početku godine, uzrokovanim smanjenjem proizvodnje mjerene realnim BDV-om koje je bilo snažnije od smanjenja zaposlenosti, slična kretanja nastavila su se i tijekom drugog tromjesečja, na što upućuju posljednji dostupni podaci o tromjesečnom obračunu BDP-a. Proizvodnost rada i dalje pada, ali nešto slabije nego na početku godine, pri čemu valja naglasiti da su podaci DZS-a o broju zaposlenih privremeni. Unatoč značajnom padu proizvodnosti rada u industriji plaće isplaćene u ovoj djelatnosti i dalje blago rastu, no u odnosu na početak godine rast se znatno usporio.

Cijene

Trend usporavanja inflacije potrošačkih cijena u Hrvatskoj nastavio se i u drugom te početkom trećeg tromjesečja. Slabljene inflatori pritisak ostvareno je u uvjetima pada osobne potrošnje, na što je u velikoj mjeri utjecao zamjetan pad potrošačkog optimizma povezan s nepovoljnim očekivanjima glede budućega ekonomskog stanja i kretanja na tržištu rada. Iako se od kraja prvog tromjesečja bilježi rast cijena sirove nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu, one su i dalje znatno niže nego u istom razdoblju prošle godine, a aprecijacija tečaja kune prema američkom dolaru ublažila je pritiske na inflaciju koji su dolazili iz tog izvora. Nadalje, stabilan tečaj kune prema euru djeluje pozitivno na domaća inflacijska kretanja jer stabilizira inflacijska očekivanja i cijene dobara koja se uvoze iz zemalja eurozone. Nasuprot tome, premda se od kraja prošle godine usporava rast nominalnih naknada po zaposlenom, istodobno je zabilježen zamjetan pad proizvodnosti rada. Takva kretanja rezultirala su ubrz-

Slika 25.

INDEKS POTROŠAČKIH CIJENA
godишње stope promjene

Izvor: DZS

njem godišnje stope rasta jediničnog troška rada u ukupnom gospodarstvu tijekom prvog tromjesečja 2009., kad je iznosiла 12,4%, dok je u drugom tromjesečju bila niža, na razini od 8,0%, što upućuje na postojanje troškovnih pritisaka na inflaciju.

Potrošačke cijene

Prema najnovijim podacima DZS-a godišnja stopa inflacije u kolovozu 2009. usporila se na 1,5%, a u ožujku je, za usporedbu, iznosila 3,8%. Promatra li se struktura indeksa potrošačkih cijena prema pet glavnih komponenata, može se primijetiti da je u promatranom razdoblju došlo do smanjenja godišnje stope promjene cijena svih komponenata. Pritom je usporavanju ukupne godišnje stope inflacije najviše pridonio pad cijena prehrabnenih proizvoda. Na takva je kretanja utjecao zamjetan pad domaće potražnje, ali i povoljan učinak baznog razdoblja odnosno snažan rast cijena većine komponenata zabilježen u istom razdoblju prošle godine, kad su njihova kretanja bila pod utjecajem snažnog rasta cijena sirove nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu.

Temeljna inflacija ostala je viša od ukupne inflacije potrošačkih cijena, ali njezina se godišnja stopa promjene također smanjila, i to s 4,2% u ožujku na 2,3% u kolovozu. Na usporavanje temeljne inflacije najviše je utjecalo usporavanje godišnje stope rasta cijena prehrane, osobito mesa, čiji je učinak na kretanje temeljne inflacije znatan zbog velikog pondera od 11,8%, koji one imaju u ukupnoj košarici za izračun tog pokazatelja. Tako se njihov doprinos temeljnoj inflaciji u promatranom razdoblju smanjio za 1,0 postotni bod. To je posljedica stabilizacije cijena mesa na domaćem tržištu, ali i povoljnog učinka baznog razdoblja, odnosno znatnog poskupljenja te skupine proizvoda u istom razdoblju prošle godine.

Promatra li se po komponentama ukupnog indeksa cijena prehrane, primjećuje se zamjetan pad godišnje stope promjene cijena neprerađenih prehrabnenih proizvoda, i to s visoke razine od 9,5% u ožujku na -1,1% u kolovozu. Tome je najviše pridonio pad godišnje stope promjene cijena povrća i mesa. Prerađeni prehrabneni proizvodi skupina su proizvoda

Slika 26.

INDEKS POTROŠAČKIH CIJENA I TEMELJNA INFLACIJA^a
godишњe stope promjene

^a Temeljna inflacija izračunava se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena isključe cijene poljoprivrednih proizvoda i cijene proizvoda koje su administrativno regulirane (među ostalim, tu su svrstane cijene električne struje i naftnih derivata).

Izvor: DZS

kod koje se također zapaža smanjivanje inflatornih pritisaka, no ono je bilo manje izraženo. Godišnja stopa promjene cijena prerađenih prehrabnenih proizvoda usporila se s 4,2% u ožujku na 3,7% u kolovozu. To je znatnim dijelom bilo posljedica pada godišnje stope promjene cijena kruha i ostalih pekarskih proizvoda, mlijeka i mlječnih prerađevina te cijena ulja i masti.⁴ Suprotan učinak imalo je poskupljenje duhanskih proizvoda, koji prema klasifikaciji ESB-a ulaze u ovu skupinu. Takva kretanja cijena prehrabnenih proizvoda upućuju na znatno smanjenje inflatornih pritisaka kod onih proizvoda koji su tijekom prošle godine bili pod utjecajem snažnog rasta cijena sirovina na svjetskom tržištu. Najvažniji domaći činitelj koji je djelovao na smanjenje domaćih cijena prehrane jest naglašeni pad potražnje, što je potaknulo konkurenčiju na domaćem tržištu i snižavanje trgovачkih marža. Spomenuta kretanja vjerojatno su rezultirala izostankom izraženijeg utjecaja povećanja stope poreza na dodanu vrijednost s 22% na 23% na potrošačke cijene u kolovozu (više o tome vidi u Okviru 1.).

Tablica 1. Indeks potrošačkih cijena, klasifikacija u pet glavnih kategorija proizvoda, godišnje stope promjene

	Ponder 09.	XII.08.	III.09.	VI.09.	VII.09.	VIII.09.
Ukupno	100,0	2,9	3,8	2,1	1,2	1,5
Energija	13,0	-1,7	-1,3	-4,1	-7,7	-2,7
Neprerađeni prehrabneni proizvodi	14,7	3,7	9,5	1,4	-0,1	-1,1
Prerađeni prehrabneni proizvodi (uključujući alkohol i duhan)	23,2	4,7	4,2	4,5	4,0	3,7
Industrijski neprehrabneni proizvodi bez energije	28,3	2,2	2,2	2,2	2,2	1,2
Usluge	20,7	4,2	5,0	3,8	4,0	3,9

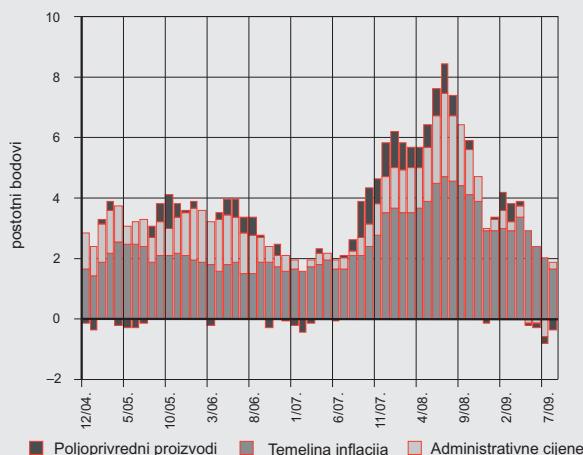
Napomena: Klasifikacijom koja ukupnu košaricu proizvoda dijeli u pet glavnih kategorija proizvoda koristi se Evropska središnja banka pri analizi kretanja inflacije potrošačkih cijena. U toj se klasifikaciji grupiranje proizvoda donekle razlikuje od onog u klasifikaciji osobne potrošnje prema namjeni. Tako, primjerice, u indeks cijena usluga prema klasifikaciji koja ukupnu košaricu proizvoda dijeli u pet glavnih kategorija proizvoda ne ulaze cijene vode, već se one uključuju u indeks cijena dobara.

Izvor: DZS

⁴ Međutim, dok su cijene mlijeka i mlječnih prerađevina te cijene ulja i masti u kolovozu 2009. bile niže nego u istom razdoblju prošle godine, cijene kruha i drugih pekarskih proizvoda zadržale su se na nešto višoj razini.

Slika 27.

**DOPRINOSI^a KOMPONENTA INDEKSA
POTROŠAČKIH CIJENA GODIŠNJOJ STOPI INFLACIJE**

^a Doprinos se definira kao relativna važnost određene komponente indeksa potrošačkih cijena u ukupnoj inflaciji. Zbroj doprisona svih komponenta izraženih u postotnim bodovima u određenom mjesecu daje iznos godišnje stope inflacije potrošačkih cijena.

Izvor: DZS; izračuni HNB-a

Godišnja stopa promjene cijena energije i dalje je negativna: u kolovozu je iznosila $-2,7\%$, a u ožujku, za usporedbu, $-1,3\%$. Pad godišnje stope promjene cijena energije u promatranom razdoblju pretežno je prouzročen smanjenjem godišnje stope promjene cijena električne energije zbog povoljnog učinka baznog razdoblja, odnosno poskupljenja električne energije sredinom 2008. Nasuprot tome, domaće cijene nafnih derivata porasle su u promatranom razdoblju jer je poskupljela sirova nafta na svjetskom tržištu, pri čemu se pad godišnje stope promjene njihovih cijena usporio s $-22,8\%$ u ožujku na $-14,1\%$ u kolovozu.

U kretanju cijena industrijskih neprehrabbenih proizvoda bez energije također je vidljiv utjecaj zamjetnog pada agregatne potrošnje i smanjenja troškovnih pritisaka na rast cijena. Godišnja stopa rasta cijena spomenute skupine proizvoda usporila se s $2,2\%$ u ožujku na $1,2\%$ u kolovozu, što je znatno niže od prosjeka za 2008. godinu ($3,0\%$). Najveći doprinos tome dao je pad godišnje stope promjene cijena odjeće i obuće, ponajprije zato što je u ljetnim mjesecima uobičajeni sezonski pad cijena odjeće i obuće bio izrazitiji nego proteklih godina.

Godišnja stopa promjene cijena usluga sputila se u kolovozu na $3,9\%$, dok je u ožujku iznosila $5,0\%$. Takvo je smanjenje posljedica stabilizacije cijena usluga na domaćem tržištu, prije svega usluga u cestovnom putničkom prometu i ugostiteljskih usluga, ali i povoljnog učinka baznog razdoblja, odnosno neizravnog učinka snažnog rasta cijena sirovina na svjetskom tržištu na poskupljenje spomenutih usluga u 2008. godini. To pak pokazuje da je smanjenje inflatornih pritisaka kod cijena prehrabbenih proizvoda djelovalo stabilizirajuće na cijene ugostiteljskih usluga, ponajprije hrane i pića u restoranima. Ukupno gledano, i nadalje viši godišnji rast cijena usluga u usporedbi s cijenama dobara, uglavnom je rezultat poskupljenja usluga čije se cijene administrativno reguliraju (zdravstvene i bolničke usluge), a koje je bilo zabilježeno početkom godine.

Uvozne cijene

Rast cijena sirove nafte na svjetskom tržištu zabilježen u prvom tromjesečju 2009. nastavio se tijekom sljedeća dva tromjesečja. Prosječna cijena barela sirove nafte u kolovozu 2009. bila je za $54,7\%$ viša nego u ožujku te je iznosila 71,6 USD. Izrazi li se cijena sirove nafte u kunama, taj je porast bio manji i iznosio je $39,3\%$, zbog ostvarene aprecijacije kune prema američkom dolaru. Rast cijena sirove nafte u promatranom razdoblju ponajviše se pripisuje naznakama oporavka svjetskoga gospodarstva, rastu optimizma ulagača i padu vrijednosti američkog dolara. U takvim je okolnostima Međunarodna agencija za energiju (IEA) u svojem posljednjem izvješću iz rujna revidirala svoje prognoze o svjetskoj potražnji za naftom u 2009. i 2010. godini. Premda očekivanja da će se povećati potražnja za sirovom naftom utječu na rast njezine cijene, on je ograničen i dalje relativno velikim zalihamama sirove nafte i slabom potražnjom.

Cijene ostalih sirovina također su porasle u proteklim

Slika 28.

**PROSJEČNA CIJENA SIROVE NAFTE^a
NA SVJETSKOM TRŽIŠTU**

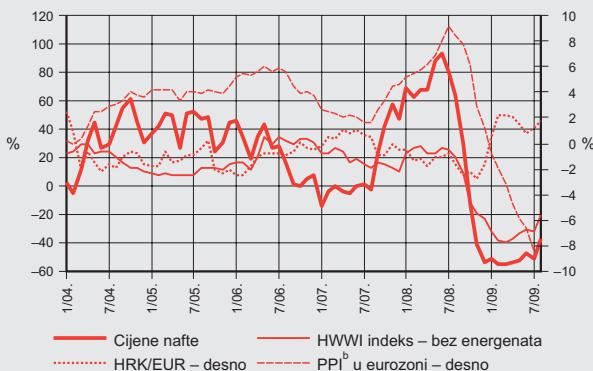
^a Računa se kao prosjek sljedećih cijena nafta (promptna isporuka): Dubai Fateh, U.K. Brent i West Texas Intermediate.

Izvor: Bloomberg

mjesecima. Agregatni HWI indeks, koji oslikava kretanje cijena sirovina na svjetskom tržištu (bez energije, izraženih u američkim dolarima), u kolovozu je bio za $24,4\%$ veći nego u ožujku. Pritom je posebno izrazit bio rast cijena metalova, potaknut očekivanjima oporavka svjetskoga gospodarstva. Promatramo li pojedine prehrabene sirovine, primjećuju se različiti trendovi u kretanju njihovih cijena. Tako je u promatranom razdoblju zabilježen rast cijena uljarica i šećera, dok su se cijene žitarica smanjile. Ipak, valja napomenuti da su cijene većine sirovina i nadalje na znatno nižoj razini nego u istom razdoblju prošle godine, kad su dosegnule rekordne vrijednosti. Važna su komponenta uvozne inflacije i proizvođačke cijene u eurozoni, zbog toga što zemlje članice eurozone imaju velik udio u geografskoj strukturi hrvatskog uvoza. Prema posljednjim dostupnim podacima godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda u eurozoni smanjila se s $-3,2\%$ u ožujku na $-8,5\%$ u srpnju, i to uglavnom zbog pada godišnje stope promjene cijena energije i intermedijarnih proizvoda. Proizvođačke cijene dobara za

Slika 29.

**UVEZENA INFLACIJA: CIJENE NAFTE, HWWI INDEKS
CIJENA SIROVINA^a, PROSJEČNI TEČAJ KUNE PREMA EURU
I CIJENE PRI PROIZVOĐAČIMA U EUROZONI**
godišnje stope promjene

^a U Institutu za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (HWWI) konstruiran je agregatni indeks cijena sirovina na svjetskom tržištu, tzv. HWWI indeks. HWWI indeks je pokazatelj kretanja troškova za uvezene sirovine (obuhvaća ukupno 29 sirovina, a indeks bez cijena energenata 27) te se koristi u analizama utjecaja promjene cijena sirovina na svjetskom tržištu na kretanje cijena u industrijskim zemljama. Indeks se izračunava na temelju cijena sirovina izraženih u američkim dolارima.

^b Engl. PPI, Producer Price Index = indeks cijena pri proizvođačima

Izvor: Bloomberg; HWWI; Eurostat; HNB

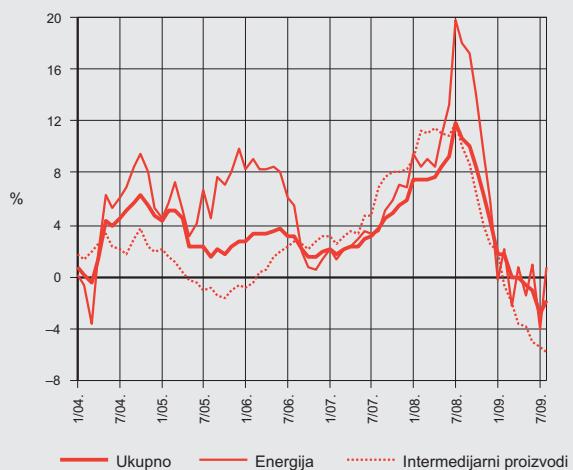
finalnu potrošnju u srpnju su u eurozoni također bile niže na godišnjoj razini (za 2,4%), što upućuje na smanjenje uvoznih pritisaka na domaću inflaciju.

Cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Posljednji raspoloživi podaci o kretanju cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima pokazuju da se slabljenje inflatornih pritisaka nastavlja, a to je posljedica godišnjeg pada cijena sirovina na svjetskom tržištu te smanjenja domaće i inozemne potražnje. Godišnji rast cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima počeo se usporavati u kolovozu 2008., a od ožujka ove godine bilježe se negativne stope promjene. Tako je godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena u kolovozu ove godine iznosila -1,8%, dok je, za usporedbu, u ožujku iznosila -0,1%. Na godišnjoj je razini pad cijena u kolovozu (-5,8%) zabilježen kod intermedijarnih proizvoda, posebice metala, a djelomično je rezultat povoljnog učinka bavnog razdoblja, odnosno snažnog rasta cijena tih proizvoda.

Slika 30.

**CIJENE INDUSTRIJSKIH PROIZVODA PRI PROIZVOĐAČIMA
PO GLAVNIM INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA**
godišnje stope promjene

Izvor: DZS

Slika 31.

**CIJENE INDUSTRIJSKIH PROIZVODA PRI PROIZVOĐAČIMA
PO GLAVnim INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA**
godišnje stope promjene

Izvor: DZS

da tijekom prvih osam mjeseci 2008. Pod utjecajem poskupljenja sirove nafte na svjetskom tržištu proizvođačke cijene naftnih derivata na mjesecnoj razini kontinuirano rastu od početka drugog tromjesečja, no taj je rast u istom razdoblju prošle godine bio znatno snažniji, pa je njihova godišnja stopa promjene i dalje negativna. Unatoč tome ukupne cijene energije na razini grupacija u kolovozu su na godišnjoj razini blago porasle (0,8%), pri čemu je izrazit rast cijena zabilježen kod vađenja sirove nafte i prirodnog plina.

Najizrazitiji godišnji rast cijena u kolovozu zabilježen je u proizvodnji trajnih proizvoda za široku potrošnju (3,9%), kojem je znatno pridonijelo povećanje cijena u proizvodnji namještaja. Cijene netrajnih proizvoda za široku potrošnju u kolovozu su se na godišnjoj razini samo blago povećale (za 0,3%), što upućuje na to da su inflatorni pritisci na potrošačke cijene povezani s tim proizvodima slabi. Pritom valja reći da je pad proizvođačkih cijena prehrambenih proizvoda bio poništen rastom cijena duhanskih proizvoda. Godišnja stopa rasta cijena kapitalnih proizvoda u kolovozu je bila niska (samo 1,0%).

Međunarodna usporedba potrošačkih cijena

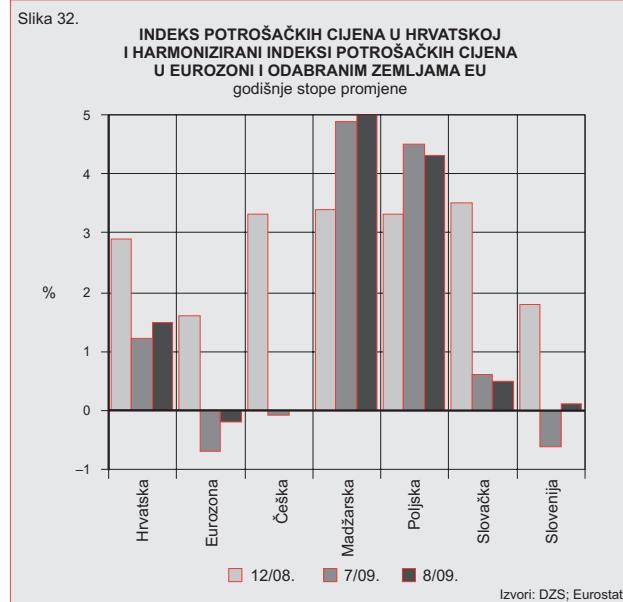
Iako tijekom ove godine inflatorni pritisci u Hrvatskoj slabe, razlika se u odnosu na inflaciju u eurozoni povećala. Naime, u prosincu 2008. godišnja stopa promjene potrošačkih cijena u Hrvatskoj je iznosila 2,9%, a u eurozoni 1,6%, dok su u kolovozu ove godine zabilježene stope promjene od 1,5% odnosno -0,2%. Na godišnje stope promjene potrošačkih cijena u eurozoni, koje su od lipnja ove godine negativne, najviše je utjecao izrazit pad cijena energije i neprerađenih prehrambenih proizvoda. Povećanje razlike u inflaciji pretežno je posljedica razlike između doprinosa cijena prehrane i energije ukupnoj godišnjoj inflaciji u Hrvatskoj i onog u eurozoni. S jedne strane, cijene energije u Hrvatskoj padaju sporije nego u eurozoni, što se djelomično može objasniti povećanjem cijena plina za kućanstva u siječnju 2009. godine u Hrvatskoj. S druge strane, cijene prehrane (točnije prerađenih prehrambenih proizvoda) u Hrvatskoj rastu brže

Tablica 2. Indeks cijena stambenog prostora u Hrvatskoj, godišnje stope promjene

	Ponder	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2007.		2008.		2009.
									1. pol.	2. pol.	1. pol.	2. pol.	1. pol.
Hrvatska	100,0	1,8	0,6	13,0	8,8	16,5	13,0	5,8	17,5	8,7	5,8	5,8	-5,3
Zagreb	65,3	6,5	0,6	11,5	10,0	17,0	11,7	2,2	14,4	9,2	1,8	2,6	-3,1
Jadran	22,0	5,5	8,7	9,2	17,1	15,8	16,2	10,7	23,0	10,1	13,7	7,7	-9,6

Napomena: Metodologija izrade hedonističkog indeksa cijena nekretnina u Hrvatskoj takva je da se pri svakom izračunavanju nove vrijednosti indeksa (nakon isteka pojedinog polugodišta) ponovo procjenjuju svi parametri u pojedinim jednadžbama postignutih cijena nekretnina, što pak uzrokuje reviziju indeksa cijena nekretnina za prijašnja polugodišta, odnosno godine. Svako ažuriranje, dakle, mijenja indekse ostvarene u prethodnim godinama, no oni su svaki put sve preciznije izmjereni jer su izračunati pomoću većeg broja podataka.

Izvor: Burza nekretnina; izračuni HNB-a

nego u eurozoni, na što je utjecalo i poskupljenje duhanskih proizvoda potaknuto promjenom sustava trošarina.

Za razliku od eurozone, u većini novih zemalja članica EU s područja Srednje i Istične Europe i dalje su prisutni blagi

inflatorni pritisci. U odnosu na Hrvatsku, gdje je godišnja stopa inflacije u kolovozu iznosila 1,5%, viša inflacija ostvarena je u Madžarskoj (5,0%), Rumunjskoj (4,9%) i Poljskoj (4,3%). Istodobno je manji rast potrošačkih cijena zabilježen u Bugarskoj (1,3%), Slovačkoj (0,5%) i Sloveniji (0,1%), dok su se cijene u Češkoj zadržale na istoj razini kao i u kolovozu prošle godine.

Cijene nekretnina

Godišnji rast cijena nekretnina u 2008. znatno se usporio pod utjecajem smanjenja potražnje za stambenim prostorom, potaknutog stagnacijom realnog rasta raspoloživog dohotka stanovništva, povećanjem (nominalnih) kamatnih stopa na stambene kredite, pooštrenim uvjetima za odobravanje kredita i padom potrošačkog optimizma. Kupci su u očekivanju daljnog usporavanja rasta cijena na domaćem tržištu nekretnina odgađali odluke o kupnji. Tako se trend smanjenja potražnje za stambenim prostorom nastavio tijekom prve polovine 2009., što je u uvjetima obilne ponude stambenog prostora rezultiralo padom cijena nekretnina za 5,3% u usporedbi s istim razdobljem prošle godine. Pritom su se cijene stambenog prostora u Zagrebu smanjile na godišnjoj razini za 3,1%, dok je na Jadranu taj pad bio još jači te je iznosio 9,6%.

Okvir 1. Učinak povećanja stope PDV-a na kretanje indeksa potrošačkih cijena

S početkom kolovoza 2009. godine osnovna stopa PDV-a u Hrvatskoj povećana je za jedan postotni bod, s 22% na 23%, dok je stopa oporezivanja proizvoda koji podliježu stopi PDV-a od 0% odnosno 10%⁵ ostala nepromjenjena. Odluka o povećanju PDV-a donesena je u sklopu trećega ovogodišnjeg rebalansa državnog proračuna (više o tome vidi u Okviru 4.) radi povećanja proračunskih prihoda. Mogući učinak povećanja stope PDV-a na kretanje inflacije potrošačkih cijena procijenjen je u prvom koraku uz pretpostavku punog prijenosa tog povećanja na potrošače, tj. uz pretpostavku da će se cijene svih dobara odnosno usluga koje podliježu osnovnoj stopi PDV-a povećati u kolovozu 2009., i to za puni iznos povećanja poreza. Proci-

jenjeni utjecaj povećanja stope PDV-a na mjesecni porast indeksa potrošačkih cijena u kolovozu, izведен iz navedenih pretpostavaka, mogao je dosegnuti 0,7 postotnih bodova.⁶

Iskustva pojedinih zemalja u kojima je došlo do povećanja stope PDV-a pokazala su da se povećanje poreza samo djelomično prenosi na cijene, pri čemu tek manji dio poduzeća povećava cijene na dan stupanja odluke na snagu, dok se cijene uglavnom povećavaju tijekom nekoliko idućih mjeseci. Osim toga, pokazalo se da neka poduzeća uopće ne povećavaju cijene svojih proizvoda. Kao mogući razlozi za nepotpun prijenos povećanja poreza na cijene ističu se najčešće troškovi promjene cjenika⁷ i ciklička pozicija gospodarstva, pri čemu je prijenos povećanja stope poreza na cijene manji onda kad je gospodarstvo u recesiji, odnosno kad domaća potražnja slabiti.

Budući da je povećanje stope PDV-a u Hrvatskoj u kolovozu 2009. bilo relativno malog intenziteta (za 1 postotni bod), pretpostavljeno je da dio poduzeća neće povisivati cijene zbog toga što bi troškovi promjene cijena bili relativno visoki. Nadalje, pretpostavljeno je da bi u uvjetima smanje-

⁵ U strukturi indeksa potrošačkih cijena proizvodi i usluge koji su oslobođeni plaćanja PDV-a, odnosno na koje se primjenjuje stopa 0% ili 10%, imaju procijenjeni ponder od 14,57%. To su: kruh, mlijeko, knjige, novice i časopisi, zdravstvo, socijalna zaštita, finansijske usluge, obrazovanje, usluge kulture te usluge smještaja i najamnina. Međutim, mora se imati na umu da velik broj ulaznih komponenata koje se upotrebljavaju u proizvodnji tih proizvoda nije oslobođen plaćanja PDV-a, stoga se ne može isključiti neizravan učinak PDV-a na kretanje njihovih cijena u idućim mjesecima.

⁶ Utjecaj je izračunat prema sljedećoj formuli:

$$0,8543 \cdot (100 \cdot ((1 + 0,23)/(1 + 0,22)) - 100)$$

⁷ U stručnoj literaturi poznat također pod engleskim nazivom *menu costs*.

nja osobne potrošnje, na što je u velikoj mjeri utjecao znatan pad potrošačkog optimizma, te u uvjetima jačanja konkurenčije na domaćem tržištu, moglo doći do snižavanja proizvođačkih i trgovачkih marža, zbog čega bi prijenos povećanja stope PDV-a na cijene mogao biti manji. Stoga je u drugom koraku procijenjen utjecaj povećanja stope PDV-a ako 75% (odnosno 50%) košarice proizvoda koji podliježu osnovnoj stopi PDV-a poskupi za puni iznos povećanja poreza, a cijene 25% (50%) proizvoda ostanu nepromijenjene zbog smanjenja proizvođačkih i trgovачkih marža u kolovozu. Procijenjeni utjecaj povećanja stope PDV-a na mjesecni porast indeksa potrošačkih cijena u kolovozu iznosi 0,52 postotna boda (odnosno u drugom slučaju 0,35 postotnih bodova). Kad bi se povećanje cijena protegnulo na nekoliko sljedećih mjeseci, ocijenjeno je da bi taj utjecaj u kolovozu mogao biti i blaži.

Premda je rano govoriti o konačnim učincima povećanja stope PDV-a na kretanje inflacije u Hrvatskoj, posljednji dostupni podaci o kretanju indeksa potrošačkih cijena pokazuju da je učinak spomenute izmjene uvelike bio ublažen poslovnim okružjem u kojem djeluju gospodarski subjekti. Naime, zamjetno slabljenje gospodarske aktivnosti u Hrvatskoj praćeno padom osobne potrošnje u uvjetima snažnog pada potrošačkog optimizma vršilo je pritisak na smanjenje

potrošačkih cijena. Isto tako, predstavnici uprava javnih poduzeća⁸ obvezali su se, u dogovoru s Vladom, da unatoč povećanju stope PDV-a neće podizati cijene svojih proizvoda kako bi se zaštitio standard hrvatskih građana. U kolovozu je zato zabilježen blagi rast agregatne razine potrošačkih cijena u odnosu na srpanj, od samo 0,1% (prema desezoniranim podacima).⁹

Promatra li se po komponentama indeksa potrošačkih cijena koje podliježu plaćanju PDV-a po stopi od 23%, vidljivo je da u kolovozu nisu porasle mnoge administrativno regulirane cijene (električna energija, željeznički i vodenim prijevoz, cestarine, poštanske usluge i dr.). Osim toga, zabilježen je mali pad cijena¹⁰ znatnog dijela prehrambenih proizvoda, bezalkoholnih pića, namještaja, kućanskih aparata, električnih uređaja, usluga smještaja i dr., dok se cijene cigareta nisu promijenile. S druge strane, prosječna mjesecna stopa rasta cijena proizvoda koji su poskupjeli (zbog porasta stope PDV-a i drugih činitelja) bila je razmjerno niska i iznosila je oko 0,6%.¹¹ Može se, dakle, ocijeniti da je značajan utjecaj na kretanje potrošačkih cijena imalo smanjenje osobne potrošnje, pa je u tim okolnostima povećanje poreza na dodanu vrijednost bilo praćeno smanjenjem profitnih marža, i trgovaca i proizvođača.

Tečaj

Tečaj kune prema euru tijekom trećeg je tromjesečja bio stabilan i kretao se u uskom rasponu od –0,9% do 0,5% oko prosječne razine, koja je iznosila 7,32 HRK/EUR. Stabilnost nominalnog tečaja kune prema euru potvrđuje i podatak da je prosječna apsolutna promjena dnevnog tečaja kune prema euru, kao jedna od mjera promjenjivosti tečaja, u trećem tromjesečju bila niska te je iznosila 0,11%, što je znatno manje nego krajem prošle i u prvoj polovini ove godine. Blago slabljenje domaće valute u prvoj polovini srpnja prouzročili su neizvjesnost vezana uz uspješnost ovogodišnje turističke se-

zone i povećana potražnja za devizama radi otplate dospjelih inozemnih obveza. Zbog intenziviranja turističke sezone i pojačanog priljeva deviza deprecijacijski su se pritisci smirili, no ove su godine izostali uobičajeni sezonski aprecijacijski pritisici, čemu je pridonio i manji priljev deviza od turizma u odnosu na prošlu godinu. U kolovozu je tečaj kune prema euru bio relativno stabilan te je na kraju mjeseca iznosi 7,33 HRK/EUR, jednako kao i na kraju srpnja. Početkom rujna tečaj je počeo blago deprecirati, ali se u uvjetima ponešto ograničene likvidnosti nakon izostanka redovite obratne repo aukcije tečaj stabilizirao i počeo blago jačati. Aprecijaciji tečaja kune prema euru u drugoj polovini rujna pridonio je i priljev deviza ostvaren na temelju zaduživanja HBOR-a i javnih poduzeća (HAC-a i Autoceste Rijeka-Zagreb) u inozemstvu. U uvjetima jačanja aprecijacijskih pritisaka HNB se uključio u rad deviznog tržišta otkupivši od poslovnih banaka na aukciji održanoj 24. rujna 1,3 mil. EUR. Na kraju rujna tečaj se spustio na razinu od 7,29 HRK/EUR, što je jednako razini zabilježenoj na kraju drugog tromjesečja. Naposljetku, može se spomenuti da je tijekom trećeg tromjesečja obujam deviznih transakcija između središnje banke i MF-a bio relativno malen: HNB je neto otkupio od države ukupno 2,2 mil. EUR.

Tijekom trećeg tromjesečja nastavio se trend slabljenja američkog dolara prema euru koji je na svjetskome deviznom tržištu prisutan od početka ožujka, kad su zabilježene prve

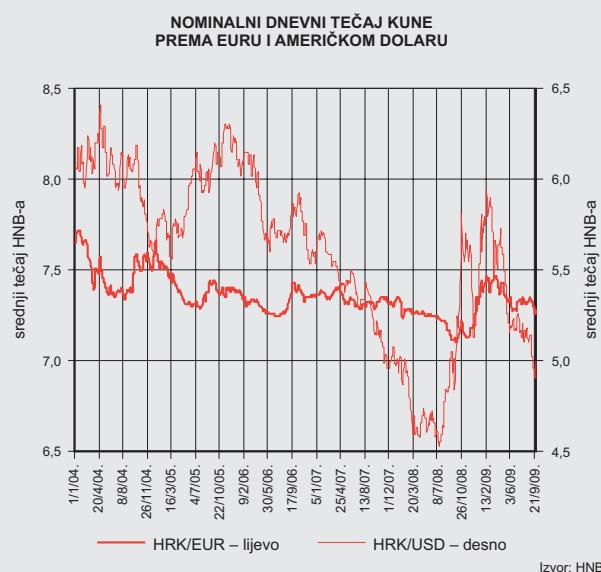
8 Hrvatska elektroprivreda d.d., Hrvatske vode, javna ustanova, Hrvatska pošta d.d., Hrvatske željeznice d.o.o., Jadrolinija d.d., Plinacro d.o.o., Narodne novine d.d., Hrvatske autoceste d.o.o., Hrvatske ceste d.o.o. i Zagrebački holding d.o.o.

9 Prema originalnim podacima indeks potrošačkih cijena u kolovozu smanjio se za 0,1% u usporedbi s prethodnim mjesecom.

10 Izuzevši sezonski pad cijena odjeće i obuće te voća

11 Izuzevši cijene naftnih derivata (čiji je mjesecni rast bio izraženiji zbog rasta cijena sirove nafte na svjetskom tržištu) i uobičajeni sezonski rast cijena turističkih aranžmana

Slika 33.

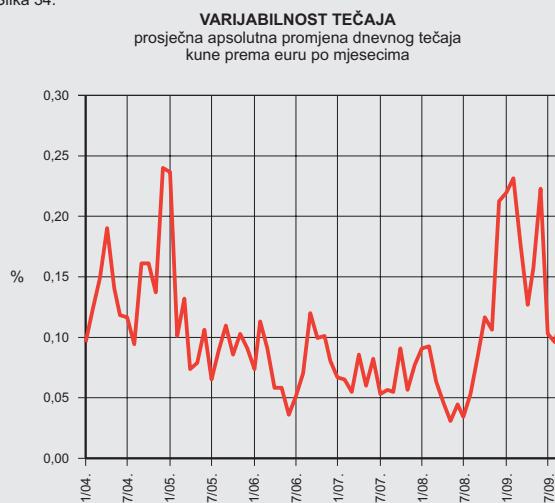
naznake oporavka na svjetskome finansijskom tržištu, tako da se uz rast dioničkih indeksa povećala spremnost ulagača na rizičnija ulaganja, što je smanjilo potražnju za američkim dolarima. Osim toga, slabljenju američkog dolara pridonijela je objava pokazatelja za gospodarstvo eurozone, koji su bili bolji nego što se očekivalo. Ukupno je u trećem tromjesečju američki dolar deprecirao u odnosu na euro za 4,1% te je na kraju rujna tečaj iznosio 1,46 USD/EUR, a usporedbe radi na kraju lipnja 1,40 USD/EUR.

Budući da je američki dolar prema euru primjetno oslabio, dok je tečaj kune prema euru bio stabilan, u trećem je tromjesečju kuna u odnosu na američki dolar aprecirala za 3,9%, a tečaj je pao s 5,20 HRK/USD na kraju lipnja na 5,00 HRK/USD na kraju rujna. Osim prema američkome dolaru kuna je ojačala i prema funti sterlinga (za 7,8%). Za razliku od toga, kuna je prema švicarskome franku deprecirala za 1,0%. Takva kretanja tečajeva kune rezultirala su aprecijacijom indeksa dnevnoga nominalnog tečaja kune prema košarici valuta od 1,2%.

Nakon što su se u prethodna dva tromjesečja pokazatelji cjenovne konkurentnosti domaćeg izvoza poboljšali, u drugome tromjesečju 2009. zabilježeno je njihovo pogoršanje, na što upućuje realno jačanje kune prema košarici valuta. Indeks realnoga efektivnog tečaja kune deflacioniran potrošačkim cijenama aprecirao je za 2,1%, a onaj deflacioniran proizvođačkim cijenama za 2,9% u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja. Takva kretanja posljedica su nominalne aprecijacije kune prema košarici valuta (osobito prema američkome dolaru) i bržeg rasta domaćih potrošačkih cijena od inozemnih, odnosno rasta proizvođačkih cijena u Hrvatskoj, dok su u inozemstvu te cijene pale. U srpnju je u odnosu na mjesec prije realni efektivni tečaj kune deflacioniran proizvođačkim cijenama dodatno aprecirao (za 1,3%) zbog rasta domaćih cijena i pada cijena u inozemstvu. Za razliku od toga, realni efektivni tečaj kune deflacioniran potrošačkim cijenama blago je deprecirao (za 0,2%), što su potaknuli nominalna efektivna deprecijacija kune i pad domaćih cijena izraženiji od pada cijena koji je zabilježen u inozemstvu.

Posljednji dostupni podaci o kretanju indeksa realnoga efektivnog tečaja kune deflacioniranog jediničnim troškom

Slika 34.

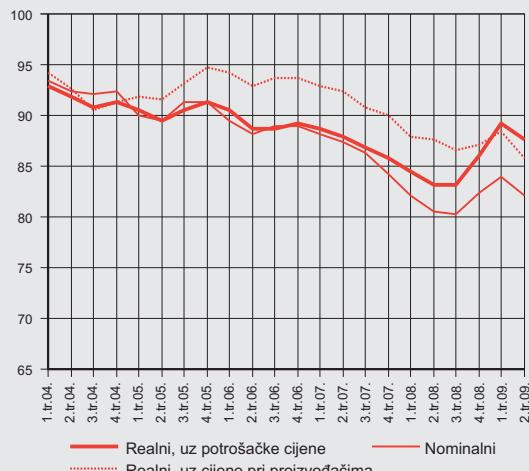

Izvor: HNB

Slika 35.

INDEKS^a NOMINALNOGA I REALNOGA EFEKTIVNOG TEČAJA KUNE DEFLACIONIRANOG POTROŠAČKIM CIJENAMA I CIJENAMA PRI PROIZVODAČIMA

2001. = 100

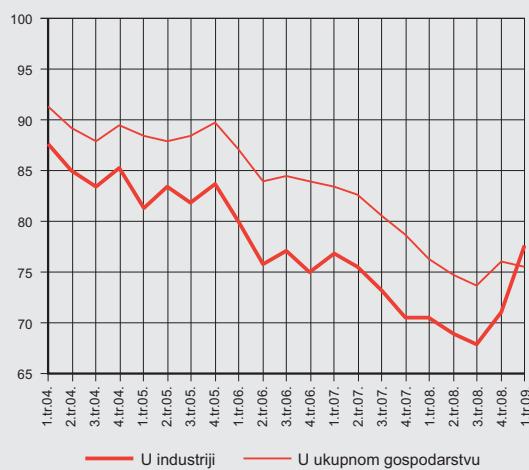
^a Pad indeksa upućuje na aprecijaciju kune.

Izvor: HNB

Slika 36.

INDEKS^a REALNOGA EFEKTIVNOG TEČAJA KUNE DEFLACIONIRANOG JEDINIČNIM TROŠKOM RADA

2001. = 100

^a Pad indeksa upućuje na aprecijaciju kune. Izvori: DZS; ESB; OECD; nacionalni izvori; izračun HNB-a

rada pokazuju da je u prvome tromjesečju 2009. godine na razini cijelog gospodarstva zabilježena aprecijacija od 0,7% u odnosu na prethodno tromjeseče, što upućuje na pogoršanje troškovne konkurentnosti hrvatskog izvoza. To je posljedica rasta jediničnog troška rada u Hrvatskoj bržeg od onog u inozemstvu, pri čemu je rast jediničnog troška rada u hrvatskome gospodarstvu rezultat pada proizvodnosti rada (poglavitno zbog pada BDP-a koji je bio veći od pada zaposlenosti) i blagog rasta naknada po zaposlenome¹². Promotri li se kretanje jediničnog troška rada samo u industriji, primjećuje se da se on blago smanjio zato što je u tom sektoru zabilježeno smanjenje naknada po zaposlenom koje je bilo izrazitije od pada proizvodnosti rada. Istodobno je u inozemstvu ostvaren rast jediničnog troška rada u industriji, što je zajedno s nominalnom deprecijacijom efektivnog tečaja kune rezultiralo značajnom deprecijacijom indeksa realnoga efektivnog tečaja kune uz jedinični trošak rada u industriji od 9,5%.

12 Prema sezonski prilagodenim podacima

Monetarna politika i instrumenti

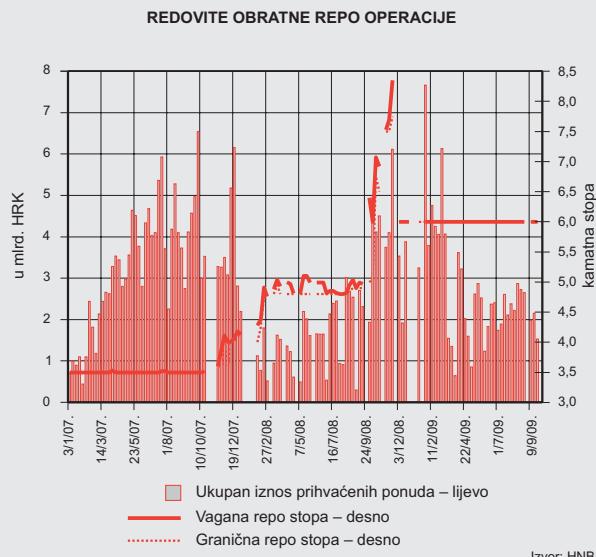
Monetarno okružje

Treće tromjeseče 2009. obilježilo je bitno stabilnije monetarno okružje od onog u prvoj polovini godine, pri čemu je HNB nastavio podržavati stabilnost i likvidnost sustava redovitim operacijama na otvorenom tržištu. Tijekom turističke sezone aprecijski su pritisci na tečaj bili slabije izraženi nego prijašnjih godina pa se središnja banka nije trebala uključivati u rad deviznog tržišta. Devizna likvidnost monetarnog sustava u trećem je tromjesečju značajno poboljšana: poslovne su banke višak deviza od sezonskog prirasta deviznih depozita djelomično usmjerile u inozemnu aktivi, a HNB je nastavio s akumuliranjem svojih deviznih pričuva. Prirastu međunarodnih pričuva pridonijela je i alokacija posebnih prava vučenja od MMF-a. Istodobno je kreditna aktivnost poslovnih banaka usmjerena privatnom sektoru nastavila slabjeti pod utjecajem manje potražnje, ali i ograničene ponude banaka, dok su se plasmani središnjoj državi nadalje povećavali.

Korištenje instrumenata monetarne politike

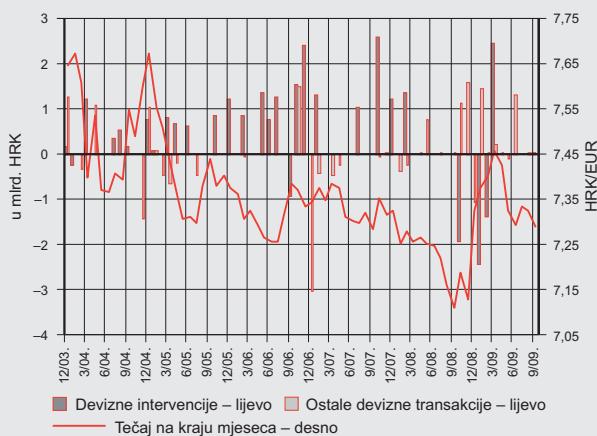
Kunsku je likvidnost tijekom trećeg tromjesečja HNB kreirao gotovo isključivo putem redovitih obratnih repo aukcija, a tek je povremeno bankama plasirao lombardne kredite. Pritom je zadržana praksa održavanja aukcija uz raspodjelu sredstava po fiksnoj repo stopi od 6,0% i prihvaćanje oko 35,0% pristiglih ponuda banaka. Na taj je način središnja banka nastavila restriktivno upravljati kunskom likvidnošću i nije dopustila da se u sustavu akumuliraju prekomjerni viškovi, koji bi mogli potaknuti deprecijacijske pritiske. Kreirana sredstva bila su dovoljna za potrebe održavanja obvezne pričuve banaka i zadovljavanje pojačane potražnje za kunaom zbog turističke sezone, što je sprječilo pojavu aprecijskih pritisaka na tečaj domaće valute.

Slika 37.

Slika 38.

DEVIZNE TRANSAKCIJE HRVATSKE NARODNE BANKE I SREDNJI TEČAJ HRK/EUR tekući tečaj

Napomena: Positivne vrijednosti deviznih intervencija i deviznih transakcija odnose se na otkupe deviza od strane HNB-a. U ostale devizne transakcije ubrajaju se kupoprodaje deviza s MF-om i ugovori o razmjeni (devizni swapovi) s poslovnim bankama.

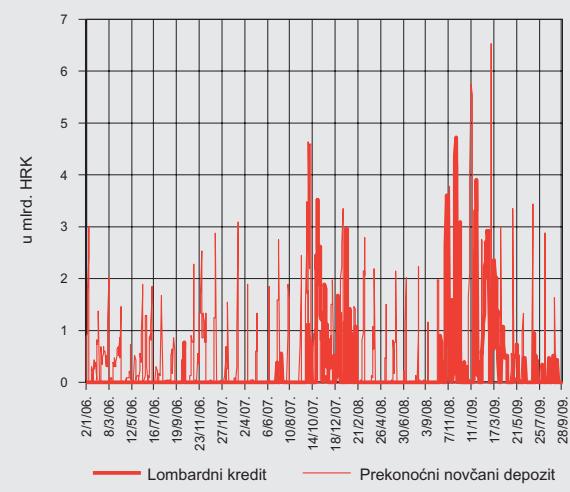
Izvor: HNB

Prosječno dnevno stanje sredstava plasiranih na obratnim repo aukcijama u trećem tromjesečju iznosilo je 2,0 mld. kuna, što je za oko 0,7 mld. kuna manje nego u prvoj polovini godine. Početkom rujna, kad je kunска likvidnost sustava bila izrazito povoljna, a razdoblje održavanja obvezne pričuve bližilo se kraju, središnja je banka odlučila preskočiti jednu repo aukciju. Tada su se banke oslonile i na mogućnost lombardnoga kreditiranja, kojim su se, promatramo li cijelo treće tromjeseče, koristile 14 radnih dana u prosječnom iznosu od 0,5 mld. kuna.

Za razliku od prvog polugodišta, kad su devizne transakcije s poslovnim bankama (aukcije i ugovori o razmjeni) te izravne kupoprodaje deviza s MF-om imale znatan monetarni učinak, stabilno kretanje tečaja sve do kraja trećeg tromjesečja nije zahtijevalo uključivanje HNB-a na devizno tržište. No, potkraj rujna, zbog priljeva deviza od inozemnog zaduzivanja poduzeća i s tim povezanih aprecijskih pritisaka, središnja je banka održala deviznu aukciju. Budući da su poslovne banke na aukciji nudile previsoku razinu tečaja, od ukupno po-

Slika 39.

KORIŠTENJE STALNO RASPOLOŽIVIH MOGUĆNOSTI

Izvor: HNB

nuđenog 235,1 mil. EUR od banaka je otkupljen zanemariv iznos od 1,3 mil. EUR. U transakcijama s MF-om u cijelom trećem tromjesečju zabilježene su također minimalne transakcije, kojima su neto otkupljena 2,2 mil. EUR.

Što se tiče povlačenja likvidnosti, koje HNB u najvećoj mjeri provodi instrumentom obvezne pričuve, u trećem je tromjesečju ostvaren blagi rast tako steriliziranih sredstava. Kunska se obvezna pričuva u odnosu na kraj prve polovine godine tek neznatno povećala (0,7%) te je pri obračunu u rujnu iznosila 33,8 mlrd. kuna, dok je rast devizne obvezne pričuve bio nešto brži (2,3%), pa je ona dosegnula 6,6 mlrd. kuna. Brži rast devizne pričuve rezultat je povećanja osnovice za njezin obračun jer banke tijekom ljetnih mjeseci bilježe sezonski prirast deviznih depozita. Međutim, ako se promatra kretanje u prvih devet mjeseci 2009., onda je prirast kunske obvezne pričuve bio snažan (23,2%), a devizni se dio gotovo prepolovio (-41,9%). To je isključivo posljedica izmjene samog instrumenta s početka godine, kad je dio devizne obvezne pričuve koja se izvršava u kunama povećan s 50% na

75%, dok se kunska osnovica naglo smanjila te njezina stopa promjene u navedenom razdoblju iznosi -11,7%.

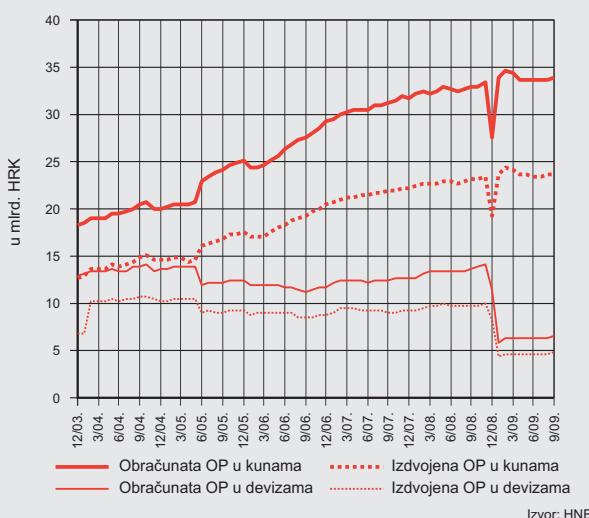
Poslovne banke nastavile su poboljšavati svoju deviznu likvidnost i tijekom trećeg tromjesečja, pa je postotak minimalne devizne likvidnosti banaka krajem kolovoza dosegnuo 24,5%, odnosno za 4,5 postotnih bodova više od propisane razine, koja od veljače 2009. iznosi 20,0%. Na taj je način promijenjeno dosadašnje ponašanje poslovnih banaka jer se uobičajeno devizna likvidnost održavala na razini za 2 do 3 postotna boda višoj od propisane. Takvo povećanje devizne likvidnosti bilo je omogućeno sezonskim prirastom deviznih depozita, koji su banke prethodnih godina iskoristile za smanjenje svojih inozemnih obveza, dok su ove godine većinu sredstava plasirale u inozemstvo (porast likvidnih deviznih potraživanja). Višak devizne likvidnosti banaka u absolutnom iznosu dosegnuo je 1,2 mlrd. EUR i dodatni je stabilizator za moguće deprecacijske pritiske u idućem razdoblju, koje bi prije svega mogle potaknuti znatne inozemne otplate domaćih sektora.

Primarni novac i međunarodne pričuve

U skladu s restriktivnjim upravljanjem kunsom likvidnošću i sporijim rastom svih monetarnih agregata u trećem je tromjesečju zabilježen pad primarnog novca (M0). Tako je u strukturi primarnog novca višak likvidnosti koji banke ostvaruju na svojim transakcijskim računima, zajedno s prekonoćnim depozitima kod HNB-a, u trećem tromjesečju iznosio samo 0,4 mlrd. kuna, odnosno gotovo upola manje nego u prvoj polovini godine. Osim toga, manja potražnja za kunama tijekom ljetnih mjeseci zbog slabije domaće i inozemne (turističke) potrošnje rezultirala je slabijim rastom gotovog novca nego prethodnih godina. Istodobno se izdvojena obvezna pričuva u kunama, najveća komponenta primarnog novca, tek blago povećala.

Na godišnjoj pak razini primarni novac i nadalje raste, što je posljedica učinka spomenute promjene instrumenata monetarne politike s početka godine, kad se povećao dio devizne obvezne pričuve koja se izdvaja u kunama, zbog čega se iz

Slika 40.

OBVEZNA PRIČUVA KOD HNB-a
tekući tečaj

Slika 43.

**MEĐUNARODNE PRIČUVE
HRVATSKE NARODNE BANKE**
tekući tečaj

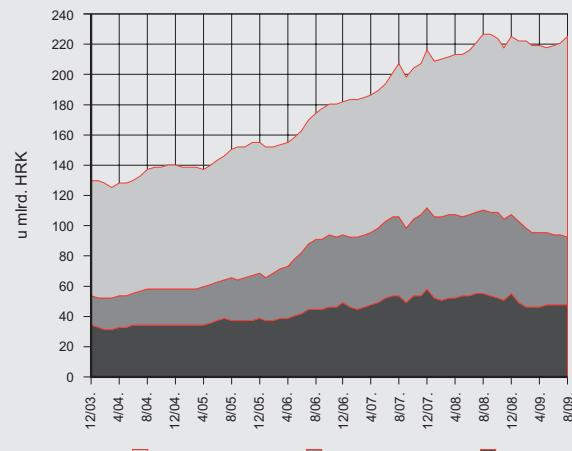

^a NRP = Međunarodne pričuve – inozemna pasiva – devizni blagajnički zapisi
– obvezna pričuva u devizama – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 44.

MONETARNI AGREGAT M4

Napomena: Kunski depoziti uključuju obveznice i instrumente tržišta novca.

Izvor: HNB

sustava povukla značajna kunska likvidnost.

Krajem trećeg tromjesečja bruto međunarodne pričuve iznosile su 9,3 mlrd. EUR, pri čemu se njihovo godišnje smanjenje ublažilo s –8,6%, koliko je iznosilo na kraju prve polovine godine, na –5,0%. Pritom treba istaknuti da je na kretanje bruto pričuva u lipnju pozitivno utjecala konverzija 473 mil. EUR otkupljenih od MF-a na osnovi izdanja euro-obveznica središnje države. Tijekom trećeg tromjesečja nije bilo većih deviznih transakcija ni promjena instrumenata koje bi utjecale na promjene bruto pričuva, a devizni dio izdvojene obvezne pričuve također se nije bitnije mijenjao. Međutim, u kolovozu je Hrvatska od MMF-a na temelju opće alokacije posebnih prava vučenja (XDR), čiji je cilj bilo poboljšanje globalne likvidnosti, dobila 270,7 mil. XDR, odnosno 295 mil. EUR. Nadalje, u sklopu posebne alokacije 9. rujna 2009. primljeno je još 32,5 mil. XDR (35 mil. EUR). Alokacijom posebnih prava vučenja povećana je razina bruto međunarodnih pričuva te je ostavljena mogućnost za korištenje tih sredstava ako se u budućnosti pojavi potreba za održavanjem devizne likvidnosti zemlje.

Spomenuti otkup deviza od države i dvije alokacije posebnih prava vučenja povoljno su utjecali i na razinu neto raspoloživih međunarodnih pričuva. Tako su neto pričuve krajem rujna dosegnule 8,7 mlrd. EUR, a njihova godišnja stopa rasta zadržala se na 9,1%.

Monetarna kretanja

Monetarna kretanja u drugom tromjesečju i prva dva mjeseca trećeg tromjesečja 2009. poglavito su obilježili pad neto domaće aktive poslovnih banaka i povećanje njihove neto inozemne aktive, što je rezultiralo umjerenim rastom ukupnih likvidnih sredstava (M4). Pad neto domaće aktive banaka posljedica je daljnog slabljenja kreditne aktivnosti usmjerene prema privatnom sektoru, dok se rast plasmana državi nastavio, iako umjerenije nego u prvom tromjesečju. U strukturi ukupnih likvidnih sredstava i dalje je bio uočljiv rast deviznih depozita, i to osobito tijekom srpnja i kolovoza, dok je kod drugih domaćih izvora zabilježen nastavak nepovoljnih

trendova prisutnih od početka godine.

Ukupna likvidna sredstva

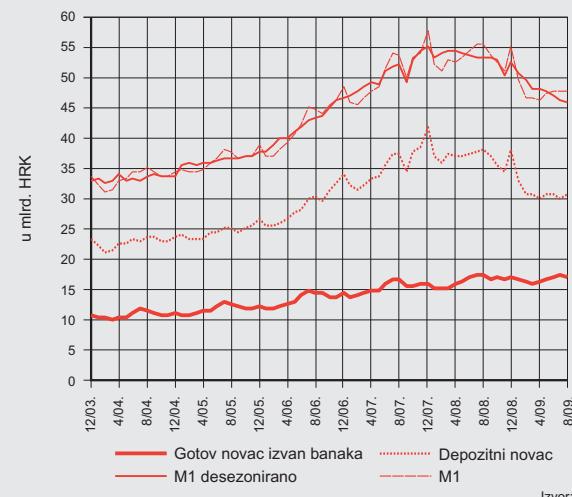
Ukupna likvidna sredstva u drugom su tromjesečju stagnirala, a u prva su dva mjeseca trećeg tromjesečja zamjetno porasla, pa se M4 na kraju kolovoza približno vratio na razinu s kraja 2008. Ipak, takva su kretanja ponajviše sezonskoga karaktera, dok se na godišnjoj razini nastavio silazni trend. Tako se godišnja stopa promjene M4 od početka godine ne-prekidno smanjivala, i to s 4,3%, koliko je iznosila na kraju 2008., do –0,8% u kolovozu 2009.

Novčana masa

Nakon izrazitog pada novčane mase (M1) u prvom tromjesečju, u drugom je tromjesečju uslijedio njezin oporavak, a slično se kretanje nastavilo i tijekom ljetnih mjeseci. Unatoč tome, na godišnjoj se razini pad M1 dodatno ubrzao te je na kraju kolovoza iznosio 14,1%, a nepovoljne gospodarske okolnosti odrazile su se i na nastavak opadajućeg trenda de-

Slika 45.

NOVČANA MASA

Izvor: HNB

sezonirane vrijednosti tog agregata.

Kretanje M1 u promatranom razdoblju bilo je ponajviše određeno sezonskim rastom gotovog novca izvan banaka. Međutim, ovogodišnje povećanje gotovog novca tijekom ljetnih mjeseci bilo je umjerenije nego prethodnih godina, tako da je njegova godišnja stopa promjene krajem kolovoza iznosila $-3,4\%$, što je vjerojatno posljedica negativnih trendova u trgovini na malo i slabije turističke potrošnje. Druga komponenta novčane mase, depozitni novac, od početka drugog tromjesečja stagnira, i to na razini koja je gotovo za petinu niža nego na kraju prošle godine. U njegovoj strukturi ipak je vidljiv blagi oporavak depozitnog novca poduzeća, osobito u kolovozu, dok se pad depozitnog novca stanovništva dodatno ubrzao, što se, među ostalim, može povezati s uvođenjem posebnog poreza na plaće, mirovine i druge primitke.

Nemonetarni depoziti

Jedini monetarni agregat za koji se bilježi snažan rast jesu devizni depoziti. Nakon povećanja od 6,7 mlrd. kuna u pr-

voj polovini godine, u prva su dva mjeseca trećeg tromjesečja devizni depoziti porasli još za 7,4 mlrd. kuna. Zahvaljujući tome, njihova se godišnja stopa rasta i dalje zadržala na relativno visokoj razini i krajem kolovoza iznosila je $13,6\%$. Osim uobičajenog priljeva u ljetnim mjesecima rast deviznih depozita potpomogla je i supstitucija dijela kunske štednje stanovništva deviznom. Taj trend započeo je s prelijevanjem svjetske finansijske krize na domaće tržište u drugom polugodištu 2008., a nastavio se i tijekom ove godine pod utjecajem očekivanja glede domaćih gospodarskih kretanja, koja su i nadalje negativna.

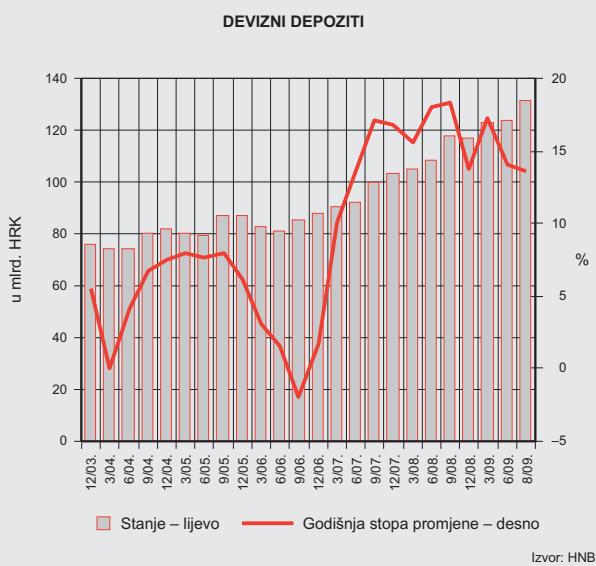
Za razliku od deviznih, kunci su depoziti u drugom tromjesečju i u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja nastavili padati, stoga se njihova godišnja stopa promjene na kraju kolovoza spustila na $-20,1\%$. Osim spomenute supstitucije tome je pridonijelo i smanjenje depozita poduzeća, koje je vjerojatno posljedica trošenja njihove finansijske imovine u uvjetima težanog pristupa ostalim izvorima financiranja poslovanja.

Plasmani

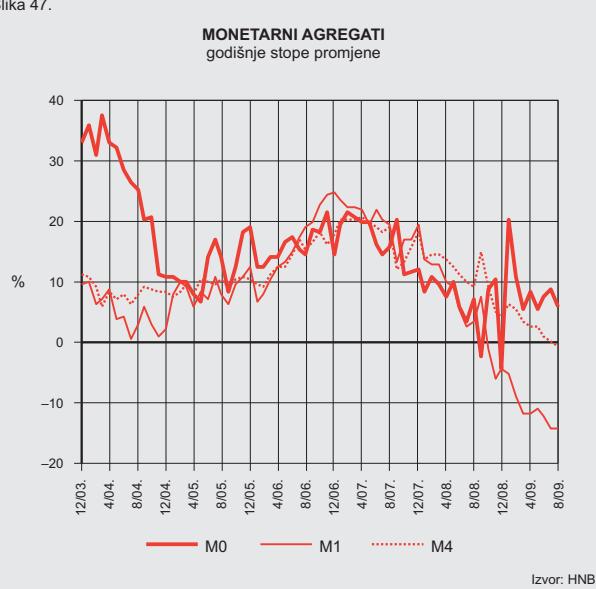
U drugom tromjesečju i u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja nastavila se kontrakcija kreditne aktivnosti poslovnih banaka kad je riječ o privatnom sektoru. Tako su plasmani banaka nebankarskom sektoru u prvih osam mjeseci ove godine smanjeni ukupno za $1,2\%$, a to se odrazilo na nastavak usporavanja njihove godišnje stope promjene, koja je na kraju kolovoza iznosila $3,3\%$ ($0,4\%$ ako se isključi utjecaj tečaja). Kontrakcija plasmana povezana je s nepovoljnima trendovima na strani ponude kredita (rast aktivnih kamatnih stopa zbog povećane percepcije rizika, veća usmjerenost banaka na financiranje države), ali i na strani potražnje za kreditima (pad gospodarske aktivnosti i osobne potrošnje, niska razina potrošačkog i poslovnog optimizma).

Struktura plasmana po sektorima pokazuje da se i dalje najveća kontrakcija odnosi na plasmane stanovništvu. Od početka godine do kraja kolovoza stanje kredita odobrenih stanovništvu smanjilo se za $2,5\%$. Među pojedinim vrstama kredita stanovništvu najveći je bio pad kredita za kupnju automobila i ostalih nemajenskih kredita, što je rezultat sl-

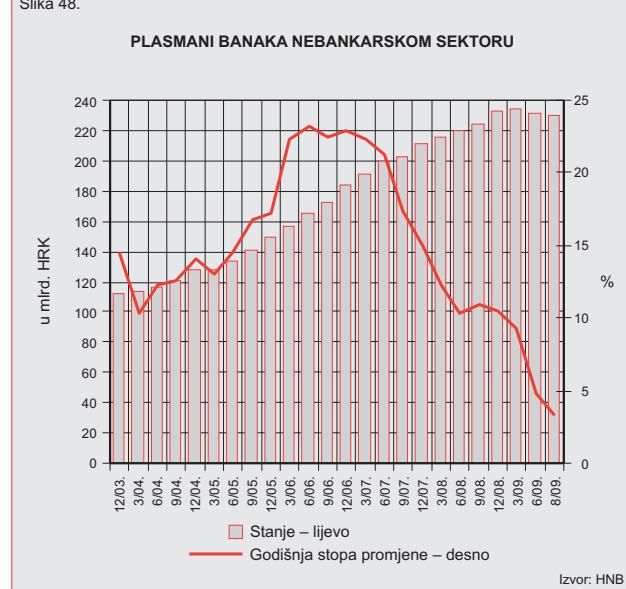
Slika 46.

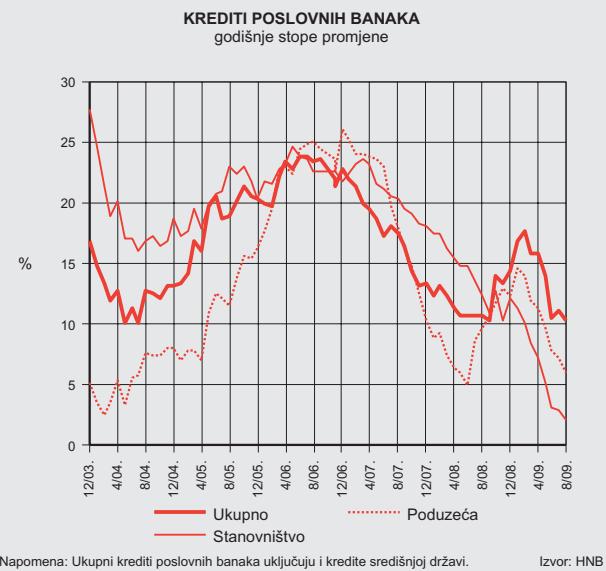
Slika 47.

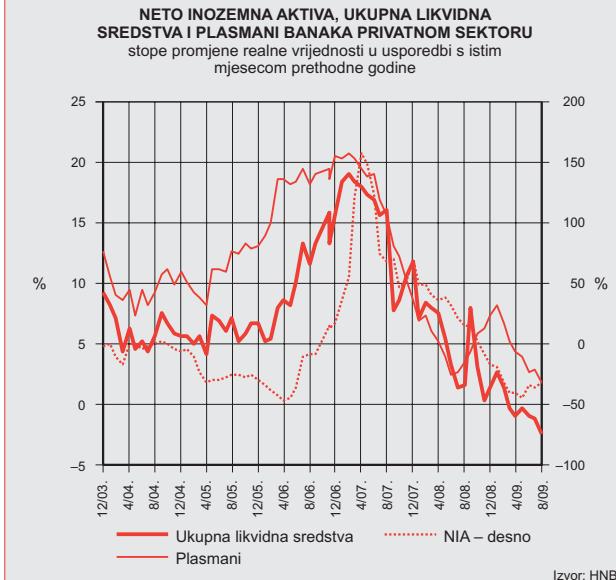
Slika 48.

Slika 49.

Slika 50.

bljenja osobne potrošnje i kupovne moći građana. Jedino se za stambene kredite na godišnjoj razini još uvijek bilježi skroman rast, no i on je višestruko sporiji od rasta ostvarenog u 2008. godini.

Premda je kreditna aktivnost usmjerena prema poduzećima na početku godine bila nešto intenzivnija nego prema stanovništvu, u posljednjih je nekoliko mjeseci zabilježen i pad plasmana banaka poduzećima. Tako su ti plasmani na kraju kolovoza, isključujući utjecaj tečaja, bili na istoj razini kao i krajem prošle godine.

Plasmani banaka središnjoj državi

Nakon snažnog rasta u prvom tromjesečju, neto potraživanja banaka prema središnjoj državi u drugom su se tromjesečju smanjila za 1,4 mld. kuna. Naime, država je početkom lipnja dio sredstava od izdanja euroobveznica iskoristila za smanjenje kreditnih obveza prema domaćim bankama i za povećanje depozita kod banaka i HNB-a. Međutim, smanjenje neto obveza države bilo je tek privremenoga karaktera, pa je u srpnju i kolovozu uslijedio ponovni rast domaćeg zaduzivanja države uz istodobni pad državnih depozita. Tako su neto plasmani banaka državi na kraju kolovoza dosegnuli 30,3 mld. kuna, što je dvostruko više od vrijednosti zabilježene krajem istog mjeseca prošle godine.

Inozemna aktiva i pasiva

Za razliku od prvog tromjesečja 2009., kad su se banke zahvaljujući spuštanju stope minimalne devizne likvidnosti koristile svojom inozemnom imovinom za pojačano kreditiranje središnje države, u drugom je tromjesečju uslijedilo poboljšanje njihove neto inozemne pozicije (za 3,4 mld. kuna). U srpnju i kolovozu rast se neto inozemne aktive banaka dodatno ubrzao (ukupno za 5,9 mld. kuna), čemu je najviše pridonio priljev deviznih depozita u jeku turističke sezone. Pritom su banke ovogodišnji prirast deviznih sredstava najvećim dijelom iskoristile za povećanje svoje inozemne imovine, dok su prijašnjih godina sezonske priljeve domaćih izvora sredstava ponajprije iskoristile za smanjivanje inozemnih obveza.

Budući da opisani rast u drugom tromjesečju i u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja nije u potpunosti nadoknadio snažno smanjenje s kraja prošle i početka ove godine, neto inozemna aktiva banaka na kraju kolovoza bila je i dalje gotovo upola manja nego na kraju istog mjeseca prošle godine.

Kretanja realnih vrijednosti osnovnih monetarnih agregaata, unatoč slabljenju inflatornih pritisaka, također upućuju na kontinuirano slabljenje kreditne i gospodarske aktivnosti. Tako realna vrijednost ukupnih likvidnih sredstava u drugom tromjesečju i u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja pada na godišnjoj razini, a slični su trendovi zabilježeni i kod kretanja realnoga godišnjeg rasta plasmana banaka privatnom sektoru, koji se u promatranom razdoblju neprekidno usporava.

Tržište novca

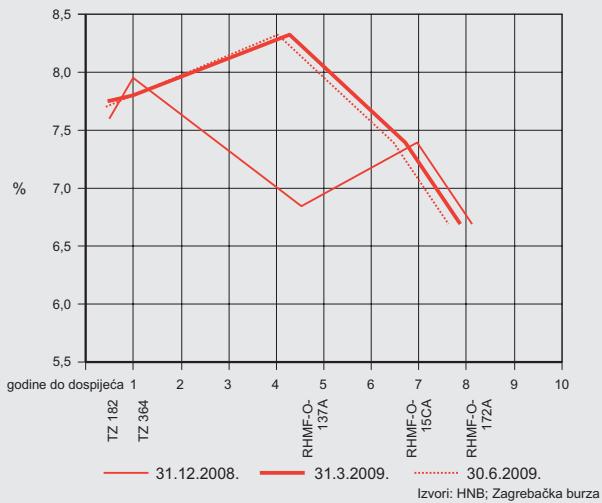
Osjetno popuštanje pritisaka na novčanom tržištu u drugom tromjesečju ove godine smanjilo je vaganu kamatnu stopu na prekonoćne kredite u izravnoj međubankovnoj trgovini. U lipnju je ova kamatna stopa pala na 6,30%, nakon što su krajem prethodne i početkom ove godine zabilježene njezine dvoznamenkaste vrijednosti. Recentni dostupni podaci s međubankovnog tržišta pokazuju blagi porast kamatnih stopa, a kamatna stopa na prekonoćne kredite u kolovozu je iznosila 6,47%.

Snažan interes ulagača za eurske trezorske zapise, koje je MF počeo redovito izdavati u ožujku nakon odustajanja od izдавanja obveznica na domaćem tržištu u ovoj godini, pogodovao je namirivanju potrebe države za financiranjem proračunskog manjka u drugom i početkom trećeg tromjesečja ove godine. Tako je krajem kolovoza stanje izdanih kunskih trezorskih zapisa bilo za 3,7 mld. kuna manje u odnosu na stanje krajem prosinca 2008. (smanjenje s 15,2 na 11,5 mld. kuna), dok je stanje eurskih trezorskih zapisa u tom razdoblju povećano za više od 5,0 mld. kuna (s 2,2 mld. kuna na 7,3 mld. kuna).

Tijekom drugoga i na početku trećeg tromjesečja 2009. godine nastavljen je trend rasta kamatnih stopa banaka, koji

Slika 51.

KRIVULJE PRINOSA KUNSKIH TREZORSKIH ZAPISA MF-a I DRŽAVNIH OBVEZNICA

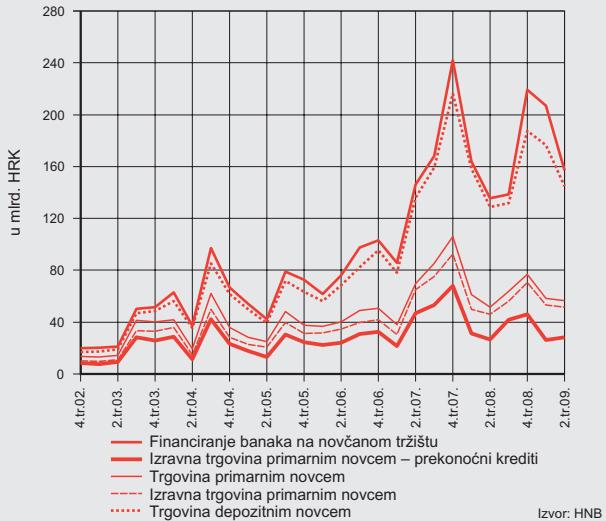
je posljedica poskupljenja izvora financiranja kao i povećanja rizičnosti naplate bankovnih potraživanja u recesijskim uvjetima na domaćem i inozemnom tržištu. Aktivne kamatne stope rasle su brže od pasivnih, pa se može očekivati nastavak povećavanja neto kamatnih prihoda banaka u uvjetima spriječega kreditnog rasta.

Kamatne stope na novčanom tržištu

Početak godine bio je obilježen porastom razine kamatnih stopa na novčanom tržištu uz njihovu izrazitu kolebljivost i sticanjem primarne kunske likvidnosti banaka posebice krajem prvog tromjesečja. Dostizanje zadovoljavajuće razine kunske likvidnosti tijekom drugog tromjesečja utjecalo je na smanjenje prometa na novčanom tržištu. Banke su tako putem novčanog tržišta svoju primarnu likvidnost financirale u prosječnom dnevnom iznosu od 2,6 mlrd. kuna (ukupno 157 mlrd. kuna u cijelom tromjesečju), što je za oko 700 mil. kuna manje od prosječnoga dnevnog prometa u prvom tromjesečju.

Slika 52.

PROMET NA NOVČANOM TRŽIŠTU
tromjesečni podaci

Dominantni kanal kreditiranja bili su, kao i obično, krediti u trgovini depozitnim novcem. Udio međubankovne trgovine u strukturi trgovanja banaka depozitnim novcem porastao je u drugom u odnosu na prvo tromjeseče (39,0% u odnosu na 33,1%), i to nauštrb trgovanja između banaka i nebanskarskih finansijskih institucija. Relativno stabilan izvor financiranja depozitnim novcem, ali najmanjega relativnog udjela, odnosio se i nadalje na trgovanje banaka s ostalim pravnim osobama.

Trgovina banaka primarnim novcem u drugom je tromjesečju nastavila blago opadati (za približno 2,0 mlrd. kuna) nakon snažnog pada u prvom tromjesečju 2009. (za gotovo 19,0 mlrd. kuna). Najlikvidniji instrument u izravnoj međubankovnoj trgovini primarnim novcem u prvoj polovini ove godine bili su i nadalje prekonočni krediti, koji su u drugom tromjesečju porasli za malo više od 2,0 mlrd. kuna u odnosu na prvo tromjeseče, kada je bio zabilježen njihov snažan pad.

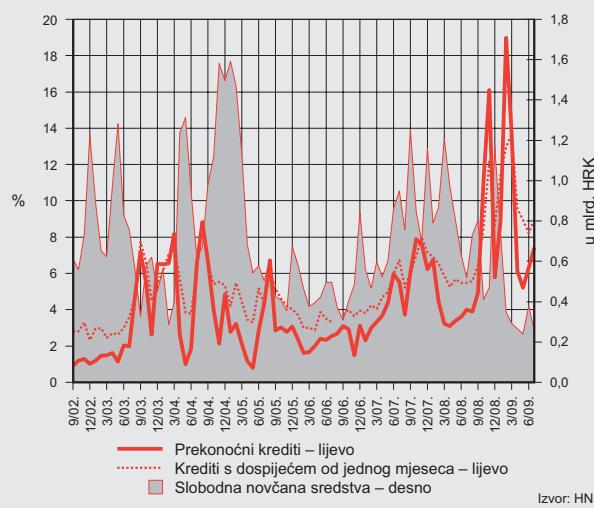
Zamjetljivo popuštanje pritisaka na novčanom tržištu u drugom tromjesečju smanjilo je vaganu kamatnu stopu na prekonočne kredite u izravnoj međubankovnoj trgovini na 6,33%, nakon što je krajem prethodne i početkom ove godine zabilježena njezina dvoznamenkasta vrijednost. Recentni dostupni podaci s međubankovnog tržišta pokazuju blagi porast kamatnih stopa tijekom srpnja i kolovoza, što se može povezati s povećanom potražnjom za kunske likvidne sredstva zbog sezonskog priljeva deviznih sredstava tijekom glavnog dijela turističke sezone. Pritom je promet na tom tržištu bio umjeren jer je središnja banka povećala prosječan plasirani iznos sredstava na obratnim repo aukcijama, čemu su se priključili i lombardni krediti odobreni bankama, što je stabiliziralo kamatne stope.

S druge strane, prekonočno kreditiranje uz posredovanje Tržišta novca Zagreb intenziviralo se tijekom srpnja ove godine, što je pratio i porast kamatnih stopa na prekonočne kredite, koji su i inače skuplji izvor likvidnosti od izravnog trgovanja. Do kraja kolovoza i na ovom je tržištu došlo do smanjenja kamatnih stopa.

Država je u drugom i početkom trećeg tromjesečja znatno pojačala kratkoročno zaduživanje emisijom trezorskih zapi-

Slika 53.

KAMATNE STOPE U IZRAVNOJ TRGOVINI MEĐU BANKAMA I SLOBODNA NOVCANA SREDSTVA BANAKA
mjesечni prosjeci na osnovi dnevnih podataka

Slika 54.

sa. Tako je nakon devet održanih aukcija trezorskih zapisa u prvom tromjesečju (na kojima je bilo prikupljeno ukupno 2,8 mld. kuna), u drugom tromjesečju održano osam te u srpnju i kolovozu još sedam aukcija, na kojima je prikupljeno 4,83 odnosno 1,93 mld. kuna. Početkom godine dominirale su aukcije kunske trezorske zapisa, dok je u ostatku godine više sredstava prikupljeno aukcijama eurskih trezorskih zapisa (s rokom dospijeća od 364 dana). Redovito izdavanje eurskih trezorskih zapisa potaknulo je interes ulagača za tom vrstom plasmana, što se vidi po relativno visokoj potražnji za trezorskim zapisima u odnosu na planirane iznose emisija. Rastu izdanih trezorskih zapisa pogodovalo je i odustajanje MF-a od izdavanja obveznica na domaćem tržištu u ovoj godini.

Kamatne stope na aukcijama kunske trezorske zapisa kraćih rokova dospijeća nastavile su rasti te su dosegnule najviše razine još od 2001. godine. Vagana kamatna stopa na kunske trezorske zapise s dospijećem od 91 dana snažno je porasla sa 6,75% u siječnju na 7,60% u ožujku te se na toj

razini zadržala i u travnju i lipnju, a kasnije se ovi trezorski zapisi nisu izdavali. Vagana kamatna stopa na kunske trezorske zapise s dospijećem od 182 dana kontinuirano je rasla tijekom prva dva tromjesečja, ali malo slabijim intenzitetom u odnosu na zapise s najkraćim rokom dospijeća: sa 7,60% u siječnju na 7,70% u lipnju, a kasnije se nisu izdavali. U tom istom razdoblju kamatne stope na jednogodišnje kunske trezorske zapise blago su padale, no tijekom srpnja i kolovoza ponovo su porasle na 7,80%. Tako su navedene kamatne stope u kolovozu premašile kamatne stope na eurske trezorske zapise (7,67%).

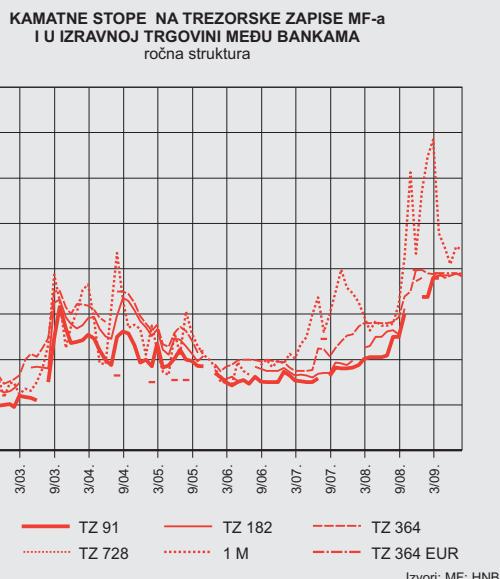
Ovogodišnje smanjenje stanja ukupno upisanih kunske trezorskih zapisa, koje je bilo nešto naglašenije tijekom drugog tromjesečja te u srpnju i kolovozu ove godine, država je nadomjestila izdavanjem eurskih trezorskih zapisa. Tako je stanje kunske trezorske zapisa iz prosinca 2008. smanjeno za 3,7 mld. kuna (s 15,2 na 11,5 mld. kuna), a stanje eurskih trezorskih zapisa u tom je razdoblju povećano za više od 5,0 mld. kuna (s 2,2 mld. kuna na 7,3 mld. kuna). Ukupno stanje upisanih trezorskih zapisa iznosilo je krajem kolovoza približno 19,0 mld. kuna, što je gotovo za 1,5 mld. kuna više nego krajem 2008. godine. Početak redovitog izdavanja eurskih trezorskih zapisa vrlo je brzo povećao njihov udio u ukupno izdanim trezorskim zapisima, pa su udjeli kunske i eurske trezorske zapise s jednogodišnjim rokom dospijeća u kolovozu gotovo izjednačeni (oko 40,0%). Trezorski zapisi s najdužim rokom dospijeća (728 dana) činili su stabilnih petnaestak posto, a oni s najkraćim rokom dospijeća manje od 5,0% ukupnih trezorskih zapisa.

Kamatne stope poslovnih banaka

Povećanje premije rizika zemlje praćeno pogoršanjem kvalitete kreditnog portfelja banaka nastavilo je poticati rast kamatnih stope banaka. Njihov su rast, ipak, donekle ublažili smanjenje kamatnih stopa na europskom novčanom tržištu te mjere središnje banke kojima je bankama smanjen regulatorni trošak.

Nakon smanjenja kamatnih stopa na kratkoročne kunske

Slika 55.

Slika 56.

^a Prosječna vagana kamatna stopa na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu

kredite poduzećima bez valutne klauzule u travnju i svibnju ove godine, u lipnju i srpnju ponovo su zabilježene dvoznamenkaste vrijednosti. Tijekom kolovoza te su se stope vrlo blago smanjile u odnosu na vrijednosti u srpnju. Vagana kamatna stopa na kratkoročne kredite stanovništvu (uključujući obrtnike) bez valutne klauzule u srpnju i kolovozu ove godine ostala je gotovo nepromijenjenom u odnosu na lipanj (na razini od oko 12,6%) i samo je malo viša u usporedbi s prosječnom stopom za prvo polugodište.

Kamatne stope na dugoročne kredite trgovackim društvima s valutnom klauzulom kretale su se u promatranom razdoblju usporedno s kamatnim stopama na kratkoročne kredite korporativnom sektoru. Tako su tijekom drugog tromjesečja te kamatne stope pratile opći trend porasta aktivnih kamatnih stopa, kada su dosegnule i svoj višegodišnji vrhunac (7,85%). Nakon toga, u srpnju i kolovozu došlo je do njihova smanjenja, koje ipak ne odstupa od uobičajene kolebljivosti tih kamatnih stopa, pa se još ne može govoriti o promjeni tendencije njihova rasta. S druge strane, vagana kamatna stopa na

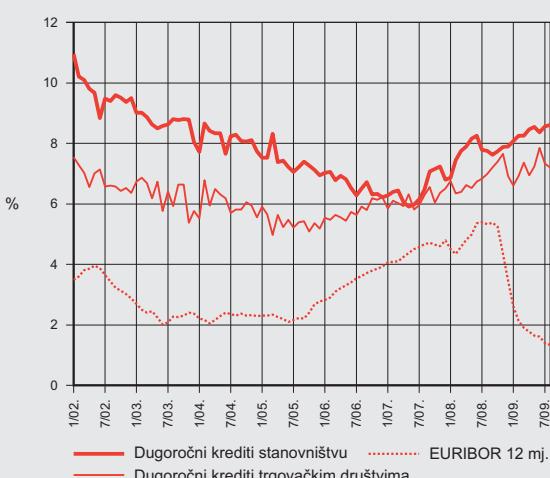
dugoročne kredite odobrene stanovništvu nastavila je umjereni rast te je u srpnju iznosila 8,56%, a u kolovozu 8,61%.

Nakon što su kraj prošle i početka ove godine bili obilježeni visokim vrijednostima i znatnom kolebljivošću vagonalih kamatnih stopa na oročene kunske depozite bez valutne klauzule, drugo tromjeseče bilo je razdoblje njihova smirivanja. Srpanjski je porast bio umjeren (promatrana kamatna stopa porasla je sa 6,05% u lipnju na 6,83% u srpnju), a u kolovozu je opet došlo do smanjenja (na 6,48%). Opisana kretanja tih kamatnih stopa uglavnom proizlaze iz dinamike kamatnih stopa na kunske depozite poduzeća oročene do mjesec dana koji su čvrsto povezani s kretanjem kamatnih stopa na novčanom tržištu. Također, sredinom godine malo su porasle i kamatne stope na oročene devizne depozite: s 3,60% u svibnju na 3,85% u lipnju te na 3,95% u srpnju, a na toj su se razini zadržale i tijekom kolovoza.

Rast razlike između kamatnih stopa na usporedive kredite i depozite tijekom prvih sedam mjeseci ove godine ocrtava spomenute promjene na deviznom i novčanom tržištu. Ka-

Slika 57.

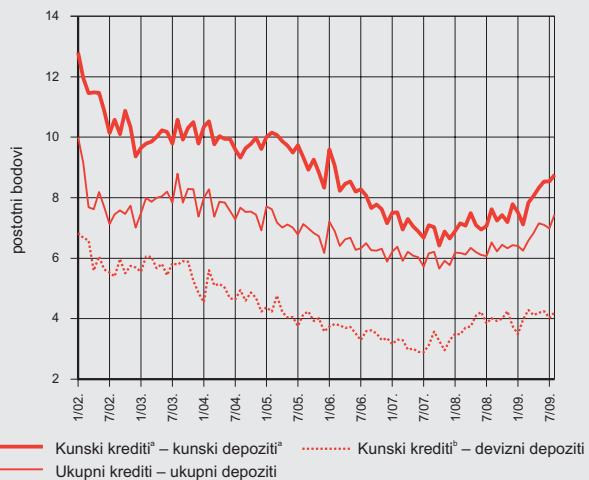
PROSJEĆNE AKTIVNE KAMATNE STOPE^a POSLOVNIM BANAKA NA DUGOROČNE KREDITE S VALUTNOM KLAUZULOM

^a Prosječna vagana kamatna stopa na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu

Izvor: HNB

Slika 59.

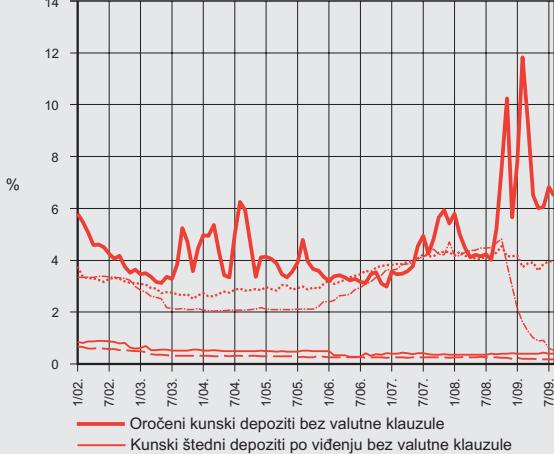
RAZLIKE IZMEĐU PROSJEĆNIH KAMATNIH STOPA POSLOVNIM BANAKA NA KREDITE I NA DEPOZITE

^a Bez valutne klauzule; ^b S valutnom klauzulom

Izvor: HNB

Slika 58.

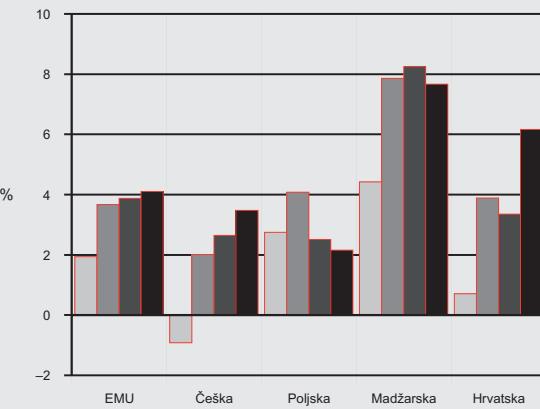
PROSJEĆNE PASIVNE KAMATNE STOPE^a POSLOVNIM BANAKA

^a Prosječna vagana kamatna stopa na novozaprimaljene depozite u izvještajnom mjesecu

Izvor: HNB

Slika 60.

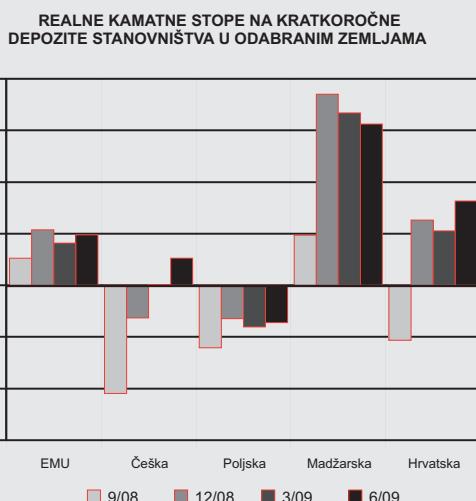
REALNE KAMATNE STOPE NA DUGOROČNE KREDITE PODUZEĆIMA U ODABRANIM ZEMLJAMA

Napomena: Zbog različitoga statističkog obuhvata u pojedinim zemljama kamatne stope nisu izravno usporedivne, ali može se analizirati njihov razvoj u vremenu.

Izvor: Bilteni središnjih banaka; HNB

Slika 61.

Napomena: Zbog različitoga statističkog obuhvata u pojedinim zemljama kamatne stope nisu izravno usporedivne, ali može se analizirati njihov razvoj u vremenu.

Izvor: Bilteni središnjih banaka; HNB

matna razlika po "čistim" kunskim kreditima i depozitima (bez valutne klauzule) ima snažnu tendenciju rasta od travnja 2009., te je u kolovozu zabilježena njezinu najvišu vrijednost od veljače 2006. godine (8,76 postotnih bodova). S druge strane, kamatna razlika po indeksiranim kreditima i deviznim

depozitima, nakon porasta u prvom tromjesečju, tijekom drugoga i trećeg tromjesečja ostala je relativno stabilnom. Ukupna kamatna razlika tako se nastavila blago povećavati, pa je u kolovozu ove godine ostvaren njezin višegodišnji maksimum, što upućuje na nastavak povećavanja neto kamatnih prihoda banaka u uvjetima sporijega kreditnog rasta.

Usporavanje inflacije potaknulo je rast realnih kamatnih stopa u eurozoni i nekim usporedivim gospodarstvima tijekom posljednjih godina dana. Trend porasta realnih kamatnih stopa na kredite u prvoj polovini ove u odnosu na kraj prethodne godine bio je najizrazitiji u Hrvatskoj, ali je vidljiv bio i u Češkoj, Madžarskoj te u zemljama eurozone. Nešto je drugačija situacija u Poljskoj, gdje je smanjenje nominalnih kamatnih stopa na kredite praćeno ubrzavanjem inflacije. Osim toga, nešto je izraženija bila i kolebljivost realnih kamatnih stopa na kredite u Hrvatskoj u odnosu na kretanje u tim zemljama.

Realne kamatne stope na oročene depozite u Hrvatskoj su također rasle u promatranom razdoblju, što je vidljivo i u Češkoj, gdje su u baznom razdoblju (prosinac 2008.) zabilježene negative vrijednosti realnih kamata. To je još slučaj s Poljskom, koja negativne realne kamatne stope na depozite ima od početka 2007. godine. Za EMU lipanjski je porast realnih kamatnih stopa isključivo rezultat deflacije s kojom se to tržište s jedinstvenom valutom prvi put suočava.

Okvir 2. Trezorski zapisi

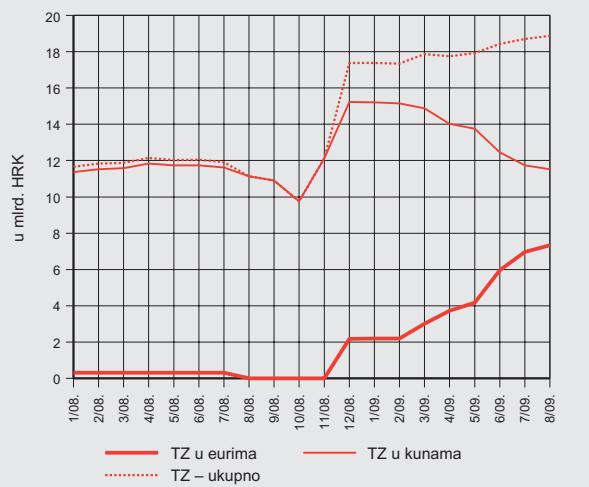
Početkom 2009. godine u uvjetima otežanoga inozemnog financiranja, u kojima su dospjele obvezne ipak podmirene, potrebna sredstva država je uglavnom pribavljala na domaćem finansijskom tržištu, i to pojačanim zaduživanjem putem bankovnih kredita te kratkoročnim zaduživanjem putem izдавanja trezorskih zapisa. Tako je, nakon skoka potkraj 2008. godine, do kraja kolovoza 2009. stanje ukupno upisanih trezorskih zapisa poraslo za 1,5 mlrd. kuna, odnosno za 8,3%. Kako bi povećao zanimanje i privukao dodatne domaće ulagače, MF je od ožujka 2009.

počeo redovito izdavati trezorske zapise u eurima (zapravo je riječ o kunskim zapisima s valutnom klauzulom prema euru), koji su se dotad izdavali povremeno. Povećanje zanimanja ulagača za upisivanje trezorskih zapisa podudaralo se s početkom njihova redovitog izdavanja. Od kraja 2008. do kraja kolovoza 2009. godine njihovo se stanje povećalo za 5,2 mlrd. kuna, odnosno čak za 238,2%, dok se stanje upisanih kunskih trezorskih zapisa smanjilo za 3,7 mlrd. kuna, odnosno za 24,3%.

Eurski trezorski zapisi izdavani su s jednogodišnjim dospijećem te je potražnja za njima u svim promatranim mjesecima nadmašivala potražnju za kunskim zapisima istog roka

Slika 62.

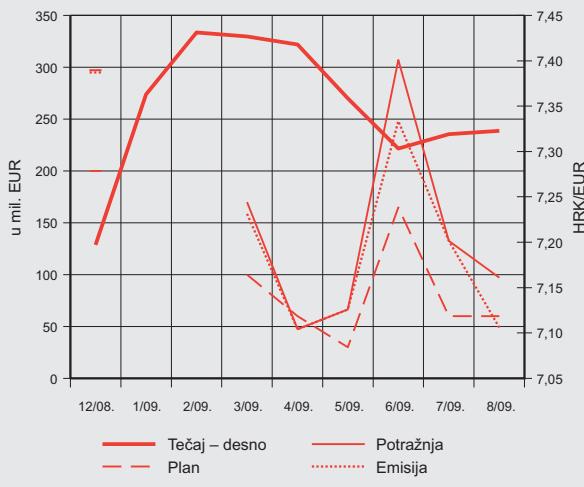
STANJE UKUPNO UPISANIH TREZORSKIH ZAPISA

Izvor: MF

Slika 63.

ODNOS PLANIRANOG, POTRAŽIVANOG I OSTVARENOG IZNOSA IZDANJA TREZORSKIH ZAPISA U EURIMA

Izvor: MF

Slika 64.

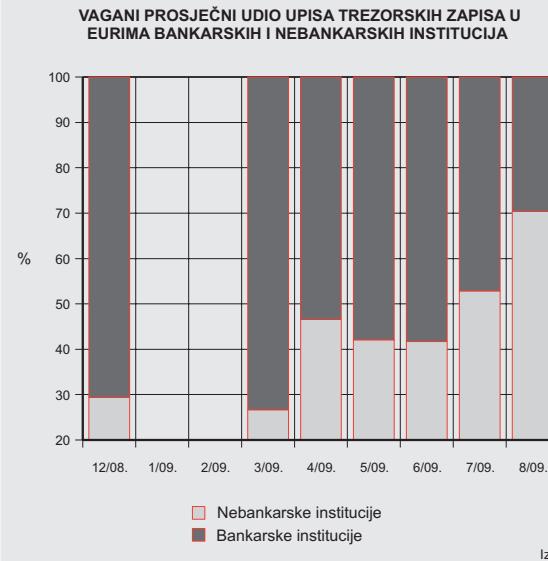
dospijeća. Potražnja ulagača za tim trezorskim zapisima ujedno je u svim promatranim mjesecima osim travnja nadmašivala i planirane iznose izdanja (prosječno za 34,5%), pa je realizirani iznos emisija prosječno bio za 23,4% veći od planiranih iznosa.

Nekoliko je razloga kojima se može objasniti snažan rast stanja upisanih eurskih trezorskih zapisa i slabljenje zanimanja ulagača za kunske trezorske zapise. Ponajprije, MF je na trezorske zapise izdane u eurima ponudio relativno atraktivne prinose, pa je njihova vagana kamatna stopa uglavnom bila veća od vagane kamatne stope na kunske trezorske zapise s istim rokom dospijeća, premda se u kolovozu 2009. taj odnos promijenio. Osim toga, država je odustala od izдавanja obveznica na domaćem tržištu u ovoj godini.

Relativno snažnija potražnja za eurskim trezorskim zapisima povezana je i s pritiskom na deviznom tržištu prisutnom potkraj protekle i početkom ove godine, koji je potaknuo supstituciju kunske oblike imovine tečajno indeksiranim oblicima. Utjecaj početka redovitog izdavanja eurskih trezorskih zapisa na zanimanje ulagača osobito je vidljiv u segmentu nebankarskih finansijskih institucija, koje su dotad uglavnom upisivale obveznice države. Tako je tijekom cijelog promatranog razdoblja uočljiv trend smanjivanja udjela upisa bankarskih odnosno porasta udjela upisa nebankarskih institucija. U srpnju i kolovozu 2009. najveći dio plasiranog iznosa sredstava (prosječno 61,7%) upisale su upravo nebankarske institucije, prije svega mirovinski i investicijski fondovi te društva za osiguranje.

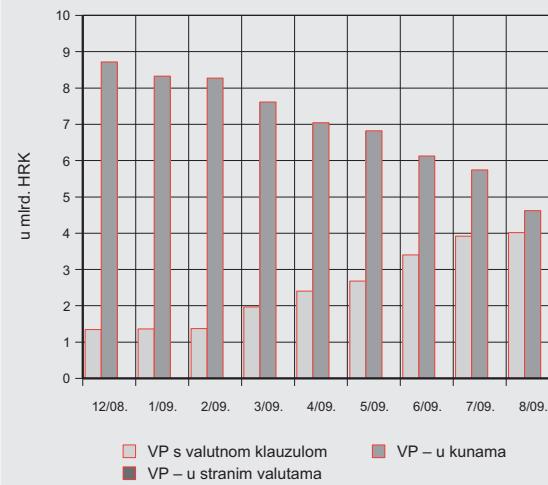
Konačno, potražnju banaka za finansijskim instrumentima izraženima u eurima dodatno je osnažila i promjena u monetarnom instrumentariju HNB-a. Naime, povećanju potražnje za trezorskim zapisima izdanima u eurima pridonijela je i mogućnost njihova korištenja kao zaloga na obratnim repo aukcijama HNB-a od kraja prethodne godine te

Slika 65.

Slika 66.

STANJE TREZORSKIH ZAPISA MF-a I BLAGAJNIČKIH ZAPISA HNB-a U BILANCI BANAKA

kao kolaterala za odobravanje kredita za premošćivanje kratkoročne nelikvidnosti banaka od ožujka 2009.

Tijekom rujna 2009. nastavljen je trend rasta stanja ukupno upisanih trezorskih zapisa izdanih u eurima unatočjenjavanju utjecaja nekih od navedenih činitelja koji su poticali supstituciju kunske kratkoročnih vrijednosnih papira onima indeksiranim uz stranu valutu. Velika potražnja ulagača za tim instrumentima u rujnu je smanjila njihov prinos u odnosu na prinos kunske zapisa istog dospijeća. Može se očekivati da će država i u sljedećem razdoblju dospjeli kunske kratkoročne obveze nastaviti relativno jeftinije refinancirati povećanim izdavanjem trezorskih zapisa vezanih uz euro, koji unatoč nižim kamatnim stopama nego u pretvodnim mjesecima ostaju privlačan instrument ulaganja na domaćem tržištu.

Tržište kapitala

Na glavnim svjetskim finansijskim tržištima početkom drugog tromjesečja 2009. zabilježeni su pozitivni trendovi potaknuti iznesenim planovima i stimulativnim paketima najvećih svjetskih vlada i središnjih banaka za sanaciju finansijskog sustava. Osim toga, naznake stabilizacije američkoga gospodarstva ogledale su se u neočekivano boljim rezultatima poslovanja kompanija te povoljnijim nalazima provedenog testa na stres američkoga finansijskog sektora. Rast optimizma na svjetskim burzama i povećana sklonost ulagača rizičnjim finansijskim instrumentima povoljno su utjecali na rast svjetskih dioničkih indeksa. Istodobno je povećanje ponude državnih dužničkih vrijednosnih papira zbog fiskalnih stimulansa praćeno rastom sklonosti ulagača riziku rezultiralo smanjenjem razlika u prinosima na obveznice država s tržištima u nastajanju te najrazvijenijih država. Pozitivni trendovi sa svjetskih burza prenijeli su se i na kretanja na domaćem tržištu kapitala, pa je vrijednost domaćega dioničkog indeksa tijekom promatranog razdoblja uglavnom rasla. Oporavku CROBEX-a pridonijele su i povoljne vijesti iz nekih domaćih kompanija koje su unatoč krizi zadržale pozitivan trend poslovanja tijekom prva tri mjeseca 2009. Međutim, niska likvidnost na domaćem tržištu kapitala u lipnju te objava podatka o snažnom slabljenju domaćega gospodarstva u prva tri mjeseca ove godine utjecali su na blagu korekciju cijena domaćih dionica potkraj drugog tromjesečja. Ipak, u drugom je tromjesečju 2009. na domaćem tržištu kapitala zabilježeno povećanje prometa dionica praćeno nastavkom rasta vrijednosti domaćega dioničkog indeksa Zagrebačke burze, CROBEX-a, pa je na kraju lipnja njegova vrijednost bila za 30,7% veća nego na kraju prethodnog tromjesečja.

Razdoblje slabog prometa na domaćem tržištu kapitala nastavljeno je tijekom srpnja i kolovoza, dok je vrijednost CROBEX-a, nakon pada u srpnju, u kolovozu ponovo krenula uzlaznom putanjom.

Tijekom drugog tromjesečja 2009. aktivnost na domaćem tržištu dužničkih vrijednosnih papira bila je slaba, pa je u promatranom razdoblju, jednako kao i u srpnju i kolovuzu, nastavljen trend pada prometa obveznica. Cijene kunskih obveznica koje su u sastavu obvezničkog indeksa CROBIS nastavile su se smanjivati, što je umanjilo i vrijednost CROBIS-a u odnosu na kraj ožujka (za 0,5%).

Potkraj srpnja 2009. na domaćem su tržištu kapitala uvedena nova pravila Zagrebačke burze kojima je izmijenjena struktura tržišta vrijednosnih papira. Pravila su uskladjena s novim Zakonom o tržištu kapitala, prema kojemu se trgovanje finansijskim instrumentima može osim na uređenom tržištu odvijati i na alternativnom, manje zahtjevnom tržištu, tzv. multilateralnoj trgovinskoj platformi¹³ (MTP). Novim su pravilima uvedeni i održavatelji tržišta¹⁴ koji bi trebali pridonijeti boljoj likvidnosti i većoj transparentnosti domaćeg

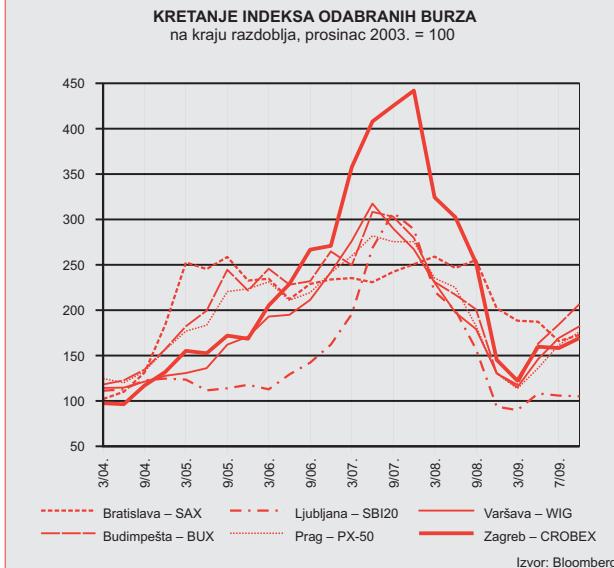
¹³ Riječ je o multilateralnom trgovinskom sustavu koji prema unaprijed određenim pravilima spaja ponudu i potražnju više zainteresiranih strana za finansijskim instrumentima, a kojim upravlja investicijsko društvo ili tržišni operater.

¹⁴ Održavatelji tržišta, odnosno specijalisti tržišni su sudionici koji su u svakom trenutku spremni kotirati kupovnu ili prodajnu cijenu za određene dionice te izvršiti transakcije po tim kotiranim cijenama.

tržišta kapitala. Usto, krajem kolovoza Zagrebačka je burza donijela odluku o uvođenju novoga dioničkog indeksa CROBEX10¹⁵ kako bi se poboljšali informiranje, transparentnost i usporedivost podataka, a čije je objavljivanje predviđeno za početak rujna 2009.

Početkom drugog tromjesečja 2009. zaustavljen je trend pada vrijednosti burzovnih indeksa svih glavnih burza zemalja Srednje i Istočne Europe započet potkraj 2007., pa je na tim tržištima, kao i na glavnim svjetskim burzama, započeo oporavak. Najviše je u promatranom razdoblju porastao indeks Budimpeštanske burze, koji se u odnosu na kraj ožujka povećao za 38,4%, a slijedili su ga indeksi Zagrebački (30,7%), Varšavske (26,6%), Ljubljanske (20,2%) i Praške burze (19,8%). Jedino je indeks Bratislavskog burza ostvario blagi pad u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja (-0,6%). Pozitivan trend na dioničkim tržištima zemalja Srednje i Istočne Europe uglavnom je nastavljen i u srpnju i kolovozu, pa je u tom razdoblju većina promatralih indeksa nastavila rasti.

Slika 67.

U usporedbi s ožujkom 2009. prosječni dnevni promet dionica u lipnju je povećan na svim promatralim burzama zemalja Srednje i Istočne Europe, osim na Bratislavskoj burzi. Istodobno je zbog rasta vrijednosti gotovo svih promatralih dioničkih burzovnih indeksa tržišna kapitalizacija dionica na kraju drugog tromjesečja 2009. u usporedbi s krajem ožujka povećana na svim promatralim burzama. Tržišna kapitalizacija obveznica u tom se razdoblju smanjila na Bratislavskoj i Budimpeštanskoj burzi, dok je njezino blago povećanje zabilježeno na Zagrebačkoj i Ljubljanskoj burzi. Nakon što je tri godine Zagrebačka burza među promatralim burzama regije bila vodeća prema omjeru tržišne kapitalizacije dionica i BDP-a, u drugom je tromjesečju 2009. najviša razina tog omjera zabilježena na Varšavskoj burzi. Istodobno je prema odnosu tržišne kapitalizacije obveznica i BDP-a Zagrebačka burza i nadalje na posljednjem mjestu.

¹⁵ U sastav dioničkog indeksa CROBEX10 uključeno je 10 dionica iz sastava CROBEX-a s najvećom free-float tržišnom kapitalizacijom i prometom.

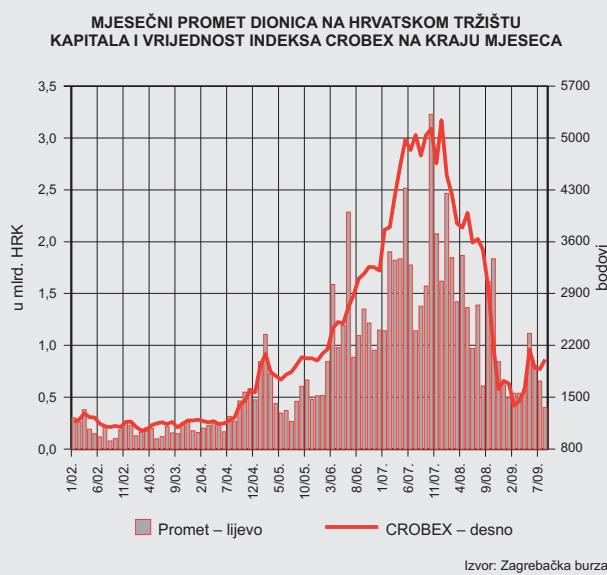
Tablica 3. Usporedba pokazatelja tržišta kapitala

Lipanj 2009.	Bratislava	Budimpešta	Ljubljana	Prag	Varšava	Zagreb
Prosječni dnevni promet, dionice (u mil. EUR)	0,0	77,4	2,1	64,8	394,4	5,8
Prosječni dnevni promet, obveznice (u mil. EUR)	30,1	3,1	0,5	74,4	4,3	1,7
Promet ^a /BDP ^c , godišnja razina (u %)	0,0	20,1	1,5	11,5	30,0	0,4
Promet ^b /BDP ^c , godišnja razina (u %)	11,7	0,8	0,4	13,2	0,3	0,9
Brzina prometa ^d	0,2	126,9	5,8	39,8	7,5
Tržišna kapitalizacija ^a (u mil. EUR), kraj mjeseca	3.729,5	15.364,5	9.215,8	41.058,3	172.449,5	19.580,5
Tržišna kapitalizacija ^b (u mil. EUR), kraj mjeseca	17.617,9	33.596,3	9.236,8	4.529,7
Tržišna kapitalizacija ^a /BDP ^c , kraj mjeseca (u %)	5,7	15,8	25,6	28,9	52,1	42,1
Tržišna kapitalizacija ^b /BDP ^c , kraj mjeseca (u %)	27,1	34,6	25,6	9,7
Kretanje indeksa dionica od početka godine (u %)	-7,4	25,1	15,4	4,7	11,7	10,1
Kretanje indeksa dionica od početka mjeseca (u %)	-3,8	2,6	5,0	3,9	3,7	-11,6

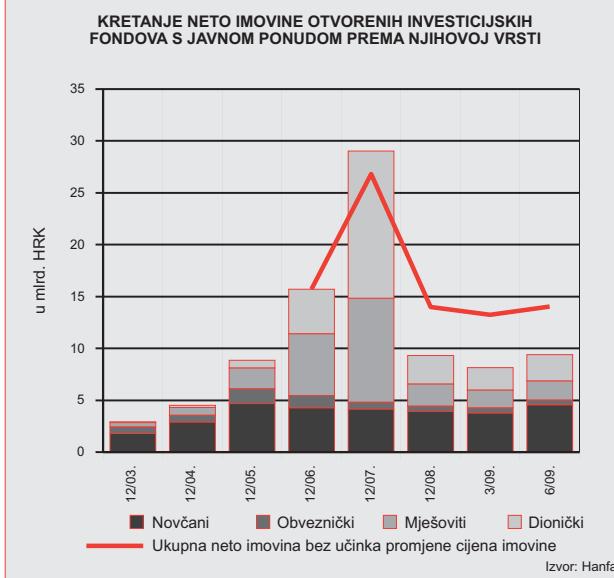
^a Dionice; ^b Obveznice; ^c Zbroj ostvarenog BDP-a u posljednja četiri tromjesečja; ^d Anualizirani mješevni promet dionica × 100 / tržišna kapitalizacija dionica

Izvori: Bloomberg; BSSE; BSE; PSE; LJSE; WSE; Zagrebačka burza

Slika 68.

Slika 69.

Tržište vlasničkih vrijednosnih papira

U drugom tromjesečju 2009. zaustavljen je kontinuirano smanjivanje tromjesečnog prometa dionica¹⁶ na hrvatskom tržištu kapitala započeto potkraj 2007. godine. Tako se promet dionica u drugom tromjesečju 2009. povećao za 0,9 mlrd. kuna u odnosu na prethodno tromjeseće te je iznosio 2,5 mlrd. kuna. U promatranom se razdoblju najviše trgovalo dionicama T-HT-a, koje su u ukupnom prometu sudjelovale s 19,6%, a slijedile su ih dionice Atlantske plovidbe d.d. (16,3%) i Instituta IGH d.d. (9,1%). U srpnju i kolovozu 2009. najveći su udio u ukupnom prometu dionica ponovo imale dionice spomenutih izdavatelja, na koje se odnosilo 49,6% ukupnoga dioničkog prometa ostvarenog u tom razdoblju.

Od kraja prvog tromjesečja 2009. na domaćem tržištu kapitala zabilježen je oporavak cijena većine dionica, pa je vri-

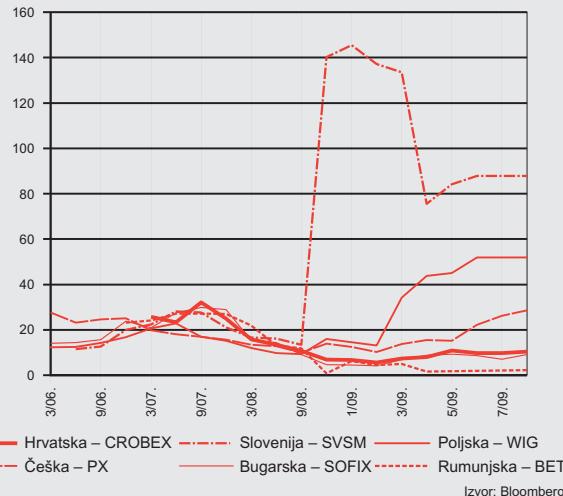
jednost dioničkog indeksa Zagrebačke burze, CROBEX¹⁷-a, na kraju lipnja 2009. bila za 30,7% veća nego na kraju ožujka te je iznosila 1896,4 boda. Nakon blagog pada u srpnju, u kolovozu je CROBEX nastavio pozitivan trend iz drugog tromjesečja te je na kraju mjeseca iznosio 2009,0 bodova, što znači mješevni rast od 6,9%.

Pozitivna kretanja zabilježena na domaćem tržištu kapitala tijekom drugog tromjesečja 2009. rezultirala su rastom ukupne imovine otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom, pa se ona u tom razdoblju povećala za 1,3 mlrd. kuna u odnosu na kraj prethodnog tromjeseća te je krajem lipnja iznosila 9,4 mlrd. kuna. Pritom su najveće povećanje neto imovine pod upravljanjem ostvarili novčani fondovi, dok se jedino neto imovina obvezničkih fondova blago smanjila. Porast neto imovine investicijskih fondova posljedica je rasta cijena finansijskih instrumenata, ali i priljeva finansijskih

¹⁶ Za razdoblje od siječnja 2002. do veljače 2007. podaci o ukupnom prometu dionica dobiveni su kao zbroj pojedinačnih prometa dionica na Varaždinskoj i Zagrebačkoj burzi, a od ožujka 2007. i pripajanja Varaždinske burze Zagrebačkoj koriste se podaci s jedinstvene Zagrebačke burze.

¹⁷ Od 19. ožujka 2007. primjenjuje se nova metodologija izračuna indeksa CROBEX, u koji se od tada uključuje samo onaj iznos tržišne kapitalizacije koji je stvarno raspoloživ i dostupan za trgovanje, jer je do tada indeks CROBEX bio vagan na osnovi punе tržišne kapitalizacije. Osim toga, utvrđene su i nove procedure za ubrzani ulazak novih najlikvidnijih dionica na tržištu.

Slika 70.

KRETANJE OMJERA CIJENA DIONICA I ZARADA
PO DIONICI ZA INDEKSE ODABRANIH BURZA

sredstava dijela ulagača, posebno u najmanje rizične novčane fondove.

Kao rezultat rasta cijena većine dionica uvrštenih na Zagrebačku burzu, na kraju lipnja 2009. tržišna kapitalizacija¹⁸ dionica povećala se za 12,6% u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja te je iznosila 142,4 mlrd. kuna. Porast cijena dionica uglavnom je nastavljen tijekom srpnja i kolovoza, no unatoč tome do kraja kolovoza tržišna se kapitalizacija dionica smanjila na 138,4 mlrd. kuna, što je posljedica smanjenog obujma trgovanja te niskoga ostvarenog prometa nekih dionica tijekom tog razdoblja.

Omjer cijena i zarada po dionici za indeks CROBEX na kraju lipnja 2009. iznosio je 9,8 te je bio za 33,9% veći nego na kraju ožujka 2009. Taj se omjer u spomenutom razdoblju povećao i u većini ostalih promatranih zemalja Srednje i Istočne Europe, osim u Rumunjskoj i Sloveniji, što je posljedica rasta vrijednosti gotovo svih promatranih dioničkih indeksa u regiji, ali i pada zarada tvrtki čije su dionice sastavnice tih indeksa.

Tržište dužničkih vrijednosnih papira

Na domaćem tržištu dužničkih vrijednosnih papira u drugom tromjesečju 2009. nije bilo novih izdanja obveznica. Sa stupanjem na snagu novih pravila Zagrebačke burze krajem srpnja 2009., obveznica Linijske nacionalne plovidbe d.d. isključena je iz trgovine, a krajem istog mjeseca dospjela je obveznica Metronet telekomunikacija d.d. nominalne vrijednosti 120,0 mil. kuna. Tako su posljednjeg dana kolovoza 2009. na Zagrebačkoj burzi kotirale ukupno 32 obveznice, od čega osam državnih, osam obveznica jedinica lokalne samouprave, jedna obveznica državnih agencija (HBOR-a) te petnaest korporacijskih obveznica. Osim toga na Zagrebačkoj je burzi krajem kolovoza 2009. bilo uvršteno šest izdanja komercijal-

¹⁸ U izračun tržišne kapitalizacije dionica na Zagrebačkoj burzi uključuje se puni iznos tržišne kapitalizacije za one dionice kojima se u prethodna tri mjeseca redovito trgovalo, dok se za dionice kojima se nije trgovalo u posljednjih mjesec dana odnosno tri mjeseca iznos tržišne kapitalizacije umanjuje za polovinu odnosno za tri četvrtine.

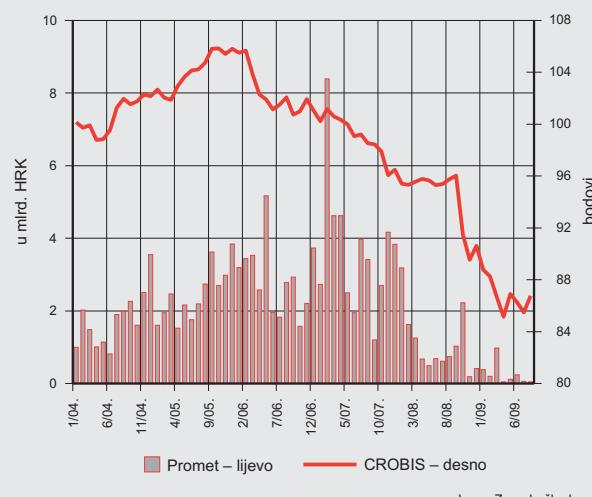
nih zapisa od ukupno šest izdavatelja, što je za devet komercijalnih zapisa te osam izdavatelja manje nego na kraju prethodnog tromjesečja. Ukupna se nominalna vrijednost izdanih komercijalnih zapisa na kraju kolovoza smanjila za 669,1 mil. kuna u odnosu na ožujak te je iznosila 244,5 mil. kuna.

U drugom se tromjesečju 2009. promet obveznica smanjio za 1,2 mlrd. kuna u odnosu na prethodno tromjeseče te je iznosio 0,4 mlrd. kuna, što je najniži zabilježeni tromjesečni promet još od prvog tromjesečja 2002. Osobito nizak promet obveznica ostvaren je u travnju (samo 48,6 mil. kuna), kada je pao na razinu na kojoj je posljednji put bio sredinom 2001. Najveći udio u prometu obveznica u promatranom razdoblju imala je kunska obveznica RH s valutnom klauzulom koja dospjeva 2012. godine (33,5%), a slijedile su je kunske državne obveznice s valutnom klauzulom s dospijećem 2019. godine (20,6%) i 2014. godine (15,3%). Pad prometa državnih obveznica tijekom drugog je tromjesečja 2009. bio blaži od pada prometa korporacijskih i municipalnih obveznica, pa se njihov udio u ukupnom prometu dužničkih vrijednosnih papira povećao u odnosu na prethodno tromjeseče te je iznosio 91,1%. U srpnju i kolovozu slab interes ulagača za dužničke vrijednosne papire rezultirao je nastavkom razdoblja vrlo niskog prometa obveznica. Vrijednost obvezničkog indeksa Zagrebačke burze CROBIS-a na kraju drugog tromjesečja 2009. blago je smanjena u odnosu na kraj ožujka te je iznosila 86,3 boda. Nakon pada u srpnju, vrijednost domaćega obvezničkog indeksa do kraja kolovoza blago je porasla te je iznosila 86,8 bodova.

Nastavak pada cijena većine obveznica tijekom drugog tromjesečja 2009. smanjio je tržišnu kapitalizaciju državnih obveznica, obveznica lokalne samouprave i HBOR-a za 4,4% u odnosu na kraj ožujka 2009., pa je ona potkraj lipnja iznosila 4,0 mlrd. EUR, odnosno oko 8,6% BDP-a¹⁹. Tržišna se kapitalizacija korporacijskih obveznica također smanjila za 4,7% u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja te je iznosila 524 mil. EUR, odnosno oko 1,1% ostvarenog BDP-a. Sličan

Slika 71.

MJESEČNI PROMET OBVEZNICA NA HRVATSKOM TRŽIŠTU KAPITALA I VRIJEDNOST INDEKSA CROBIS NA KRAJU MJESECA

¹⁹ Odnosi se na zbroj ostvarenja BDP-a u posljednja dva tromjesečja 2008. te prva dva tromjesečja 2009. godine.

Tablica 4. Izdanja obveznica na domaćem tržištu, stanje na dan 31. kolovoza 2009.

Simbol	Izdavatelj	Datum izdavanja	Dospijeće	Valuta	Nominalna vrijednost izdanja	Nominalna kamatna stopa	Posljednja cijena ^a	Tekući prinos 31.8.2009.
RHMF-O-125A	Republika Hrvatska	23.5.2002.	23.5.2012.	EUR	500.000.000	6,875%	100,00	6,875%
RHMF-O-142A	Republika Hrvatska	10.2.2004.	10.2.2014.	EUR	650.000.000	5,500%	92,85	5,924%
RHMF-O-19BA	Republika Hrvatska	29.11.2004.	29.11.2019.	EUR	500.000.000	5,375%	89,10	6,033%
RHMF-O-103A	Republika Hrvatska	8.3.2005.	8.3.2010.	HRK	3.000.000.000	6,750%	98,18	6,875%
RHMF-O-157A	Republika Hrvatska	14.7.2005.	14.7.2015.	EUR	350.000.000	4,250%	88,25	4,816%
RHMF-O-15CA	Republika Hrvatska	15.12.2005.	15.12.2015.	HRK	5.500.000.000	5,250%	88,50	5,932%
RHMF-O-137A	Republika Hrvatska	11.7.2006.	11.7.2013.	HRK	4.000.000.000	4,500%	86,50	5,202%
RHMF-O-172A	Republika Hrvatska	8.2.2007.	8.2.2017.	HRK	5.500.000.000	4,750%	88,00	5,398%
GDKC-O-116A	Grad Koprivnica	29.6.2004.	29.6.2011.	HRK	60.000.000	6,500%	101,30	6,417%
GDZD-O-119A	Grad Zadar	1.9.2004.	1.9.2011.	EUR	18.500.000	5,500%	98,10	5,607%
GDRI-O-167A	Grad Rijeka	18.7.2006.	18.7.2016.	EUR	24.574.513	4,125%	—	—
GDST-O-137A	Grad Split	24.7.2006.	24.7.2013.	EUR	8.000.000	4,563%	100,30	4,549%
GRVI-O-17AA	Grad Vinkovci	23.10.2007.	23.10.2017.	HRK	42.000.000	5,500%	—	—
GROS-O-17AA	Grad Osijek	30.10.2007.	30.10.2017.	HRK	25.000.000	5,500%	—	—
GDST-O-15BA	Grad Split	27.11.2007.	27.11.2015.	EUR	8.100.000	4,750%	—	—
GDST-O-177A	Grad Split	8.7.2008.	8.7.2017.	EUR	8.200.000	6,000%	—	—
HBOR-O-112A	Hrvatska banka za obnovu i razvitak	11.2.2004.	11.2.2011.	EUR	300.000.000	4,875%	—	—
RBA-O-112A	Raiffeisenbank Austria d.d.	10.2.2006.	10.2.2011.	HRK	600.000.000	4,125%	97,50	4,231%
PODR-O-115A	Podravka d.d.	17.5.2006.	17.5.2011.	HRK	375.000.000	5,125%	89,00	5,758%
NEXE-O-116A	Nexe grupa d.d.	14.6.2006.	14.6.2011.	HRK	750.000.000	5,500%	90,60	6,071%
HEP-O-13BA	Hrvatska elektroprivreda d.d.	29.11.2006.	29.11.2013.	HRK	500.000.000	5,000%	91,70	5,453%
ATGR-O-11CA	Atlantic grupa d.d.	6.12.2006.	6.12.2011.	HRK	115.000.000	5,750%	88,00	6,534%
INGR-O-11CA	Ingra d.d.	6.12.2006.	6.12.2011.	HRK	200.000.000	6,125%	88,50	6,921%
OPTE-O-142A	Optima telekom d.o.o.	1.2.2007.	1.2.2014.	HRK	250.000.000	9,125%	67,00	13,619%
JDGL-O-126A	Jadran Galenski laboratorij d.d.	11.6.2007.	11.6.2012.	HRK	125.000.000	5,650%	—	—
JDRA-O-129A	Jadranka d.d.	13.9.2007.	13.9.2012.	HRK	75.000.000	6,475%	—	—
JRLN-O-12AA	Jadrolinija d.d.	25.10.2007.	25.10.2012.	HRK	70.000.000	6,500%	99,50	6,533%
OIV-O-14BA	Odašiljači i veze d.o.o.	20.11.2007.	20.11.2014.	HRK	100.000.000	7,250%	84,00	—
HEP-O-17CA	Hrvatska elektroprivreda d.d.	7.12.2007.	7.12.2017.	HRK	700.000.000	6,500%	—	—
RPRO-O-181A	Rijeka promet d.d.	25.1.2008.	25.1.2018.	HRK	192.000.000	6,813%	—	—
PLOR-O-133A	Plodine d.d.	4.3.2008.	4.3.2013.	HRK	100.000.000	9,000%	—	—
HOTR-O-941A	Hospitalija trgovina d.o.o.	5.10.2006.	5.10.2009.	HRK	75.000.000	8,250%	100,00	8,250%

^a U redovitom prometu

Izvor: Zagrebačka burza

je trend nastavljen i u srpnju, a kolozov je donio blago povećanje tržišne kapitalizacije obveznica na domaćem tržištu kapitala.

Nakon pet godina Republika Hrvatska je potkraj svibnja na inozemnim tržištima kapitala izdala novu obveznicu nomirano u eurima, nominalnog iznosa 750 mil. EUR te uz nepromjenjivu godišnju kamatnu stopu od 6,5%. To je dosad najveće izdanje međunarodnih obveznica RH, a dio tako prikupljenih financijskih sredstava iskorišten je za otplatu samurajske obveznice nominalnog iznosa 25 mlrd. YPI koja je došpela krajem lipnja 2009. Tako je na kraju kolovoza 2009. na inozemnim tržištima kotiralo ukupno pet izdanja hrvatskih obveznica, od kojih su četiri bile nominirane u eurima i jedna u američkim dolارima. Njihova ukupna nominalna vrijednost na kraju kolovoza 2009. iznosila je 3,1 mlrd. EUR.

Nakon stabilizacije dinamike zahtijevanih prinosa na hrvatske euroobveznice u prvom tromjesečju 2009., u sljedeća tri mjeseca 2009. došlo je do njihova pada. Tako su na kraju drugog tromjesečja 2009. razlike između zahtijevanih prinosa na hrvatske euroobveznice s rokovima dospijeća 2011. i 2014. godine i prinosa na usporedive njemačke obveznice iznosile 363 i 371 bazni bod, što je znatno niže nego na kraju ožujka, kada su te razlike iznosile čak 571 i 513 baznih bodova. Zahtijevani prinosi na novu hrvatsku euroobveznicu s rokom dospijeća 2015. godine tijekom istog su razdoblja bili viši od zahtijevanih prinosa na ostale dvije promatrane hrvatske euroobveznice, pa je razlika u prinosu na tu međunarodnu obveznicu i referentnu njemačku euroobveznicu krajem lipnja iznosila 470 baznih bodova. Premda slabijeg intenziteta, pad zahtijevanih prinosa na hrvatske euroobvez-

Tablica 5. Izdanja međunarodnih obveznica Republike Hrvatske, stanje na dan 30. lipnja 2009.

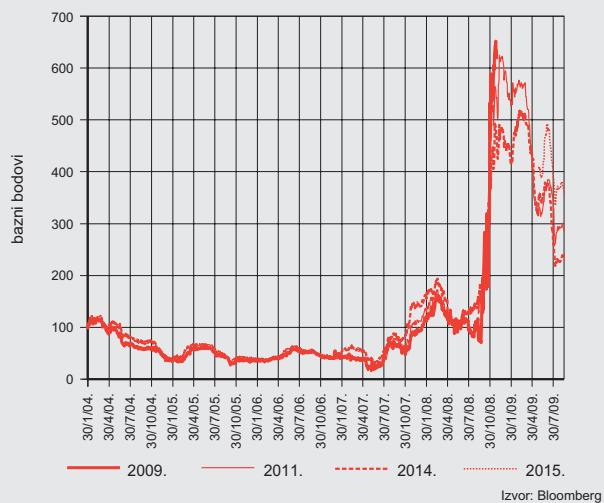
Obveznica	Datum izdavanja	Valuta	Iznos	Nominalna kamatna stopa	Prinos pri izdavanju	Razlika prinosu pri izdavanju	Razlika prinosu ^a 30.9.2008.	Razlika prinosu ^a 31.12.2008.	Razlika prinosu ^a 31.3.2009.	Razlika prinosu ^a 30.6.2009.
Londonski klub A, 2010.	31.7.1996.	USD	857.796.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.		286	827	712	283	
Euroobveznice, 2011.	14.3.2001.	EUR	750.000.000	6,75%	6,90%	215	195	576	571	363
Euroobveznice, 2010.	14.2.2003.	EUR	500.000.000	4,625%	4,65%	102	173	606	546	306
Euroobveznice, 2014.	15.4.2004.	EUR	500.000.000	5,000%	5,11%	101	186	445	513	371
Euroobveznice, 2015.	27.5.2009.	EUR	750.000.000	6,500%	6,57%					470

^a Prema usporedivoj obveznici

Izvor: Bloomberg

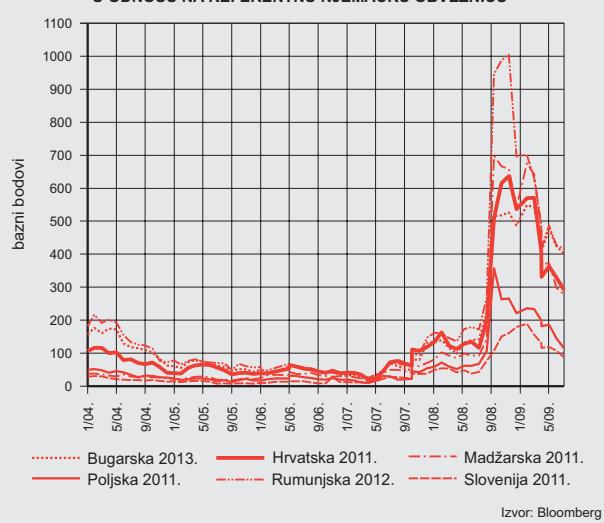
Slika 72.

**RAZLIKA PRINOSA IZMEĐU HRVATSKEH EUROOBVEZNICA
S DOSPIJEĆEM 2009., 2011., 2014. I 2015. I
REFERENTNIH NJEMAČKIH OBVEZNICA**

Slika 73.

**USPOREDBA RAZLIKE PRINOSA HRVATSKE
EUROOBVEZNICE I SЛИЧНИH OBVEZNICA ODABRANIH
TRANZICIJSKIH ZEMALJA NOMINIRANIH U EURIMA
U ODNOSU NA REFERENTNU NJEMAČKU OBVEZNICU**

znice nastavljen je tijekom srpnja i kolovoza. Stoga su se do kraja kolovoza razlike zahtijevanih prinosa na hrvatske euroobveznice s rokovima dospijeća 2011., 2014. i 2015. godine i prinosa na usporedive njemačke obveznice smanjile na 292, 227 i 370 baznih bodova.

Zahtijevani prinosi na hrvatske euroobveznice tijekom drugog su tromjesečja 2009. nastavili pratiti kretanje prinosa na većinu euroobveznica novih država članica EU. Tako je u promatranom razdoblju nastavljeno smanjivanje razine zahtijevanih prinosa na euroobveznice novih država članica EU, premda je ono bilo slabije nego u prva tri mjeseca 2009. Najsnažniji su pad u promatranom razdoblju ostvarili zahtijevani prinosi na madžarsku (2,7 postotnih bodova), hrvatsku (2,1 postotni bod) i rumunjsku euroobveznicu (1,5 postotnih bodova). U istom je razdoblju pao i zahtijevani pri-

nosa za sve promatrane zemlje dodatno smanjene te su krajem kolovoza ostvarene najniže razine u ovoj godini. To je smanjenje razlike prinosa proizšlo iz nastavka intenzivnijeg pada zahtijevanih prinosa na euroobveznice promatranih zemalja u odnosu na smanjenje zahtijevanog prinosa na usporedivu njemačku obveznicu. Pritom se smanjenje prinosa za sve promatrane zemlje kretalo oko 80 baznih bodova, a nešto snažniji pad ostvarila je samo madžarska euroobveznica (1,1 postotni bod).

Međunarodne transakcije

U međunarodnim su se transakcijama u drugom tromjesečju 2009. nastavila kretanja koja su obilježila i prva tri mjeseca ove godine, pri čemu je posebice važno istaknuti nastavak pada manjka na tekućem računu. Njegov upola manji iznos nego u istom razdoblju prethodne godine određen je, pak, kretanjima na računu razmjene robe, čiji se negativni saldo smanjio za trećinu, i to zbog jačeg pada uvoza nego izvoza. Kontrakcija manjka zabilježena je i na računu faktorskih dohodata, dok su neto prihodi od usluga smanjeni, poglavito zbog manjih prihoda od turizma.

Upola manji neto priljev sredstava na računu kapitalnih i financijskih transakcija može se povezati ponajprije s izrazitim porastom inozemne imovine banaka, ali i slabijim priljevima izravnih ulaganja u Hrvatsku. Povećanje međunarodnih pričuva u promatranom tromjesečju najvećim je dijelom bilo posljedica otkupa deviznih priljeva od središnje države dobivenih izdanjem euroobveznice u lipnju.

Račun tekućih transakcija

Prema preliminarnim podacima manjak na tekućem računu platne bilance u drugom se tromjesečju prepolovio u odnosu na isto razdoblje 2008. te je iznosio 0,9 mlrd. EUR. To je posljedica kontrakcije iznimno velikog manjka u međunarodnoj robnoj razmjeni, činitelja koji je proteklih godina bio glavni uzrok kontinuiranog rasta negativnog salda tekućeg računa. Manjak u robnoj razmjeni tako se tijekom promatranog tri mjeseca smanjio za više od trećine (1,1 mlrd. EUR), što je posljedica izrazitijeg pada uvoza nego izvoza. Time je nastavljeno kretanje zabilježeno u prvom tromjesečju, pri čemu se i nadalje najveći dio kontrakcije robnog manjka može prislati poboljšanju salda u razmjeni ostalih prijevoznih sredstava te nafte i naftnih derivata. Isključe li se navedena dva odsjeka, kontrakcija salda robne razmjene u odnosu na drugo tromjesečje 2008. iznosi 0,8 mlrd. EUR.

Neto prihodi od usluga u drugom su se tromjesečju 2009. smanjili za četvrtinu u usporedbi s istim tromjesečjem 2008., i to zbog nepovoljnijih kretanja na strani prihoda. To se ponajprije odnosi na pad prihoda od turizma, ali i od usluga prijevoza, uglavnom u pomorskom prijevozu tereta te zračnom prijevozu putnika. Na strani rashoda zabilježeno je samo blago smanjenje, i to kao rezultat pada rashoda za prijevoz, pri čemu je među pojedinim vrstama najveće smanjenje ostvareno kod cestovnog prijevoza robe. Navedeni pad nadmašio je povećanje rashoda za turističku potrošnju rezidenta u inozemstvu u istom razdoblju.

Tablica 6. Tekući račun platne bilance Republike Hrvatske, u milijunima eura

	2007.	2008.	2. tr. 2008.	2. tr. 2009. ^a	Indeksi
					2008. / 2007.
					2. tr. 2009. ^a / 2. tr. 2008.
TEKUĆE TRANSAKCIJE	-3.239	-4.385	-1.841	-902	135,4
1. Roba	-9.434	-10.794	-3.106	-1.989	114,4
1.1. Prihodi (fob)	9.193	9.814	2.492	1.896	106,8
1.2. Rashodi (fob)	-18.626	-20.608	-5.598	-3.886	110,6
2. Usluge	6.266	6.958	1.795	1.354	111,0
2.1. Prihodi	9.125	10.091	2.540	2.073	110,6
2.2. Rashodi	-2.859	-3.133	-745	-718	109,6
3. Dohodak	-1.114	-1.584	-805	-562	142,2
3.1. Prihodi	1.293	1.352	364	203	104,5
3.2. Rashodi	-2.407	-2.936	-1.169	-764	122,0
4. Tekući transferi	1.043	1.035	275	295	99,2
4.1. Prihodi	1.576	1.684	413	431	106,8
4.2. Rashodi	-533	-649	-137	-136	121,7

^a Preliminarni i nepotpuni podaci; Izvor: HNB

Prihodi od turizma u drugom su tromjesečju bili za 18,3% manji u odnosu na isto razdoblje 2008., što je prije svega posljedica očitog smanjenja potrošnje turista, i to ponajviše gostiju u komercijalnim smještajnim kapacitetima. Osim toga, negativan je utjecaj na ukupne prihode imalo i smanjenje broja njihovih dolazaka i noćenja, koji su, prema podacima DZS-a, bili za 4,2% odnosno za 2,6% manji nego u drugom tromjesečju 2008. Slična su kretanja zabilježena i kod inozemnih turista koji su boravili u neplaćenom smještaju. Promatrano prema zemlji prebivališta gostiju, u promatranom su razdoblju najveći pad broja noćenja u komercijalnom smještaju ostvarili gosti iz Češke, Rusije, Francuske i Madžarske. Za razliku od njih, gosti iz većine starih zemalja članica EU, i to ponajprije Njemačke i Austrije, povećali su broj noćenja, što se djelomice može objasniti činjenicom da su uskrsni blagdani u 2009., za razliku od prethodne godine, bili u drugom tromjesečju. U srpnju i kolovozu kretanja fizičkih pokazatelja bila su povoljnija nego u drugom tromjesečju, pa je tako, promatrajući zajedno dva mjeseca, broj dolazaka i noćenja stranih turista bio za 2,3% odnosno 0,9% veći nego u

istom razdoblju 2008. Pritom treba istaknuti da je do spomenutog poboljšanja došlo ponajviše zahvaljujući vrlo dobrim rezultatima u kolovozu.

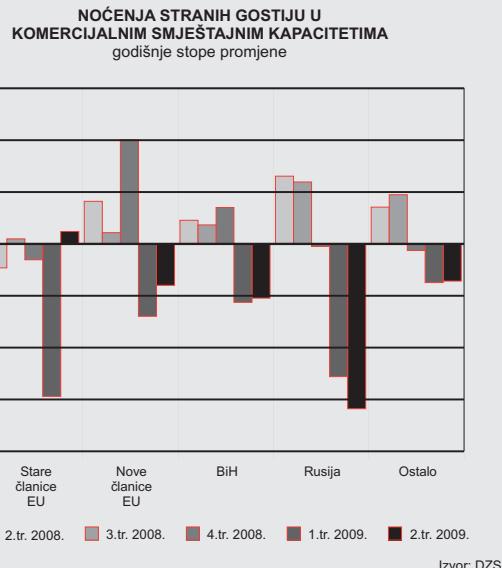
Manjak na računu faktorskih dohodaka u drugom se tromjesečju smanjio gotovo za trećinu u usporedbi s ista tri mjeseca 2008., što je posljedica vidljivog smanjenja rashoda, koje je nadmašilo istodoban pad prihoda. Spomenuto kretanje na strani rashoda gotovo je u cijelosti određeno manjim rashodima od izravnih vlasničkih ulaganja u Hrvatsku s osnove zadržane dobiti i isplaćenih dividendi. Pritom treba istaknuti da je na kretanja zadržane dobiti određen utjecaj imala i promjena sustava njihova statističkog praćenja²⁰. Treba napomenuti i da su kamatni rashodi s osnove inozemnog zaduzivanja, nakon dužeg razdoblja snažnog rasta, stagnirali na razini iz istog tromjesečja prethodne godine. Smanjenje na prihodnoj strani također je u znatnoj mjeri određeno kretanjem zadržane dobiti, odnosno prihoda od izravnih ulaganja rezidenata u inozemstvu. Prihodi od ostalih ulaganja također su se smanjili, što se uglavnom objašnjava manjim prihodima središnje banke i poslovnih banaka od ulaganja inozemne aktive.

Na računu tekućih transfera došlo je do blagog povećanja pozitivnog salda, i to zbog kretanja na strani prihoda, a na strani rashoda nije bilo većih promjena. Porast prihoda tako je određen ponajprije priljevima s osnove međudržavnih dotacija, koji su nadmašili smanjene priljeve od radničkih doznaka iz inozemstva.

Robna razmjena

Negativna kretanja robnog izvoza i uvoza, koja su obilježila prva tri mjeseca 2009. godine, kada je došlo do iznimno snažne korekcije trgovinskih tijekova, nastavila su se i tijekom drugog tromjesečja. Snažniji pad uvoza nego izvoza u tom razdoblju rezultirao je kontrakcijom manjka u vanjskotrgovinskoj razmjeni za malo više od trećine na godišnjoj razini. Navedeno je smanjenje manjka u znatnoj mjeri određeno poboljšanjem salda u razmjeni ostalih prijevoznih sredstava, nafte i naftnih derivata te cestovnih vozila. Ipak, jačina pada

Slika 74.

²⁰ Vidi Okvir 1., Bilten HNB-a, br. 149.

robnog manjka (promatrano prema sezonski prilagođenim podacima) u odnosu na prethodno tromjesečje lagano je oslabjela. U srpnju i kolovozu taj je pad zaustavljen, čemu je ponajviše pridonio mjeseci porast uvezene vrijednosti nafta i naftnih derivata (pod utjecajem rasta cijena na svjetskom tržištu), dok je manjak u trgovini robom koja ne uključuje naftu i brodove nastavio opadati.

Kontrakcija ukupnoga robnog izvoza izraženog u eurima ostvarena u prvom tromjesečju 2009. tijekom drugog se tromjesečja nastavila produbljivati, pa je tako godišnji pad izvoza iznosio 23,7%. Tome je ponajviše pridonio upola manji izvoz ostalih prijevoznih sredstava (uglavnom brodova), ali i znatan pad izvezene vrijednosti nafta i naftnih derivata, uvelike zbog kretanja cijena sirove nafta na svjetskom tržištu, koje su bile upola manje nego u istom razdoblju prethodne godine. Isključi li se spomenute odsjekе SMTK-a iz ukupnog izvoza, njegov je pad nešto blaži i iznosi 17,3%, što upućuje na negativna kretanja i u velikom broju preostalih odsjeka. Vidljiv pad tako je ostvaren kod izvoza plastičnih tvari u primarnim oblicima, umjetnih gnojiva, ostalih proizvoda od metala, specijalnih strojeva za pojedine industrijske grane te metalnih ruda i metalnog otpada.

S druge strane, najveći rast u drugom je tromjesečju zabilježen kod izvoza žitarica i proizvoda od žitarica, koji se u odnosu na isto razdoblje prethodne godine udvostručio, ponajviše zahvaljujući višestrukom povećanju izvoza pšenice i kukuruza. Izraziti rast izvoza spomenutih poljoprivrednih kultura posljedica je niskoga baznog razdoblja, odnosno činjenice da je tijekom prvih sedam mjeseci 2008. na snazi bila odluka Vlade o uvođenju izvoznih carina na izvoz pšenice i kukuruza. Nadalje, očito je i povećanje izvoza pogonskih strojeva, medicinskih i farmaceutskih proizvoda (posebice lijekova), električne energije i šećera, proizvoda od šećera te meda.

U srpnju i kolovozu zabilježen je izrazito snažan pad izvoza (34,3% u odnosu na ista dva mjeseca 2008.), koji je djelomično bio posljedica baznog razdoblja, jer je u srpnju 2008., pod utjecajem visokih cijena na svjetskom tržištu, zabilježena dotad najviša vrijednost izvezeni naftnih derivata. Osim toga, izvoz se brodova znatno smanjio, a nastavio se i pad

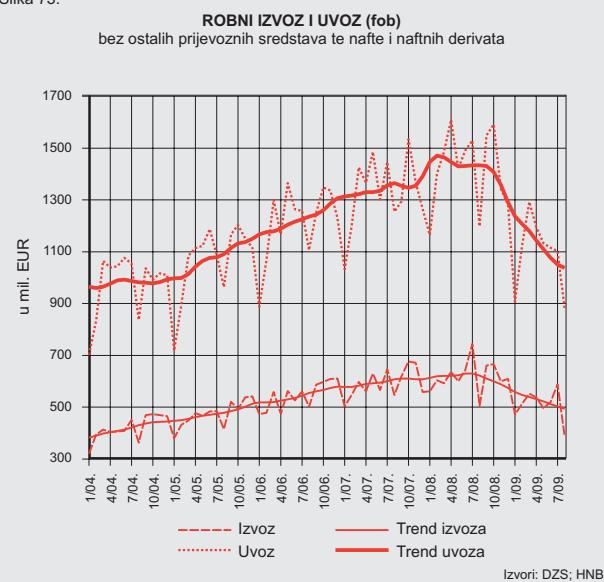
izvoza u većini preostalih odsjeka. Nasuprot tome, najviše se povećao izvoz električnih strojeva, aparata i uređaja. U prvih osam mjeseci 2009. ukupni se robni izvoz smanjio za 23,0% u odnosu na isto razdoblje lani, dok je pad izvoza suženog agregata (bez ostalih prijevoznih sredstava te nafta i naftnih derivata) bio blaži (16,8%).

U drugom je tromjesečju snažnija kontrakcija nego u prva tri mjeseca zabilježena i na strani ukupnoga robnog uvoza, koji se, izraženo u eurima, u odnosu na drugo tromjeseče 2008. smanjio za 30,2%. Više od polovine iznosa pada ukupnog uvoza posljedica je kretanja u odsjecima SMTK-a nafta i naftni derivati, cestovna vozila te ostala prijevozna sredstva. U prva dva navedena odsjeka uvoz je prepovoljen u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine, a kod ostalih prijevoznih sredstava pad je bio još snažniji. Glede nafta i naftnih derivata treba istaknuti da je pad uvoza uvelike određen spomenutim cjenovnim činiteljima. U najvećem broju preostalih odsjekа SMTK-a također je zabilježen pad, pri čemu je, kao i u prvom tromjesečju, on bio vrlo naglašen kod uvoza sirovina poput željeza i čelika te proizvoda od metala, što se može povezati sa slabljenjem industrijske proizvodnje kao i proizvodnje specijalnih strojeva za pojedine industrijske grane te električnih strojeva, aparata i uređaja.

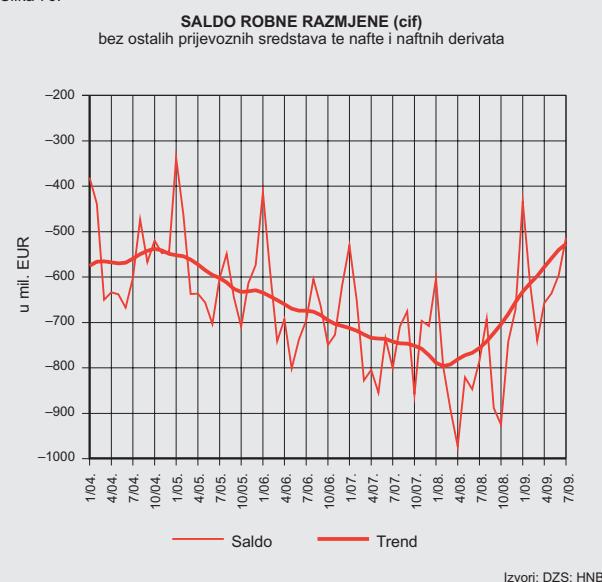
Nasuprot tome, najveći rast uvoza u drugom tromjesečju ove godine ostvaren je kod zemnoga i industrijskog plina, iako treba istaknuti da je na navedeno kretanje znatno utjecalo povećanje uvozne cijene plina u usporedbi s drugim tromjesečjem 2008. Među malobrojnim odsjecima koji su ostvarili rast vrijedi spomenuti uvoz medicinskih i farmaceutskih proizvoda, pogonskih strojeva i uređaja te električne energije.

Tijekom srpnja i kolovozu nastavila su se kretanja iz drugog tromjesečja, pri čemu je na pad ukupnog uvoza najviše utjecao smanjeni uvoz nafta i naftnih derivata, ostalih prijevoznih sredstava te cestovnih vozila, dok se s druge strane isticao rast uvoza električne energije u odnosu na srpanj i kolovoz 2008. Ukupno je u razdoblju od siječnja do kolovoza uvoz bio za 28,4% manji nego u istih osam mjeseci prethodne godine, a isključi li se iz ukupnog uvoza ostala prijevozna sredstva te nafta i naftni derivati, pad je bio manjan izražen

Slika 75.

Slika 76.

Tablica 7. Robni izvoz i uvoz RH prema ekonomskim grupacijama zemalja, udjeli u postocima

Ekonomski grupacija	Izvoz				Uvoz			
	2007.	2008.	I.-VIII. 2008.	I.-VIII. 2009. ^a	2007.	2008.	I.-VIII. 2008.	I.-VIII. 2009. ^a
Razvijene zemlje	67,7	66,8	65,9	66,7	73,2	72,6	72,3	72,5
EU-27	60,3	60,9	60,1	61,4	64,8	64,1	63,8	63,1
Slovenija	8,3	7,8	8,0	7,3	5,9	5,6	5,5	5,8
Madžarska	2,2	2,4	2,3	1,7	2,9	3,2	3,2	3,2
EU-15	43,7	44,2	43,2	45,0	48,8	48,5	48,4	47,5
Austrija	6,1	5,8	5,7	5,3	5,3	4,9	4,8	5,1
Italija	19,2	19,2	18,2	19,7	16,1	17,1	17,0	14,8
Njemačka	10,0	10,7	11,0	11,4	14,4	13,4	13,3	13,9
Efta	1,2	1,2	1,2	1,7	1,9	1,7	1,6	2,7
Zemlje u razvoju	32,3	33,2	34,1	33,3	26,8	27,4	27,7	27,5
Bosna i Hercegovina	14,4	15,3	16,1	13,1	2,8	2,7	2,6	2,6
Srbija, Crna Gora	6,6	6,8	6,8	6,0	1,3	1,4	1,4	1,3
Rusija	1,3	1,3	1,3	1,4	10,1	10,3	11,2	10,3
Kina	0,2	0,3	0,2	0,4	6,2	6,2	5,8	6,7

^a Privremeni podaci
Izvor: DZS; HNB

(22,6%). Međutim, može se uočiti postupno usporavanje pada uvoza naftne pod utjecajem ponovnog rasta njezinih cijena na svjetskom tržištu, što je i glavni uzrok zaustavljanja kontrakcije manjka u robnoj razmjeni tijekom srpnja i kolovoza (promatrano prema sezonski prilagođenim podacima manjak je u srpnju i kolovozu bio blago veći od prosječne razine u drugom tromjesečju). Isključe li se nafta i ostala prijevozna sredstva, negativni saldo i u promatrana se dva mjeseca nastavio smanjivati u odnosu na prethodno tromjesečje, iako nešto slabijim intenzitetom.

U zemljopisnoj strukturi robne razmjene u razdoblju od siječnja do kolovoza 2009., u odnosu na isto razdoblje 2008., došlo je do povećanja udjela razvijenih zemalja, pri čemu je ta promjena bila izrazitija na strani izvoza, dok je na strani uvoza spomenuto povećanje tek neznatno. Na strani izvoza kretanja je velikim dijelom odredio izvoz naftne i naftnih derivata, čiji je pad bio uzrokom vidljivog smanjenja udjela izvoza u Madžarsku, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju te Crnu Goru. Izvoz u Sloveniju također se smanjio, i to ponajprije zbog pada izvoza metalnih ruda i otpadaka metala, gnojiva te pogonskih strojeva i uređaja. S druge strane, najveći rast udjela odnosio se na izvoz u Italiju, i to zahvaljujući sporijem padu nego kod ukupnog izvoza, što se pak može pripisati pozitivnim izvoznim rezultatima kod naftne i naftnih derivata, zemnoga i industrijskog plina te električnih strojeva, aparata i uređaja.

Kod uvoza treba istaknuti smanjenje udjela zemalja EU, što je velikim dijelom posljedica snažnog pada uvoza iz Italije, jedne od glavnih trgovinskih zemalja partnera, uzrokovanih padom uvoza brodova te naftne i naftnih derivata. Nasuprot tome, udio se uvoza iz ostalih razvijenih zemalja, posebice zemalja Efte, povećao u odnosu na prvi osam mjeseci 2008. Utjecaj razmjenе naftne i naftnih derivata na zemljopisnu strukturu robne razmjene zamjetljiv je i kod uvoza, a posebno kod Rusije, čiji se udio u ukupnom uvozu smanjio isključivo zbog kretanja u tom odsjeku STMK-a.

Račun kapitalnih i financijskih transakcija

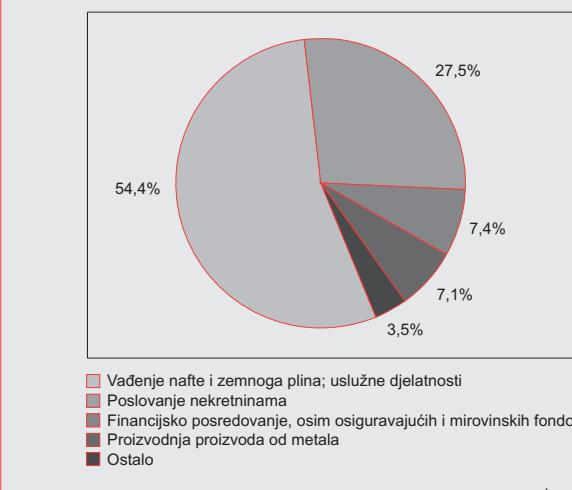
Tijekom drugog tromjesečja 2009. na računu kapitalnih i financijskih transakcija (isključujući promjenu u međuna-

rodnim pričuvama) ostvaren je neto priljev sredstava od 0,9 mlrd. EUR, što je upola manje nego u istom razdoblju pretходne godine. Takvo se stanje može objasniti kretanjima na računu ostalih ulaganja, kod kojih je zabilježen izrazit rast inozemne imovine, ali i na računu izravnih ulaganja, čiji se priljev u Hrvatsku prepolovio u odnosu na drugo tromjesečje 2008. S druge strane, za razliku od neto odljeva u drugom tromjesečju 2008. godine, na računu portfeljnih ulaganja ostvaren je neto priljev sredstava. Nadalje, ostvareno je i povećanje međunarodnih pričuva, koje je uglavnom posljedica otkupa deviza od države u lipnju.

Neto inozemna izravna ulaganja u drugom su tromjesečju 2009. iznosila 0,4 mlrd. EUR, odnosno upola manje nego u istom razdoblju lani. Na takvo je kretanje utjecalo znatno smanjenje priljeva izravnih stranih ulaganja u Hrvatsku, a i ulaganja hrvatskih rezidenata u inozemstvo također su se smanjila. Promatraju li se izravna ulaganja u zemlju prema strukturi, slabiji priljevi kapitala ponajprije su posljedica smanjenja vlasničkih ulaganja i zadržane dobiti na gotovo trećinu iznosa zabilježenog u drugom tromjesečju 2008²¹. Pritom su u ukupnim vlasničkim ulaganjima najveći udio imala ulaganja

Slika 77.

STRUKTURA VLASNIČKIH ULAGANJA U RH U 2. TROMJESEČJU 2009.

Izvor: HNB

Tablica 8. Kapitalni i finansijski račun platne bilance Republike Hrvatske, u milijunima eura

	2007.	2008.	2. tr. 2008.	2. tr. 2009. ^a	Indeksi	
					2008. / 2007.	2. tr. 2009. ^a / 2. tr. 2008.
KAPITALNE I FINANSIJSKE TRANSAKCIJE	4.147	5.962	1.690	585	143,8	34,6
1. Kapitalne transakcije	35	29	11	8	84,6	74,8
2. Finansijske transakcije, isklj. međ. pričuve	4.834	5.603	1.775	910	115,9	51,2
2.1. Izravna ulaganja	3.490	3.219	847	439	92,2	51,8
2.1.1. U inozemstvo	-180	-134	-150	-38	74,4	25,2
2.1.2. U Hrvatsku	3.670	3.353	996	476	91,4	47,8
2.2. Portfeljna ulaganja	-3	-627	-55	394	-	-
2.2.1. Sredstva	-414	-273	45	-121	66,1	-
2.2.2. Obveze	411	-354	-100	515	-	-
2.3. Finansijski derivati	0	0	0	0	-	-
2.4. Ostala ulaganja	1.347	3.011	983	77	223,6	7,8
2.4.1. Sredstva	-1.653	-1.618	125	-861	97,9	-
2.4.2. Obveze	3.000	4.629	858	938	154,3	109,3
3. Međunarodne pričuve	-722	330	-96	-332	-	347,1

^a Preliminarni podaci

Izvor: HNB

u vađenje nafte i zemnog plina te u povezane uslužne djelatnosti (ENI Croatia, Tifon d.o.o. i Inagip d.o.o.) kao i u poslovanje nekretninama. Istodobno su priljevi s osnove dužničkih izravnih ulaganja u Hrvatsku bili samo malo manji nego u usporedivom razdoblju 2008.

Na računu portfeljnih ulaganja u drugom tromjesečju 2009. zabilježen je neto priljev od 0,4 mldr. EUR, za razliku od neto odljeva ostvarenog u ista tri mjeseca prethodne godine. Takvo je kretanje rezultat izrazitog rasta obveza, koje je gotovo u cijelosti posljedica izdavanja državne euroobveznice u iznosu od 750 mil. EUR. Ovaj priljev je višestruko nadmašio povećanje inozemnih sredstava s osnove portfeljnih ulaganja, vezano ponajprije uz ulaganja domaćih investicijskih fondova u dužničke i vlasničke vrijednosne papire u inozemstvu, koje se počelo oporavljati nakon intenzivnog slabljenja tijekom 2008. godine.

Neto priljev na računu ostalih ulaganja (obuhvaćaju kredite, trgovinske kredite te gotovinu i depozite) u promatranom je razdoblju iznosio samo 77 mil. EUR, za razliku od gotovo 1,0 mldr. EUR ostvarene u drugom tromjesečju prethodne godine. Glavni su uzrok tome kretanja na strani sredstava, na

kojoj je došlo do izrazitog rasta inozemne gotovine i depozita poslovnih banaka. Ta su kretanja zapravo kreiranje dodatnih rezervi inozemne likvidnosti te se razlikuju od onih u prvom tromjesečju 2009., tijekom kojeg je nakon spuštanja stope minimalno potrebnih deviznih potraživanja došlo do znatnog smanjenja inozemne aktive banaka. Rast obveza s osnove ostalih ulaganja u drugom je tromjesečju bio snažniji nego u istom razdoblju 2008., na što je utjecalo povećanje primljene gotovine i depozita u poslovnim bankama, dok je rast duga ostalih sektora bio sporiji.

Međunarodne su se pričuve tijekom drugog tromjesečja, prema podacima platne bilance koji ne uključuju međuvalutne promjene, povećale za 0,3 mldr. EUR, što je uglavnom posljedica otkupa dijela deviznih priljeva od središnje države dobivenih izdanjem euroobveznice u lipnju. U srpnju i kolovozu rast se međunarodnih pričuva nastavio, i to ponajprije zahvaljujući priljevu sredstava s osnove alokacije posebnih prava vučenja (SDR) od MMF-a u protuvrijednosti od 295 mil. EUR u kolovozu.

Inozemni dug

Nakon smanjenja od 0,1 mldr. EUR tijekom prvog tromjesečja, stanje bruto inozemnog duga RH ponovo se povećalo tijekom drugog tromjesečja 2009., i to čak za 1,6 mldr. EUR. Najveći dio toga prirasta (0,7 mldr. EUR) generirala su trgovacka društva zaduživanjem kod inozemnih banaka i vlasnički povezanih društava u inozemstvu. Osim toga, za razliku od prvog tromjesečja ove godine, porastao je i dug središnje države, i to za 0,4 mldr. EUR, te poslovnih banaka, za 0,4 mldr. EUR, uključujući hibridne i podređene instrumente. Tijekom srpnja ukupni se bruto inozemni dug ponovo smanjio, najviše zbog uobičajenoga sezonskog smanjenja duga banaka. Uкупan prirast inozemnog duga u prvih sedam mjeseci 2009. tako je iznosio 1,2 mldr. EUR, što je upola manje nego u istom razdoblju prethodne godine.

Nakon što se u prvom tromjesečju 2009. godine inozemni dug sektora države (koji obuhvaća središnju državu, republičke fondove i lokalnu državu) smanjio za 0,5 mldr. EUR, u drugom je tromjesečju u nešto manjem iznosu zabilježeno njegovo povećanje. Naime, središnja je država u veljači ot-

Tablica 9. Struktura međunarodnih pričuva HNB-a, na kraju razdoblja, u milijunima eura

	2006.	2007.	2008.	VII. 2009.
Službene međunarodne pričuve	8.725	9.307	9.121	9.031
1. Devizne pričuve	8.163	8.911	8.625	8.765
1.1. Dužnički vrijednosni papiri	4.198	4.773	7.118	7.131
1.2. Ukupno gotovina i depoziti kod	3.965	4.138	1.507	1.635
1.2.1. ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	199	191	1.397	1.263
1.2.2. banaka sa sjedištem izvan Hrvatske	3.767	3.948	109	372
2. Pričuvna pozicija u MMF-u	0	0	0	0
3. Posebna prava vučenja	1	1	1	1
4. Zlato	-	-	-	-
5. Obratni repo poslovi	562	395	495	265

Napomena: Izraženo prema približnoj tržišnoj vrijednosti

Izvor: HNB

21 Na kretanja zadržane dobiti određeni je utjecaj imala i primjena novog sustava njihova statističkog praćenja, detaljno opisana u Okviru 1., Bilten HNB-a, br. 149.

Okvir 3. Sektorska koncentracija hrvatskog izvoza i stupanj unutarsektorske trgovine

Analiza sektorske strukture uvoza i izvoza, njihove koncentracije u pojedinim djelatnostima i stupnja u kojem unutarsektorska trgovina sudjeluje u ukupnoj trgovini zanimljiva je, među ostalim, i zbog procjene učinka svjetskih gospodarskih kretanja na prilike u pojedinom gospodarstvu. To je posebice važno u situaciji u kojoj značajni šokovi utječu na stabilnost trgovinskih tokova i prihoda od izvoza.

Koncentracija trgovine u pojedinim sektorima može utjecati na intenzitet kojim će se svjetska kretanja, osobito u pojedinim granama industrije, prenijeti na domaće gospodarstvo. Moguće ju je mjeriti Herfindahl-Hirschmanovim indeksom²², čija se vrijednost kreće između 0 i 1 te raste s razinom zabilježene koncentracije. Pritom se kod vrijednosti manjih od 0,1 trgovina smatra diversificiranom, a kod onih manjih od 0,01 vrlo diversificiranom. Hrvatski se izvoz može smatrati diversificiranim jer je vrijednost Herfindahl-Hirschmanova indeksa, izračunatog iz podataka prema klasifikaciji SMTK 3 (dezagregacija na razini tri znamenke), prosječno tijekom razdoblja od 2005. do 2008. iznosila 0,026. Iako je taj stupanj koncentracije viši nego u zemljama eurozone²³, približno je jednak prosjeku novih država članica EU. Među njima najvišu koncentraciju izvoza ima Litva, gdje više od petine ukupnog izvoza čini izvoz naftnih ulja i ulja dobivenih od bituminoznih minerala, dok je u Poljskoj koncentracija tek nešto viša nego u eurozoni. Hrvatski se od spomenutih zemalja ipak razlikuje po specifičnosti svoga robnog izvoza, u kojem najveći udio ima izvoz brodova (11-12% ukupnog izvoza²⁴), a slijedi ga izvoz naftnih ulja. Prema pododsjecima koji su najzastupljeniji u strukturi izvoza nove članice EU mogu se podijeliti u dvije velike skupine: one u kojima se najveći dio prihoda ostvaruje izvozom naftnih ulja (Litva, Bugarska, Rumunjska, Estonija) te automobila i ostalih motornih vozila (Slovačka, Slovenija, Česka, Poljska). Osim toga, u Madžarskoj (i Estoniji u 2005. i 2006.) najveća vrijednost izvoza bilježi se kod telekomunikacijske opreme, a u Letoniji u izvozu jednostavno obrađenog drva.

Osim koncentracije zanimljivo je promotriti i strukture izvoza i uvoza te razlike među njima. Tako se izvoz i uvoz dobara koja pripadaju istim sektorima naziva unutarsektorskim trgovinom, za razliku od međusektorske trgovine, gdje se radi o razmjeni proizvoda različitih djelatnosti. Postojanje unutarsektorske trgovine velikim je dijelom posljedica diferencijacije proizvoda, stoga je u pravilu značajnija u prerađivačkoj industriji, posebice kod visokosofisticiranih proizvoda (električni uređaji, kemijski proizvodi i sl.), nego kod primarnih proizvoda i sirovina. Pritom treba ra-

22 Herfindahl-Hirschmanov indeks izračunava se prema formuli:

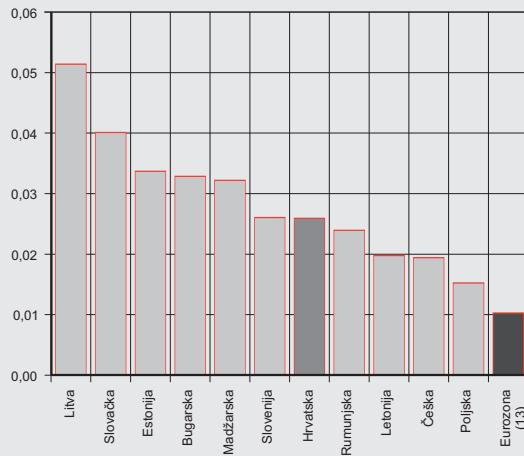
$$H = \sum_i \left(\frac{f_i}{F} \right)^2, \text{ gdje je } f_i \text{ izvoz pojedinog sektora, a } F \text{ ukupan izvoz. Indeks je potom normaliziran kako bi se njegova vrijednost kretala između 0 i 1.}$$

23 Eurozona obuhvaća zemlje koje su postale njezinim članicama do kraja 2007. To su: Austrija, Belgija, Finska, Francuska, Grčka, Irsko, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Njemačka, Portugal, Slovenija i Španjolska.

24 Udeo izvoza brodova u ukupnom izvozu djelomično je precijenjen zbog metodologije knjiženja razmjene brodova na bruto osnovi.

Slika 78.

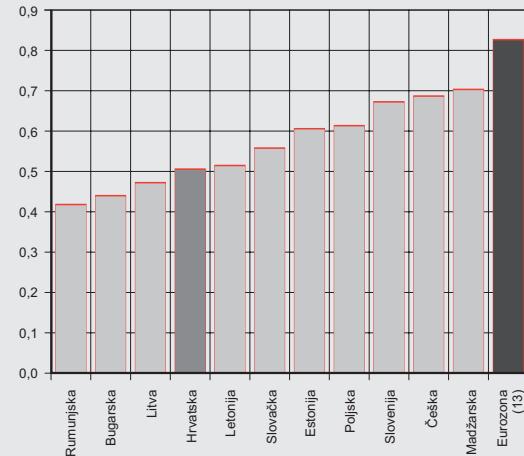
HERFINDAHL-HIRSCHMANOV INDEKS KONCENTRACIJE IZVOZA projek 2005. – 2008.

Izvor: DZS; Eurostat

Slika 79.

GRUBEL-LLOYDOV INDEKS UNUTARSEKTORSKE TRGOVINE projek 2005. – 2008.

Izvor: DZS; Eurostat

zlikovati vertikalnu unutarsektorskiju trgovinu, odnosno razmjenu dobara istog sektora, ali na različitim stupnjevima prerade (primjerice uvoz brodova na doradu i izvoz gotovog proizvoda), od horizontalne unutarsektorske trgovine, koja obuhvaća trgovinu istim proizvodima različite kvalitete (gradski automobili i dostavna vozila).

Najčešće primjenjivana mjera unutarsektorske trgovine jest Grubel-Lloydov indeks²⁵, čija se vrijednost kreće između 0 (isključivo međusektorska trgovina) i 1 (isključivo unutarsektorska trgovina). Valja naglasiti da stupanj dezagregacije podataka ima velik utjecaj na konačnu vrijednost indeksa jer se sužavanjem sektora na višim stupnjevima de-

25 Grubel-Lloydov indeks u sektoru i izračunava se prema formuli:

$$GL_i = \sum_i \left(1 - \frac{|Ex_i - Im_i|}{Ex_i + Im_i} \right) \times \frac{f_i}{F}, \text{ gdje je } f_i \text{ obujam robne razmjene (izvoz} + \text{uvoz) u pojedinom sektoru, a } F \text{ obujam (izvoz} + \text{uvoz) ukupne robne razmjene.}$$

zagregacije manji dio trgovine klasificira kao unutarsektorski. Na Slici 79. prikazane su vrijednosti Grubel-Lloydova indeksa ukupne trgovine za Hrvatsku i zemlje EU, pri čemu su indeksi izračunati za pojedine grupe proizvoda, dezagregirane na razini SMTK 3, a zatim ponderirani udjelom te grupe proizvoda u ukupnoj trgovini.

Viša razina ekonomskog razvoja obično je povezana s većim udjelom trgovine proizvodima prerađivačke industrije u ukupnoj trgovini, dok kod zemalja na nižem stupnju gospodarskog razvoja veći udio u ukupnoj trgovini često imaju sirovine ili proizvodi na nižem stupnju prerade, koje odlikuje jednosmjerna vanjska trgovina, pa je i unutarsektorska razmjena manje značajna u toj skupini zemalja. Vrijednosti Grubel-Lloydova indeksa prikazane na Slici 79., koje upućuju na znatno veću važnost unutarsektorske trgovine u zemljama eurozone nego u novim članicama EU, potvrđuju spomenuta teorijska očekivanja.

Grubel-Lloydov indeks za Hrvatsku, koji je u razdoblju od 2005. do 2008. prosječno iznosio 0,51, niži je od prosjeka vrijednosti dobivenih za nove članice Europske unije (0,57), dok još slabije izraženu unutarsektorskiju trgovinu od Hrvatske imaju Litva, Bugarska i Rumunjska. Promotri li se robna razmjena Hrvatske prema zemljama partnerima ovisno o njihovu stupnju razvijenosti, unutarsektorska razmjena mnogo je značajnija u odnosima s razvijenim zemljama, dok je njezin udio u trgovini sa zemljama u razvoju primjetno niži. Takav odnos posljedica je strukture hrvatske trgovine, u kojoj znatno veći udio ima prerađivačka industrija, koja prevladava u razmjeni s razvijenijim zemljama.

U Tablici 12. prikazan je Grubel-Lloydov indeks po sektorima SMTK, odnosno na prvoj razini dezagregacije, kao i udjeli tih sektora u ukupnoj vanjskotrgovinskoj razmjeni

RH. Međutim, vrijednosti indeksa na toj razini dezagregacije treba uzeti kao okvirni pokazatelj, jer se pojedini odsjeci i pododsjeci unutar te podjele katkad znatno međusobno razlikuju ili pak zamjetno odudaraju od prosjeka sektora. Tako, primjerice, najveći udio unutarsektorske trgovine na razini dezagregacije SMTK 3 imaju nakit (sektor 8), razni jestivi proizvodi i pripravci (sektor 0), termoionske, hladne katodne i fotokadne cijevi (sektor 7), odjevni predmeti te tekstilni dodaci odjeći (sektor 8), dijelovi motornih vozila (sektor 7), furniri i šperploče (sektor 6) te naftna ulja (sektor 3). S druge strane, dok neki pododsjeci sektora 7, kao što je spomenuto, imaju izrazito visok stupanj unutarsektorske trgovine, kod drugih je pododsjeka, poput motornih vozila, uredskih strojeva ili televizijskih prijamnika, spomenuti udio vrlo nizak te upućuje na jednosmjernu vanjsku trgovinu (uvoz je mnogo veći od izvoza).

Tablica 10. Grubel-Lloydov indeks na razini SMTK 1

Sektor SMTK 1	Grubel-Lloydov indeks ^a	Udio u ukupnoj robnoj razmjeni
0 Hrana i žive životinje	0,55	7,5
1 Pića i duhan	0,66	1,1
2 Sirove materije, osim goriva	0,37	3,2
3 Mineralna goriva i maziva	0,48	15,2
4 Životinjska i biljna ulja i masti	0,51	0,3
5 Kemijski proizvodi	0,43	10,5
6 Proizvodi svrstani prema materijalu	0,49	17,9
7 Strojevi i prijevozna sredstva	0,47	31,9
8 Razni gotovi proizvodi	0,71	12,5
9 Drugi nespomenuti proizvodi i transakcije	0,30	0,0

^a Indeks za svaki sektor prema SMTK 1 izračunat je kao zbroj G-L indeksa na razini dezagregacije SMTK 3 ponderiranih udjelom trgovine te grupe proizvoda u odgovarajućem sektoru SMTK 1.

Izvor: DZS; izračun HNB-a

platila 500 mil. EUR vrijednu euroobveznicu izdanu 2002., nakon čega je u lipnju izdala novu euroobveznicu vrijednu 750 mil. EUR, koju su uglavnom upisali inozemni investitori. Dijelom tih sredstava država je otplatila dospjelu samurajsku obveznicu u iznosu od 25 mlrd. JPY (185 mil. EUR). Porast inozemnog duga javnog sektora, koji osim sektora države obuhvaća i HBOR te trgovačka društva u javnom i mješovitom vlasništvu, bio je nešto izrazitiji jer se povećalo stanje inozemnog duga HBOR-a, a dug javnih i mješovitih poduzeća čak se blago smanjio. Tijekom drugog tromjesečja stanje potencijalnog duga javnog sektora, odnosno duga privatnog sektora za koji jamči javni sektor, stagniralo je na razini od

oko 38 mil. EUR, nakon čega se u srpnju smanjilo na samo 10 mil. EUR. Slično tome, u srpnju se smanjilo i stanje inozemnog duga javnog sektora, najviše zahvaljujući redovitim otplatama obveza središnje države prema Londonskom klubu.

Poslovne su banke u drugom tromjesečju 2009. ponovo intenzivirale zaduživanje u inozemstvu – stanje njihova duga povećalo se za 0,3 mlrd. EUR, i to uglavnom s osnove kratkoročnih kredita te gotovine i depozita nerezidenata. Uz tajke se promjene u ročnoj strukturi udio kratkoročnog duga u ukupnom dugu banaka, nakon znatnog smanjenja u ožujku, opet počeo blago povećavati. Osim s osnove kratkoročnih instrumenata, poslovne su banke tijekom drugog tromjesečja

Tablica 11. Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima, na kraju razdoblja, u milijunima eura i postocima

Sektor dužnika	Stanje na kraju razdoblja			Struktura		Apsolutni prirast ^a		
	2007.	2008.	VII. 2009.	2008.	VII. 2009.	2007.	2008. ^b	VII. 2009. ^c
1. Država ^d	5.372	4.197	4.043	10,7	10,0	-298	-1.241	-114
2. Središnja banka (HNB)	2	2	1	0,0	0,0	0	0	-1
3. Banke	8.879	10.079	10.207	25,8	25,1	-1.344	1.161	142
4. Ostali domaći sektori	14.743	19.836	20.676	50,7	50,9	4.243	4.899	645
5. Izravna ulaganja	3.933	5.010	5.659	12,8	13,9	1.054	1.052	558
U čemu: Hibridni i podređeni instrumenti	56	217	365	0,6	0,9	-113	161	148
Ukupno (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	32.929	39.125	40.585	100,0	100,0	3.655	5.871	1.230

^a Prirast duga računa se u odnosu na stanje na kraju prethodne godine.

^b Prirast duga izведен je iz usporedivih podataka (primjena novog sustava izvješćivanja povećala bi stanje inozemnog duga na kraju 2007. za 325 mil. EUR, na 33,3 mlrd. EUR).

^c Prirast duga izведен je iz usporedivih podataka (prelazak na unaprijeđeni sustav obrade podataka povećao bi stanje inozemnog duga na kraju 2008. za 230 mil. EUR, na 39,4 mlrd. EUR).

^d Država ne uključuje HBOR, a od početka 2008. ni HAC, čiji je dug tada iznosio 1,2 mlrd. EUR. Oboje je reklassificirano u ostale domaće sektore.

Izvor: HNB

Tablica 12. Stvarni i potencijalni inozemni dug javnog sektora te dug privatnog sektora, na kraju razdoblja, u milijunima eura i postocima

Sektor dužnika	Stanje na kraju razdoblja			Struktura		Apsolutni prirast ^a		
	2007.	2008.	VII. 2009.	2008.	VII. 2009.	2007.	2008. ^b	VII. 2009. ^c
1. Dug javnog sektora	9.259	10.248	10.586	26,2	26,1	1.003	848	197
2. Dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	140	80	10	0,2	0,0	-64	-58	-54
3. Dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	23.530	28.797	29.989	73,6	73,9	2.717	5.081	1.087
Ukupno (1 + 2 + 3)	32.929	39.125	40.585	100,0	100,0	3.655	5.871	1.230

^a Prirast duga računa se u odnosu na stanje na kraju prethodne godine.^b Prirast duga izveden je iz usporedivih podataka (primjena novog sustava izvješćivanja povećala bi stanje inozemnog duga na kraju 2007. za 325 mil. EUR, na 33,3 mld. EUR).^c Prirast duga izveden je iz usporedivih podataka (prelazak na unaprijeđeni sustav obrade podataka povećao bi stanje inozemnog duga na kraju 2008. za 230 mil. EUR, na 39,4 mld. EUR).

Izvor: HNB

povećale i stanje svoga duga s osnove hibridnih i podređenih instrumenata, koji se pribrajamaju stanju duga na temelju izravnih ulaganja, i to za 0,1 mld. EUR. Krajem drugog tromjesečja započelo je uobičajeno sezonsko smanjivanje duga banaka, potpomognuto priljevima deviza od turizma, a takav se trend nastavio i tijekom srpnja, kada su banke smanjile obveze prema inozemstvu za 0,2 mld. EUR. Pritom se najviše smanjilo stanje duga s osnove obveznica, s obzirom na to da je otplaćena 450 mil. EUR vrijedna obveznica Zagrebačke banke iz 2004. godine koja je dospjela na naplatu u srpnju. Uz navedene je promjene inozemni dug banaka na kraju srpnja 2009. iznosio 10,2 mld. EUR (10,6 mld. EUR s pribrojenim hibridnim i podređenim instrumentima), a njegov udio u ukupnom inozemnom dugu 25,1% (26,0%).

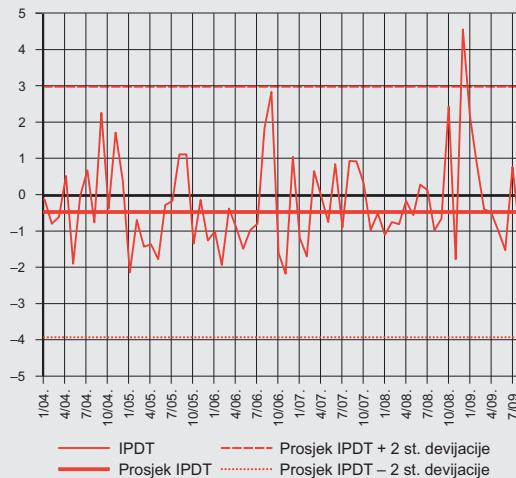
Ostali su domaći sektori (pretežno trgovачka društva) tijekom drugog tromjesečja 2009. blago pojačali intenzitet zaduživanja u inozemstvu u usporedbi s prvim tromjesečjem (prirast duga u razdoblju od travnja do lipnja iznosio je 0,5 mld. EUR, dok je u prva tri mjeseca iznosio 0,2 mld. EUR). Ipak, dinamika toga rasta i nadalje ostaje višestruko slabijom nego prethodnih godina, što upućuje na vrlo slabu gospodarsku aktivnost i nepovoljne uvjete financiranja na inozemnom tržištu tijekom prvog polugodišta. Glavninu prirasta duga u drugom tromjesečju ove godine ostvarila su većinski privatna poduzeća koja su uspjela refinancirati ili reprogramirati dosjede obveze te se zadužiti za još 0,4 mld. EUR. Isto tako, i nebankarske finansijske institucije povećale su stanje duga za 0,1 mld. EUR, i to zbog dodatnog zaduživanja HBOR-a, dok su trgovачka društva u javnom ili mješovitom vlasništvu blago smanjila svoje obveze prema inozemstvu. Dug s osnove izravnih ulaganja (koji se uglavnom može pripisati trgovачkim društvima) povećao se tijekom drugog tromjesečja 2009. za 0,3 mld. EUR, dvostruko više nego u prvom tromjesečju, i to uglavnom zbog spomenutog porasta duga banaka s osnove hibridnih i podređenih instrumenata koji su uključeni u ovu kategoriju duga. U srpnju su se domaća trgovачka društva, poglavito ona u većinski privatnom vlasništvu, nastavila zaduživati, ali isključivo kod vlasnički povezanih poduzeća u inozemstvu, dok se stanje njihova duga prema inozemnim bankama smanjilo.

Likvidnost u međunarodnim plaćanjima

Nakon snažnih oscilacija krajem 2008. i u prvom tromjesečju 2009. uzrokovanih deprecijacijom tečaja domaće valute i promjenama u instrumentariju monetarne politike, u drugom se tromjesečju 2009. kretanje indeksa pritiska na devizno tržište (IPDT²⁶) stabiliziralo. Povoljnog kretanja indeksa u tom razdoblju istodobno je pogodovao rast me-

Slika 80.

INDEKS PRITISKA NA DEVIZNO TRŽIŠTE

Izvor: HNB

đunarodnih pričuva za 2,5% u odnosu na kraj prvog tromjesečja i aprecijacija tečaja domaće valute (2,2%). Rast pričuva tijekom drugog tromjesečja uglavnom je bio povezan s ot-kupom deviza od središnje države pristiglih nakon izdavanja euroobveznica. Time je i više nego nadomješteno smanjenje pričuva nastalo nakon zatvaranja ugovora o razmjeni s poslovnim bankama (devizni swap). Tijekom srpnja i kolovoza zabilježena je neznatna deprecijacija tečaja domaće valute u odnosu na njegovo stanje krajem lipnja, ali i rast međunarodnih pričuva nakon alokacije SDR-a, pa se indeks nastavio kretati oko svoje dugoročne prosječne razine ne upućujući na moguće poteškoće domaćih sektora u podmirivanju njihovih inozemnih obveza.

Državne financije

Obilježja fiskalne politike u prvih sedam mjeseci 2009.

Kretanje državnih financija u prvih sedam mjeseci ove godine obilježio je znatan pad prihoda jer su se nepovoljna gospodarska kretanja koja su obilježila drugu polovicu 2008. nastavila i dodatno intenzivirala u 2009. Pritom je smanjenje gotovo u cijelosti odražavalo podbačaj prihoda prikupljenih

²⁶ IPDT izračunava se kao ponderirani prosjek mjesecne stope rasta tečaja kune prema euru (na kraju razdoblja) i mjesecne stope rasta bruto međunarodnih pričuva, izraženih u eurima, uz standardne devijacije kao ponde-re. Kretanje indeksa IPDT iznad kritične granice (plus dvije standardne devijacije) upućuje na moguće poteškoće u međunarodnim plaćanjima.

na osnovi poreza, posebice prihoda od poreza na dodanu vrijednost (PDV-a) i trošarina. Istodobno, proračunski su rashodi porasli, pri čemu su rasle gotovo sve rashodne stave. Nakon rebalansa proračuna²⁷ u travnju, osim smanjenja očekivanih prihoda ostvarene su uštede i na rashodnoj strani, pa je dinamika rasta rashoda, nakon njihova vidljivog porasta u prvom tromjesečju 2009., usporena.

Spomenuta kretanja tekućih prihoda i rashoda te pozitivna ostvarenja neto investicija u prvi su sedam mjeseci tekuće godine rezultirala velikim manjkom proračuna konsolidirane središnje države (prema metodologiji GFS 2001). S obzirom na to da su u promatranom razdoblju izostali prihodi od prodaje finansijske imovine, potreba za pokrićem manjka i do-spjelih obveza bila je uzrokom znatnog porasta duga. Pritom je na početku godine, zbog otežanog pristupa inozemnim izvorima financiranja, država većinu potrebnih sredstava osigurala u tuzemstvu, dok su u drugoj polovini promatranog razdoblja sredstva u najvećoj mjeri namaknuta uspješnim planom inozemne obveznice.

Sam početak godine obilježile su i određene zakonske izmjene u području javnih financija. Tako je zbog reforme zdravstvene zaštite, u siječnju 2009., zajedno s ostalim provedenim mjerama, stupio na snagu i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima²⁸. Njime su uvedeni dodatni doprinosi za zdravstveno osiguranje koji će se u 2009. obračunavati na mirovine u bruto iznosu, dok će država podmiriti obveze na toj osnovi za nezaposlene. Procjenjuje se da će u 2009. potrebna sredstva iz državnog proračuna za doprinose za zdravstveno osiguranje iznositi oko 0,7 mlrd. kuna, a u korist državnog proračuna istodobno će se uplatiti oko 0,1 mlrd. kuna.

Prihodi konsolidirane središnje države

Prema preliminarnim podacima MF-a o izvršenju proračuna prihodi konsolidirane središnje države od siječnja do srpnja ove godine iznosili su 64,4 mlrd. kuna, što je za 9,4% manje u odnosu na 2008. godinu. Znatan pad poreznih prihoda promijenio je u određenoj mjeri strukturu ukupnih prihoda u odnosu na isto razdoblje lani, pri čemu su porasli udjeli prihoda od socijalnih doprinosa i ostalih prihoda.

Porezni su prihodi u prvi sedam mjeseci 2009. godine tako iznosili 34,6 mlrd. kuna ili za 18,2% manje u odnosu na isto razdoblje lani. U navedenom smanjenju ogledao se prije svega pad prihoda od PDV-a i trošarina, uvjetovan snažnim smanjenjem osobne potrošnje i međunarodne razmjene. Valja istaknuti da je izrazit pad trošarina posljedica negativnih kretanja gotovo svih pojedinačnih stavki ove vrste prihoda. Tako je snažan pad uvoza cestovnih vozila pratilo smanjenje prihoda od trošarina na automobile, a posebice je zanimljivo spomenuti pad prihoda od trošarina na duhanske prerađevine, do kojeg je došlo unatoč povećanju posebnog poreza na duhanske proizvode zbog prilagodbe praksi u EU (primjena je počela u siječnju ove godine). Kako je riječ o proizvodima s niskom cjenovnom elastičnošću potražnje, spomenuti pad

prikupljenih trošarina može se djelomično objasniti činjenicom da je dio potražnje bio namirivan iz zaliha stvorenih krajem 2008., a vjerojatno je došlo i do porasta prometa ovim proizvodima na sivom tržištu. Također, unatoč činjenici da se realni promet od trgovine na malo motornim gorivima i mazivima zadržao približno na prošlogodišnjoj razini, zbog dospjelih a neplaćenih trošarina na naftne derive te naknada za ceste znatan negativan doprinos rastu dali su prihodi od ovih posebnih poreza. Smanjena potrošnja alkoholnih i bezalkoholnih pića te piva rezultirala je smanjenim prihodima od trošarina na te proizvode. Treba napomenuti da je, osim slabije domaće potražnje, na navedena kretanja utjecala i znatno slabija potrošnja stranih turista u usporedbi s potrošnjom u istom razdoblju prošle godine.

Tijekom prvih sedam mjeseci ove godine došlo je i do zamjetljivog smanjenja prihoda od poreza na dobit. Naime, s obzirom na to da se predujam poreza na dobit u tekućoj godini plaća na temelju porezne prijave za prethodno porezno razdoblje (prethodna godina), slabiji poslovni rezultati obveznika poreza na dobit u 2008. u odnosu na 2007. doveli su do kontrakcije ove vrste prihoda. Ipak, valja dodati da je takav rezultat djelomice posljedica kontinuiranog rasta nelikvidnosti u gospodarstvu, što nekim poduzećima otežava plaćanje dospjelih obveza. Unatoč rastu mase nominalnih bruto plaća, izrazit godišnji pad zabilježen je i kod prihoda od poreza na dohodak, no to je ponajprije posljedica baznog učinka. Naime, od srpnja 2008. u primjeni je Zakon o izmjeni Zakona o porezu na dohodak²⁹ kojim je osobni porezni odbitak s 1.600 kuna povećan na 1.800 kuna te su, u skladu s tim, promijenjeni porezni razredi. U srpnju 2008. na snagu stupa Zakon o izmjenama i dopuni zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave³⁰, kojim se njihov udio u prihodima od poreza na dohodak povećao, što je dodatno utjecalo na pad prihoda od tih poreza na razini konsolidirane središnje države.

Spomenuti rast mase nominalnih bruto plaća te uvođenje dodatnih doprinosa za zdravstvo doveli su do neznatnoga godišnjeg porasta prihoda od socijalnih doprinosa. Ujedno, očit rast ostvaren je kod stavke ostalih prihoda, koja čini malo više od desetine ukupnih prihoda. To je posljedica prije svega dobrih poslovnih rezultata HNB-a u prošloj godini, koji je u ožujku ove godine uplatio u državni proračun dio dobiti iz 2008. (1,3 mlrd. kuna). Najveći negativan doprinos rastu ostalih prihoda dale su administrativne pristojbe.

Rashodi konsolidirane središnje države

Rashodi konsolidirane središnje države u prvi sedam mjeseci ove godine iznosili su 70,2 mlrd. kuna te su u usporedbi s istim razdobljem prošle godine uvećani za 6,7%. Pritom ekonomска klasifikacija rashoda pokazuje kako su najveće povećanje ostvarili rashodi za socijalne naknade, naknade zaposlenima te izdaci za korištenje dobara i usluga.

Socijalne naknade, s udjelom nešto većim od dvije petine u ukupnim rashodima, ostvarile su povećanje od 8,7% te tako dale najveći doprinos rastu ukupnih rashoda. Znatno

²⁷ Vidi Okvir 2. Rebalans državnog proračuna za 2009. u Biltenu HNB-a, br. 149.

²⁸ NN, br. 152/2008.

²⁹ NN, br. 73/2008.

³⁰ NN, br. 73/2008.

su porasle socijalne naknade iz osiguranja, što je djelomično posljedica porasta izdataka za mirovine, zbog povećanja aktualne vrijednosti mirovine i broja umirovljenika, ali, čini se, i rashoda za zdravstvo. Naime, prema originalnom proračunu za 2009. vidljivo je da je planirano zamjetljivo povećanje rashoda za zdravstvenu zaštitu, dok su prvim ovogodišnjim rebalansom ti izdaci samo u određenoj mjeri korigirani naniže. Istodobno, rashodi za naknade za socijalnu pomoć, koje među ostalim uključuju doplatak za djecu, invalidske mirovine, trajna prava hrvatskih branitelja te dodatak uz mirovinu, u promatranom su razdoblju rasli gotovo dvostruko sporije od ukupnih socijalnih naknada.

Izdaci za zaposlene iznosili su od siječnja do srpnja 18,7 mlrd. kuna ili za 7,7% više u odnosu na prvih sedam mjeseci prošle godine. Ovakvo povećanje bilo je rezultat primjene sporazuma između Vlade i sindikata zaposlenih u javnim i državnim službama kojim je utvrđen rast osnovice za obračun plaća za razdoblje od 2007. do 2009. godine. Međutim, zbog podbačaja planiranih prihoda državnog proračuna nastalog zbog intenziviranja kontrakcije gospodarske aktivnosti, prvim ovogodišnjim rebalansom osnovica za obračun plaća u državnim i javnim službama vraćena je na razinu iz prosinca 2008., što je usporilo dinamiku njihova rasta.

Rashodi za korištenje dobara i usluga u promatranom su razdoblju iznosili 6,0 mlrd. kuna, a njihov je godišnji rast, unatoč izrazitom ovogodišnjem padu prihoda, iznosio 8,7%. Takav rast bio je ponajprije uvjetovan kretanjima u prvom tromjesečju 2009., što je zanimljivo s obzirom na to da su na toj stavci krajem prošle godine, zbog podbačaja prihoda, ostvarene velike uštude u odnosu na plan proračuna za 2008. Navedeno upućuje na to da je vjerojatno u ovoj godini plaćen dio obveza iz prošle godine.

Istodobno, izdaci za kamate iznosili su 3,3 mlrd. kuna. Zbog intenziviranja zaduzivanja konsolidirane središnje države te nepovoljnih globalnih gospodarskih kretanja koji su doveli do poskupljenja izvora financiranja, rast rashoda za kamate povećan je s 1,9%, koliko je iznosio u prošloj godini, na 6,6%. Pritom je kao odraz promjene strukture duga konsolidirane središnje države nastavljen rast tuzemnih kamata kao i smanjenje kamata plaćenih prema inozemstvu. S druge strane, dinamika rasta subvencija u usporedbi s prethodnom godinom vidljivo se usporila. Tako su rashodi za subvencije

u promatranom razdoblju iznosili 4,2 mlrd. kuna, što je za 1,9% više nego u istom razdoblju prošle godine.

Treba istaknuti da je jedino smanjenje rashoda zabilježeno na rashodnoj stavci ostalih rashoda, što je uglavnom posljedica smanjenih transfera HAC-u s osnove naknada za ceste kojima se financira izgradnja i održavanje cestovne infrastrukture.

Operativni saldo konsolidirane središnje države i transakcije u nefinansijskoj imovini te finansijskoj imovini i obvezama

Zbog znatnog podbačaja prihoda i rasta rashoda, u prvih sedam mjeseci 2009. ostvaren je negativan neto operativni saldo od 5,8 mlrd. kuna. Kako je istodobno neto nabava nefinansijske imovine porasla, neto zaduzivanje (GFS 2001) konsolidirane središnje države iznosilo je 7,4 mlrd. kuna. Ako se manjak analizira po razinama konsolidirane središnje države, gotovo cijelokupan iznos odnosio se na državni proračun. Dio manjka ostvarenog na razini izvanproračunskih fondova bio je gotovo u cijelosti rezultat poslovanja HC-a, čiji je deficit ujedno povećan u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Međutim, treba napomenuti da povećanje manjka HC-a nije posljedica rasta njegovih rashoda, već izrazitog pada prihoda s osnove naknada za ceste sadržanih u cijeni goriva.

Ulaganja u nabavu nefinansijske imovine, koja prije svega odražavaju kretanje kapitalnih investicija, u promatranom su razdoblju iznosila 1,7 mlrd. kuna, što je nešto manje nego u istom razdoblju prethodne godine. Pritom se može uočiti pad ulaganja HC-a u nabavu dugotrajne imovine, što se može povezati sa smanjenim ulaganjima u izgradnju i održavanje cestovne infrastrukture. Istodobno je zabilježen pad prodaje nefinansijske imovine, i to ponajviše kao rezultat smanjenja prodaje zemljišta.

Finansijska imovina konsolidirane središnje države u prvih se sedam mjeseci povećala čak za 2,3 mlrd. kuna. Takvo povećanje posljedica je rasta domaće finansijske imovine, i to ponajprije u gotovo podjednakom iznosu u obliku sredstava na računima države kod poslovnih banka i HNB-a te danih zajmova. S obzirom na loše ostvarenje prihoda, povećanje novca i depozita posljedica je zaduzivanja, pri čemu će se prikupljenim sredstvima financirati obveze i manjak u sljedećim

Tablica 13. Operativni saldo, transakcije u nefinansijskoj imovini te finansijskoj imovini i obvezama, prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna i postocima

	Konsolidirana središnja država		
	I.-VII. 2008.	I.-VII. 2009.	I.-VII. 2009./ I.-VII. 2008.
1. Promjena neto vrijednosti (neto operativni saldo)	5.292	-5.835	-
1.1. Prihodi	71.072	64.358	91
1.2. Rashodi	65.780	70.193	107
2. Promjena neto nefinansijske imovine	1.520	1.556	102
2.1. Nabava nefinansijske imovine	1.854	1.738	94
2.2. Prodaja nefinansijske imovine	334	182	55
3. Neto posudivanje (+) / zaduzivanje (-) (1 – 2)	3.772	-7.391	-
4. Financiranje (5 – 4) Transakcije u finansijskoj imovini i obvezama	-3.772	7.391	-
5. Promjena finansijske imovine	4.107	2.280	56
4.1. Domaće	4.099	2.279	56
4.2. Inozemne	7	1	13
6. Promjena obveza	334	9.670	2.892
5.1. Domačih	1.754	9.661	551
5.2. Inozemnih	-1.420	9	-

Napomena: Na gotovinskom načelu
Izvori: MF; izračun HNB-a

mjesecima ove godine, dok se izrazito povećanje neto danih zajmova može objasniti porastom dospjelih obveza s osnove finansijskih državnih jamstava.

Kako je u promatranom razdoblju izostalo financiranje manjka i dospjelih obveza smanjenjem finansijske imovine, država je sredstva morala osigurati novim zaduživanjima, pa su tako finansijske obveze u prvih sedam mjeseci 2009. povećane za 9,7 mlrd. kuna. Pritom je većina potrebnog iznosa osigurana na domaćem tržištu novim kreditnim zaduženjima te izdavanjem trezorskih zapisu. Iako se velik iznos sredstava pribavio i na inozemnom tržištu na temelju izdanja obveznice, zbog inozemnih otplata gotovo u podjednakom iznosu na kraju je došlo do blagog neto povećanja inozemnih obveza.

Državni dug

Podaci HNB-a pokazuju da je dug središnje države na kraju srpnja iznosio 107,1 mlrd. kuna, što je za 9,5 mlrd. kuna više nego na kraju prethodne godine. Spomenuti rast u potpunosti je ostvaren zaduživanjem države na domaćem finansijskom tržištu, čime je nastavljen trend smanjivanja udjela inozemne komponente u ukupnoj strukturi duga središnje države. Takva kretanja uvelike su određena znatno otežanim pristupom globalnim finansijskim tržištima zbog nepovoljnijih kretanja svjetskoga gospodarstva. U spomenutom je razdoblju u određenoj mjeri deprecijacija tečaja kune prema euru i američkom dolaru, valutama u kojima je nominiran najveći dio duga središnje države, također pridonijela spomenutom povećanju duga.

Unutarnji dug konsolidirane središnje države iznosio je na kraju promatranog razdoblja 77,7 mlrd. kuna, što je za 10,3 mlrd. kuna više od stanja duga zabilježenog na kraju prošle godine, a povećanje se ponajprije odnosilo na rast duga s osnove primljenih kredita. Država je tako u veljači sa sindikatom domaćih banaka sklopila ugovor o kreditu u iznosu od 750 mil. EUR, koji dospijeva 30. rujna 2010., a koji je uglavnom iskoristila za otplatu dospjele 500 mil. EUR vrijedne inozemne obveznice. Ostatak porasta kreditnih zaduženja većinom su kratkoročni krediti banaka korišteni s ciljem premoščivanja kratkoročne nelikvidnosti. Također, znatno su povećane i obveze s osnove trezorskih zapisu, pri čemu je očito povećanje izdanja nominiranih u eurima, dok se istodobno dug s osnove obveznica blago smanjio.

Okvir 4. Učinci drugog i trećeg rebalansa državnog proračuna

Državni proračun i finansijski planovi proračunskih korisnika za 2009., koje je Hrvatski sabor donio u prosincu prošle godine, temeljili su se na preoptimističnim pretpostavkama o kretanju gospodarske aktivnosti u zemlji i međunarodnom okružju te je ubrzo postalo jasno da je takav proračun finansijski neodrživ. Stoga je u travnju ove godine Hrvatski sabor donio odluku o rebalansu državnog proračuna i izmjeni finansijskih planova izvanproračunskih korisnika, koji su bili izrađeni na temelju projekcije pada gospodarske aktivnosti od 2,0%.³¹ Međutim, intenziviranje

Tablica 14. Dug konsolidirane središnje države, na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje		Promjena
	XII. 2008.	VII. 2009.	I.-VII.2009.
A. Dug središnje države (1 + 2)	97.578	107.114	9.535,4
1. Unutarnji dug središnje države	67.400	77.711	10.311,8
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	64.395	74.221	9.825,6
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	3.004	3.491	486,2
2. Inozemni dug središnje države	30.179	29.402	-776,4
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	28.378	27.659	-718,8
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	1.800	1.743	-57,6
Dodatak			
B. Ukupno izdana jamstva Republike Hrvatske	44.634	46.340	1.706,8
1. Domaća	13.241	13.741	500,0
2. Inozemna	31.393	32.600	1.206,8

Napomena: Podaci o unutarnjem i inozemnom dugu središnje države ne uključuju dug HAC-a i HBOR-a.

Izvor: HNB

U nastojanju da pomogne zadovoljiti narašte potrebe države za financiranjem, ali i vodeći računa da pritom ne dođe do istiskivanja privatnoga sektora, HNB je spustio stopu minimalno potrebnih deviznih potraživanja s 28,5% na 20%. Također je omogućio zaduživanje države kod domaćih poslovnih banaka sklapanjem swap aranžmana: u siječnju je tako na osnovi deponiranih deviza kreirano 1,9 mlrd. kunske likvidnosti, pri čemu su banke spomenuti iznos iskoristile za kratkoročno kreditiranje države. S obzirom na to da je swap zatvoren u promatranom razdoblju, to nije utjecalo na povećanje duga.

Unutarnji dug republičkih fondova iznosio je na kraju srpnja 2009. godine 3,5 mlrd. kuna, što je za 0,5 mlrd. kuna više nego na kraju prošle godine. Pritom se cijelokupni rast duga odnosi na novo zaduživanje HC-a s osnove kredita.

S obzirom na to da su se dospjele inozemne obveze u najvećoj mjeri refinancirale na domaćem tržištu, gdje je osiguran i znatan dio novih korištenja, došlo je do smanjenja inozemnog duga konsolidirane središnje države za 0,8 mlrd. kuna. Na inozemnom je tržištu država u svibnju izdala obveznicu vrijednu 750 mil. EUR, pri čemu su prikupljena sredstva iskorištena za otplatu kratkoročnog kredita iz siječnja, otplate samurajskih obveznica dospjelih u lipnju u nominalnom iznosu od 25 mlrd. JPY, otplatu obveza prema Londonskom i Pariškom klubu te za financiranje proračunskog manjka.

negativnih kretanja u realnom sektoru gospodarstva i posljedični daljnji podbačaj proračunskih prihoda, posebice onih od indirektnih poreza, doveli su do ponovne revizije očekivanja glede intenziteta gospodarske aktivnosti na godišnjoj razini i do hitne potrebe za novom prilagodbom proračunskih planova.

Tako su tijekom srpnja provedena dva rebalansa državnog proračuna i finansijskih planova izvanproračunskih korisnika zasnovana na prepostavci o realnom padu BDP-a u 2009. godini od 4,5%. Pritom je glavna zadaća drugoga

31 Vidi Okvir 2. Rebalsans državnog proračuna za 2009. u Biltenu HNB-a, br. 149.

Tablica 15. Prihodi, rashodi i manjak državnog proračuna u 2009., u milijunima kuna

	Prvi rebalans	Drugi rebalans	Promjena	Treći rebalans	Promjena
	1	2	3 = 2 - 1	4	5 = 4 - 2
1. Prihodi državnog proračuna	116.222	109.485	-6.737	110.872	1.387
Prihodi od poreza	67.688	61.915	-5.773	63.203	1.288
PDV	40.442	36.317	-4.125	36.819	502
Trošarine	11.372	10.634	-738	10.665	31
Porez na dobit	10.240	9.550	-689	9.550	0
Ostali porezni prihodi	5.634	5.414	-220	6.169	755
Socijalni doprinosi	40.771	40.771	0	40.771	0
Ostalo	7.763	6.798	-964	6.898	99
2. Rashodi državnog proračuna	118.599	118.211	-388	118.041	-170
Naknade zaposlenima	30.977	31.033	56	30.977	-56
Korištenje dobara i usluga	8.378	8.091	-287	7.963	-128
Subvencije	6.577	6.467	-110	6.985	518
Socijalne naknade	55.976	56.154	179	55.912	-243
Ostalo	16.691	16.465	-226	16.205	-260
Dodatak					
Rashodi za nabavu nefinansijske imovine	2.979	2.587	-392	2.496	-91
Manjak/višak prema metodologiji GFS 2001	-4.975	-10.975	-5.999	-9.327	1.647
Manjak/višak prema metodologiji GFS 1986	-5.902	-12.231	-6.329	-10.574	1.657

Izvor: MF

(prvoga srpanjskog) rebalansa bila donekle smanjiti planirane rashode i preraspodijeliti sredstva između pojedinih korisnika proračuna u uvjetima osjetnog smanjenja očekivanih prihoda. Za razliku od toga, treći je rebalans, koji su pratili i izmjene u poreznom zakonodavstvu, prvenstveno bio orientiran na povećanje prihodovne strane proračuna. Razloge za provođenje dvaju rebalansa u tako kratkom razdoblju valja tražiti u činjenici da je sa štednjom na rashodnoj strani trebalo započeti u što kraćem roku, dok je za pripremu i donošenje izmijenjenih zakona bilo potrebno određeno vrijeme.

Drugim ovogodišnjim rebalansom državnog proračuna planirani prihodi smanjeni su u odnosu na prihode očekivane u prvom rebalansu za 6,7 mlrd. kuna. Pritom su najviše smanjeni planirani prihodi od PDV-a (za 4,1 mlrd. kuna), a znatno su revidirani i planirani prihodi od trošarina te poreza na dobit, kao i prihodi od administrativnih pristojiba i prihodi ostvareni na osnovi posebnih propisa. S druge strane, tim su rebalansom na strani rashoda ostvarene određene uštede. Rashodi državnog proračuna smanjeni su za 0,4 mlrd. kuna, a za isti iznos smanjeni su i izdaci za nabavu nefinansijske imovine, odnosno državne investicije. Unutar rashoda najviše se uštedjelo na izdacima za materijalne rashode (0,3 mlrd. kuna), a određene su uštede planirane i na izdacima za subvencije i kapitalne pomoći.

Trećim rebalansom državnog proračuna provedene su određene izmjene u poreznom sustavu kojima je cilj bilo stabilizirati javne financije i tako omogućiti nesmetano ispunjavanje tekućih obveza države u ovoj i idućoj fiskalnoj godini, a ujedno je došlo i do određenih preraspodjela na rashodnoj strani. Dvije najznačajnije porezne izmjene odnose se na povećanje stope poreza na dodanu vrijednost s 22% na 23% te uvođenje posebnog poreza na plaće, mirovine i ostala primanja, kojim se sve neto isplate između 3.000 i 6.000 kuna oporezuju po stopi od 2%, a isplate veće od

6.000 kuna po stopi od 4%. Njihova primjena započela je u kolovozu (s isplatama za srpanj), dok su se prve uplate PDV-a obračunate po višoj stopi u proračun slile u rujnu.

Izmjenama poreznog zakonodavstva MF planira u tekucoj godini namaknuti još 1,4 mlrd. kuna prihoda, dok će u sljedećoj godini iznos biti znatno veći. Međutim, valja upozoriti na potencijalne rizike ostvarivanja spomenutih očekivanja. Tako bi uvođenje posebnog poreza moglo dovesti do porasta porezne evazije u privatnom sektoru, što bi u nekoj mjeri moglo smanjiti planirane prihode na toj osnovi. Vjerojatno je također da će godišnje smanjenje gospodarske aktivnosti i broja zaposlenih osoba biti veće od onog na temelju kojeg su izrađene navedene projekcije MF-a, stoga bi negativne promjene prihoda od poreza i doprinosa mogle donekle poništiti pozitivne učinke izmjena poreznog zakonodavstva na prihode državnog proračuna. S druge strane, krajem rujna u saborsku proceduru upućen je prijedlog Zakona o posebnom porezu na primitke od samostalne djelatnosti i ostale primitke, prema kojem bi obvezu plaćanja kriznog poreza imale i osobe zaposlene u slobodnim zanimanjima te obrtnici, što će povoljno utjecati na iznos proračunskih prihoda na osnovi posebnog poreza.

Tablica 16. Učinak zakonskih izmjena vezanih uz treći rebalans državnog proračuna, u milijunima kuna

	2009.	2010.
Prihodna strana		
Povećanje stope PDV-a	502	1.500
Poseban porez	755	2.120
Trošarine na luksuzna dobra	30	150
Naknada u mobilnoj telefoniji	141	430
Rashodna strana		
Ukidanje indeksacije mirovina (uštede)	–	630
Smanjenje naknada za nezaposlene (uštede)	15	30
Poticaji za očuvanje radnih mesta (povećanje rashoda)	200

Izvor: MF

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama finansijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i finansijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: finansijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo. Sektor finansijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnja banka, banke, ostale bankarske institucije i nebankarske finansijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U sektor banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka čije je sjedište izvan Republike Hrvatske. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Nebankarske finansijske institucije su finansijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. društva za osiguranje, mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća podsektor Republika Hrvatska i podsektor republički fondovi. Do prosinca 2003. podsektor Republika Hrvatska obuhvaćao je organe državne uprave, uključujući Hrvatske

ceste, Hrvatske autoceste i Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, a podsektor republički fondovi obuhvaća Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak.

Od siječnja 2004. Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste te Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificirani su iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi.

Ostali domaći sektori su: organi lokalne države, državna i ostala trgovacka društva te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne institucije koje pružaju usluge stanovništvu. Podsektor ostala trgovacka društva obuhvaća i banke u stečaju. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se u sljedeće podsektore: lokalna država, koja obuhvaća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovacka društva, koja obuhvaćaju državna i ostala trgovacka društva, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne institucije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1995.	prosinac	6.744,1	8.234,9	8.503,2	24.623,0	21.576,3	32.819,5	2,97	0,89	1,54	3,41	1,00	1,88
1996.	prosinac	8.770,4	11.368,9	11.494,9	36.701,1	24.960,4	33.831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.883,8	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66
2001.	prosinac	17.803,2	23.703,5	23.936,5	106.071,4	57.410,0	74.964,5	8,01	13,00	11,96	11,65	3,40	1,16
2002.	prosinac	23.027,9	30.869,8	31.876,7	116.141,8	83.324,4	97.463,7	10,72	6,11	6,79	1,65	7,92	2,15
2003.	prosinac	30.586,2	33.888,7	34.630,9	128.893,1	96.121,7	111.661,4	8,90	1,78	1,93	0,14	3,11	0,66
2004.	prosinac	33.924,4	34.562,1	35.186,5	139.947,7	108.205,1	127.308,6	8,69	2,86	2,68	0,23	2,15	1,99
2005.	prosinac	40.390,8	38.817,1	39.855,4	154.647,0	131.343,2	149.168,3	9,38	4,34	3,87	-0,02	1,84	1,94
2006.	prosinac	46.331,2	48.521,0	49.141,7	182.458,6	154.844,1	183.379,5	3,17	4,75	4,07	1,57	3,38	2,99
2007.	prosinac	51.923,9	57.878,3	58.663,4	215.822,1	166.375,5	210.828,4	3,73	6,71	6,62	3,95	3,54	2,65
2008.	rujan	49.771,0	53.677,3	54.458,2	226.852,5	172.079,4	224.512,8	-4,70	-3,55	-3,55	0,18	0,26	0,70
	listopad	52.549,8	52.693,8	53.325,5	223.451,1	174.031,6	228.871,1	5,58	-1,83	-2,08	-1,50	1,13	1,94
	studenzi	55.204,1	51.053,7	51.658,3	218.114,2	173.421,1	228.500,3	5,05	-3,11	-3,13	-2,39	-0,35	-0,16
	prosinac	49.743,0	55.222,3	56.044,6	225.018,5	183.279,1	232.982,1	-9,89	8,17	8,49	3,17	5,68	1,96
2009.	siječanj	56.966,4	49.573,0	50.271,0	221.452,2	183.953,4	234.476,2	14,52	-10,23	-10,30	-1,58	0,37	0,64
	veljača	54.449,0	46.762,1	47.344,2	221.445,7	190.333,8	235.352,0	-4,42	-5,67	-5,82	0,00	3,47	0,37
	ožujak	52.693,8	46.636,5	47.203,8	218.626,7	192.083,0	234.856,8	-3,22	-0,27	-0,30	-1,27	0,92	-0,21
	travanj	53.075,1	46.419,2	46.877,0	218.797,6	192.003,3	234.342,1	0,68	-0,47	-0,69	0,08	-0,04	-0,22
	svibanj	53.900,4	47.447,0	47.941,0	218.112,8	193.128,0	232.234,6	1,55	2,21	2,27	-0,31	0,59	-0,90
	lipanj	55.100,6	47.698,9	48.149,7	218.416,2	188.300,5	230.767,0	2,23	0,53	0,44	0,14	-2,50	-0,63
	srpanj	55.147,1	47.664,7	48.169,2	221.354,8	189.639,5	231.193,3	0,08	-0,07	0,04	1,35	0,71	0,18
	kolovoz	55.346,9	47.815,0	48.297,2	224.444,3	186.660,7	230.228,9	0,36	0,32	0,27	1,40	-1,57	-0,42

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine provedena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa M1 definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod banaka. Novčana masa M1a obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod banaka.

Ukupna likvidna sredstva M4 obuhvaćaju novčanu masu M1, štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih finansijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 mil. kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.		2009.					
	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.						
AKTIVA												
1. Inozemna aktiva (neto)	31.742,6	23.303,8	27.614,5	49.446,5	41.739,4	26.543,7	26.794,3	24.984,8	30.115,8	31.715,3	37.783,6	
2. Plasmani	141.278,1	168.427,7	200.328,9	226.076,1	254.569,8	264.320,2	263.730,3	262.974,0	258.820,4	261.106,7	260.570,1	
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	13.969,6	19.259,4	16.949,4	15.247,7	21.587,7	29.463,4	29.388,3	30.739,4	28.053,5	29.913,3	30.341,2	
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	125.790,7	147.414,3	181.031,9	207.398,7	231.472,7	233.363,2	232.839,0	230.622,7	228.967,9	229.473,3	228.593,2	
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	624,0	592,2	1.029,5	1.640,0	441,9	417,3	431,5	552,5	565,6	601,9	541,7	
2.4. Potraživanja od nebankarskih finansijskih institucija	893,9	1.161,8	1.318,1	1.789,7	1.067,4	1.076,3	1.071,5	1.059,5	1.233,5	1.118,1	1.094,0	
Ukupno (1+2)	173.020,7	191.731,5	227.943,3	275.522,6	296.309,2	290.863,9	290.524,7	287.958,8	288.936,2	292.821,9	298.353,8	
PASIVA												
1. Novčana masa	34.562,1	38.817,1	48.521,0	57.878,3	55.222,3	46.636,5	46.419,2	47.447,0	47.698,9	47.664,7	47.815,0	
2. Štedni i oročeni depoziti	22.479,2	27.992,1	44.836,8	53.644,9	50.070,3	47.233,4	46.622,8	45.683,3	45.005,5	44.444,1	43.254,5	
3. Devizni depoziti	81.742,9	86.760,8	88.256,7	103.090,1	117.194,8	122.865,0	123.882,8	123.072,1	123.889,1	127.325,1	131.314,7	
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	1.163,5	1.077,0	844,1	1.208,8	2.531,1	1.891,8	1.872,8	1.910,3	1.822,7	1.920,9	2.060,0	
5. Ograničeni i blokirani depoziti	2.067,0	2.092,3	2.504,5	2.280,9	3.094,2	2.913,1	2.599,4	2.563,9	3.113,2	2.871,3	2.930,6	
6. Ostalo (neto)	31.006,1	34.992,2	42.980,2	57.419,6	68.196,5	69.324,1	69.127,6	67.282,1	67.406,7	68.595,9	70.978,8	
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	173.020,7	191.731,5	227.943,3	275.522,6	296.309,2	290.863,9	290.524,7	287.958,8	288.936,2	292.821,9	298.353,8	

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) jest razlika između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod banaka.

Novčana masa zbroj je gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod banaka (stavka Depozitni novac iz Konsolidirane bilance banaka, Tablica D1.).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj banaka	Banke klasificirane po veličini bilančne aktive							Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mldr. kn	Od 1 do manje od 2 mldr. kn	Od 2 do manje od 10 mldr. kn	10 i više mldr. kn	Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1995.	prosinac	53	15	20	7	7	2	2	21	7	13	1	
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1	
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3	
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4	
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4	
2000.	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5	
2001.	prosinac	44	3	13	7	7	10	4	21	4	12	5	
2002.	prosinac	46	4	13	7	9	8	5	10	3	5	2	
2003.	prosinac	42	2	13	8	5	8	6	7	3	2	2	
2004.	prosinac	39	1	12	9	6	5	6	6	3	3	—	
2005.	prosinac	36	1	10	6	8	5	6	3	2	1	—	
2006.	prosinac	35	2	6	5	10	4	8	3	2	1	—	
2007.	prosinac	35	2	5	2	12	5	9	2	1	1	—	
2008.	rujan	36	2	7	2	10	6	9	2	1	1	—	
	listopad	36	2	7	2	10	6	9	2	1	1	—	
	studeni	36	2	7	1	11	6	9	2	1	1	—	
	prosinac	36	2	7	1	11	6	9	2	1	1	—	
2009.	siječanj	36	2	7	1	10	7	9	2	1	1	—	
	veljača	36	2	7	1	11	6	9	2	1	1	—	
	ožujak	35	2	7	1	10	7	8	2	1	1	—	
	travanj	36	3	7	1	10	7	8	2	1	1	—	
	svibanj	36	3	6	2	10	7	8	2	1	1	—	
	lipanj	36	3	6	2	10	7	8	2	1	1	—	
	srpanj	36	3	6	2	10	7	8	2	1	1	—	
	kolovoz	36	3	6	2	10	7	8	2	1	1	—	

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj banaka i štedionica u prijelaznom razdoblju, koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci banaka. Monetarnom statistikom obuhvaćene su i institucije u likvidaciji, a do veljače 2005. godine i institucije koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije.

Posebna pravila izvješćivanja vrijedila su za štedionice do lipnja 1995. godine. Štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju banku o svom poslovanju, tako da su u podacima do lipnja 1995. obuhvaćene samo štedionice koje su o svom poslovanju dragovoljno izvješćivale Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine podacima su obuhvaćene sve registrirane štedionice.

U tablici se također iskazuje klasifikacija banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.						
	XII.	XII.	XII.	XII.*	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
AKTIVA												
1. Inozemna aktiva	49.373,4	54.862,5	64.088,2	68.177,8	66.805,5	66.142,5	65.972,7	64.389,1	66.285,1	66.224,7	68.081,9	
1.1. Zlato	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.2. Posebna prava vučenja	4,8	6,3	5,3	5,6	5,3	4,7	5,1	4,5	4,5	4,8	2.169,4	
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	
1.4. Efektiva i depoziti po viđenju u stranim bankama	5,7	7,7	7,2	7,2	1.472,7	1.499,7	1.577,7	1.473,3	1.465,9	1.473,7	1.766,7	
1.5. Oročeni depoziti u stranim bankama	24.337,7	28.274,1	33.243,0	33.204,4	13.189,3	14.013,6	15.381,8	15.370,7	14.427,3	12.456,0	12.268,6	
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	25.023,7	26.573,0	30.831,2	34.959,3	52.136,9	50.623,0	49.006,7	47.539,1	50.386,1	52.289,0	51.876,0	
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
2. Potraživanja od središnje države	3,3	1,4	0,9	1,0	2,2	0,8	1,4	1,6	1,2	1,0	2,1	
2.1. Potraživanja u kunama	3,3	1,4	0,9	1,0	2,2	0,8	1,4	1,6	1,2	1,0	2,1	
2.2. Potraživanja u devizama	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	82,9	73,4	64,0	67,9	64,2	64,2	4,4	4,3	4,3	4,3	4,3	
4. Potraživanja od banaka	408,9	4.215,6	3.911,5	4.178,3	13,9	1.396,7	1.614,7	2.542,4	2.425,5	2.394,5	2.668,0	
4.1. Krediti bankama	408,9	4.215,6	3.911,5	4.178,3	13,9	1.372,8	1.614,7	2.542,4	2.425,5	2.394,5	2.668,0	
Lombardni krediti	—	—	—	1.349,1	—	—	—	—	—	—	—	
Kratkoročni kredit za likvidnost	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ostali krediti	15,0	14,5	14,5	14,7	13,9	14,0	13,9	13,7	13,6	13,7	13,6	
Obratne repo transakcije	394,0	4.201,1	3.897,0	2.814,5	—	1.358,8	1.600,8	2.528,8	2.412,0	2.380,8	2.654,3	
4.2. Dospjela nenaplaćena potraživanja	—	—	—	—	—	23,9	—	—	—	—	—	
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ukupno (1+2+3+4+5)	49.868,5	59.153,0	68.064,6	72.425,1	66.885,8	67.604,1	67.593,1	66.937,4	68.716,2	68.624,6	70.756,2	
PASIVA												
1. Primarni novac	33.924,4	40.390,8	46.331,2	51.923,9	49.743,0	52.717,7	53.075,1	53.900,4	55.100,6	55.147,1	55.346,9	
1.1. Gotov novac izvan banaka	10.955,6	12.163,8	14.609,3	16.007,5	17.051,0	15.826,2	16.302,6	16.702,9	16.914,7	17.579,6	16.967,7	
1.2. Blagajne banaka	1.871,0	2.210,7	2.698,0	3.305,8	3.428,3	2.934,4	3.113,9	2.897,5	3.454,5	3.492,9	3.579,5	
1.3. Depoziti banaka	21.082,6	26.016,3	29.023,9	32.610,6	29.263,7	33.957,1	33.658,6	34.299,9	34.731,5	34.074,3	34.799,8	
Računi za namiru banaka	6.408,2	8.411,1	8.535,7	7.553,9	9.520,3	9.307,6	9.864,1	10.573,1	11.097,6	10.399,8	11.130,5	
Izdvojena obvezna pričuva	14.674,4	17.605,2	20.478,2	22.275,6	19.222,7	24.079,9	23.601,4	23.564,1	23.493,4	23.534,3	23.537,7	
Upisani obvezni blagajnički zapisi HNB-a	—	—	—	1.991,1	460,6	569,6	193,1	145,7	140,4	140,1	131,6	
Prekonočni depoziti	—	—	10,0	790,0	60,0	—	—	17,0	—	—	—	
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora ^b	15,1	—	—	—	—	—	—	—	—	0,4	0,0	
2. Ograničeni i blokirani depoziti	10.777,1	13.551,8	16.633,5	14.286,0	8.064,1	4.634,8	4.723,1	4.662,1	4.722,0	4.741,5	4.768,9	
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	10.764,7	13.495,9	16.576,7	14.257,5	8.008,3	4.581,7	4.666,9	4.603,7	4.668,9	4.683,3	4.715,2	
2.2. Ograničeni depoziti	12,4	55,9	56,9	28,6	55,8	53,1	56,2	58,4	53,1	58,2	53,7	
2.3. Blokirani devizni depoziti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3. Inozemna pasiva	18,1	18,9	18,9	17,2	16,6	14,9	14,8	14,2	8,3	8,3	8,1	
3.1. Krediti MMF-a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	18,1	18,9	18,9	17,2	16,6	14,9	14,8	14,2	8,3	8,3	8,1	
3.3. Obveze prema stranim bankama ^a	—	—	—	—	—	0,0	0,0	0,0	—	—	0,0	
4. Depoziti središnje države	263,2	332,2	188,0	199,1	206,9	383,4	260,3	278,7	962,3	430,5	395,6	
4.1. Depozitni novac	228,0	319,0	174,5	125,8	171,1	376,2	192,0	210,4	255,7	200,8	327,6	
Depozitni novac Republike Hrvatske	123,0	246,3	138,6	100,3	43,0	338,4	116,3	177,2	118,7	96,8	279,9	
Depozitni novac republičkih fondova	105,0	72,7	35,9	25,4	128,2	37,7	75,7	33,2	137,0	104,0	47,7	
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	35,2	13,2	13,5	73,3	35,8	7,2	68,3	68,3	706,7	229,7	67,9	
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5. Blagajnički zapisi HNB-a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6. Kapitalski računi	5.096,5	5.357,4	5.408,8	6.664,5	9.562,4	10.579,2	10.229,7	8.786,8	8.639,5	9.029,9	10.970,6	
7. Ostalo (neto)	-210,8	-498,2	-515,8	-665,6	-707,1	-725,9	-709,9	-704,8	-716,5	-732,7	-733,9	
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	49.868,5	59.153,0	68.064,6	72.425,1	66.885,8	67.604,1	67.593,1	66.937,4	68.716,2	68.624,6	70.756,2	

^a Od listopada 2001. do svibnja 2003. Obveze prema stranim bankama obuhvaćaju i obveze na osnovi blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kod nerezidenata.

^b Od prosinca 2002. računi SDA kod HNB-a za bruto i neto namire kupovine vrijednosnih papira reklasificirani su iz sektora središnja država u ostale domaće sektore.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunksih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, posebna prava vučenja, pričuvna pozicija kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u rezervu, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, oročeni depoziti kod stranih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmani u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske. Prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji je na snazi od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republiци Hrvatskoj, pa se u okviru te stavke iskazuju samo dospjela potraživanja od državnog proračuna nastala na osnovi obavljanja platnog prometa, te na osnovi obveza izvršenih prema Međunarodnome monetarnom fondu i stranim bankama. Do travnja 2001. godine u kunske kredite državnom proračunu bili su svrstavani kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na osnovi posebnih uredaba Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna, dok je stavka Devizni kredit državnom proračunu bila protustavka obvezi prema Međunarodnome monetarnom fondu nastaloj na osnovi sukcesije članstva u toj instituciji.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući banke u stečaju.

Potraživanja od banaka su krediti bankama i dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka. Krediti bankama su lombardni krediti, kratkoročni krediti za likvidnost, ostali krediti te obratne repo transakcije. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti su: intervencijski krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobravani prijašnjih godina (inicijalni krediti, predsanacijski krediti), dospjeli, a nenaplaćeni krediti te depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka. Od travnja 2005. godine obratne repo transakcije provode se tjedno. Dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka uključuju prekoračenja rasploživih sredstava na njihovim računima za namiru (do polovine 1994.) te neurednosti banaka pri izdvajaju i održavanju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenim od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Pri re-

klasifikaciji štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajnama banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namiru banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke (u koja je od ožujka 2006. uključena i posebna obvezna pričuva izdvojena na obveze po izdanim vrijednosnim papirima), obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke te prekonočni depoziti banaka. Depoziti ostalih bankarskih institucija su do rujna 2003. godine novčana sredstva na računima za namiru stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuće obračunate kamate, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Na određene devizne izvore sredstava banke izdvajaju deviznu obveznu pričuvu na posebne račune HNB-a, a od kolovoza 2004. i graničnu obveznu pričuvu. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na temelju propisa te u razdoblju od svibnja 1999. do travnja 2002. i depoziti banaka u stečaju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvajana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dopjeljih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnoga monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim finansijskim institucijama i stranim bankama s pripisanim obračunatim kamata.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i rashoda.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajne banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.						
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
AKTIVA												
1. Pričuve banaka kod središnje banke	33.718,2	41.775,2	48.384,7	50.178,9	40.705,6	41.454,4	41.444,7	41.806,2	42.860,4	42.254,0	43.100,3	
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	22.962,9	28.283,1	31.814,1	35.929,1	32.700,5	36.873,4	36.778,4	37.202,9	38.192,0	37.571,4	38.385,6	
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	10.755,3	13.492,1	16.570,6	14.249,8	8.005,1	4.581,0	4.666,3	4.603,2	4.668,5	4.682,6	4.714,7	
2. Inozemna aktiva	43.551,0	35.572,5	39.621,2	46.438,5	50.246,6	36.959,4	39.077,0	39.046,7	41.619,5	42.593,8	45.983,4	
3. Potraživanja od središnje države	21.051,3	28.877,2	27.936,8	28.971,5	37.801,1	46.657,2	47.999,8	47.512,9	46.391,7	46.884,4	47.239,6	
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	125.707,9	147.340,9	180.967,8	207.330,7	231.408,6	233.299,0	232.834,7	230.618,4	228.963,5	229.469,1	228.588,9	
4.1. Potraživanja od lokalne države	1.787,9	1.767,2	1.892,0	2.140,8	2.077,4	1.994,4	1.903,6	1.888,0	1.843,0	1.848,3	1.837,2	
4.2. Potraživanja od trgovачkih društava	58.643,3	67.017,9	83.386,5	92.265,1	102.779,8	104.546,1	104.683,7	103.947,7	103.335,9	103.861,8	103.335,4	
4.3. Potraživanja od stanovništva	65.276,7	78.555,7	95.689,3	112.924,9	126.551,4	126.758,5	126.247,4	124.782,6	123.784,6	123.758,9	123.416,3	
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	624,0	592,2	1.029,5	1.640,0	441,9	417,3	431,5	552,5	565,6	601,9	541,7	
6. Potraživanja od nebankarskih finansijskih institucija	893,9	1.161,8	1.318,1	1.789,7	1.067,4	1.076,3	1.071,5	1.059,5	1.233,5	1.118,1	1.094,0	
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	225.546,2	255.319,8	299.258,1	336.349,4	361.671,2	359.863,6	362.859,1	360.596,0	361.634,2	362.921,2	366.547,9	
PASIVA												
1. Depozitni novac	23.591,3	26.653,3	33.911,7	41.870,8	38.171,2	30.810,3	30.116,6	30.744,1	30.784,2	30.084,7	30.847,3	
2. Štedni i oročeni depoziti	22.479,2	27.992,1	44.836,8	53.644,9	50.070,3	47.233,4	46.622,8	45.683,3	45.005,5	44.444,1	43.254,5	
3. Devizni depoziti	81.742,9	86.760,8	88.256,7	103.090,1	117.194,8	122.865,0	123.882,8	123.072,1	123.889,1	127.325,1	131.314,7	
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	1.163,5	1.077,0	844,1	1.208,8	2.531,1	1.891,8	1.872,8	1.910,3	1.822,7	1.920,9	2.060,0	
5. Inozemna pasiva	61.163,7	67.112,3	76.076,0	65.152,6	75.296,1	76.543,2	78.240,5	78.436,7	77.780,5	77.095,0	76.273,5	
6. Depoziti središnje države	6.821,8	9.287,0	10.800,4	13.525,8	16.007,5	16.811,2	18.352,6	16.496,4	17.377,1	16.541,6	16.504,9	
7. Krediti primljeni od središnje banke	408,9	4.215,6	3.911,4	4.178,3	14,0	1.372,8	1.614,6	2.542,4	2.425,5	2.394,5	2.667,9	
8. Ograničeni i blokirani depoziti	2.054,6	2.036,4	2.447,6	2.252,3	3.038,4	2.860,0	2.543,2	2.505,6	3.060,1	2.813,1	2.877,0	
9. Kapitalski računi	28.666,4	32.665,7	40.805,1	53.178,9	60.317,4	61.848,5	62.207,0	62.373,1	62.875,9	63.571,7	64.059,8	
10. Ostalo (neto)	-2.546,3	-2.480,4	-2.631,7	-1.753,2	-969,7	-2.372,6	-2.593,9	-3.168,0	-3.386,5	-3.269,4	-3.311,8	
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	225.546,2	255.319,8	299.258,1	336.349,4	361.671,2	359.863,6	362.859,1	360.596,0	361.634,2	362.921,2	366.547,9	

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

U konsolidiranu bilancu banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između banaka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajnama i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na deviznim računima Hrvatske narodne banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunske potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajnama, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunske i devizne potraživanja: vrijednosni papiri i krediti.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunske i devizne potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i nebankarskih finansijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunske i devizne potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim finansijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunske instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunci štedni depoziti po videnju te kunci oročeni depoziti i kunci depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po videnju, devizni oročeni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdati podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunske obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdati podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori.

Depoziti središnje države su svi oblici kunske i devizne obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) banaka prema središnjoj državi.

Krediti primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkaza vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih finansijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita gradana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog uskladivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za identificirane gubitke po skupnoj osnovi.

Ostalo (neto) su neraspoređeni račune aktive, uključujući fer vrijednost deriviranih finansijskih instrumenata.

Tablice D2 – D12

Ovaj skup tablica (osim Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.		2009.					
						III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1. Devizna inozemna aktiva	43.428,1	35.457,9	39.454,5	45.837,2	49.705,1	36.418,8	38.538,3	38.410,4	40.873,9	41.753,7	44.970,5	
1.1. Potraživanja od stranih finansijskih institucija	35.911,0	27.228,5	30.404,1	37.824,9	38.038,3	25.953,3	28.424,6	28.539,3	31.059,3	31.960,8	34.458,2	
Efektivni strani novac	1.190,0	1.136,1	1.232,1	1.245,5	1.973,2	1.432,4	1.630,8	1.651,4	1.992,5	1.790,7	1.941,9	
Tekući računi	906,2	860,2	870,1	1.305,2	2.109,8	1.122,9	1.005,4	887,0	1.224,5	1.229,6	1.310,2	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	30.943,7	20.874,6	23.509,4	31.726,1	31.444,5	20.865,3	23.334,7	23.604,6	25.559,9	26.852,5	29.117,9	
Vrijednosni papiri	2.674,1	4.197,0	4.441,5	3.210,4	2.307,1	2.302,2	2.228,3	2.178,9	2.000,0	1.879,4	1.882,9	
Krediti	189,0	152,9	339,2	195,9	166,3	192,6	182,3	168,1	234,6	158,7	147,0	
Dionice stranih banaka	8,1	7,8	11,8	141,9	37,4	37,9	43,1	49,4	47,8	50,0	58,2	
1.2. Potraživanja od stranaca	7.517,1	8.229,4	9.050,4	8.012,3	11.666,8	10.465,5	10.113,7	9.871,0	9.814,6	9.792,9	10.512,3	
Potraživanja od stranih država	7.066,6	7.735,7	8.217,0	6.696,1	9.976,8	8.801,9	8.472,2	8.279,4	8.441,8	8.337,0	9.014,7	
Potraživanja od stranih osoba	450,2	493,1	798,1	1.295,2	1.613,5	1.575,1	1.546,8	1.534,3	1.340,7	1.416,5	1.462,6	
Vrijednosni papiri	77,4	68,0	141,5	180,9	235,1	227,9	220,4	226,1	222,3	227,1	217,3	
Krediti	372,8	425,2	656,6	1.114,3	1.378,4	1.347,3	1.326,4	1.308,3	1.118,4	1.189,4	1.245,3	
Dionice stranih osoba	0,3	0,5	35,3	20,9	76,5	88,4	94,8	57,3	32,2	39,4	34,9	
2. Kunska inozemna aktiva	122,9	114,6	166,7	601,3	541,5	540,6	538,6	636,3	745,5	840,1	1.012,9	
2.1. Potraživanja od stranih finansijskih institucija	77,8	71,3	96,9	408,1	144,1	133,3	153,3	257,3	379,4	489,8	662,8	
2.2. Potraživanja od stranaca	45,1	43,4	69,8	193,3	397,4	407,3	385,3	379,0	366,2	350,3	350,1	
U tome: Krediti	44,3	42,6	69,2	192,7	396,8	406,7	384,7	378,6	365,8	350,0	349,8	
Ukupno (1+2)	43.551,0	35.572,5	39.621,2	46.438,5	50.246,6	36.959,4	39.077,0	39.046,7	41.619,5	42.593,8	45.983,4	

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

U tablici se iskazuju potraživanja banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po finansijskim instrumentima).

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.		2009.					
						III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1. Kunsko potraživanja	16.270,2	20.532,7	22.703,0	24.081,8	24.901,6	27.318,0	28.624,5	28.471,7	27.133,0	27.621,1	27.705,7	
1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	14.465,6	17.352,6	18.361,2	19.057,3	19.899,5	21.952,4	23.645,5	23.553,4	21.892,3	22.411,4	22.484,8	
Vrijednosni papir	11.779,1	16.037,7	14.546,7	16.099,8	16.969,0	16.923,2	16.817,9	16.808,6	16.824,1	16.949,4	16.642,3	
U tome: Obveznice za blokirano deviznu štednju građana	532,0	20,6	8,3	6,4	6,1	5,6	6,1	5,8	5,5	5,2	5,1	
Krediti	2.686,5	1.314,9	3.814,5	2.957,5	2.930,4	5.029,2	6.827,6	6.744,8	5.068,2	5.462,0	5.842,5	
1.2. Potraživanja od republičkih fondova	1.804,6	3.180,1	4.341,9	5.024,5	5.002,1	5.365,6	4.979,0	4.918,3	5.240,8	5.209,7	5.220,9	
Vrijednosni papir	621,1	—	—	—	6,1	0,0	—	—	—	—	—	
Krediti	1.183,5	3.180,1	4.341,9	5.024,5	4.996,1	5.365,6	4.979,0	4.918,3	5.240,8	5.209,7	5.220,9	
2. Devizna potraživanja	4.781,1	8.344,5	5.233,8	4.889,7	12.899,5	19.339,2	19.375,2	19.041,1	19.258,6	19.263,2	19.533,9	
2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	3.548,4	7.241,0	4.624,4	4.388,6	9.843,6	15.170,3	15.075,6	14.872,3	15.123,0	15.123,7	14.897,0	
Vrijednosni papir	1.117,0	1.248,1	429,0	268,4	300,7	197,3	200,8	197,6	517,1	470,2	267,1	
Krediti	2.431,3	5.992,8	4.195,4	4.120,1	9.542,9	14.973,1	14.874,8	14.674,7	14.605,9	14.653,5	14.629,9	
2.2. Potraživanja od republičkih fondova	1.232,8	1.103,5	609,4	501,2	3.055,9	4.168,8	4.299,6	4.168,9	4.135,6	4.139,6	4.636,9	
Vrijednosni papir	163,1	144,2	109,2	82,1	50,9	51,5	51,8	51,3	51,1	51,5	51,6	
Krediti	1.069,7	959,3	500,2	419,1	3.005,1	4.117,4	4.247,9	4.117,6	4.084,5	4.088,1	4.585,3	
Ukupno (1+2)	21.051,3	28.877,2	27.936,8	28.971,5	37.801,1	46.657,2	47.999,8	47.512,9	46.391,7	46.884,4	47.239,6	

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od središnje države. U kunkim potraživanjima od Republike Hrvatske

stavka Vrijednosni papiri obuhvaća i Obveznice za blokirano deviznu štednju građana izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.		2009.					
						III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1. Kunsko potraživanja	114.635,7	133.603,5	166.755,1	194.476,7	216.530,8	216.871,5	216.279,6	214.211,0	212.352,8	212.725,3	211.783,2	
1.1. Instrumenti tržišta novca	2.510,0	2.329,9	1.980,7	2.147,4	2.674,5	2.488,9	2.427,1	2.432,6	2.369,5	2.189,7	2.137,1	
1.2. Obveznice	559,8	361,6	1.088,8	1.366,0	1.341,4	1.457,9	1.621,6	1.635,6	1.634,4	1.677,2	1.671,7	
1.3. Krediti	109.523,9	128.882,3	161.694,2	188.462,5	210.424,0	210.733,2	210.047,3	207.896,2	206.151,3	206.636,9	205.726,4	
1.4. Dionice	2.042,0	2.029,6	1.991,4	2.500,8	2.090,8	2.191,5	2.183,5	2.246,6	2.197,5	2.221,6	2.248,0	
2. Devizna potraživanja	11.072,2	13.737,4	14.212,8	12.854,0	14.877,8	16.427,6	16.555,1	16.407,4	16.610,8	16.743,8	16.805,7	
2.1. Vrijednosni papiri	213,5	307,6	221,1	249,2	109,3	97,3	104,4	117,2	122,1	117,2	113,2	
2.2. Krediti	10.858,6	13.429,8	13.991,6	12.604,9	14.768,5	16.330,3	16.450,7	16.290,2	16.488,6	16.626,6	16.692,6	
Ukupno (1+2)	125.707,9	147.340,9	180.967,8	207.330,7	231.408,6	233.299,0	232.834,7	230.618,4	228.963,5	229.469,1	228.588,9	

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim instrumen-

tim: instrumenti tržišta novca (uključujući faktoring i forfaiting od siječnja 2004. godine), krediti (uključujući akceptne kredite i kupljenja potraživanja) i dionice.

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
KUNSKI KREDITI											
1. Krediti središnjoj državi	3.870,0	4.495,0	8.156,4	7.982,0	7.926,5	10.394,8	11.806,6	11.663,1	10.309,0	10.671,8	11.063,4
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	2.686,5	1.314,9	3.814,5	2.957,5	2.930,4	5.029,2	6.827,6	6.744,8	5.068,2	5.462,0	5.842,5
1.2. Krediti republičkim fondovima	1.183,5	3.180,1	4.341,9	5.024,5	4.996,1	5.365,6	4.979,0	4.918,3	5.240,8	5.209,7	5.220,9
2. Krediti lokalnoj državi	1.701,9	1.613,9	1.720,3	1.867,5	1.786,9	1.699,7	1.625,2	1.612,4	1.565,7	1.567,9	1.556,3
3. Krediti trgovačkim društvima	42.844,7	49.105,9	64.666,3	74.001,7	82.431,7	82.614,9	82.512,6	81.831,6	81.123,7	81.636,2	81.079,0
4. Krediti stanovništvu	64.977,2	78.162,4	95.307,6	112.593,3	126.205,3	126.418,6	125.909,5	124.452,1	123.461,8	123.432,7	123.091,1
U tome: Stambeni krediti	21.397,9	27.571,1	36.927,3	45.218,6	52.305,5	52.988,7	53.018,0	52.371,3	52.028,6	52.366,5	52.523,6
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	154,5	46,5	304,4	213,6	36,1	34,2	68,1	149,4	141,1	178,5	130,4
6. Krediti nebankarskim finansijskim institucijama	558,0	591,8	854,4	947,6	741,4	692,8	676,1	685,7	772,4	704,9	681,7
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	114.106,4	134.015,6	171.009,4	197.605,7	219.128,0	221.855,1	222.598,1	220.394,4	217.373,8	218.192,0	217.601,9
DEVIZNI KREDITI											
1. Krediti središnjoj državi	3.501,0	6.952,1	4.695,6	4.539,2	12.548,0	19.090,4	19.122,6	18.792,3	18.690,4	18.741,6	19.215,2
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	2.431,3	5.992,8	4.195,4	4.120,1	9.542,9	14.973,1	14.874,8	14.674,7	14.605,9	14.653,5	14.629,9
1.2. Krediti republičkim fondovima	1.069,7	959,3	500,2	419,1	3.005,1	4.117,4	4.247,9	4.117,6	4.084,5	4.088,1	4.585,3
2. Krediti lokalnoj državi	31,9	63,0	11,3	8,7	5,5	5,6	5,5	5,5	4,3	3,0	3,0
3. Krediti trgovačkim društvima	10.527,3	12.973,5	13.598,5	12.264,5	14.416,8	15.984,8	16.107,3	15.954,3	16.161,5	16.297,3	16.364,3
4. Krediti stanovništvu	299,5	393,3	381,8	331,6	346,1	339,9	337,8	330,5	322,8	326,2	325,2
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	52,9	19,9	68,1	74,0	1,2	22,4	—	—	30,3	30,6	18,5
6. Krediti nebankarskim finansijskim institucijama	255,3	512,3	360,5	668,0	143,5	211,6	223,6	194,5	283,1	255,6	255,1
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	14.667,8	20.914,1	19.115,9	17.886,0	27.461,1	35.654,7	35.797,0	35.277,0	35.492,4	35.654,4	36.181,4
UKUPNO (A+B)	128.774,2	154.929,7	190.125,3	215.491,7	246.589,1	257.509,8	258.395,1	255.671,5	252.866,1	253.846,5	253.783,3

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kunskim i deviznim kreditima ba-

naka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kredite, finansijski najam (leasing), izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja, a do prosinca 2003. godine i faktoring i forfaiting.

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Lokalna država	2.020,7	1.688,7	1.803,8	2.689,4	2.441,1	1.599,9	1.447,4	1.245,8	1.192,9	1.160,8	1.263,1
2. Trgovačka društva	12.036,9	13.344,2	16.668,6	19.599,3	16.896,1	13.061,2	12.384,3	12.942,2	13.122,8	12.698,7	13.723,2
3. Stanovništvo	8.773,0	10.728,3	14.257,8	17.896,7	17.620,1	15.318,0	15.390,8	15.592,0	15.565,9	15.544,0	15.016,2
4. Ostale bankarske institucije	245,4	322,1	485,1	481,1	293,6	152,9	208,4	165,0	151,0	135,4	217,5
5. Nebankarske finansijske institucije	517,5	571,3	697,6	1.205,2	921,1	678,7	686,1	799,5	752,1	546,2	627,6
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-2,2	-1,3	-1,2	-0,9	-0,7	-0,4	-0,4	-0,4	-0,5	-0,4	-0,3
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	23.591,3	26.653,3	33.911,7	41.870,8	38.171,2	30.810,3	30.116,6	30.744,1	30.784,2	30.084,7	30.847,3

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i

tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih finansijskih institucija umanjen za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Štedni depoziti	2.233,9	2.493,6	2.905,6	3.086,1	2.770,3	2.558,4	2.599,3	2.620,5	2.623,7	2.525,6	2.498,4
1.1. Lokalna država	4,6	2,7	2,8	2,5	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
1.2. Trgovačka društva	38,8	101,6	110,3	154,7	108,8	110,4	121,1	158,4	169,5	136,8	150,0
1.3. Stanovništvo	2.190,5	2.388,3	2.792,4	2.929,0	2.657,7	2.447,0	2.476,1	2.461,2	2.443,7	2.371,0	2.340,8
1.4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	–	–	–	–	–	–	5,0	5,0
1.5. Nebankarske finansijske institucije	0,0	1,0	0,0	–	3,7	0,9	1,9	0,8	10,4	12,5	2,5
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	20.245,4	25.498,4	41.931,3	50.558,8	47.300,1	44.675,0	44.023,5	43.062,8	42.381,8	41.918,6	40.756,1
2.1. Lokalna država	550,8	508,7	491,8	549,5	726,0	1.340,8	1.276,9	1.173,7	1.101,6	1.150,0	1.167,3
2.2. Trgovačka društva	8.698,5	8.222,5	14.715,4	18.414,8	16.268,0	13.849,9	13.664,6	12.746,9	12.278,4	13.393,3	13.486,3
2.3. Stanovništvo	9.321,4	13.254,9	20.755,0	20.479,1	22.721,6	20.976,3	20.420,1	20.132,2	19.849,5	18.678,0	17.581,5
2.4. Ostale bankarske institucije	215,9	931,9	2.697,9	6.386,5	2.563,4	2.774,3	3.304,3	3.547,2	3.776,8	3.332,1	3.041,7
2.5. Nebankarske finansijske institucije	1.458,8	2.580,4	3.271,3	4.728,9	5.021,1	5.733,8	5.357,6	5.462,9	5.375,5	5.365,2	5.479,3
Ukupno (1+2)	22.479,2	27.992,1	44.836,8	53.644,9	50.070,3	47.233,4	46.622,8	45.683,3	45.005,5	44.444,1	43.254,5

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih finansijskih institucija kod banaka.

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Štedni depoziti	22.144,6	22.641,0	22.698,6	22.845,0	21.262,2	20.815,2	20.441,3	20.245,2	20.791,9	20.883,4	22.072,0
1.1. Lokalna država	15,6	11,9	30,8	27,5	22,1	9,9	9,5	9,3	21,5	9,4	9,5
1.2. Trgovačka društva	4.273,2	4.408,3	4.589,7	5.543,6	5.132,0	4.497,2	4.592,7	4.368,3	5.135,4	4.823,6	5.146,3
1.3. Stanovništvo	17.708,9	17.933,6	17.609,9	16.720,8	15.682,8	15.584,0	15.416,7	15.183,9	15.260,8	15.596,6	16.278,3
1.4. Ostale bankarske institucije	15,4	116,0	276,7	251,7	121,4	77,6	118,2	225,3	86,9	141,3	172,0
1.5. Nebankarske finansijske institucije	131,6	171,3	191,4	301,5	303,9	646,5	304,2	458,4	287,2	312,4	466,0
2. Oročeni depoziti	59.598,3	64.119,7	65.558,1	80.245,1	95.932,6	102.049,7	103.441,6	102.826,9	103.097,2	106.441,8	109.242,7
2.1. Lokalna država	0,3	3,2	1,9	2,1	2,3	2,6	2,7	2,5	2,5	2,5	2,4
2.2. Trgovačka društva	8.518,6	8.154,2	7.086,2	10.391,9	11.215,5	10.815,2	11.267,5	11.035,2	10.910,4	11.207,6	11.736,1
2.3. Stanovništvo	50.636,0	55.036,1	57.210,8	66.465,7	80.419,6	86.495,8	86.874,7	85.962,4	86.353,9	88.677,9	90.637,6
2.4. Ostale bankarske institucije	20,7	242,0	366,2	1.038,6	808,2	590,7	517,1	613,0	628,4	743,3	708,5
2.5. Nebankarske finansijske institucije	422,7	684,2	892,9	2.346,8	3.487,0	4.145,4	4.779,6	5.213,8	5.202,1	5.810,5	6.157,9
Ukupno (1+2)	81.742,9	86.760,8	88.256,7	103.090,1	117.194,8	122.865,0	123.882,8	123.072,1	123.889,1	127.325,1	131.314,7

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju devizni štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih finan-

cijskih institucija kod banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a devizni oročeni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	—	—	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
2. Obveznice (neto)	170,5	164,9	340,9	632,0	609,5	601,8	602,5	592,8	606,4	607,5	608,4
3. Primljeni krediti	993,0	912,1	502,5	576,0	1.920,8	1.289,3	1.269,5	1.316,7	1.215,5	1.312,6	1.450,9
3.1. Lokalna država	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3.2. Trgovačka društva	40,3	40,8	0,0	152,9	3,5	3,8	4,5	4,2	4,1	4,3	4,1
3.3. Ostale bankarske institucije	842,8	828,1	492,8	266,4	1.719,2	1.285,5	1.265,0	1.312,5	1.206,4	1.308,3	1.446,7
3.4. Nebankarske finansijske institucije	109,9	43,2	9,6	156,6	198,0	—	—	—	5,0	—	—
Ukupno (1+2+3)	1.163,5	1.077,0	844,1	1.208,8	2.531,1	1.891,8	1.872,8	1.910,3	1.822,7	1.920,9	2.060,0

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebanskarskih finansijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih

mjenica i ostalih izdanih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih kunske i devizne obveznice, te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata, osim onih koje su upisali inozemni investitori.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. Devizna inozemna pasiva	54.536,7	52.073,3	55.114,3	48.461,3	54.726,8	56.979,1	57.872,7	56.225,1	56.174,0	56.076,0	56.395,6
1.1. Obveze prema stranim finansijskim institucijama	48.967,5	45.747,7	48.561,3	41.483,1	47.878,5	49.858,0	50.517,9	48.970,3	48.661,7	48.081,2	48.475,1
Tekući računi	127,6	156,3	195,0	258,8	176,6	171,0	177,1	187,2	196,2	231,5	248,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	16.056,8	12.523,1	12.174,1	10.562,9	14.016,4	17.744,1	18.595,2	18.684,4	18.245,9	21.556,8	22.004,0
Krediti	29.369,5	29.775,6	32.903,9	27.373,0	30.408,3	28.603,7	28.576,5	26.971,4	27.106,3	26.292,9	26.222,8
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	2.399,4	1.167,4	820,7	405,9	1.585,1	1.958,3	1.952,2	1.934,6	1.922,4	1.932,6	1.933,7
Obveznice	3.413,6	3.292,6	3.288,3	3.288,4	3.277,1	3.339,2	3.169,2	3.127,4	3.113,2	—	—
1.2. Obveze prema strancima	5.569,2	6.325,6	6.553,0	6.978,2	6.848,4	7.121,1	7.354,8	7.254,8	7.512,4	7.994,7	7.920,4
Štedni i oročeni depoziti	5.002,2	5.846,3	6.192,4	6.729,9	6.719,0	7.047,4	7.281,4	7.182,6	7.440,4	7.985,5	7.911,2
Depoziti po viđenju	1.052,5	1.172,9	1.635,8	1.537,2	1.374,5	1.420,1	1.373,2	1.323,3	1.494,8	1.394,9	1.265,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	3.949,6	4.673,4	4.556,7	5.192,7	5.344,6	5.627,4	5.908,2	5.859,3	5.945,6	6.590,6	6.645,7
Krediti	567,1	479,3	360,5	248,3	129,3	73,7	73,4	72,2	72,0	9,2	9,2
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Kunska inozemna pasiva	6.627,0	15.039,1	20.961,8	16.691,3	20.569,2	19.564,2	20.367,8	22.211,6	21.606,5	21.019,0	19.877,9
2.1. Obveze prema stranim finansijskim institucijama	6.103,9	14.099,6	20.087,0	16.093,8	20.061,0	19.087,8	19.894,9	21.750,8	21.175,9	20.584,9	19.487,0
Depozitni novac	145,1	179,6	1.438,1	519,0	898,1	426,2	266,3	267,2	315,7	339,9	308,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	2.846,9	6.979,5	11.198,8	11.423,7	15.014,2	14.512,8	15.448,1	16.569,4	15.956,1	15.338,2	14.266,3
Krediti	3.111,9	6.940,5	7.450,2	4.151,2	4.148,8	4.148,8	4.180,4	4.914,3	4.904,1	4.906,8	4.912,2
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	—	405,7	404,0	0,4	—	—	—	733,9	723,7	726,4	731,8
2.2. Obveze prema strancima	523,1	939,5	874,8	597,5	508,2	476,4	472,9	460,8	430,6	434,1	390,9
Depozitni novac	95,9	180,3	170,1	253,2	257,0	237,6	228,8	238,0	217,7	232,9	205,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	419,2	755,2	703,3	340,6	245,7	233,2	238,6	217,2	204,4	192,7	177,2
Krediti	8,0	4,0	1,4	3,7	5,5	5,5	5,5	5,5	8,5	8,5	8,5
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	8,0	4,0	1,4	3,7	5,5	5,5	5,5	5,5	8,5	8,5	8,5
Ukupno (1+2)	61.163,7	67.112,3	76.076,0	65.152,6	75.296,1	76.543,2	78.240,5	78.436,7	77.780,5	77.095,0	76.273,5

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, osim ograničenih kunske i devizne depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i

kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po finansijskim instrumentima). Stavke Krediti obuhvaćaju i izdane podređene i hibridne instrumente koje su upisali inozemni investitori.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.							2009.
						III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1. Kunski depoziti	5.627,2	7.596,1	9.030,0	11.535,0	14.185,1	14.752,1	16.010,6	14.352,5	15.003,4	15.080,1	15.100,7	
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	445,1	605,0	497,5	666,4	429,5	378,2	1.975,1	418,6	1.021,7	971,9	958,5	
Depozitni novac	373,3	458,1	366,2	454,9	176,7	154,4	159,7	171,2	174,2	238,2	174,3	
Štedni depoziti	4,2	1,8	2,1	1,2	1,1	0,7	0,7	0,6	0,8	0,7	0,7	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	66,5	144,0	128,1	209,3	251,6	223,1	1.814,7	246,8	846,7	732,9	783,4	
Krediti	1,1	1,0	1,0	1,0	—	—	—	—	—	—	—	
1.2. Depoziti republičkih fondova	5.182,2	6.991,1	8.532,6	10.868,6	13.755,5	14.373,9	14.035,5	13.933,8	13.981,7	14.108,2	14.142,3	
Depozitni novac	266,3	580,2	254,6	330,1	645,6	412,9	298,1	322,7	276,6	266,6	307,9	
Štedni depoziti	3,5	1,9	14,6	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	262,3	251,7	496,7	413,6	385,8	584,7	686,5	582,3	719,0	466,9	549,5	
Krediti	4.650,0	6.157,3	7.766,7	10.122,4	12.724,1	13.376,4	13.050,9	13.028,8	12.986,2	13.374,6	13.284,8	
2. Devizni depoziti	1.194,6	1.690,9	1.770,4	1.990,8	1.822,5	2.059,1	2.342,0	2.143,9	2.373,7	1.461,5	1.404,2	
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	891,0	906,2	811,7	759,4	1.122,5	1.286,6	997,5	970,3	1.144,3	1.063,3	1.025,6	
Štedni depoziti	189,7	340,6	264,8	527,4	666,8	754,6	385,8	306,0	522,2	307,4	331,8	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	23,2	38,7	275,0	49,7	330,0	428,5	509,0	569,1	526,9	692,3	631,4	
Refinancirani krediti	678,1	527,0	271,9	182,3	125,7	103,6	102,7	95,2	95,3	63,6	62,4	
2.2. Depoziti republičkih fondova	303,6	784,7	958,6	1.231,4	699,9	772,4	1.344,6	1.173,6	1.229,4	398,1	378,6	
Štedni depoziti	156,5	139,4	93,4	85,7	107,1	59,5	47,6	70,6	86,3	63,9	113,1	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	147,1	25,8	356,2	153,8	519,6	563,8	325,8	439,2	482,4	238,9	265,5	
Krediti	—	619,6	509,0	991,8	73,2	149,1	971,2	663,8	660,7	95,3	—	
Ukupno (1+2)	6.821,8	9.287,0	10.800,4	13.525,8	16.007,5	16.811,2	18.352,6	16.496,4	17.377,1	16.541,6	16.504,9	

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti Republike

Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te refinancirane kredite.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.							2009.
						III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1. Ograničeni depoziti	2.014,6	2.036,4	2.447,6	2.252,3	3.038,4	2.860,0	2.543,2	2.505,6	3.060,1	2.813,1	2.877,0	
1.1. Kunski depoziti	1.267,4	1.277,1	1.427,0	1.322,8	1.478,8	1.430,7	1.417,5	1.462,9	1.546,5	1.471,8	1.468,8	
1.2. Devizni depoziti	747,2	759,3	1.020,5	929,5	1.559,6	1.429,3	1.125,7	1.042,7	1.513,6	1.341,3	1.408,2	
2. Blokirani devizni depoziti stanovništva	40,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ukupno (1+2)	2.054,6	2.036,4	2.447,6	2.252,3	3.038,4	2.860,0	2.543,2	2.505,6	3.060,1	2.813,1	2.877,0	

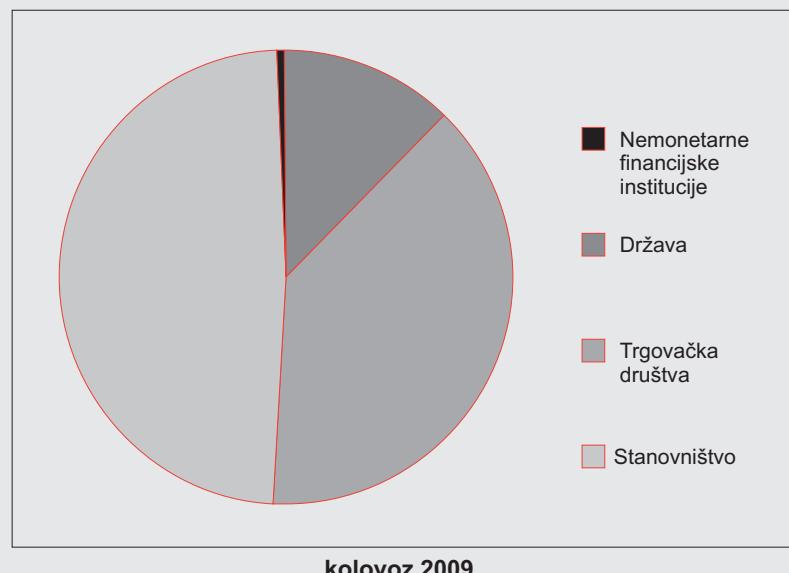
Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju ograničeni depoziti (kunski i devizni) i blokirani depoziti stanovništva.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita gradana u javni dug Republike Hrvatske.

Slika D1.

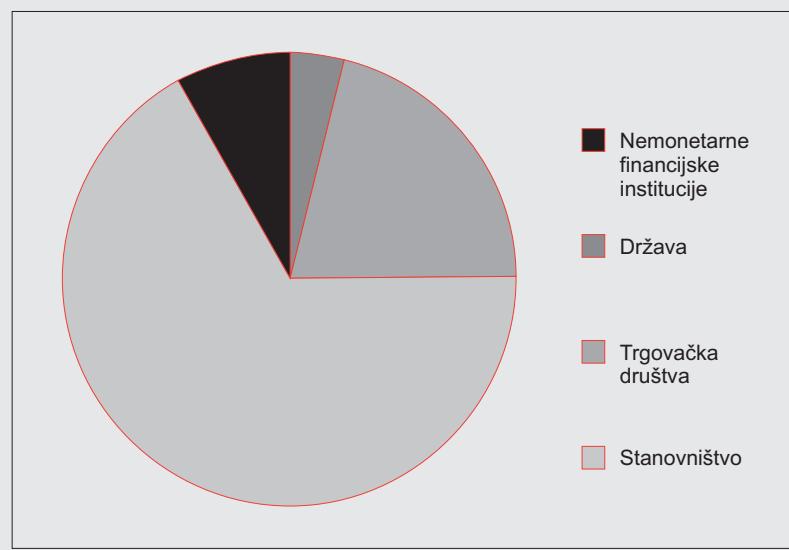
**DISTRIBUCIJA KREDITA BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

kolovoz 2009.

Slika D2.

**DISTRIBUCIJA DEPOZITA KOD BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

kolovoz 2009.

Napomena:

Sektor "Nemonetarne finansijske institucije" obuhvaća ostale bankarske institucije i nebankarske finansijske institucije.
Sektor "Država" obuhvaća središnju i lokalnu državu.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	III.	IV.	V.	V.	VII.	VIII.
AKTIVA											
1. Pričuve kod središnje banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	3.779,1	4.274,3	4.674,8	4.036,5	3.395,5	3.257,2	3.211,2	3.167,7	3.173,7	3.165,9	3.158,9
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	373,2	575,5	1.296,0	2.220,4	2.857,9	2.962,7	2.958,5	2.921,1	2.938,4	2.961,1	2.954,1
U tome: Potraživanja od stanovništva	373,2	575,5	1.296,0	2.220,4	2.857,9	2.962,7	2.958,5	2.921,1	2.938,4	2.961,1	2.954,1
4. Potraživanja od banaka	824,2	994,4	181,4	133,6	533,7	232,9	217,0	276,4	257,6	252,7	260,4
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	4.976,6	5.844,2	6.152,3	6.390,5	6.787,1	6.452,8	6.386,8	6.365,3	6.369,7	6.379,8	6.373,3
PASIVA											
1. Oročeni depoziti	4.728,2	5.514,7	5.803,6	6.037,9	6.297,6	5.939,5	5.865,3	5.767,0	5.733,5	5.746,7	5.728,0
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	10,7	10,3	61,7	40,1	91,5	102,3	128,6	140,7	156,4	151,8	140,7
3. Kapitalski računi	206,7	258,0	244,7	303,0	390,6	391,9	398,2	440,8	446,1	450,7	457,3
4. Ostalo (neto)	30,8	61,1	42,2	9,6	7,4	19,0	–5,4	16,7	33,8	30,6	47,3
Ukupno (1+2+3+4)	4.976,6	5.844,2	6.152,3	6.390,5	6.787,1	6.452,8	6.386,8	6.365,3	6.369,7	6.379,8	6.373,3

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama stambenih štedionica. Sva potraživanja i sve obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su novčana sredstva stambenih štedionica u blagajnama, a do rujna 2003. godine i kunska novčana sredstva stambenih štedionica na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju prije svega kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i

depozite kod banaka, uključujući, od listopada 2003. godine, račune za redovno poslovanje kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog uskladivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za neidentificirane gubitke. Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Repo stopa HNB-a ^a	Aktivne kamatne stope						
				Na lombardne kredite ^b	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^b	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^b	Na nepropisno korištena sredstva i dospijele nenačplene obveze	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1995.	prosinac	8,50	—	25,49	19,00	17,00	—	19,00	22,00	
1996.	prosinac	6,50	—	11,00	19,00	17,00	—	19,00	18,00	
1997.	prosinac	5,90	—	9,50	19,00	17,00	—	19,00	18,00	
1998.	prosinac	5,90	—	12,00	19,00	7,00	14,00	19,00	18,00	
1999.	prosinac	7,90	—	13,00	19,00	—	14,00	19,00	18,00	
2000.	prosinac	5,90	—	12,00	18,00	—	13,00	18,00	18,00	
2001.	prosinac	5,90	—	10,00	—	—	11,00	15,00	18,00	
2002.	prosinac	4,50	—	9,50	—	—	10,50	15,00	15,00	
2003.	prosinac	4,50	—	9,50	—	—	10,50	15,00	15,00	
2004.	prosinac	4,50	—	9,50	—	—	10,50	15,00	15,00	
2005.	prosinac	4,50	3,50	7,50 ^c	—	—	8,50 ^c	15,00	15,00	
2006.	prosinac	4,50	3,50	7,50	—	—	8,50	15,00	15,00	
2007.	prosinac	9,00 ^d	4,06	7,50	—	—	8,50	15,00	15,00	
2008.	rujan	9,00	4,98	9,00	—	—	10,00	15,00	15,00	
	listopad	9,00	6,60	9,00	—	—	10,00	15,00	15,00	
	studeni	9,00	7,94	9,00	—	—	10,00	15,00	15,00	
	prosinac	9,00	6,00	9,00	—	—	10,00	15,00	15,00	
2009.	siječanj	9,00	6,00	9,00	—	—	10,00	15,00	15,00	
	veljača	9,00	6,00	9,00	—	—	10,00	15,00	15,00	
	ožujak	9,00	6,00	9,00	—	—	10,00	15,00	15,00	
	travanj	9,00	6,00	9,00	—	—	10,00	15,00	15,00	
	svibanj	9,00	6,00	9,00	—	—	10,00	15,00	15,00	
	lipanj	9,00	6,00	9,00	—	—	10,00	15,00	15,00	
	srpanj	9,00	6,00	9,00	—	—	10,00	15,00	15,00	
	kolovoza	9,00	6,00	9,00	—	—	10,00	15,00	15,00	

^a Vagani prosječki vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama HNB-a u izvještajnom mjesecu. ^b Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim objašnjenjima. ^c Od 14. prosinca 2005. ^d Od 31. prosinca 2007.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamate po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalog za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite.

Vremenske serije iskazane u tablici sadržavaju odredene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 prikazani su vagani prosjeci vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama Hrvatske narodne banke u izvještajnom mjesecu.

Podaci iskazani u stupcu 7 do rujna 1994. godine odnose se na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaća-

nja s tekućih računa gradana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune gradana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa HNB-a založenih u tu svrhu, od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranim kamatnom stopom za njegovo korištenje tijekom jednoga dana.

Podaci iskazani u stupcu 8 odnose se za razdoblje do prosinca 1994. godine na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na upisane obvezne blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospjeća ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospjeća					Kamatne stope na prekonočne depozite kod HNB-a
		Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana	Od 364 dana	14	13	14
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1995.	prosinac	5,50	16,50	12,00	25,54	27,00	—	—	—	—	—	—	—
1996.	prosinac	5,50	—	—	8,00	9,50	—	—	—	—	—	—	—
1997.	prosinac	4,50	—	—	8,00	9,00	10,00	—	—	—	—	—	—
1998.	prosinac	5,90	—	—	9,50	10,50	11,00	—	4,60	3,12	3,08	—	—
1999.	prosinac	5,90	—	—	10,50	11,55	12,50	—	4,83	3,56	—	—	—
2000.	prosinac	4,50	—	—	6,65	7,00	7,70	—	5,51	4,83	—	—	—
2001.	prosinac	2,00	—	—	3,36	4,26	4,85	—	2,62	3,06	—	—	—
2002.	prosinac	1,75	—	—	2,08	—	—	2,30	2,68	—	—	—	—
2003.	prosinac	1,25	0,50	—	—	—	—	1,75	1,48	—	—	—	—
2004.	prosinac	1,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2005.	prosinac	0,75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
2006.	prosinac	0,75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
2007.	prosinac	0,75	0,75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
2008.	rujan	0,75	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
	listopad	0,75	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
	studenog	0,75	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
	prosinac	0,75	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
2009.	siječanj	0,75	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
	veljača	0,75	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
	ožujak	0,75	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
	travanj	0,75	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
	svibanj	0,75	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
	lipanj	0,75	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
	srpanj	0,75	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50
	kolovoz	0,75	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,50

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim objašnjenjima.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papiere.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do travnja 2005. godine izdvojena sredstva obvezne pričuve obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na posebnom računu obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke te sredstva koja se, u svrhu održavanja prosječnoga dnevnog stanja obvezne pričuve, izdvajaju na račune za namiru banaka i na poseban račun u Hrvatskoj narodnoj banci za namiru neto pozicije iz Nacionalnoga kliničkog sustava, a od travnja 2005. godine obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (stupac 3).

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske

narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke formira se na aukcijama blagajničkih zapisa. U stupcima 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke. Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospjeća od 91 dan (stupac 7), odnosno 182 dana (stupac 8).

Od travnja 1998. godine u stupcima od 9 do 13 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u njemačkim markama i američkim dolarima). Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

U stupcu 14 iskazuje se kamatna stopa na prekonočni depozit kod Hrvatske narodne banke.

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunata obvezna pričuga			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuga		Prosječna stopa remuneracije na kunsku immobilizirana sredstva	Prosječna stopa remuneracije na devizna izdvojena sredstva
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4=5+6	5	6	7	8	9	10	11
1995.	prosinac	30,90	2.431,8	2.431,8	–	826,5	2.215,9	–	7,93	–
1996.	prosinac	35,91	3.652,9	3.652,9	–	–	3.312,0	–	4,99	–
1997.	prosinac	32,02	4.348,8	4.348,8	–	–	3.914,2	–	4,05	–
1998.	prosinac	29,57	13.112,7	3.967,2	9.145,4	57,4	3.469,8	1.467,6	5,28
1999.	prosinac	30,50	13.579,0	4.210,1	9.368,9	37,3	3.695,1	4.606,5	5,62
2000.	prosinac	23,22	16.245,8	4.646,8	11.599,0	5,0	4.191,6	5.544,6	4,05
2001.	prosinac	19,67	21.187,1	8.691,5	12.495,5	–	6.287,8	5.950,0	1,97	2,73
2002.	prosinac	19,00	25.985,1	11.447,1	14.538,0	–	8.156,7	7.139,9	1,72	2,16
2003.	prosinac	19,00	31.009,4	18.023,8	12.985,6	109,4	12.459,8	6.850,2	1,17	1,47
2004.	prosinac	18,00	33.615,7	20.040,9	13.574,8	430,1	14.664,1	10.171,3	1,22	1,36
2005.	prosinac	18,00	37.424,5	24.997,9	12.426,6	3.940,2	17.497,7	9.271,4	0,52	0,92
2006.	prosinac	17,00	40.736,4	28.966,1	11.770,4	7.332,5	20.257,0	8.780,9	0,52	1,06
2007.	prosinac	17,00	44.465,9	31.809,1	12.656,8	6.641,1	22.266,4	9.203,5	0,53	1,29
2008.	rujan	17,00	46.495,1	32.862,2	13.632,9	4.741,9	23.003,5	9.731,1	0,52	0,99
	listopad	17,00	46.766,9	32.996,1	13.770,8	2.046,7	23.097,3	9.731,9	0,52	1,17
	studen	17,00	47.233,1	33.267,0	13.966,1	463,5	23.286,9	9.917,4	0,52	1,43
	prosinac	14,87	41.474,4	29.179,7	12.294,7	461,9	20.425,8	8.807,0	0,52	0,81
2009.	siječanj	14,00	39.484,4	31.185,1	8.299,3	487,8	21.829,6	5.987,4	0,52	0,91
	veljača	14,00	40.527,5	34.390,5	6.137,0	520,7	24.073,3	4.489,8	0,52	0,48
	ožujak	14,00	40.827,0	34.487,6	6.339,4	546,4	24.125,1	4.648,0	0,52	0,39
	travanj	14,00	40.250,8	33.875,8	6.375,0	380,4	23.707,5	4.667,4	0,52	0,31
	svibanj	14,00	40.074,1	33.683,7	6.390,5	167,1	23.578,5	4.691,6	0,52	0,30
	lipanj	14,00	39.992,9	33.592,4	6.400,5	144,0	23.514,6	4.711,6	0,52	0,25
	srpanj	14,00	39.996,9	33.607,3	6.389,6	140,2	23.525,1	4.703,7	0,52	0,22
	kolovoza	14,00	40.057,0	33.623,7	6.433,2	136,0	23.536,5	4.726,5	0,52	0,30

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesecnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričova banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (stupac 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunata obvezna pričuga (stupac 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvajati na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na svojim računima za namiru i u blagajnama, odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja (koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvakasnih inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valutu).

U stupcu 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričugu i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuge u kunama i u stranoj valuti. U tom smislu unificirani su stopa obvezne pričuge, obračunska razdoblja te rokovi izdvajanja i održavanja obvezne pričuge, kao i postotak minimalnog izdvajanja obvezne pričuge kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine stupac 5 obuhvaća i dio obvezne pričuge u stranoj valuti koji se izdvaja/održava u kunama.

U stupcu 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuge u stranoj valuti, tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvajati na devizne račune Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na računima likvidnih potraživanja. Do studenoga 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalom rokom dospijeća do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. godine osnovica se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podredene instrumente.

U stupcu 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričugu do srpnja 1995. godine te od ožujka 2006. do veljače 2009. posebnu obveznu pričugu na obveze po izdanim vrijednosnim papirima, obveznu pričugu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite te graničnu obveznu pričugu (od kolovoza 2004. do listopada 2008.).

U stupcu 8 iskazuje se dio ukupne obračunate obvezne pričuge u kunama koji su banke izdvojile na račun obvezne pričuge kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuge, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuge koji su banke dužne izdvajati na poseban račun obvezne pričuge kod Hrvatske narodne banke). Od travnja 2005. godine postotak izdvajanja kunskog dijela obvezne pričuge je fiksni i iznosi 70%.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Trezorski zapisi MF-a u kunama
		U kunama	U stranoj valuti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1995.	prosinac	49,4	0,63	199,4	218,7	—	—
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	—	183,8
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	—	260,7
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1.377,4	141,3
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.311,1	1.507,6	373,9
2000.	prosinac	638,8	10.721,4	3,32	80,1	2.485,3	1.692,7	2.006,5
2001.	prosinac	794,4	17.247,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8	3.360,9
2002.	prosinac	1.225,0	10.398,0	3,53	0,6	4.965,5	1.273,9	4.279,5
2003.	prosinac	451,6	20.561,4	0,98	501,6	0,0	4.316,0	3.073,2
2004.	prosinac	1.495,5	26.126,1	2,64	0,0	0,0	0,0	4.581,7
2005.	prosinac	672,5	20.493,4	0,96	0,2	0,0	0,0	4.163,3
2006.	prosinac	840,8	20.239,1	0,83	0,0	0,0	0,0	5.993,7
2007.	prosinac	1.161,5	30.412,6	1,03	330,4	0,0	0,0	4.449,4
2008.	rujan	802,7	28.409,0	0,71	0,0	0,0	0,0	6.014,5
	listopad	411,7	28.675,2	0,36	366,6	0,0	0,0	3.542,4
	studenzi	469,2	26.975,7	0,41	1.711,2	0,0	0,0	3.728,7
	prosinac	1.168,7	28.101,4	1,03	289,1	0,0	0,0	6.171,2
2009.	siječanj	737,9	30.126,4	0,65	778,7	0,0	0,0	7.020,9
	veljača	347,9	29.085,6	0,30	1.224,6	0,0	0,0	5.099,0
	ožujak	293,1	25.644,7	0,27	1.266,3	0,0	0,0	6.156,5
	travanj	266,5	25.096,0	0,25	377,8	0,0	0,0	5.244,3
	svibanj	239,3	22.005,5	0,23	200,4	0,0	0,0	4.976,8
	lipanj	377,0	21.308,8	0,37	98,5	0,0	0,0	4.899,3
	srpanj	257,7	22.619,0	0,25	174,1	0,0	0,0	4.513,3
	kolovoz	233,3	24.161,5	0,23	79,8	0,0	0,0	3.770,8

U stupcu 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti koji su banke izdvojile na devizne račune Hrvatske narodne banke. Postotak izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve obračunatog na osnovi deviznih sredstava nerezidenata i deviznih sredstava primljenih od pravnih osoba u posebnom odnosu prema banci iznosi 100%, a postotak izdvajanja preostalog deviznog dijela obvezne pričuve iznosi 60%.

U stupcu 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika kunskih immobiliziranih sredstava, koja uključuju obračunatu obveznu pričuvu i ostale obvezne depozite kod HNB-a.

U stupcu 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na izdvojena sredstva u stranoj valuti, uključujući sredstva granične obvezne pričuve (od kolovoza 2004. do listopada 2008.). Od lipnja 2005. godine Hrvatska narodna banka plaća naknadu po stopi koja je za izdvojena sredstva u američkim dolارima jednaka 50% U.S. Federal Funds Target Rate, a u eurima 50% ECB Minimum Bid Reference Rate na dan izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

U tablici se iskazuju mjesечni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazuju se slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao razlika između ostvarenog prosjeka na računu za namiru i u blagajni (do listopada 2008.), a od studenoga 2008. kao razlika između ostvarenog prosjeka na računu za namiru u razdoblju održavanja kunskog dijela obvezne pričuve i minimalno potrebnog prosjeka na računu za namiru prema obračunu kunskog dijela ob-

vezne pričuve.

U stupcu 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valuti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne pričuve u stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvakasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U stupcu 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesecnog prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (stupac 3) u mjesecnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U stupcu 6 iskazuje se mjesecni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: lombardne kredite (od prosinca 1994. godine), kratkoročne kredite za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dopjele obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U stupcu 7 iskazuje se mjesecni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjen za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke služile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U stupcu 8 iskazuje se mjesecni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U stupcu 9 iskazuje se mjesecni prosjek dnevnih stanja upisanih trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na novčanom tržištu				Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule								
						Na kratkoročne kredite						Na dugoročne kredite		
		Na prekočne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjek	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Ukupni prosjek	Stanovništvo	Ukupni prosjek	Okvirni	Ostali	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvo
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1995.	prosinac	27,26	27,15	22,32	22,56	22,23	23,81	23,75	25,58	13,48	13,39	14,38		
1996.	prosinac	9,66	10,72	18,46	19,35	19,18	20,18	19,90	23,12	11,51	11,29	14,28		
1997.	prosinac	8,46	9,49	14,06	14,12	13,17	19,26	19,34	18,11	13,24	12,98	13,75		
1998.	prosinac	10,00	15,91	16,06	16,22	14,89	20,77	20,80	19,92	11,73	11,48	13,16		
1999.	prosinac	9,92	12,78	13,54	13,52	10,55	20,83	20,84	20,39	15,14	15,31	14,16		
2000.	prosinac	2,39	4,45	10,45	10,45	6,81	20,30	20,33	19,05	9,90	9,64	12,97		
2001.	prosinac	2,49	2,18	9,51	9,49	5,43	18,81	18,85	14,88	11,42	10,06	13,14		
2002.	prosinac	1,58	1,89	10,91	11,24	7,44	15,16	15,28	9,84	7,32	6,48	7,88		
2003.	prosinac	5,47	7,02	11,45	11,80	8,02	14,89	15,01	12,38	8,51	6,14	10,69		
2004.	prosinac	3,55	6,02	11,44	11,71	8,33	14,19	14,27	12,29	9,31	6,90	11,16		
2005.	prosinac	2,29	3,61	9,91	9,99	7,71	11,26	13,18	5,35	8,75	6,48	10,35		
2006.	prosinac	2,02	3,52	9,07	9,37	6,75	11,84	13,21	4,67	7,53	5,86	9,44		
2007.	prosinac	5,33	6,71	9,32	9,74	7,39	12,34	13,19	4,95	7,50	6,66	8,01		
2008.	rujan	4,51	5,42	10,07	10,21	7,84	12,20	12,91	5,22	8,90	7,74	9,66		
	listopad	9,87	9,60	10,66	10,82	8,81	12,27	12,93	4,57	9,23	8,22	9,76		
	studeni	17,14	15,03	10,97	11,15	9,45	12,41	13,02	4,49	9,19	8,33	9,93		
	prosinac	5,21	7,59	10,71	10,89	8,98	12,33	12,97	4,96	9,05	8,10	10,35		
2008.	siječanj	9,88	9,80	11,02	11,09	9,24	12,44	13,03	4,45	9,60	7,84	11,06		
	veljača	19,92	15,89	11,53	11,59	10,24	12,54	13,10	4,52	10,38	9,57	11,08		
	ožujak	12,99	11,83	11,61	11,69	10,25	12,53	13,15	4,48	10,29	9,26	10,97		
	travanj	6,32	8,96	11,38	11,44	9,96	12,36	12,93	4,48	10,43	9,63	11,03		
	svibanj	5,56	7,92	11,52	11,58	9,93	12,58	13,17	4,29	10,56	9,84	11,24		
	lipanj	6,49	7,52	11,66	11,78	10,46	12,61	13,17	4,67	10,02	8,88	11,31		
	srpanj	7,65	8,38	11,81	11,86	10,58	12,60	13,17	4,34	10,94	10,16	11,44		
	kolovoz	6,60	8,30	11,88	11,93	10,34	12,70	13,22	3,58	10,83	9,99	11,30		
Relativna važnost ^a		–	–	76,08	72,05	23,30	48,75	46,11	2,64	4,03	1,44	2,59		

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebice odražava na kamatne stope prikazane u stupcima 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, među ostalim, međubankovi krediti, odobravani uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novoodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativan udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, finansijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništву, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništву, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u stupcima 3 i 4 iskazivale su se kamatne stope na međubankovnom novčanom tržištu, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine nadalje iskazuju se

kamatne stope na novčanom tržištu izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevних stopa ostvarenih posebno u trgovini prekočnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tržištu novca Zagreb. U razdoblju od svibnja 1998. godine do siječnja 2001. godine povrat kredita dobivenih na prekočnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvojene kod HNB-a. U stupcima od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijećem na zahtjev.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, osim kamatnih stopa na okvirne kredite na žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunati na osnovi stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Ukupni prosjek	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom						Kamatne stope na kredite u eurima				
			Na kratkoročne kredite			Na dugoročne kredite			Ukupni prosjek	Stanovništvo		Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvo	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Ukupni prosjek		Stambeni	Ostali		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1995.	prosinac	19,56	21,62	21,09	18,10	14,33	15,79	10,48	17,18	19,06	12,27
1996.	prosinac	18,97	22,56	22,40	27,00	12,12	13,15	11,30	19,50	21,46	10,77
1997.	prosinac	14,40	16,92	17,00	14,02	12,25	13,00	11,02	13,61	14,95	9,71
1998.	prosinac	13,04	14,28	14,25	13,64	11,15	10,55	12,12	6,95	8,37	5,71
1999.	prosinac	12,53	13,66	13,54	17,21	10,81	10,46	11,65	6,75	7,43	6,07
2000.	prosinac	10,74	11,17	11,10	13,59	10,52	9,41	11,64	7,70	7,49	8,05
2001.	prosinac	9,29	9,45	9,45	11,30	9,20	7,52	10,79	5,94	5,70	7,27
2002.	prosinac	8,25	9,34	8,72	11,37	7,98	6,37	9,50	7,42	10,11	5,91	6,66	5,44
2003.	prosinac	7,07	7,21	7,00	8,66	7,03	5,76	8,04	6,02	9,70	5,62	6,22	5,18
2004.	prosinac	6,89	7,25	7,09	8,47	6,77	5,55	7,73	5,71	8,79	5,34	5,92	4,83
2005.	prosinac	6,18	6,52	6,34	7,91	6,07	5,18	6,98	4,95	8,10	5,29	5,28	5,30
2006.	prosinac	6,30	6,56	6,29	8,33	6,22	6,21	6,22	4,75	7,57	5,65	6,19	5,34
2007.	prosinac	6,73	6,86	6,86	6,84	6,66	6,51	6,80	5,12	8,24	6,79	6,59	7,10
2008.	rujan	7,54	7,67	7,57	8,69	7,49	7,21	7,63	5,98	8,47	7,36	7,51	7,11
	listopad	7,79	8,26	8,23	8,68	7,62	7,40	7,74	6,04	8,52	7,61	7,87	7,13
	studenzi	8,04	8,42	8,38	9,00	7,81	7,65	7,88	6,06	9,01	7,58	7,59	7,58
	prosinac	7,73	8,20	8,18	8,65	7,43	6,92	7,89	6,08	9,02	7,08	7,17	6,83
2009.	siječanj	7,48	7,59	7,54	8,59	7,39	6,61	8,07	6,18	9,33	6,49	6,69	5,84
	veljača	7,88	8,05	7,96	9,24	7,73	6,93	8,25	6,21	9,33	6,39	6,52	6,20
	ožujak	8,20	8,56	8,53	9,12	7,91	7,37	8,25	6,19	9,25	6,98	7,08	6,81
	travanj	8,08	8,44	8,36	9,44	7,82	6,95	8,47	6,27	9,53	7,04	7,42	5,70
	svibanj	8,08	8,11	8,01	9,55	8,05	7,24	8,55	6,33	9,68	7,56	7,72	7,28
	lipanj	8,21	8,36	8,29	9,43	8,10	7,85	8,36	6,28	9,59	7,65	7,82	7,24
	srpanj	8,06	8,36	8,23	10,44	7,88	7,34	8,56	6,49	9,73	7,69	7,82	7,50
	kolovozi	8,19	8,47	8,41	9,43	8,00	7,21	8,61	6,45	9,87	7,77	8,08	7,43
Relativna važnost ^a		17,65	7,35	6,94	0,41	10,30	4,52	5,79	2,13	3,65	6,27	3,32	2,95

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno njemačkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovacka društva, javni sektor, finansijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvo, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovackim društvima i stanovništvo, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosječa su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U stupcima od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovackim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijećem na zahtjev.

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima prikazane u stupcima 12, 13 i 14 odnose se do prosinca 2001. godine na kredite pušteni u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite pušteni u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule									
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite			Na dugoročne depozite		
			1	2		6	7	8	9	10	11
1995.	prosinac	6,10	3,88	13,65	13,80	10,56	14,28	9,88	10,67	9,62	
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	10,11	9,84	10,26	12,36	15,49	9,88	
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	9,08	9,30	8,96	9,48	11,24	8,06	
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,63	9,47	7,15	10,19	10,72	9,56	
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	8,79	9,62	8,38	10,96	11,56	10,18	
2000.	prosinac	3,40	1,64	7,20	7,13	7,44	7,03	8,89	9,19	8,63	
2001.	prosinac	2,76	1,40	5,68	5,60	6,35	5,38	7,35	7,93	6,70	
2002.	prosinac	1,55	0,94	3,64	3,53	4,39	2,86	6,05	7,24	3,23	
2003.	prosinac	1,66	0,75	4,46	4,46	3,62	4,69	4,58	4,90	2,82	
2004.	prosinac	1,83	0,74	4,11	4,11	3,93	4,13	4,10	4,65	3,30	
2005.	prosinac	1,58	0,61	3,36	3,34	3,89	3,23	4,12	5,04	3,49	
2006.	prosinac	1,91	0,56	2,98	2,94	4,10	2,69	4,32	4,98	3,11	
2007.	prosinac	2,67	0,49	5,42	5,34	4,47	5,48	6,28	5,45	6,45	
2008.	rujan	2,82	0,43	5,20	4,88	4,53	4,97	7,12	5,21	7,59	
	listopad	3,24	0,43	7,52	7,55	4,97	8,07	7,28	5,91	7,87	
	studenzi	3,78	0,47	10,25	10,60	5,30	11,60	7,32	5,85	7,68	
	prosinac	2,92	0,43	5,65	5,60	5,34	5,64	6,58	5,88	6,85	
2009.	siječanj	3,50	0,43	7,81	7,75	5,26	8,18	8,97	5,70	9,80	
	veljača	4,41	0,47	11,83	11,96	5,68	12,73	9,67	5,67	10,24	
	ožujak	3,77	0,46	9,30	9,28	5,51	9,69	9,82	5,89	10,56	
	travanj	3,32	0,44	6,49	6,41	5,30	6,56	8,12	6,17	8,46	
	svibanj	3,19	0,44	6,01	5,87	5,38	5,94	8,17	6,21	8,53	
	lipanj	3,13	0,45	6,05	5,93	5,38	6,01	7,93	6,27	8,22	
	srpanj	3,27	0,45	6,83	6,69	5,23	6,86	8,80	6,12	9,13	
	kolovoz	3,12	0,46	6,48	6,34	5,12	6,45	8,46	6,18	8,70	
Relativna važnost ^a		55,02	25,86	26,82	24,94	2,09	22,85	1,88	0,17	1,70	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primjenom u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štacionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovacka društva, javni sektor, finansijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od trgovackih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne klauzule banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i tekućim ra-

čunima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene depozite) bez valutne klauzule. U stupcu 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim računima trgovackih društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcu 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vagonalih prosjeka kod kunskeoročenih depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vagonalih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (stupac 3) sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kreida obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vagonalih prosjeka.

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne depozite						
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite		Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju		Stanovništva		Trgovačkih društava	
			Na kratkoročne depozite	Na dugoročne depozite		Ukupni prosjek	EUR	USD	EUR	USD	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1995.	prosinac	12,69	11,46	19,36	4,57	2,82	3,53	4,20	1,10	1,53	
1996.	prosinac	9,46	9,56	8,80	5,09	1,44	1,32	1,95	1,47	1,39	
1997.	prosinac	7,63	7,24	11,77	4,77	1,75	1,89	2,43	0,83	1,40	
1998.	prosinac	7,47	7,67	5,58	3,98	2,09	2,38	2,40	0,72	0,74	
1999.	prosinac	6,62	6,91	1,10	4,23	1,80	1,95	2,04	0,78	1,30	
2000.	prosinac	5,54	5,94	2,16	3,47	1,03	0,99	1,23	0,65	1,29	
2001.	prosinac	4,58	4,92	2,56	2,60	0,71	0,71	0,81	0,82	0,40	
2002.	prosinac	2,92	3,45	1,48	2,55	0,50	0,52	0,41	0,52	0,38	
2003.	prosinac	3,48	3,74	5,55	2,22	0,31	0,35	0,23	0,23	0,15	
2004.	prosinac	4,17	3,61	5,19	2,65	0,31	0,34	0,22	0,22	0,21	
2005.	prosinac	3,99	3,63	4,77	2,61	0,27	0,27	0,17	0,27	0,76	
2006.	prosinac	3,67	3,30	4,07	2,94	0,25	0,23	0,17	0,32	0,44	
2007.	prosinac	3,98	3,76	4,35	3,44	0,25	0,22	0,15	0,36	0,43	
2008.	rujan	4,18	3,77	4,71	3,61	0,25	0,21	0,15	0,41	0,21	
	listopad	3,71	4,08	4,41	3,79	0,24	0,21	0,15	0,36	0,24	
	studen	3,75	3,94	4,35	3,79	0,23	0,20	0,15	0,34	0,32	
	prosinac	4,09	4,05	4,42	3,97	0,21	0,20	0,15	0,26	0,13	
2009.	siječanj	4,25	3,87	4,55	3,99	0,24	0,20	0,15	0,41	0,31	
	veljača	4,23	3,74	4,55	3,90	0,19	0,20	0,15	0,20	0,09	
	ožujak	3,52	3,72	4,83	3,92	0,19	0,21	0,16	0,16	0,12	
	travanj	3,94	3,75	2,67	3,96	0,19	0,21	0,17	0,14	0,11	
	svibanj	3,70	3,66	4,25	3,88	0,19	0,21	0,16	0,14	0,09	
	lipanj	3,99	3,59	4,21	3,96	0,18	0,21	0,16	0,11	0,08	
	srpanj	4,24	3,68	4,82	4,03	0,18	0,20	0,16	0,12	0,08	
	kolovoz	3,95 ^b	3,27	4,01	3,98	0,18	0,20	0,16	0,11	0,07	
Relativna važnost ^a		0,53	0,48	0,04	44,45	18,71	12,86	1,49	4,03	0,33	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primjenom u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici). ^b Od ukupnog iznosa depozita na koje se odnosi ova kamatna stopa, 33,79 posto odnosi se na trgovacka društva.

Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovacka društva, javni sektor, finansijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovackih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom trgovackih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcima 4 i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnose su se do prosinca 2001. godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite

primljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosječaka kod kunske oročenih depozita s valutnom klauzulom i oročenih deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosječaka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom (stupac 3) od siječnja 2002. godine sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite prikazana u stupcu 6 odnosi se na vagani prosjek mjesecnih kamatnih stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene devizne depozite, pri čemu su sve komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosječaka mjesecnih kamatnih stopa na ukupne devizne štedne depozite po viđenju (stupac 7) jesu stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosječaka mjesecnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (stupac 12) jesu iznosi pripadajućih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Isto se odnosi i na vagane prosjeke mjesecnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (stupac 13) i na ukupne dugoročne devizne oročene depozite (stupac 18).

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Ukupni prosjek	Kamatne stope na devizne depozite									
			Na oročene depozite				Na dugoročne depozite					
			Na kratkoročne depozite		Stanovništva		Trgovačkih društava		Stanovništva			
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1995.	prosinac	6,83	6,66	7,10	6,97	5,86	6,68	8,73	8,78	8,81	3,27	4,50
1996.	prosinac	7,77	6,95	5,65	6,21	9,86	5,47	12,24	7,71	7,97	19,92	1,50
1997.	prosinac	6,36	6,07	6,03	6,42	5,09	7,10	7,32	7,87	8,71	5,09	6,76
1998.	prosinac	4,89	4,49	5,42	6,16	2,84	5,37	7,29	7,68	8,59	4,93	6,92
1999.	prosinac	5,43	5,17	4,93	6,39	3,97	6,00	6,59	6,64	8,09	3,66	6,77
2000.	prosinac	4,57	4,36	3,65	5,15	4,59	6,62	5,56	5,17	6,61	5,97	8,53
2001.	prosinac	3,54	3,35	3,42	3,23	3,60	2,44	4,59	4,72	4,42	4,58	0,23
2002.	prosinac	3,13	2,96	3,27	2,21	2,89	1,43	4,59	4,69	3,84	3,46	2,30
2003.	prosinac	2,64	2,46	2,83	1,65	2,29	1,08	3,69	4,71	3,13	2,85	1,64
2004.	prosinac	2,85	2,65	3,01	1,69	2,46	2,28	4,20	4,85	3,13	3,61	2,65
2005.	prosinac	3,07	2,94	2,99	1,76	2,63	4,34	3,69	4,25	0,48	4,39	–
2006.	prosinac	3,82	3,76	3,16	2,05	4,24	5,84	4,25	4,47	2,26	4,79	4,61
2007.	prosinac	4,32	4,25	3,47	2,60	5,10	5,33	4,80	4,83	3,84	5,13	2,19
2008.	rujan	4,29	4,17	3,71	2,74	4,89	3,42	4,94	4,98	4,04	4,96	1,82
	listopad	4,54	4,37	3,88	2,80	5,00	4,07	5,32	5,33	3,94	6,38	3,13
	studen	4,17	3,96	3,87	2,62	4,15	3,66	5,34	5,41	3,85	4,91	3,01
	prosinac	4,15	3,95	4,33	2,69	4,13	1,84	5,51	5,57	3,58	5,52	2,38
2009.	siječanj	4,18	4,02	4,38	2,70	4,04	2,33	5,38	5,47	3,95	4,82	3,13
	veljača	3,74	3,52	4,18	2,72	3,62	1,85	5,48	5,57	3,68	5,11	2,00
	ožujak	3,88	3,71	4,11	2,67	3,68	2,18	5,17	5,44	3,78	4,59	–
	travanj	3,91	3,72	4,16	2,69	3,49	2,44	5,44	5,57	3,69	5,13	3,50
	svibanj	3,60	3,43	4,10	2,67	2,97	2,07	5,18	5,42	3,85	3,25	–
	lipanj	3,85	3,71	4,25	2,69	3,42	2,59	5,29	5,55	3,99	3,54	2,27
	srujan	3,95	3,80	4,39	2,72	3,51	2,54	5,54	5,60	3,86	5,57	3,04
	kolovoz	3,95	3,83	4,48	2,77	3,45	2,38	5,37	5,40	3,99	5,71	–
Relativna važnost ^a		25,74	23,68	9,84	0,52	12,60	0,71	2,06	1,89	0,07	0,10	–

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

u milijunima eura, tekući tečaj

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.					
						III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
A. Kupnja stranih sredstava plaćanja											
1. Pravne osobe	7.465,3	8.443,5	14.442,7	26.365,0	33.058,3	1.435,6	1.049,4	1.339,8	1.410,9	1.640,7	1.170,7
2. Fizičke osobe	3.934,4	4.931,8	6.262,7	6.151,3	4.755,3	337,0	547,5	559,0	461,8	575,8	483,3
2.1. Domaće fizičke osobe	3.586,1	4.662,6	5.909,4	3.184,0	4.252,9	316,9	507,5	511,2	395,3	490,0	376,3
2.2. Strane fizičke osobe	348,3	269,2	353,2	326,3	502,4	20,1	40,0	47,8	66,5	85,8	107,0
3. Domaće banke	10.799,3	9.069,9	14.380,1	20.141,3	20.017,6	425,9	823,4	1.205,8	1.208,8	1.067,7	886,5
4. Strane banke	1.426,2	2.602,3	5.056,8	5.194,1	7.342,5	381,6	366,5	630,7	643,8	594,3	487,1
5. Hrvatska narodna banka	33,0	0,0	125,5	0,0	420,6	261,3	288,0	288,0	—	—	—
Ukupno (1+2+3+4+5)	24.110,1	25.106,0	40.439,5	57.851,7	65.594,2	2.841,4	3.074,8	4.023,3	4.013,3	3.878,5	3.027,6
B. Prodaja stranih sredstava plaćanja											
1. Pravne osobe	11.280,3	13.022,3	17.515,0	28.564,1	35.448,8	1.360,2	1.256,4	1.513,7	1.790,6	1.907,7	1.486,6
2. Fizičke osobe	1.671,1	2.722,5	4.109,1	3.712,5	4.366,4	268,4	241,3	195,2	178,3	458,9	362,5
2.1. Domaće fizičke osobe	1.654,5	2.693,9	4.056,4	2.071,3	4.335,2	267,3	240,0	193,5	176,9	456,0	360,2
2.2. Strane fizičke osobe	16,6	28,6	52,6	40,0	31,2	1,1	1,3	1,7	1,4	2,9	2,3
3. Domaće banke	10.799,3	9.069,9	14.380,1	20.141,3	20.017,6	425,9	823,4	1.205,8	1.208,8	1.067,7	886,5
4. Strane banke	1.001,1	1.407,1	3.526,1	4.072,6	6.615,7	450,3	365,6	581,3	662,1	519,0	468,7
5. Hrvatska narodna banka	543,2	670,8	1.329,5	839,0	409,1	619,2	288,0	288,0	—	—	—
Ukupno (1+2+3+4+5)	25.295,0	26.892,7	40.859,7	57.329,5	66.857,5	3.124,0	2.974,5	3.784,0	3.839,8	3.953,3	3.204,3
C. Neto kupnja stranih sredstava plaćanja banaka (A-B)											
1. Pravne osobe	-3.815,1	-4.578,8	-3.072,3	-2.199,1	-2.390,5	75,4	-207,0	-173,9	-379,7	-267,0	-315,9
2. Fizičke osobe	2.263,3	2.209,3	2.153,6	2.438,9	388,9	68,6	306,3	363,8	283,5	116,9	120,8
2.1. Domaće fizičke osobe	1.931,6	1.968,7	1.853,0	1.112,7	-82,2	49,6	267,5	317,7	218,4	34,0	16,0
2.2. Strane fizičke osobe	331,7	240,6	300,6	286,3	471,1	19,0	38,7	46,1	65,1	82,8	104,7
3. Strane banke	425,1	1.195,2	1.530,7	1.121,4	726,8	-68,7	0,9	49,4	-18,2	75,3	18,4
4. Hrvatska narodna banka	-510,2	-670,8	-1.204,0	-839,0	11,5	-357,9	—	—	288,0	—	—
Ukupno (1+2+3+4)	-1.636,9	-1.845,2	-592,1	522,2	-1.263,3	-282,6	100,2	239,3	173,5	-74,8	-176,7
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke											
Kupnja stranih sredstava plaćanja	145,1	—	3,1	5,1	265,4	0,2	0,2	0,2	473,2	0,2	3,3
Prodaja stranih sredstava plaćanja	239,3	167,6	441,3	176,7	83,7	—	—	12,7	—	—	—

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovaju banaka stranim sredstvima plaćanja obuhvaćaju promptne (spot) transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Promptni poslovi su ugovorene transakcije kupoprodaje deviza koje se realiziraju najkasnije u roku od 48 sati.

Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, domaće i strane banke i Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća banaka o trgovaju stranim sredstvima plaćanja i podaci iz statistike platnog prometa s inozemstvom.

Ostale transakcije HNB-a obuhvaćaju prodaje i kupnje stranih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica^a

u milijunima eura

	2004.	2005.	2006.	2007. ^b	2008. ^b	2009.
						1.tr. ^b
						2.tr. ^c
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-1.433,7	-1.975,6	-2.715,2	-3.239,2	-4.385,1	-1.837,1
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-2.625,5	-3.159,5	-3.822,6	-4.282,2	-5.419,9	-2.044,8
1.1. Prihodi	14.952,8	15.990,2	17.884,8	19.610,4	21.256,5	2.915,2
1.2. Rashodi	-17.578,4	-19.149,7	-21.707,3	-23.892,5	-26.676,4	-4.960,0
2. Roba i usluge (3+4)	-1.955,3	-2.200,2	-2.639,6	-3.168,1	-3.835,9	-1.598,8
2.1. Prihodi	14.243,5	15.272,9	16.992,1	18.317,3	19.904,6	2.700,3
2.2. Rashodi	-16.198,8	-17.473,2	-19.631,7	-21.485,4	-23.740,5	-4.299,1
3. Roba	-6.724,2	-7.518,0	-8.344,2	-9.434,0	-10.793,8	-1.732,0
3.1. Prihodi	6.606,8	7.220,3	8.463,6	9.192,5	9.814,0	1.928,4
3.2. Rashodi	-13.330,9	-14.738,3	-16.807,8	-18.626,5	-20.607,8	-3.660,5
4. Usluge	4.768,9	5.317,7	5.704,6	6.265,9	6.957,9	133,2
4.1. Prihodi	7.636,7	8.052,6	8.528,5	9.124,8	10.090,6	771,8
4.2. Rashodi	-2.867,8	-2.734,9	-2.823,9	-2.858,9	-3.132,7	-638,6
5. Dohodak	-670,2	-959,2	-1.182,9	-1.114,1	-1.584,0	-446,0
5.1. Prihodi	709,4	717,3	892,7	1.293,0	1.351,9	214,9
5.2. Rashodi	-1.379,6	-1.676,5	-2.075,6	-2.407,1	-2.935,9	-660,9
6. Tekući transferi	1.191,8	1.183,8	1.107,4	1.043,0	1.034,8	207,7
6.1. Prihodi	1.584,6	1.628,4	1.639,5	1.576,1	1.683,7	350,0
6.2. Rashodi	-392,8	-444,6	-532,1	-533,1	-649,0	-142,3
B. KAPITALNE I FINANSIJSKE TRANSAKCIJE	2.561,0	3.014,3	3.670,4	4.146,7	5.962,4	2.137,4
B1. Kapitalne transakcije	31,4	53,8	-133,8	34,5	29,2	4,6
B2. Finansijske transakcije, isključujući međ. pričuve	2.572,6	3.782,3	5.216,4	4.833,8	5.602,8	1.722,1
1. Izravna ulaganja	670,8	1.276,1	2.556,6	3.490,0	3.219,1	412,3
1.1. U inozemstvo	-278,8	-191,8	-208,2	-180,2	-134,0	-24,2
1.2. U Hrvatsku	949,6	1.467,9	2.764,8	3.670,2	3.353,1	436,5
2. Portfeljna ulaganja	287,1	-1.177,9	-542,3	-2,9	-627,2	-445,8
2.1. Sredstva	-736,1	-571,2	-472,5	-413,7	-273,3	125,7
2.2. Obveze	1.023,2	-606,6	-69,8	410,8	-353,9	-571,6
3. Finansijski derivati	0,0	-88,4	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostala ulaganja	1.614,7	3.772,5	3.202,1	1.346,7	3.010,9	1.755,6
4.1. Sredstva	-498,4	982,2	-692,3	-1.653,4	-1.617,9	1.820,4
4.2. Obveze	2.113,0	2.790,3	3.894,4	3.000,1	4.628,8	-64,8
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-43,0	-821,8	-1.412,2	-721,6	330,4	410,7
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-1.127,3	-1.038,6	-955,2	-907,5	-1.577,3	-300,4
						316,3

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovacka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci.

Napomena: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

Tablice H1 – H6: Platna bilanca

Platna bilanca Republike Hrvatske sistematičan je prikaz vrijednosti ekonomskih transakcija hrvatskih rezidenata s inozemstvom u određenom razdoblju. Sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Priručnik za sastavljanje platne bilance, 5. izdanje, 1993.). Tri su vrste izvora podataka za sastavljanje platne bilance: 1. izvješća državnih institucija (Državni zavod za statistiku i Hrvatskih zavoda za zdravstveno osiguranje), 2. specijalizirana izvješća Hrvatske narodne banke (o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, dužničkim odnosima s inozemstvom, monetarnoj statistici i međunarodnim pričuvama) te 3. procjene i statistička istraživanja koje provodi Hrvatska narodna banka.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u tri valute: u euru (EUR), u američkom dolaru (USD) i kuni (HRK). U sva tri slučaja koriste se isti izvori podataka i primjenjuju se ista načela obuhvata transakcija i kompiliranja pojedinih stavki. Izvorni podaci iskazani su u raznim valutama, pa je vrijednost transakcija potrebno preračunati iz originalne valute u izvještajnu valutu upotrebom tečajeva s tečajnicе Hrvatske narodne banke na jedan od sljedećih načina:

- primjenom srednjih tečajeva na dan transakcije,
- primjenom prosječnih mjesecnih ili tromjesečnih srednjih tečajeva kad nije poznat datum transakcije,
- primjenom tečaja na kraju razdoblja za izračun promjene vrijednosti transakcija između dva razdoblja; iz stanja iskazanih na kraju razdoblja u originalnoj valuti izračunava se vrijednost promjene u originalnoj valuti, koja se primjenom prosječnoga srednjeg tečaja u promatranom razdoblju preračunava u vrijednost promjene u izvještajnoj valuti.

Stavke platne bilance koje se odnose na izvoz i uvoz robe slažu se od podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Ti se podaci u skladu s preporučenom metodologijom prilagođuju za obuhvat i klasifikaciju. U skladu s tom metodologijom, izvoz i uvoz robe iskazuju se u platnoj bilanci prema paritetu fob. Vrijednost izvoza prema tom paritetu već je sadržana u spomenutom izvješću DZS-a, dok se vrijednost uvoza prema paritetu fob procjenjuje uz pomoć istraživanja Hrvatske narodne banke koje se provodi na stratificiranom uzorku uvoznika, na osnovi čijih se rezultata procjenjuje udio usluga prijevoza i osiguranja za koji se umanjuje originalna vrijednost uvoza prema

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge

u milijunima eura

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008. ^a	2009.	
						1.tr. ^a	2.tr. ^b
Roba	-6.724,2	-7.518,0	-8.344,2	-9.434,0	-10.793,8	-1.732,0	-1.989,5
1. Prihodi	6.606,8	7.220,3	8.463,6	9.192,5	9.814,0	1.928,4	1.896,4
1.1. Izvoz (fob) u vanjskotrgovinskoj statistici	6.453,8	7.069,4	8.251,6	9.001,6	9.585,1	1.892,6	1.859,4
1.2. Prilagodbe za obuhvat	153,0	150,9	212,0	191,0	228,9	35,8	37,0
2. Rashodi	-13.330,9	-14.738,3	-16.807,8	-18.626,5	-20.607,8	-3.660,5	-3.885,9
2.1. Uvoz (cif) u vanjskotrgovinskoj statistici	-13.354,4	-14.949,5	-17.104,7	-18.826,6	-20.817,1	-3.707,1	-3.923,3
2.2. Prilagodbe za obuhvat	-474,7	-346,4	-341,1	-370,4	-421,4	-65,7	-81,5
2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	498,1	557,6	638,0	570,4	630,8	112,3	118,9
Usluge	4.768,9	5.317,7	5.704,6	6.265,9	6.957,9	133,2	1.354,4
1. Prijevoz	299,3	376,1	443,5	487,6	508,5	51,2	72,8
1.1. Prihodi	791,3	880,3	1.006,7	1.122,4	1.209,4	173,9	197,1
1.2. Rashodi	-492,0	-504,2	-563,2	-634,8	-700,9	-122,7	-124,4
2. Putovanja – turizam	4.822,3	5.394,9	5.708,7	6.035,2	6.694,0	170,5	1.350,8
2.1. Prihodi	5.505,6	5.998,9	6.293,3	6.752,6	7.459,4	299,3	1.541,0
2.1.1. Poslovni razlozi	328,2	504,0	388,4	389,2	386,4	39,9	90,3
2.1.2. Osobni razlozi	5.177,4	5.494,9	5.904,9	6.363,4	7.073,1	259,4	1.450,7
2.2. Rashodi	-683,3	-604,1	-584,6	-717,3	-765,5	-128,8	-190,2
2.2.1. Poslovni razlozi	-297,3	-267,4	-229,5	-266,9	-261,3	-40,2	-70,1
2.2.2. Osobni razlozi	-386,0	-336,7	-355,1	-450,4	-504,2	-88,7	-120,0
2.3. Ostale usluge	-352,7	-453,3	-447,6	-256,9	-244,6	-88,5	-69,1
2.3.1. Prihodi	1.339,8	1.173,4	1.228,5	1.249,8	1.421,8	298,6	334,5
2.3.2. Rashodi	-1.692,5	-1.626,6	-1.676,0	-1.506,7	-1.666,4	-387,1	-403,6

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

paritetu cif iz navedenog izvješća DZS-a. U razdoblju od 1993. do 2001. godine taj je udio iznosio 7,10% (procijenjen samo na uzorku najvećih i velikih uvoznika), dok od 2002. godine on iznosi 3,73%. Hrvatska narodna banka ponovo je provela istovrsnu anketu krajem 2006. godine (za uvoz u prethodnoj godini). Nova je anketa pokazala da se udio troškova prijevoza i osiguranja nastavio smanjivati te iznosi 3,03%. Taj se udio počeo primjenjivati od obraćuna za prvo tromjesečje 2007. godine. U razdoblju od 1993. do 1996. vrijednost uvoza dopunjavala se procjenom uvoza u slobodne carinske zone, koji je od 1997. uključen u statistiku robne razmjene. Od 1996. godine izvoz i uvoz robe dopunjaju se podacima o popravcima robe i opskrbni brodova i zrakoplova u pomorskim i zračnim lukama. Osim toga, od 1999. godine, na osnovi rezultata Istraživanja o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu, stavka izvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe prodane stranim putnicima i turistima i iznesene iz Republike Hrvatske, a stavka uvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe koju su hrvatski građani osobno uvezli iz susjednih zemalja (troškovi za tzv. shopping).

Na računu usluga zasebno se vode usluge prijevoza, putovanja – turizma i ostale usluge. Prihodi i rashodi s osnove usluga prijevoza su u razdoblju od 1993. do 1998. preuzimani iz evidencije platnog prometa s inozemstvom. Počevši od 1999. godine, prihodi i rashodi s osnove prijevoza robe i putnika, kao i vrijednost pratećih usluga, koji zajedno čine ukupnu vrijednost tih usluga, sastavljaju se na osnovi rezultata Istraživanja o transakcijama povezanim s uslugama međunarodnog prijevoza, što ga provodi HNB. Zbog izrazito velike populacije cestovnih prijevoznika, prihodi i rashodi s osnove cestovnog prijevoza ne preuzimaju se iz toga istraživanja, nego se sastavljaju upotrebom podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom. Kod usluge prijevoza robe rashodi se dopunjaju dijelom troškova prijevoza i osiguranja koji se odnosi na uvoz robe koji pripada nerezidentima, a koji se procjenjuje na osnovi svodenja vrijednosti uvoza prema paritetu cif na vrijednost uvoza prema paritetu fob.

Prihodi od usluga pruženih stranim putnicima i turistima, kao i rashodi koje su domaći putnici i turisti imali u inozemstvu prikazuju

se na poziciji Putovanja – turizam. U razdoblju od 1993. do 1998. ta se pozicija procjenjivala upotrebom različitih izvora podataka koji nisu osiguravali potpuni obuhvat u skladu s preporučenom metodologijom, pa je stoga Hrvatska narodna banka od druge polovine 1998. godine počela provoditi Istraživanje o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu i koristiti se njegovim rezultatima pri kompilaciji stavaka na poziciji Putovanja – turizam. Od početka 1999. godine rezultati toga istraživanja, koje se zasniva na anketiranju putnika (stratificirani uzorak) na graničnim prijelazima, kombiniraju se s podacima Ministarstva unutarnjih poslova o ukupnom broju stranih i domaćih putnika te s podacima o distribuciji stranih putnika prema državama iz priopćenja o turizmu Državnog zavoda za statistiku kako bi se procijenile odgovarajuće stavke platne bilance.

Pozicija Ostale usluge sastavlja se upotrebom različitih izvora podataka: osim prihoda i rashoda koji se odnose na usluge osiguranja i komunikacijske usluge, koji se od 2001. utvrđuju uz pomoć specijaliziranih statističkih istraživanja HNB-a, vrijednosti svih ostalih usluga preuzimaju se iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom.

Na računu dohotka transakcije se rasporeduju u četiri osnovne grupe. Stavka Naknade zaposlenima sastavlja se na osnovi ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom. Dohoci od izravnih ulaganja, portfeljnih ulaganja, odnosno ostalih ulaganja prikazuju se odvojeno. U okviru dohotka od izravnih ulaganja, koji se izračunava na osnovi Istraživanja Hrvatske narodne banke o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima, posebno se iskazuje podatak o zadržanoj dobiti. Za razliku od podataka o dividendama, taj podatak ne postoji za razdoblje od 1993. do 1996. jer se onda nije posebno iskazivao. Od prvog tromjesečja 2009. godine statističko praćenje zadržane dobiti usklađeno je s međunarodnim standardima, a svodi se na evidentiranje zadržane dobiti na tromjesečnoj osnovi, u razdoblju u kojem je dobit ostvarena. Prije toga zadržana dobit bila je evidentirana u mjesecu u kojem je donesena odluka o raspodjeli dobiti za prethodnu poslovnu godinu te se tako temeljila na dobiti ostvarenoj prethodne godine. Na osnovi statističkih podataka o dužničkim odnosima s inozemstvom,

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi

u milijunima eura

	2004.	2005.	2006.	2007. ^a	2008. ^a	2009.	
						1.tr. ^a	2.tr. ^b
Dohodak	-670,2	-959,2	-1.182,9	-1.114,1	-1.584,0	-446,0	-561,6
1. Naknade zaposlenima	233,9	259,7	373,2	494,2	564,1	146,0	149,3
1.1. Prihodi	268,3	289,2	404,3	527,8	599,7	154,9	159,1
1.2. Rashodi	-34,4	-29,5	-31,1	-33,6	-35,5	-8,9	-9,8
2. Dohodak od izravnih ulaganja	-441,6	-739,0	-1.002,0	-923,3	-1.151,0	-265,3	-395,0
2.1. Prihodi	175,6	112,7	80,7	174,5	194,6	-6,9	-9,7
Od čega: Zadržana dobit	165,8	63,8	64,0	123,3	118,6	-15,2	-17,9
2.2. Rashodi	-617,3	-851,8	-1.082,7	-1.097,8	-1.345,6	-258,5	-385,4
Od čega: Zadržana dobit	-291,7	-570,5	-717,5	-483,3	-508,5	113,1	-146,3
3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-250,0	-217,6	-175,9	-162,9	-145,8	-29,7	-34,1
3.1. Prihodi	32,7	46,2	57,4	74,5	74,6	17,8	15,3
3.2. Rashodi	-282,7	-263,8	-233,3	-237,4	-220,4	-47,5	-49,4
4. Dohodak od ostalih ulaganja	-212,5	-262,3	-378,2	-522,2	-851,3	-296,9	-281,7
4.1. Prihodi	232,7	269,1	350,3	516,2	483,0	49,1	37,9
4.2. Rashodi	-445,2	-531,4	-728,6	-1.038,4	-1.334,3	-346,0	-319,6
Tekući transferi	1.191,8	1.183,8	1.107,4	1.043,0	1.034,8	207,7	295,1
1. Država	2,6	9,7	-8,6	-16,7	-55,7	-31,5	20,4
1.1. Prihodi	180,1	219,6	255,7	260,2	342,0	52,2	100,7
1.2. Rashodi	-177,5	-209,9	-264,4	-276,8	-397,7	-83,7	-80,3
2. Ostali sektor	1.189,2	1.174,1	1.116,0	1.059,6	1.090,5	239,2	274,7
2.1. Prihodi	1.404,5	1.408,8	1.383,8	1.316,0	1.341,7	297,8	330,7
2.2. Rashodi	-215,3	-234,6	-267,7	-256,3	-251,2	-58,6	-56,0

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

počevši od 1997., dohodak od izravnih ulaganja uključuje i podatke o kamataima za kreditne odnose između vlasničkih izravno povezanih rezidenata i nerezidenata. Dohodak od vlasničkih portfeljnih ulaganja sastavlja se na osnovi istog istraživanja, dok se podaci o dohotku od dužničkih portfeljnih ulaganja sastavljaju od 1999. godine na osnovi evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom, koja obuhvaća i evidenciju dohotka koja se odnosi na dužničke vrijednosne papire u vlasništvu nerezidenata. Dohodak od ostalih ulaganja obuhvaća obračun kamata prema evidenciji kreditnih odnosa s inozemstvom. Valja spomenuti da je u 2007. došlo do promjene metodologije u dijelu koji se odnosi na evidenciju dohotka od dužničkih ulaganja, i to tako da je uvedeno evidentiranje dohotka na obračunskom načelu. Znači da se dohodak od dužničkih ulaganja odnosno kamate evidentiraju u trenutku njihova obračuna, a ne dospijeća odnosno naplate. U tom smislu došlo je i do revizije povijesnih podataka od 1999. do 2006. godine.

Tekući transferi prikazuju se odvojeno za sektor država i za ostale sektore. Evidencija platnog prometa s inozemstvom koristi se kao glavni izvor podataka o tekućim transferima za oba sektora. Osim poreza i trošarina, mirovina te novčanih pomoći i darova, koji su uključeni u tekuće transfere oba sektora, sektor država obuhvaća još i podatke o međudržavnoj suradnji, a ostali sektori sadržavaju i podatke o radničkim doznakama. U tekuće se transfere kod sektora država također dodaju podaci o uvozu i izvozu robe bez plaćanja, koje dostavlja Državni zavod za statistiku. U razdoblju od 1993. do 1998. tekući transferi ostalih sektora obuhvaćali su i procjenu neregistiranih deviznih doznaka, koja je činila 15% pozitivne razlike između neklasificiranog priljeva i neklasificiranog odljeva sektora stanovništva. Od 1993. do drugog tromjesečja 1996. Hrvatska narodna banka procjenjivala je i dio odljeva s osnove tekućih transfera. Od 2002. priljevi i odljevi po tekućim transferima ostalih sektora dopunjaju se podacima specijaliziranoga statističkog istraživanja HNB-a o međunarodnim transakcijama povezanimi s uslugama osiguranja.

Kapitalni račun zasniva se na evidenciji platnog prometa s inozemstvom, i to na onom njegovu dijelu koji se odnosi na transfere iseljenika. Osim toga, u kapitalni račun uključuju se i transferi koji

se ne mogu klasificirati u tekuće transfere, kao što su alokacija zlata bivše SFRJ ili ulaganja u prava i patente.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja, zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasničkih povezanih rezidenata i nerezidenata. Izravna vlasnička ulaganja su ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnog kapitalu trgovačkog društva, bez obzira na to je li riječ o ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente. Istraživanje Hrvatske narodne banke o inozemnim izravnim ulaganjima započelo je 1997. godine kad su poduzeća obuhvaćena istraživanjem dostavila i podatke o izravnim vlasničkim ulaganjima za razdoblje od 1993. do 1996. godine. Za isto razdoblje ne postoje podaci o zadržanoj dobiti i ostalom kapitalu izravnih ulaganja u koji se klasificiraju svi dužnički odnosi između povezanih rezidenata i nerezidenata (osim za bankarski sektor) i koji su postali dostupni tek nakon početka provođenja spomenutog istraživanja. Od 1999. godine podaci o dužničkim odnosima unutar izravnih ulaganja prikupljaju se na osnovi evidencije dužničkih odnosa s inozemstvom. Od 2007. godine Direkcija za statistiku HNB-a pokrenula je istraživanje o kupoprodaji nekretnina na teritoriju Republike Hrvatske od strane nerezidenata. Obveznici izvješćivanja su javni bilježnici koji u okviru svojega redovnog posla saznavaju za takve transakcije. Podaci o kupoprodaji nekretnina od strane hrvatskih rezidenata u inozemstvu prikupljaju se u okviru sustava platnog prometa s inozemstvom. Te su kupoprodaje također dio izravnih ulaganja.

Podaci o portfeljnim vlasničkim ulaganjima prikupljaju se iz istog izvora kao i podaci o izravnim vlasničkim ulaganjima. Portfeljna dužnička ulaganja obuhvaćaju sva ulaganja u kratkoročne i dugoročne dužničke vrijednosne papire koja se ne mogu klasificirati u izravna ulaganja. U razdoblju od 1997. do 1998. ti su se podaci prikupljali istraživanjem Hrvatske narodne banke o izravnim i portfeljnim ulaganjima, dok se od 1999. godine koriste podaci o dužničkim odnosima s inozemstvom i podaci monetarne statistike za ulaganja banaka. Počevši od 2002. godine, ova se pozicija sastavlja i za investicijske fondove, a od 2004. i za mirovinske fondove.

Ostala ulaganja obuhvaćaju sva ostala nespomenuta dužnička

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja^a

u milijunima eura

	2004.	2005.	2006.	2007. ^b	2008. ^b	2009.	
						1.tr. ^b	2.tr. ^c
Izravna ulaganja	670,8	1.276,1	2.556,6	3.490,0	3.219,1	412,3	438,7
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	-278,8	-191,8	-208,2	-180,2	-134,0	-24,2	-37,7
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	-259,6	-121,0	-211,9	-234,3	-239,8	-91,9	-41,9
1.1.1. Sredstva	-260,0	-122,2	-211,9	-237,4	-239,8	-107,2	-59,9
1.1.2. Obveze	0,4	1,3	0,0	3,1	0,0	15,2	17,9
1.2. Ostala ulaganja	-19,2	-70,9	3,7	54,1	105,7	67,7	4,2
1.2.1. Sredstva	-23,6	-59,8	-13,9	20,2	106,8	48,3	-15,1
1.2.2. Obveze	4,4	-11,1	17,6	33,9	-1,1	19,5	19,3
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	949,6	1.467,9	2.764,8	3.670,2	3.353,1	436,5	476,4
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	611,4	1.363,5	2.460,9	2.685,8	2.671,3	52,0	281,2
2.1.1. Sredstva	-22,4	0,0	-0,1	0,0	-6,9	-113,1	0,0
2.1.2. Obveze	633,8	1.363,5	2.461,0	2.685,8	2.678,1	165,1	281,2
2.2. Ostala ulaganja	338,2	104,4	303,8	984,5	681,9	384,5	195,2
2.2.1. Sredstva	-17,8	0,0	16,6	-2,7	-26,3	-13,1	11,4
2.2.2. Obveze	356,0	104,4	287,3	987,2	708,1	397,6	183,8
Portfeljna ulaganja	287,1	-1.177,9	-542,3	-2,9	-627,2	-445,8	394,1
1. Sredstva	-736,1	-571,2	-472,5	-413,7	-273,3	125,7	-120,5
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-39,1	-193,0	-320,5	-843,5	147,3	11,9	-53,9
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Banke	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.3. Ostali sektori	-39,1	-193,0	-323,1	-843,5	147,3	11,9	-53,9
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	-696,9	-378,2	-152,0	429,7	-420,6	113,8	-66,6
1.2.1. Obveznice	-567,1	-396,5	98,7	323,0	-322,6	113,7	-122,4
1.2.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Banke	-575,0	-360,2	142,4	261,1	-221,0	189,7	0,8
1.2.1.3. Ostali sektori	7,9	-36,3	-43,7	61,9	-101,6	-76,0	-123,2
1.2.2. Instrumenti tržišta novca	-129,9	18,3	-250,6	106,7	-98,1	0,1	55,9
1.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2.2. Banke	-129,9	18,3	-250,6	106,7	-98,1	0,1	55,9
1.2.2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
2. Obveze	1.023,2	-606,6	-69,8	410,8	-353,9	-571,6	514,7
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	141,6	89,2	325,7	315,7	-87,1	-0,3	-11,1
2.1.1. Banke	0,8	-12,8	41,7	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	140,7	102,0	284,0	315,7	-87,1	-0,3	-11,1
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	881,7	-695,8	-395,6	95,1	-266,8	-571,2	525,7
2.2.1. Obveznice	915,6	-695,8	-395,6	95,1	-266,8	-571,2	525,7
2.2.1.1. Država	165,7	-705,9	-463,7	-276,4	-208,0	-572,4	521,2
2.2.1.2. Banke	453,2	3,2	1,2	1,0	-1,6	2,8	4,0
2.2.1.3. Ostali sektori	296,7	6,9	66,9	370,5	-57,3	-1,7	0,5
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	-34,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.3. Ostali sektori	-34,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije. Reklassifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovčaka društva. Reklassifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci.

ulaganja, osim ulaganja koja čine međunarodne pričuve. Ostala se ulaganja klasificiraju prema instrumentima, ročnosti i sektorima. Trgovinski krediti u razdoblju od 1996. do 2002. obuhvaćaju procjenu Hrvatske narodne banke za avansna plaćanja i odgode plaćanja koja je napravljena na osnovi uzorka najvećih i velikih uvoznika i izvoznika. Podaci o avansima procjenjuju se od 1996., dok se podaci o kratkoročnim odgodama plaćanja (najprije do 90 dana, zatim do 150 dana, a danas od 8 dana do 1 godine) prikupljaju od 1999. Od 2003. godine to je istraživanje zamijenjeno novim istraživanjem, a podatke za njega obvezna su dostavljati izabrana poduzeća bez obzira na svoju veličinu (stratificirani uzorak). Podaci o odgodama plaćanja s originalnim dospijećem dužim od godine dana preuzimaju se iz

evidencije Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Krediti koje su rezidenti odobrili nerezidentima, odnosno inozemni krediti kojima se koriste rezidenti, a odobrili su ih nerezidenti, a koji se ne mogu svrstati u izravna ulaganja ili u trgovinske kredite, svrstani su prema institucionalnim sektorima i ročnosti u odgovarajuće pozicije ostalih ulaganja. Izvor podataka tih pozicija je evidencija Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Pozicija valuta i depozita pokazuje potraživanja rezidenta od inozemstva za stranu efektivu i depozite koji se nalaze u stranim bankama, kao i obveze hrvatskih banaka za depozite u vlasništvu nerezidenta. Izvor podataka za sektore država i banke je monetarna statistika, iz koje se na osnovi podataka o stanjima i valutnoj strukturi inozemne aktive

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja^a

u milijunima eura

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008. ^b	2009.	
						1.tr. ^b	2.tr. ^c
Ostala ulaganja, neto	1.614,7	3.772,5	3.202,1	1.346,7	3.010,9	1.755,6	76,8
1. Sredstva	-498,4	982,2	-692,3	-1.653,4	-1.617,9	1.820,4	-860,8
1.1. Trgovinski krediti	-188,1	-134,8	-33,3	-99,6	-123,6	11,7	-39,2
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	-188,1	-134,8	-33,3	-99,6	-123,6	11,7	-39,2
1.1.2.1. Dugoročni krediti	18,1	10,4	-4,9	-63,5	26,7	16,8	10,7
1.1.2.2. Kratkoročni krediti	-206,1	-145,3	-28,4	-36,1	-150,2	-5,2	-49,9
1.2. Krediti	43,8	-116,8	-153,1	-4,5	-107,5	17,8	33,9
1.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Banke	3,7	-28,5	-80,4	-32,6	-66,7	-2,5	26,4
1.2.2.1. Dugoročni krediti	-0,1	-20,5	-58,9	-25,4	-26,8	-0,9	3,6
1.2.2.2. Kratkoročni krediti	3,9	-8,0	-21,5	-7,3	-39,9	-1,5	22,7
1.2.3. Ostali sektori	40,0	-88,3	-72,7	28,1	-40,8	20,2	7,5
1.2.3.1. Dugoročni krediti	41,4	-89,2	-73,0	28,1	-37,6	24,5	9,0
1.2.3.2. Kratkoročni krediti	-1,3	1,0	0,3	0,0	-3,2	-4,2	-1,5
1.3. Gotovina i depoziti	-354,1	1.233,8	-505,9	-1.549,4	-1.386,8	1.791,0	-855,5
1.3.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Banke	-446,7	1.313,7	-462,1	-1.317,1	-136,4	1.752,9	-855,5
1.3.3. Ostali sektori	92,6	-79,8	-43,8	-232,3	-1.250,5	38,1	0,0
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	2.113,0	2.790,3	3.894,4	3.000,1	4.628,8	-64,8	937,6
2.1. Trgovinski krediti	-54,5	15,1	18,5	313,5	33,4	-250,5	102,1
2.1.1. Država	-0,3	0,4	-0,7	-0,6	-0,5	0,0	0,0
2.1.1.1. Dugoročni krediti	-0,3	0,4	-0,7	-0,6	-0,5	0,0	0,0
2.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	-54,2	14,7	19,2	314,2	34,0	-250,5	102,1
2.1.2.1. Dugoročni krediti	-16,7	27,4	-3,7	165,0	34,9	-1,9	-40,5
2.1.2.2. Kratkoročni krediti	-37,5	-12,7	22,9	149,2	-0,9	-248,6	142,6
2.2. Krediti	1.676,4	2.405,7	3.059,2	2.890,3	3.703,9	-161,3	441,4
2.2.1. Hrvatska narodna banka	-367,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.1. Povućena kreditna sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.2. Otplate	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.2. Kratkoročni krediti	-367,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	571,4	97,2	165,0	161,0	96,7	19,6	13,2
2.2.2.1. Dugoročni krediti	571,4	97,2	165,0	161,0	65,0	28,1	21,8
2.2.2.1.1. Povućena kreditna sredstva	767,5	342,0	477,8	523,5	330,1	90,4	104,6
2.2.2.1.2. Otplate	-196,1	-244,8	-312,8	-362,5	-265,2	-62,3	-82,8
2.2.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	31,7	-8,6	-8,6
2.2.3. Banke	650,4	826,0	541,2	-1.065,0	115,2	-341,0	-110,7
2.2.3.1. Dugoročni krediti	741,7	281,1	419,5	-630,8	-276,1	16,1	-222,5
2.2.3.1.1. Povućena kreditna sredstva	1.260,0	1.236,1	2.833,6	1.216,2	609,4	138,7	406,9
2.2.3.1.2. Otplate	-518,3	-955,0	-2.414,1	-1.847,0	-885,4	-122,6	-629,4
2.2.3.2. Kratkoročni krediti	-91,2	544,9	121,7	-434,2	391,3	-357,1	111,8
2.2.4. Ostali sektori	822,2	1.482,6	2.353,0	3.794,4	3.492,0	160,1	539,0
2.2.4.1. Dugoročni krediti	786,7	1.428,1	2.264,1	3.184,9	3.175,7	147,8	350,8
2.2.4.1.1. Povućena kreditna sredstva	2.260,4	2.934,5	4.266,4	5.960,8	6.700,9	820,2	1.578,3
2.2.4.1.2. Otplate	-1.473,8	-1.506,4	-2.002,3	-2.775,9	-3.525,2	-672,4	-1.227,5
2.2.4.2. Kratkoročni krediti	35,5	54,5	88,9	609,5	316,2	12,3	188,2
2.3. Gotovina i depoziti	488,2	366,7	814,0	-206,4	890,2	346,6	393,6
2.3.1. Država	0,0	0,1	0,1	-0,1	-0,1	-0,3	-0,8
2.3.2. Banke	488,2	366,6	813,9	-206,4	881,6	351,8	398,4
2.3.3. Ostali sektori	0,0	-0,1	0,1	0,1	8,7	-4,9	-3,9
2.4. Ostale obveze	3,0	2,8	2,7	2,7	1,3	0,3	0,4

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije. Reklassifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovacka društva. Reklassifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci.

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica^a

u milijunima kuna

	2004.	2005.	2006.	2007. ^b	2008. ^b	2009.
						1.tr. ^b
						2.tr. ^c
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-11.167,8	-14.828,7	-20.050,6	-23.897,0	-31.779,1	-13.679,0
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-20.094,6	-23.586,8	-28.159,6	-31.548,0	-39.246,7	-15.163,7
1.1. Prihodi	111.525,4	117.994,9	130.768,8	143.715,1	153.418,7	21.600,2
1.2. Rashodi	-131.620,0	-141.581,7	-158.928,4	-175.263,0	-192.665,3	-36.763,9
2. Roba i usluge (3+4)	-15.083,2	-16.508,1	-19.521,1	-23.353,0	-27.771,7	-11.856,6
2.1. Prihodi	106.225,6	112.693,7	124.229,1	134.230,9	143.655,7	20.006,8
2.2. Rashodi	-121.308,8	-129.201,8	-143.750,2	-157.583,9	-171.427,5	-31.863,4
3. Roba	-50.327,5	-55.568,1	-61.083,9	-69.218,6	-77.984,3	-12.849,9
3.1. Prihodi	49.507,8	53.397,7	61.988,6	67.424,8	70.856,8	14.290,9
3.2. Rashodi	-99.835,3	-108.965,8	-123.072,5	-136.643,4	-148.841,1	-27.140,8
4. Usluge	35.244,3	39.060,0	41.562,8	45.865,6	50.212,6	993,3
4.1. Prihodi	56.717,8	59.296,0	62.240,6	66.806,1	72.798,9	5.716,0
4.2. Rashodi	-21.473,5	-20.236,0	-20.677,7	-20.940,5	-22.586,3	-4.722,6
5. Dohodak	-5.011,4	-7.078,7	-8.638,5	-8.195,0	-11.474,9	-3.307,1
5.1. Prihodi	5.299,8	5.301,2	6.539,7	9.484,1	9.762,9	1.593,4
5.2. Rashodi	-10.311,1	-12.379,9	-15.178,1	-17.679,1	-21.237,9	-4.900,5
6. Tekući transferi	8.926,8	8.758,1	8.109,0	7.650,9	7.467,6	1.484,6
6.1. Prihodi	11.872,9	12.047,2	12.005,6	11.562,1	12.155,0	2.506,0
6.2. Rashodi	-2.946,1	-3.289,1	-3.896,5	-3.911,1	-4.687,4	-1.021,4
B. KAPITALNE I FINANSIJSKE TRANSAKCIJE	18.720,3	22.085,4	26.919,8	30.304,7	42.362,1	15.823,9
B1. Kapitalne transakcije	235,5	396,8	-980,5	253,4	211,0	40,1
B2. Finansijske transakcije, isključujući međ. pričuve	18.821,3	27.764,0	38.213,6	35.366,3	39.843,0	12.774,3
1. Izravna ulaganja	4.452,8	9.093,0	18.726,0	25.643,9	22.479,3	3.058,2
1.1. U inozemstvo	-2.077,2	-1.415,4	-1.525,6	-1.325,3	-963,6	-180,7
1.2. U Hrvatsku	6.530,0	10.508,5	20.251,6	26.969,2	23.442,9	3.238,9
2. Portfeljna ulaganja	2.111,7	-8.713,6	-4.008,6	-29,7	-4.436,6	-3.296,5
2.1. Sredstva	-5.563,8	-4.195,8	-3.483,3	-3.050,8	-1.913,9	949,9
2.2. Obveze	7.675,5	-4.517,8	-525,3	3.021,2	-2.522,6	-4.246,4
3. Finansijski derivati	0,0	-659,4	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostala ulaganja	12.256,9	28.044,0	23.496,2	9.752,0	21.800,3	13.012,7
4.1. Sredstva	-3.671,1	7.421,4	-5.121,6	-12.079,4	-11.566,3	13.532,2
4.2. Obveze	15.927,9	20.622,6	28.617,9	21.831,4	33.366,5	-519,5
B3. Međunarodne pričuve	-336,5	-6.075,4	-10.313,4	-5.315,0	2.308,1	3.009,5
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-7.552,5	-7.256,7	-6.869,2	-6.407,7	-10.583,0	-2.144,8
						2.391,9

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije. Reklassifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovacka društva. Reklassifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci.

Napomena: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

i pasive procjenjuju transakcije iz kojih je uklonjen utjecaj tečaja. U razdoblju od 1993. do 1998. podaci o potraživanjima ostalih sektora na ovoj poziciji kompilirali su se na osnovi procjene Hrvatske narodne banke koja se zasnivala na dijelu neto deviznog priljeva stanovništva koji nije klasificiran u tekuće transfere. Od 1999. godine ova pozicija sadržava samo podatke prema tromjesečnim podacima Banke za međunarodne namire, dok se podaci u četvrtom tromještu 2001. i prva dva tromjesečja 2002. odnose na efekt promjene

valuta država članica EMU u euro.

U razdoblju od 1993. do 1998. procjena transakcija u pozicijama međunarodnih pričuva napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u američke dolare primjenom prosječnih mjesecnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama. Promjene salda međunarodnih pričuva od 1999. godine izračunavaju se na osnovi računovodstvenih podataka Hrvatske narodne banke.

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka^a

na kraju razdoblja, u milijunima eura

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke						Devizne pričuve banaka	
		Ukupno	Posebna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Zlato	Ukupno	Valuta i depoziti		
1995.	prosinac	1.479,0	109,1	–	–	1.369,9	1.288,4	81,4	1.038,1
1996.	prosinac	1.867,7	101,3	0,0	–	1.766,3	1.627,6	138,7	1.549,2
1997.	prosinac	2.303,7	133,4	0,1	–	2.170,2	1.825,2	345,0	2.078,9
1998.	prosinac	2.400,2	197,1	0,1	–	2.203,0	1.642,6	560,4	1.607,0
1999.	prosinac	3.012,7	188,7	0,2	–	2.823,7	2.449,8	373,9	1.344,7
2000.	prosinac	3.783,2	158,5	0,2	–	3.624,5	2.763,0	861,5	2.310,7
2001.	prosinac	5.333,6	122,9	0,2	–	5.210,5	3.469,7	1.740,7	4.056,0
2002.	prosinac	5.651,3	2,3	0,2	–	5.648,8	3.787,8	1.861,0	2.581,6
2003.	prosinac	6.554,1	0,7	0,2	–	6.553,2	3.346,0	3.207,2	3.927,1
2004.	prosinac	6.436,2	0,6	0,2	–	6.435,4	3.173,3	3.262,0	4.220,1
2005.	prosinac	7.438,4	0,9	0,2	–	7.437,3	3.834,5	3.602,8	2.938,4
2006.	prosinac	8.725,3	0,7	0,2	–	8.724,4	4.526,9	4.197,5	3.315,0
2007.	prosinac	9.307,4	0,8	0,2	–	9.306,5	4.533,9	4.772,5	4.388,9
2008.	listopad	9.387,5	1,1	0,2	–	9.386,2	2.637,9	6.748,3	4.551,8
	studenzi	9.682,0	0,8	0,2	–	9.681,0	2.413,8	7.267,2	4.342,4
	prosinac	9.120,9	0,7	0,2	–	9.120,0	2.001,8	7.118,2	4.644,5
2009.	siječanj	8.674,7	0,8	0,2	–	8.673,7	2.001,9	6.671,8	4.859,2
	veljača	8.557,8	0,6	0,2	–	8.556,9	2.323,8	6.233,1	3.855,4
	ožujak	8.869,5	0,6	0,2	–	8.868,7	2.080,3	6.788,4	3.002,2
	travanj	8.885,1	0,7	0,2	–	8.884,2	2.284,1	6.600,1	3.408,6
	svibanj	8.788,5	0,6	0,2	–	8.787,7	2.299,1	6.488,7	3.428,8
	lipanj	9.090,1	0,6	0,2	–	9.089,3	2.179,5	6.909,7	3.802,7
	srpanj	9.030,9	0,7	0,2	–	9.030,1	1.899,5	7.130,5	3.942,3
	kolovoz	9.292,2	296,1	0,2	–	8.995,9	1.915,6	7.080,3	4.279,8
	rujan ^b	9.317,6	330,1	0,2	–	8.987,3	1.657,5	7.329,8	4.463,1

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a. ^b Preliminarni podaci

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neu-

sklađenosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sastoje se od posebnih prava vučenja, pričuvne pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

na kraju razdoblja, u milijunima eura

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.		2009.					
	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.						
I. Službene međunarodne pričuve i ostale devizne pričuve (približna tržišna vrijednost)												
A. Službene međunarodne pričuve	6.436,2	7.438,4	8.725,3	9.307,4	9.120,9	8.869,5	8.885,1	8.788,5	9.090,1	9.030,9	9.292,2	
1) Devizne pričuve (u konvertibilnoj stranoj valuti)	6.235,4	7.337,3	8.162,8	8.911,0	8.625,0	8.319,2	7.977,1	7.861,4	8.437,3	8.765,1	8.690,9	
a) Dužnički vrijednosni papiri	3.262,0	3.602,8	4.197,5	4.772,5	7.118,2	6.788,4	6.600,1	6.488,7	6.909,7	7.130,5	7.080,3	
Od toga: Izdavatelji sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava, ali locirani u inozemstvu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
b) Ukupno valuta i depoziti kod:	2.973,3	3.734,5	3.965,3	4.138,4	1.506,7	1.530,8	1.377,0	1.372,7	1.527,5	1.634,5	1.610,6	
i) Ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	233,1	407,3	198,7	190,7	1.397,3	1.468,7	1.288,8	1.288,9	1.329,4	1.263,0	1.262,9	
ii) Banaka sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Od toga: Locirane u inozemstvu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
iii) Banaka sa sjedištem izvan zemlje o kojoj se izvještava	2.740,3	3.327,2	3.766,6	3.947,7	109,5	62,1	88,2	83,9	198,1	371,5	347,7	
Od toga: Locirane u zemlji o kojoj se izvještava	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
2) Pričuvna pozicija u MMF-u	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
3) Posebna prava vučenja (SDR)	0,6	0,9	0,7	0,8	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,7	296,1	
4) Zlato	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
5) Ostale devizne pričuve	200,0	100,0	561,6	395,5	495,0	549,5	907,1	926,3	652,0	265,0	305,0	
– Obratni repo poslovi	200,0	100,0	561,6	395,5	495,0	549,5	907,1	926,3	652,0	265,0	305,0	
B. Ostale devizne pričuve	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
– Oročeni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
C. Ukupno (A+B)	6.436,2	7.438,4	8.725,3	9.307,4	9.120,9	8.869,5	8.885,1	8.788,5	9.090,1	9.030,9	9.292,2	
II. Obvezni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (nominalna vrijednost)												
1. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (ukupni neto odljevi do 1 godine)	-988,6	-899,7	-650,5	-521,1	-1.084,1	-1.039,0	-1.038,0	-1.024,9	-864,9	-849,7	-860,5	
a) Hrvatska narodna banka	-1,8	-1,1	-1,6	-2,0	-0,9	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	
Do 1 mjesec	Glavnica	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
	Kamate	-1,8	-1,1	-1,6	-2,0	-0,9	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1
Preko 1 do 3 mjeseca	Glavnica	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
	Kamate	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	Glavnica	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
	Kamate	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
b) Središnja država (bez republičkih fondova)	-986,8	-898,6	-648,9	-519,1	-1.083,2	-1.038,8	-1.037,9	-1.024,7	-864,8	-849,5	-860,3	
Do 1 mjesec	Glavnica	-76,5	-77,9	-48,3	-47,6	-50,8	-13,9	-5,9	-210,0	-55,2	-3,7	-5,2
	Kamate	-13,8	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 1 do 3 mjeseca	Glavnica	-510,1	-603,0	-138,4	-133,2	-616,8	-273,2	-301,3	-91,2	-49,8	-73,5	-93,9
	Kamate	-169,0	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	Glavnica	-143,7	-160,2	-399,8	-284,5	-348,3	-647,8	-604,6	-610,3	-630,5	-657,2	-660,3
	Kamate	-73,8	-57,5	-62,3	-53,8	-67,4	-103,9	-126,1	-113,2	-129,4	-115,1	-100,9
2. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova, deviznih ročnica i međuvalutnih swapova u odnosu na domaću valutu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
a) Kratke pozicije (-)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Do 1 mjesec	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
	Preko 1 do 3 mjeseca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
	Preko 3 mjeseca do 1 godine	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
b) Duge pozicije (+)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Do 1 mjesec	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
	Preko 1 do 3 mjeseca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
	Preko 3 mjeseca do 1 godine	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
3. Ostalo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
– Odljevi s osnove repo poslova (-)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Do 1 mjesec	Glavnica	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
	Kamate	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 1 do 3 mjeseca	Glavnica	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
	Kamate	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	Glavnica	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
	Kamate	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)	-988,6	-899,7	-650,5	-521,1	-1.084,1	-1.039,0	-1.038,0	-1.024,9	-864,9	-849,7	-860,5	
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)												
1. Potencijalne devizne obveze	-1.772,9	-2.273,1	-2.734,9	-2.607,4	-1.896,1	-1.399,0	-1.373,1	-1.409,6	-1.445,4	-1.400,5	-1.378,4	
a) Izdane garancije s dospijećem od 1 godine	-370,9	-443,8	-478,9	-662,1	-803,2	-784,7	-744,7	-781,3	-805,1	-761,9	-734,9	

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.		2009.					
	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.						
– Hrvatska narodna banka	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Središnja država (bez republičkih fondova)	-370,9	-443,8	-478,9	-662,1	-803,2	-784,7	-744,7	-781,3	-805,1	-761,9	-734,9	
Do 1 mjesec	-62,7	-59,6	-71,9	-54,3	-91,8	-31,3	-22,0	-120,4	-45,0	-19,6	-30,0	
Preko 1 do 3 mjeseca	-33,9	-53,0	-84,8	-42,4	-58,4	-252,0	-225,9	-113,6	-70,0	-76,8	-120,7	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-274,4	-331,2	-322,2	-565,3	-652,9	-501,4	-496,7	-547,3	-690,1	-665,4	-584,2	
b) Ostale potencijalne obveze	-1.402,0	-1.829,3	-2.256,0	-1.945,3	-1.092,9	-614,3	-628,4	-628,3	-640,2	-638,6	-643,5	
– Hrvatska narodna banka	-1.402,0	-1.829,3	-2.256,0	-1.945,3	-1.092,9	-614,3	-628,4	-628,3	-640,2	-638,6	-643,5	
Do 1 mjesec	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 1 do 3 mjeseca	-1.402,0	-1.829,3	-2.256,0	-1.945,3	-1.092,9	-614,3	-628,4	-628,3	-640,2	-638,6	-643,5	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
– Središnja država (bez republičkih fondova)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
2. Izdati devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
– BIS (+)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
– MMF (+)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valutи	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
5. Ukupni kratkoročni neto odjevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)	-1.772,9	-2.273,1	-2.734,9	-2.607,4	-1.896,1	-1.399,0	-1.373,1	-1.409,6	-1.445,4	-1.400,5	-1.378,4	
IV. Bilješke												
a) Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
U tome: Središnja država (bez republičkih fondova)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
b) Devizni finansijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
c) Založena imovina	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
d) Repo poslovi s vrijednosnim papirima	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
– Posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.	–	–	–	–	-6,1	-2,5	-0,5	–	-3,5	-1,5	–	
– Posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
– Primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
– Primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.	180,7	88,5	559,5	389,7	478,6	528,2	847,3	866,2	623,0	267,7	301,0	
e) Finansijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
f) Valutna struktura službenih međunarodnih pričuva												
– SDR i valute koje čine SDR	6.436,2	7.438,1	8.725,0	9.307,1	9.120,8	8.869,5	8.885,0	8.788,5	9.090,0	9.030,9	9.292,2	
– Valute koje ne čine SDR	0,0	0,3	0,3	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	
– Po pojedinim valutama:	USD	1.609,1	1.104,5	1.266,0	1.357,2	2.064,6	1.842,2	1.816,6	1.759,1	1.932,0	1.870,1	1.855,7
	EUR	4.826,3	6.332,5	7.458,0	7.944,2	7.054,9	7.025,9	7.066,9	7.028,0	7.156,7	7.159,4	7.139,6
	Ostale	0,8	1,3	1,3	6,0	1,5	1,4	1,5	1,4	1,4	1,4	296,9

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predloška nalazi se u materijalu MMF-a "International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001".

Prvi dio Predloška prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A.) prikazuju one oblike imovine kojima se HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, devizne oročene depozite koji se mogu razročiti prije dospijeća, devizne oročene depozite s preostalom dospijećem do godine dana, pričuvnu poziciju u MMF-u, posebna prava vučenja, zlato i obratne repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predloška prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospijeća izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj

valutu, buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak +) ili plaćanja (predznak -) koje rezultiraju iz međuvalutnih swapova između HNB-a i domaćih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predloška prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuve banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuve zasniva se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice za obračun devizne pričuve, koja se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti, osim vlasničkih vrijednosnih papira banke, te hibridnih i podređenih instrumenata). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak -) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Tablica H9: Godišnji i mjesecni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1995.		6,757247	0,518724	1,047746	0,321349	4,425013	8,250868	5,229850	3,649215
1996.		6,805527	0,513812	1,062870	0,352204	4,407070	8,476847	5,433979	3,614716
1997.		6,960719	0,505335	1,056368	0,362049	4,248502	10,089408	6,161849	3,556098
1998.		7,139159	0,514631	1,080018	0,366853	4,396452	10,537622	6,362284	3,620795
1999.		7,581823	0,550993	1,155840	0,391568	4,739965	11,514804	7,122027	3,876528
2000.		7,633852	0,554774	1,163773	0,394256	4,903244	12,530514	8,287369	3,903127
2001.		7,471006	0,542939	1,138947	0,385845	4,946810	12,010936	8,339153	3,819865
2002.		7,406976				5,049125	11,793108	7,872490	
2003.		7,564248				4,978864	10,943126	6,704449	
2004.		7,495680				4,854986	11,048755	6,031216	
2005.		7,400047				4,780586	10,821781	5,949959	
2006.		7,322849				4,656710	10,740292	5,839170	
2007.		7,336019				4,468302	10,731537	5,365993	
2008.		7,223178				4,553618	9,101622	4,934417	
2008.	listopad	7,158248				4,703842	9,080911	5,355413	
	studen	7,141435				4,726069	8,634967	5,609362	
	prosinac	7,196956				4,669888	8,015481	5,377415	
2009.	siječanj	7,362986				4,930391	7,982449	5,529454	
	veljača	7,431246				4,983357	8,365523	5,802756	
	ožujak	7,426911				4,936146	8,096949	5,710075	
	travanj	7,417872				4,893342	8,243502	5,624643	
	svibanj	7,358491				4,867836	8,305715	5,408127	
	lipanj	7,303089				4,825087	8,502475	5,208034	
	srpanj	7,319051				4,815732	8,499728	5,197322	
	kolovoz	7,322721				4,802812	8,497132	5,140614	
	rujan	7,314846				4,828248	8,215257	5,030900	

Četvrti dio Predloška prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klausulom (IV. a)) prikazuje obveze na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje oročene devizne depozite s ugovorenim dospjetcem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B., koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolateralata koji su predmet repo poslova i obratnih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predlošku.

Tablica H9: Godišnji i mjesecni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godišnji prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u godini, prema tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju

razdoblju izračuna.

Mjesecni prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u mjesecu, prema tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju razdoblju izračuna.

Podaci o godišnjim i mjesecnim prosjecima srednjih deviznih tečajeva HNB-a prikazani su za odabранe valute od 1992. godine do danas i iskazani su u kuna. Za razdoblja izračuna od početka 1992. godine, kad je hrvatski dinar bio zakonito sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj, pa do uvođenja kune 30. svibnja 1994. godišnji i mjesecni prosjeci iskazani su u kunskoj vrijednosti tako da su iznosi denominirani dijeljenjem s tisuću (1.000).

Godišnji i mjesecni prosjeci srednjih deviznih tečajeva za euro u razdoblju od 1992. do kraja 1998. prosjeci su srednjih deviznih tečajeva koji su se primjenjivali za ECU.

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1994.		6,902400	0,516285	1,052510	0,346500	4,288893	8,784200	5,628700	3,632100
1995.		6,812200	0,526742	1,085365	0,335800	4,618693	8,234500	5,316100	3,705900
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,514000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2003.		7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2004.		7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	
2005.		7,375626				4,744388	10,753209	6,233626	
2006.		7,345081				4,571248	10,943208	5,578401	
2007.		7,325131				4,412464	9,963453	4,985456	
2008.		7,324425				4,911107	7,484595	5,155504	
2008.	listopad	7,185881				4,844850	9,097203	5,469956	
	studenzi	7,128034				4,600512	8,531459	5,539349	
	prosinac	7,324425				4,911107	7,484595	5,155504	
2009.	siječanj	7,373294				4,958837	8,179825	5,724163	
	veljača	7,403887				4,980416	8,286387	5,838567	
	ožujak	7,457249				4,920977	8,015100	5,660151	
	travanj	7,425124				4,932326	8,283271	5,610218	
	svibanj	7,326488				4,841398	8,388468	5,204211	
	lipanj	7,292035				4,774461	8,596057	5,204507	
	srpanj	7,333135				4,792272	8,592846	5,209672	
	kolovoz	7,326773				4,827550	8,326825	5,107545	
	rujan	7,288341				4,824479	7,922110	4,999548	

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Tablica prikazuje srednje devizne tečajeve HNB-a koji se primjenjuju posljednjega dana promatranog razdoblja.

Podaci o srednjim deviznim tečajevima HNB-a prikazani su za odabrane valute od 1992. godine do danas i iskazani su u kunama.

Za razdoblja od početka vremenske serije 1992. godine do uvođenja kune 30. svibnja 1994. srednji devizni tečajevi koji se primjenjuju na kraju razdoblja iskazani su u kunskoj vrijednosti tako da su iznosi denominirani dijeljenjem s tisuću (1.000).

Srednji devizni tečajevi za euro koji su se primjenjivali posljednjeg dana promatranog razdoblja od 1992. do kraja 1998. srednji su devizni tečajevi na kraju razdoblja koji su se primjenjivali za ECU.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

indeksi 2001. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima ^a	Indeks potrošačkih cijena
1996.	prosinac	83,88	91,18	96,68
1997.	prosinac	87,77	94,10	98,83
1998.	prosinac	91,09	97,37	95,38
1999.	prosinac	99,25	103,19	102,09
2000.	prosinac	101,63	100,15	101,91
2001.	prosinac	99,07	98,68	98,89
2002.	prosinac	95,99	95,70	96,26
2003.	prosinac	94,18	94,84	94,71
2004.	prosinac	90,42	90,93	90,85
2005.	prosinac	91,52	95,03	90,98
2006.	prosinac	88,42	93,00	87,95
2007.	prosinac	85,58	89,69	83,09
2008.	listopad	85,71	87,73	82,56
	studenzi	86,62	87,38	82,78
	prosinac	86,03	86,20	82,11
2009.	siječanj	88,13	87,78	82,91
	veljača	89,94	88,87	84,57
	ožujak	89,47	88,84	84,18
	travanj	89,03	87,48	83,27
	svibanj	87,59	85,75	82,09
	lipanj	86,25	84,45	81,05
	srpanj	86,33	83,42 ^b	81,20 ^b
	kolovoz	86,10	83,09 ^b	81,41 ^b
	rujan	85,51		

^a Podaci su revidirani jer je DZS seriju indeksa cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima za razdoblje od siječnja 2005. do prosinca 2008. preračunao prema NKD-u 2007. uz primjenu NIP-a 2008. i GIG-a 2009. te ih sveo na 2005. kao baznu godinu. Osim toga, Eurostat je podatke o indeksu proizvođačkih cijena u eurozoni revidirao u skladu s novom klasifikacijom (NACE Rev. 2), pri čemu ih je sveo na novu baznu godinu, 2005. ^b Preliminarni podaci.

Napomena: Serija potrošačkih cijena koja se odnosi na eurozonu od 1. siječnja 2001. uključuje Grčku, od 1. siječnja 2007. Sloveniju, od 1. siječnja 2008. Cipar i Maltu, a od 1. siječnja 2009. i Slovačku, dok serija cijena pri proizvođačima za cijelo razdoblje uključuje 16 država članica. Slovenija je 1. siječnja 2007. postala članicom Ekonomске i monetarne unije, te se u skladu s tim ponder pripisan slovenskom tolaru (0,2%) pridružuje euru, čiji ponder sada iznosi 70,8% (prije 70,6%). Ponderi pripisani američkom dolaru (27,2%), funti sterlinga (1,0%) i švicarskom franku (1,0%) ne mijenjaju se.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, funti sterlingu i slovenskom tolaru. Počevši od Biltena HNB-a broj 94 (lipanj 2004.) prikazane serije indeksa efektivnih tečajeva kune izračunate su u skladu s modifikacijama osnovne metodologije HNB-a za izračunavanje indeksa nominalnoga i realnoga efektivnog tečaja kune, koja je objavljena u Okviru 2. Biltena HNB-a broj 64 (listopad 2001.). Ponderi su određeni na osnovi prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od siječnja 2000. do prosinca 2003. godine (prije od srpnja 1996. do siječnja 2000.). Tako novi ponder pripisan euru iznosi 70,6% (prije 66,2%), američkom dolaru 27,2% (prije 30,7%), funti sterlinga 1,0% (prije 1,2%), švicarskom franku 1,0% (prije 1,6%) te slovenskom tolaru 0,2% (kao i prije). Bazno razdoblje za izračunavanje indeksa efektivnih tečajeva kune je 2001.

godina (prije 1995. godina). Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregativni pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečajeva kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja je ponderirani geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Za deflacioniranje se koriste indeksi cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima i indeksi potrošačkih cijena, odnosno ukupni harmonizirani indeks potrošačkih cijena za zemlje članice eurozone. Serija potrošačkih cijena u Hrvatskoj konstruirana je tako da se do prosinca 1997. godine koriste indeksi cijena na malo, a od siječnja 1998. indeksi potrošačkih cijena. Podaci za posljednja dva mjeseca su preliminarni. Također su moguće odredene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka koje objavljaju statistički uredi zemalja čije cijene ulaze u izračun indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima^a

u milijunima eura

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008. ^b		2009.				
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	XII. ^{c*}	III.*	IV.*	V.*	VI.*	VII.
1. Država	6.546,5	6.152,7	5.670,1	5.371,8	4.197,3	4.156,2	3.643,0	3.641,1	3.606,5	4.087,1	4.042,6
Kratkoročni	2,7	2,0	1,3	5,3	35,7	31,8	23,4	22,5	17,7	14,6	14,6
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	31,7	31,7	23,1	20,2	17,4	14,5	11,7
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	2,7	2,0	1,3	5,3	4,0	0,1	0,3	2,2	0,3	0,1	3,0
Kašnjenja otplate glavnice	2,4	1,8	0,0	1,1	3,9	0,0	0,1	0,5	0,0	0,1	3,0
Kašnjenja otplate kamata	0,3	0,2	1,2	4,2	0,1	0,1	0,2	1,8	0,3	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.543,9	6.150,7	5.668,8	5.366,5	4.161,6	4.124,4	3.619,6	3.618,7	3.588,8	4.072,5	4.028,0
Obveznice	4.291,2	3.663,4	3.109,1	2.756,9	2.621,9	2.562,4	2.000,4	1.982,9	1.975,0	2.444,4	2.434,4
Krediti	2.250,6	2.484,8	2.557,8	2.608,4	1.538,9	1.561,2	1.618,5	1.635,1	1.613,1	1.627,4	1.592,9
Trgovinski krediti	2,1	2,6	1,9	1,2	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	2,4	2,6	2,6	2,3	2,3	2,3	2,0	2,0	1,9	1,1	1,1
Kratkoročni	2,4	2,6	2,6	2,3	2,3	2,3	2,0	2,0	1,9	1,1	1,1
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	2,4	2,6	2,6	2,3	2,3	2,3	2,0	2,0	1,9	1,1	1,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Banke	7.731,7	8.978,7	10.222,6	8.879,1	10.079,1	10.064,7	10.053,9	10.347,2	10.423,1	10.378,0	10.206,8
Kratkoročni	1.969,2	2.505,2	3.362,7	2.361,2	3.793,3	3.793,1	2.977,4	3.105,4	3.325,0	3.257,2	3.301,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	519,9	1.064,8	1.150,4	710,8	1.121,1	1.121,1	779,9	796,8	922,4	893,1	769,6
Gotovina i depoziti	1.448,4	1.438,6	2.211,1	1.648,8	2.670,3	2.670,3	2.196,3	2.307,5	2.400,7	2.362,9	2.531,4
Ostale obveze	0,9	1,7	1,2	1,7	2,0	1,7	1,1	1,1	1,9	1,1	0,9
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,9	1,7	1,2	1,5	2,0	1,7	1,1	1,1	1,9	1,1	0,9
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.762,5	6.473,6	6.859,9	6.517,9	6.285,8	6.271,6	7.076,6	7.241,8	7.098,1	7.120,8	6.904,9
Obveznice	453,2	456,6	457,9	459,0	456,8	440,8	442,7	444,0	445,2	445,5	0,0
Krediti	3.517,4	3.822,7	4.217,3	3.565,1	3.373,9	3.375,9	3.380,2	3.379,5	3.096,4	3.160,3	3.139,3
Gotovina i depoziti	1.791,9	2.194,3	2.184,7	2.493,9	2.455,0	2.455,0	3.253,6	3.418,3	3.556,4	3.515,0	3.765,6
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	6.606,7	8.176,4	10.500,2	14.743,1	19.835,7	20.030,2	20.265,2	20.477,0	20.558,9	20.725,9	20.675,6
Kratkoročni	535,6	706,7	700,9	1.478,2	925,2	992,7	978,6	972,5	1.005,4	1.157,5	1.097,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	98,5	133,0	155,0	681,0	652,9	730,0	666,8	651,4	659,3	799,6	725,9
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	23,7	27,8	35,9	31,1	39,5	37,0	39,2	42,7	42,3	42,1	31,9
Ostale obveze	413,5	545,9	510,0	766,0	232,9	225,6	272,6	278,4	303,7	315,9	339,2
Kašnjenja otplate glavnice	377,1	502,1	460,6	683,4	170,4	175,9	211,8	215,7	240,5	247,2	264,6
Kašnjenja otplate kamata	36,3	43,8	49,4	82,6	62,5	49,8	60,8	62,6	63,3	68,7	74,7
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.071,1	7.469,7	9.799,3	13.264,9	18.910,5	19.037,6	19.286,6	19.504,6	19.553,5	19.568,3	19.578,6
Obveznice	749,0	763,9	837,8	1.208,3	1.186,4	1.195,1	1.194,1	1.200,8	1.200,3	1.187,7	1.172,5
Krediti	5.192,3	6.542,1	8.816,1	11.766,9	17.391,3	17.492,8	17.739,3	17.952,9	18.045,1	18.076,6	18.067,3
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	10,6	10,6	5,7	5,7	1,8	1,8	1,8
Trgovinski krediti	129,8	163,7	145,4	289,8	322,2	339,1	347,5	345,2	306,3	302,2	337,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008. ^b				2009.			
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	XII. ^{c*}	III.*	IV.*	V.*	VI.*	VII.	
5. Izravna ulaganja	2.046,1	2.450,7	2.878,4	3.932,8	5.010,2	5.100,9	5.280,7	5.443,9	5.587,8	5.615,7	5.658,7	
Kratkoročni	124,1	177,5	233,9	540,4	590,0	550,9	428,1	403,0	481,6	504,5	566,6	
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	33,0	36,3	51,2	216,8	488,4	468,0	349,1	323,2	400,8	420,7	479,2	
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	91,2	141,2	182,7	323,6	101,6	82,8	79,0	79,8	80,8	83,8	87,5	
Kašnjenja otplate glavnice	78,1	121,8	158,2	293,9	85,8	61,1	54,8	58,1	59,2	60,7	64,9	
Kašnjenja otplate kamata	13,1	19,4	24,5	29,7	15,8	21,7	24,1	21,6	21,7	23,1	22,6	
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1.921,9	2.273,2	2.644,5	3.392,5	4.420,2	4.550,0	4.852,7	5.040,9	5.106,2	5.111,2	5.092,0	
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	1.892,2	2.239,3	2.618,1	3.374,5	4.414,7	4.548,5	4.847,1	5.035,3	5.100,6	5.105,7	5.086,5	
Trgovinski krediti	29,8	33,9	26,4	18,0	5,5	1,5	5,6	5,6	5,5	5,5	5,5	
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ukupno (1+2+3+4+5)	22.933,4	25.761,1	29.273,9	32.929,2	39.124,6	39.354,3	39.244,9	39.911,3	40.178,3	40.807,8	40.584,7	

^a Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2008. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2007. koji su objavljeni u Biltenu HNB-a br. 146. ^b Od siječnja 2008. podaci nefinancijskih trgovачkih društava procjenjuju se na osnovi prikupljenih podataka iz uzorka. ^c Od siječnja 2009. podaci nebankarskih finansijskih institucija i nefinancijskih trgovачkih društava obrađuju se pomoću novoga izvještajnog sustava INOK, koji za izračune stanja i planova otplate kamata osigurava primjenu tržišnih kamatnih stopa. Po istoj metodologiji izračunato je uspoređeno stanje 31. prosinca 2008.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima

Inozemni dug obuhvaća sve obveze rezidenata na osnovi: dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (po nominalnoj vrijednosti), kredita (uključujući repo ugovore) neovisno o ugovorenom dospjeću, depozita primljenih od stranih osoba te trgovinskih kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim dospjećem dužim od 180 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana, a do 31. prosinca 2002. 150 dana).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u finansijskom računu platne bilance. Sektor država prikazuje inozemne dugove opće države, koja uključuje Republiku Hrvatsku, republike fondove (uključujući Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatske ceste i do 31. prosinca 2007. Hrvatske autoceste, koje se nakon tog datuma prikazuju u sklopu ostalih domaćih sektora u podsektoru javnih poduzeća) te lokalnu državu. Sektor središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Sektor banke prikazuje dugove banaka. Ostali domaći sektori prikazuju dugove ostalih bankarskih institucija, nebankarskih finansijskih institucija (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak), trgovачkih društava, neprofitnih institucija i stanovništva, uključujući obrtnike. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10%).

Unutar svakoga sektora podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospjeću, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza. Pri tome je ročnost instrumenata koji se uključuju u poziciju Gotovina i depoziti za sektor banke raspoloživa od početka 2004. godine te se za ranija razdoblja ova pozicija u cijelosti iskazuje kao dugoročna.

Stanje bruto inozemnog duga uključuje nepodmirene dospjele obveze s osnove glavnice i kamata, obračunate nedospjele kamate te buduće otplate glavnice.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Objavljeni podaci preliminarni su do objave konačnih podataka platne bilance za izvještajno tromjeseče.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor

Tablica prikazuje bruto inozemni dug strukturiran s obzirom na ulogu javnog sektora.

Javni sektor pritom obuhvaća opću državu (koja uključuje Republiku Hrvatsku, republike fondove i lokalnu državu), središnju banku, javna i mješovita poduzeća te HBOR. Javna poduzeća su poduzeća u 100%-nom vlasništvu poslovnih subjekata iz javnog sektora. Mješovita poduzeća su poduzeća u kojima poslovni subjekt iz javnog sektora sudjeluje u vlasništvu mješovitog poduzeća s više od 50%.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje je jamstvo izdao bilo koji poslovni subjekt iz javnog sektora.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje ne postoji jamstvo javnog sektora.

Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H12.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor^a

u milijunima eura

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008. ^b			2009				
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	XII. ^{c*}	III.*	IV.*	V.*	VI.*	VII.	
1. Bruto inozemni dug javnog sektora	8.580,3	8.501,6	8.256,8	9.259,5	10.247,8	10.388,3	10.098,6	10.189,7	10.133,6	10.622,9	10.585,6	
Kratkoročni	29,5	23,2	41,7	72,5	184,6	236,7	205,2	222,2	217,3	239,9	241,8	
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,7	2,3	15,2	35,4	164,1	215,8	183,8	200,0	177,6	200,5	197,1	
Gotovina i depoziti	2,4	2,6	2,6	2,3	2,3	2,3	2,0	2,0	1,9	1,1	1,1	
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	26,4	18,3	23,9	34,7	18,2	18,7	19,3	20,2	37,8	38,2	43,6	
Kašnjenja otplate glavnice	25,4	17,1	20,6	29,9	17,1	14,8	15,2	15,2	34,2	34,6	38,2	
Kašnjenja otplate kamata	1,0	1,2	3,3	4,8	1,1	3,9	4,1	5,0	3,5	3,6	5,4	
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	8.549,6	8.477,3	8.213,6	9.185,2	10.061,5	10.149,9	9.891,7	9.965,8	9.914,6	10.381,3	10.342,1	
Obveznice	4.662,3	4.052,0	3.640,5	3.859,7	3.714,5	3.656,3	3.094,8	3.083,6	3.076,3	3.539,7	3.513,7	
Krediti	3.833,2	4.314,5	4.485,2	5.120,3	6.068,5	6.196,0	6.501,4	6.582,5	6.578,2	6.584,0	6.536,1	
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	10,6	10,6	5,7	5,7	1,8	1,8	1,8	
Trgovinski krediti	54,1	110,8	87,9	205,2	267,9	287,0	289,9	294,1	258,3	255,8	290,6	
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	1,2	1,0	1,5	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	
2. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	334,1	289,7	204,2	139,9	80,3	64,1	37,6	37,8	37,4	37,6	10,0	
Kratkoročni	23,5	21,8	17,2	11,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ostale obveze	23,5	21,8	17,2	11,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kašnjenja otplate glavnice	15,6	14,2	14,4	9,4	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kašnjenja otplate kamata	7,9	7,6	2,8	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Dugoročni	310,6	267,9	187,0	128,6	73,2	64,1	37,6	37,8	37,4	37,6	10,0	
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Krediti	309,1	267,3	187,0	128,6	73,2	64,1	37,6	37,8	37,4	37,6	10,0	
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Trgovinski krediti	1,5	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
3. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	14.019,0	16.969,7	20.812,9	23.529,9	28.796,5	28.901,8	29.108,7	29.683,8	30.007,3	30.147,3	29.989,1	
Kratkoročni	2.456,9	3.171,4	4.008,7	3.763,3	4.564,9	4.583,1	3.776,2	3.880,0	4.132,7	4.190,5	4.172,5	
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Krediti	617,7	1.195,5	1.290,2	1.356,4	1.641,6	1.667,0	1.286,1	1.268,4	1.421,5	1.506,7	1.310,0	
Gotovina i depoziti	1.448,4	1.438,6	2.211,1	1.648,8	2.670,3	2.670,3	2.196,3	2.307,5	2.400,7	2.362,9	2.531,4	
Trgovinski krediti	23,7	27,8	35,9	31,1	39,5	37,0	39,2	42,7	42,3	42,1	31,9	
Ostale obveze	367,1	509,5	471,5	727,0	213,5	208,8	254,7	261,4	268,2	278,9	299,2	
Kašnjenja otplate glavnice	338,5	472,5	425,6	645,4	150,2	161,0	196,7	201,0	206,3	212,6	229,4	
Kašnjenja otplate kamata	28,6	37,0	45,8	81,7	63,3	47,8	58,0	60,5	61,9	66,3	69,8	
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Dugoročni	9.517,3	11.348,7	13.927,4	15.835,5	19.223,1	19.219,6	20.053,4	20.361,5	20.288,5	20.342,8	20.159,7	
Obveznice	831,1	831,8	764,3	564,4	550,6	542,0	542,4	544,1	544,2	537,9	93,3	
Krediti	6.817,9	8.267,8	10.919,0	12.691,4	16.162,4	16.168,6	16.197,9	16.346,0	16.137,9	16.241,6	16.252,5	
Gotovina i depoziti	1.791,9	2.194,3	2.184,7	2.493,9	2.455,0	2.456,2	3.254,8	3.419,5	3.557,6	3.516,2	3.766,8	
Trgovinski krediti	76,3	54,8	59,4	85,8	55,0	52,8	58,3	51,9	48,7	47,1	47,1	
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Izravna ulaganja	2.044,9	2.449,6	2.876,9	3.931,1	5.008,5	5.099,2	5.279,0	5.442,2	5.586,1	5.614,0	5.657,0	
Ukupno (1+2+3)	22.933,4	25.761,1	29.273,9	32.929,2	39.124,6	39.354,3	39.244,9	39.911,3	40.178,3	40.807,8	40.584,7	

^a Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2008. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2007. koji su objavljeni u Biltenu HNB-a br. 146. ^b Od siječnja 2008. podaci nefinancijskih trgovачkih društava procjenjuju se na osnovi prikupljenih podataka iz uzorka. ^c Od siječnja 2009. podaci nebankarskih financijskih institucija i nefinancijskih trgovачkih društava obrađuju se pomoću novoga izvještajnog sustava INOK, koji za izračune stanja i planova otplate kamata osigurava primjenu tržišnih kamatnih stopa. Po istoj metodologiji izračunato je uspoređeno stanje 31. prosinca 2008.

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima^a

u milijunima eura

	Bruto inozemni dug 31.7.2009.	Trenutačno dospjeće	Projekcija otplate glavnice												
			3.tr.09.	4.tr.09.	1.tr.10.	2.tr.10.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	
1. Država	4.042,6	3,0	67,5	60,7	544,6	50,0	128,2	751,6	930,9	148,6	137,2	599,9	881,0	84,7	377,6
Kratkoročni	14,6	3,0	5,8	5,9	0,0	0,0	11,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	11,7	0,0	5,8	5,9	0,0	0,0	11,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	4.028,0	0,0	61,7	54,8	544,6	50,0	116,5	751,6	930,9	148,6	137,2	599,9	881,0	84,7	377,6
Obveznice	2.434,4	0,0	41,2	0,0	519,5	0,0	41,2	545,9	728,9	0,0	0,0	484,2	634,3	0,0	0,0
Krediti	1.592,9	0,0	20,5	54,8	25,1	49,9	75,3	205,6	201,9	148,5	137,2	115,7	246,7	84,6	377,6
Trgovinski krediti	0,7	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	1,1	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	1,1	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	1,1	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Banke	10.206,8	0,9	2.040,9	566,8	509,0	643,4	2.607,7	2.627,6	2.226,3	1.101,5	448,3	341,6	45,0	53,5	754,5
Kratkoročni	3.301,9	0,9	1.853,0	370,8	411,2	497,0	2.223,8	1.077,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	769,6	0,0	663,0	14,8	2,0	87,8	677,8	91,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	2.531,4	0,0	1.190,1	356,0	409,2	409,2	1.546,0	985,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,9	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,9	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.904,9	0,0	187,9	196,1	97,8	146,5	383,9	1.550,5	2.226,3	1.101,5	448,3	341,6	45,0	53,5	754,5
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	3.139,3	0,0	40,2	67,8	32,1	80,8	108,0	777,8	871,2	417,7	448,3	341,6	45,0	53,5	76,3
Gotovina i depoziti	3.765,6	0,0	147,7	128,3	65,7	65,7	275,9	772,6	1.355,1	683,8	0,0	0,0	0,0	0,0	678,2
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	20.675,6	339,2	999,9	1.694,1	1.106,1	1.218,5	2.694,9	3.779,1	3.159,0	1.529,0	1.958,1	1.323,8	843,2	828,8	4.220,4
Kratkoročni	1.097,0	339,2	232,5	165,2	196,8	157,9	397,7	360,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	725,9	0,0	232,5	165,2	164,9	157,9	397,7	328,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	31,9	0,0	0,0	0,0	31,9	0,0	0,0	31,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	339,2	339,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	264,6	264,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	74,7	74,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	19.578,6	0,0	767,3	1.528,9	909,3	1.060,5	2.297,2	3.419,0	3.159,0	1.529,0	1.958,1	1.323,8	843,2	828,8	4.220,4
Obveznice	1.172,5	0,0	16,0	18,3	0,0	0,0	34,3	18,3	407,4	48,3	29,9	29,9	29,9	29,9	544,4
Krediti	18.067,3	0,0	718,5	1.392,8	865,7	1.055,5	2.112,3	3.256,3	2.712,4	1.478,0	1.928,2	1.293,9	813,2	798,9	3.674,2
Gotovina i depoziti	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8
Trgovinski krediti	337,0	0,0	32,8	117,8	43,6	5,0	150,6	144,5	39,1	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	Bruto inozemni dug 31.7.2009.	Trenutačno dospjeće	Projekcija otplate glavnice											
			3.tr.09.	4.tr.09.	1.tr.10.	2.tr.10.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
5. Izravna ulaganja	5.658,7	87,5	524,2	539,5	239,0	346,2	1.063,6	1.171,5	1.122,8	563,0	309,2	216,4	148,1	189,1
Kratkoročni	566,6	87,5	91,3	183,2	54,2	94,7	274,5	204,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	479,2	0,0	91,3	183,2	54,2	94,7	274,5	204,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	87,5	87,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	64,9	64,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	22,6	22,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.092,0	0,0	432,9	356,3	184,8	251,5	789,1	966,9	1.122,8	563,0	309,2	216,4	148,1	189,1
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	5.086,5	0,0	432,8	355,8	184,8	251,5	788,7	966,7	1.118,2	562,8	309,1	216,4	148,1	189,1
Trgovinski krediti	5,5	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,5	0,1	4,6	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	40.584,7	430,6	3.633,5	2.861,1	2.398,6	2.258,1	6.495,6	8.329,9	7.438,9	3.342,0	2.852,8	2.481,7	1.917,3	1.156,1
Dodatak: Procjena plaćanja kamata			98,7	242,6	279,4	239,0	341,3	896,5	707,5	504,4	441,3	330,4	251,9	174,7
														594,7

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije. Reklassifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovacka društva. Reklassifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008.

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima

Tablica prikazuje stanje bruto inozemnog duga i projekciju otplate glavnice te procijenjena plaćanja kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja. Projekcija otplate glavnice kod stavke Gotovina i depoziti nerezidenata izradena je na osnovi dostupnih podataka monetarne statistike o izvornom i preostalom dospjeću.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite

nerezidenata, repo poslove te hibridne i podređene instrumente niti zatezne kamate s tih osnova. Buduća plaćanja kamata procijenjena su na osnovi kamatne stope koja vrijedi u trenutku zaključenja ugovora i ne obuhvaćaju varijacije kamatnih stopa koje su moguće kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

Projekcija otplate obračunatih nedospjelih kamata, koja je sastavni dio bruto inozemnog duga, uvećava projekciju otplate glavnice u prvom tromjesečnom razdoblju te, posljedice, umanjuje iznose procijenjene otplate kamata u prvom tromjesečnom razdoblju.

Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora^a

u milijunima eura

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008. ^b		2009				
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	XII.c*	III.*	IV.*	V.*	VI.*	VII.
1. Ostali domaći sektori	6.606,7	8.176,4	10.500,1	14.743,1	19.835,7	20.030,2	20.265,2	20.477,0	20.558,9	20.725,9	20.675,6
Kratkoročni	535,6	706,7	700,9	1.478,2	925,3	992,7	978,6	972,5	1.005,4	1.157,5	1.097,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	98,5	133,0	155,0	681,0	652,9	730,0	666,8	651,4	659,3	799,6	725,9
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	23,7	27,8	35,9	31,1	39,5	37,0	39,2	42,7	42,3	42,1	31,9
Ostale obveze	413,5	545,9	510,0	766,0	232,9	225,6	272,6	278,4	303,7	315,9	339,2
Kašnjenja otplate glavnice	377,1	502,1	460,6	683,4	170,4	175,9	211,8	215,7	240,5	247,2	264,6
Kašnjenja otplate kamata	36,3	43,8	49,4	82,6	62,5	49,8	60,8	62,6	63,3	68,7	74,7
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.071,1	7.469,7	9.799,3	13.264,9	18.910,5	19.037,6	19.286,6	19.504,6	19.553,5	19.568,3	19.578,6
Obveznice	749,0	763,9	837,8	1.208,3	1.186,4	1.195,1	1.194,1	1.200,8	1.200,3	1.187,7	1.172,5
Krediti	5.192,3	6.542,1	8.816,1	11.766,9	17.391,3	17.492,8	17.739,3	17.952,9	18.045,1	18.076,6	18.067,3
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	10,6	10,6	5,7	5,7	1,8	1,8	1,8
Trgovinski krediti	129,8	163,7	145,4	289,8	322,2	339,1	347,5	345,2	306,3	302,2	337,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1. Ostale bankarske institucije	25,4	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	25,4	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	25,4	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Nebankarske finansijske institucije	1.691,8	2.132,1	2.871,4	3.922,0	4.949,7	5.205,4	5.159,6	5.238,6	5.257,7	5.232,2	5.205,9
Kratkoročni	9,5	19,6	60,1	201,6	155,4	181,2	190,7	165,6	149,1	279,1	282,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	5,4	14,3	46,5	184,5	144,5	175,9	186,0	160,4	144,0	273,8	275,9
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	4,0	5,3	13,6	17,1	10,9	5,3	4,8	5,2	5,1	5,3	7,0
Kašnjenja otplate glavnice	1,5	2,9	6,4	2,9	4,2	1,4	1,3	1,6	1,6	1,5	1,5
Kašnjenja otplate kamata	2,5	2,4	7,2	14,2	6,7	3,9	3,4	3,6	3,5	3,8	5,5
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1.682,4	2.112,5	2.811,3	3.720,4	4.794,3	5.024,2	4.968,9	5.073,0	5.108,6	4.953,1	4.923,0
Obveznice	371,1	388,6	531,4	806,7	791,5	796,3	791,6	795,8	797,9	788,7	784,8
Krediti	1.311,3	1.723,8	2.279,9	2.913,7	3.992,3	4.217,3	4.171,6	4.271,5	4.308,9	4.162,7	4.136,4
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	10,6	10,6	5,7	5,7	1,8	1,8	1,8
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3. Javna trgovačka društva	972,4	1.121,9	1.168,5	1.997,4	3.945,4	4.863,8	5.069,1	5.057,2	5.018,8	5.040,5	5.047,0
Kratkoročni	20,6	13,3	31,6	48,3	145,1	202,6	149,5	167,4	167,2	167,7	167,8
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	15,2	35,4	132,4	184,1	130,5	149,4	129,7	129,9	129,1
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	20,6	13,3	16,4	12,9	12,7	18,6	19,0	18,0	37,5	37,8	38,7
Kašnjenja otplate glavnice	20,0	12,5	14,5	12,5	11,8	14,8	15,1	14,8	34,2	34,5	35,2
Kašnjenja otplate kamata	0,6	0,8	1,9	0,5	0,9	3,7	3,9	3,3	3,3	3,3	3,5
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	951,9	1.108,6	1.136,9	1.949,0	3.800,4	4.661,2	4.919,6	4.889,8	4.851,7	4.872,8	4.879,2
Obveznice	0,0	0,0	0,0	296,2	301,2	297,6	302,8	304,8	303,4	306,6	294,4

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII. ^a	2008. ^b		2009				
					XII.	XII.c*	III.*	IV.*	V.*	VI.*	VII.
Krediti	919,4	1.026,8	1.066,8	1.470,2	3.254,7	4.077,4	4.327,6	4.291,6	4.290,6	4.311,0	4.294,9
Trgovinski krediti	32,5	81,8	70,1	182,7	244,5	286,3	289,2	293,3	257,6	255,2	289,9
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4. Mješovita trgovacka društva	347,1	328,8	416,5	594,9	741,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	3,9	5,3	6,3	16,5	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,7	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	3,2	3,0	6,3	16,5	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	3,0	2,9	6,1	16,4	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	343,2	323,5	410,2	578,4	740,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	323,6	297,1	394,3	557,1	717,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	19,6	26,4	15,9	21,3	22,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.5. Ostala trgovacka društva	3.473,6	4.454,5	5.929,1	8.062,2	9.933,4	9.695,5	9.767,9	9.912,4	10.013,2	10.174,3	10.146,3
Kratkoročni	483,4	653,7	578,8	1.174,3	619,2	604,5	633,5	634,5	681,9	684,7	619,8
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	81,7	114,8	86,9	451,2	373,8	367,9	347,8	338,9	380,7	372,5	297,3
Trgovinski krediti	23,7	27,8	35,9	31,1	39,5	37,0	39,2	42,7	42,3	42,1	31,9
Ostale obveze	378,1	511,1	456,0	692,0	205,9	199,6	246,6	252,9	258,9	270,2	290,7
Kašnjenja otplate glavnice	346,8	473,4	420,3	630,2	151,2	157,5	193,1	197,2	202,5	208,5	225,3
Kašnjenja otplate kamata	31,3	37,7	35,7	61,8	54,7	42,1	53,5	55,8	56,4	61,7	65,3
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	2.990,2	3.800,9	5.350,3	6.887,9	9.314,2	9.091,0	9.134,4	9.277,9	9.331,3	9.489,6	9.526,6
Obveznice	377,9	375,3	306,4	105,4	93,8	101,2	99,7	100,1	99,0	92,4	93,3
Krediti	2.545,3	3.377,5	4.989,1	6.701,7	9.168,7	8.940,3	8.979,3	9.128,6	9.186,2	9.352,6	9.388,5
Trgovinski krediti	67,1	48,1	54,8	80,8	51,7	49,5	55,4	49,1	46,1	44,6	44,8
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.6. Nefitne institucije	4,0	4,9	5,3	5,4	3,8	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6
1.7. Obrtnici i trgovci	42,7	35,2	26,8	24,1	17,1	17,1	15,8	15,3	14,9	14,4	13,9
1.8. Kućanstva	49,7	73,3	82,7	137,2	244,7	245,7	250,1	250,9	251,6	261,9	259,9

^a Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2008., potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2007., koji su objavljeni u Biltenu HNB-a br. 146. ^b Od siječnja 2008. podaci nefinancijskih trgovackih društava procjenjuju se na osnovi prikupljenih podataka iz uzorka. ^c Od siječnja 2009. podaci nebankarskih finansijskih institucija i nefinancijskih trgovackih društava obrađuju se pomoću novoga izvještajnog sustava INOK, koji za izračune stanja i planova otplate kamata osigurava primjenu tržišnih kamatnih stopa. Po istoj metodologiji izračunato je uspoređeno stanje 31. prosinca 2008.

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica^a

u milijunima eura

	2004.	2005.	2006.	2007. ^b	2008. ^b	2009.
						1.tr. ^b
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-15.371,4	-20.246,8	-29.972,2	-39.940,4	-35.393,8	-36.741,6
2. Sredstva	15.118,2	16.042,5	18.242,8	21.191,5	21.172,1	18.731,2
2.1. Izravna ulaganja u inozemstvo	1.563,4	1.729,8	1.833,1	2.361,5	2.650,0	2.635,7
2.2. Portfeljna ulaganja	1.506,0	2.136,8	2.575,9	3.018,5	2.413,5	2.139,5
2.2.1. Vlasnička ulaganja	176,8	418,0	720,4	1.598,8	543,1	446,2
2.2.2. Dužnička ulaganja	1.329,1	1.718,8	1.855,4	1.419,6	1.870,4	1.693,3
Obveznice	1.168,7	1.571,6	1.464,0	1.139,2	1.488,0	1.328,1
Instrumenti tržišta novca	160,4	147,1	391,4	280,4	382,4	365,1
2.3. Izvedeni finansijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostala ulaganja	5.612,7	4.737,6	5.108,5	6.504,2	6.987,6	5.086,5
2.4.1. Trgovinski krediti	222,2	262,9	230,5	248,9	224,7	151,6
2.4.2. Krediti	102,2	146,2	239,5	296,4	435,9	406,9
2.4.3. Gotovina i depoziti	5.288,2	4.328,5	4.638,3	5.958,9	6.327,0	4.528,0
2.4.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0
2.5. Međunarodne pričuve HNB-a	6.436,1	7.438,4	8.725,3	9.307,4	9.120,9	8.869,5
3. Obveze	30.489,5	36.289,4	48.215,0	61.131,9	56.565,9	55.472,7
3.1. Izravna ulaganja u Hrvatsku	9.114,2	12.332,4	20.782,0	30.606,2	21.832,1	20.939,7
3.2. Portfeljna ulaganja	5.981,5	5.530,4	5.442,4	5.953,6	4.884,6	4.206,1
3.2.1. Vlasnička ulaganja	488,1	646,5	1.037,5	1.529,4	619,4	568,8
3.2.2. Dužnička ulaganja	5.493,4	4.883,8	4.404,8	4.424,2	4.265,2	3.637,2
Obveznice	5.493,4	4.883,8	4.404,8	4.424,2	4.265,2	3.637,2
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. Izvedeni finansijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4. Ostala ulaganja	15.393,9	18.426,6	21.990,6	24.572,1	29.849,2	30.326,9
3.4.1. Trgovinski krediti	209,4	249,5	244,9	337,8	367,5	388,2
3.4.2. Krediti	11.941,7	14.541,4	17.347,4	20.088,8	24.343,4	24.480,9
3.4.3. Gotovina i depoziti	3.242,7	3.635,6	4.398,4	4.145,5	5.138,3	5.457,9
3.4.4. Ostala pasiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovacka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008*. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci.

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

Tablica se sastavlja u skladu s metodologijom koju je preporučio Medunarodni monetarni fond u Priručniku za platnu bilancu (Balance of Payments Manual, 5. izdanje, 1993.). Izvori podataka su izvješća banaka, trgovackih društava, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze.

Medunarodna ulaganja Republike Hrvatske i u Republiku Hrvatsku iskazuju se u eurima (EUR) i američkim dolarima (USD). Ovisno o izvoru podataka, preračunavanje vrijednosti iz izvornih valuta u izvještajne obavlja se:

- primjenom tekućeg tečaja ili prosječnoga mjesecnoga srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke za transakcije,
- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na izvještajni datum za stanja.

Podaci o inozemnim izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima preuzimaju se iz statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. Stanja vlasničkih ulaganja prate se od početka 2001. godine i korigiraju se za promjene službenog indeksa Zagrebačke burze (CROBEX).

Portfeljna dužnička ulaganja i ostala ulaganja klasificirana su prema sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor država obuhvaća središnju državu i organe lokalne države. Sektor banke uključuje banke.

Pozicije Portfeljna dužnička ulaganja kod Sredstava i kod Obveza obuhvačaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u

dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke, u kojem se nalaze i potraživanja i obveze za obveznice i instrumente tržišta novca.

Pozicije Ostala ulaganja – Trgovinski krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvačaju potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora inozemstvu s osnove trgovinskih kredita. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicije Ostala ulaganja – Krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvačaju podatke o odobrenim i primljenim kreditima između rezidenta i nerezidenta grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti kod Sredstava pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio deviznih sredstava koja banke deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja banaka od inozemstva, prikazana su i potraživanja sektora država od inozemstva. Izvor podataka su izvješća države i banaka.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti kod Obveza pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih obveza prikazanih sektora prema inozemstvu na osnovi tekućih računa, oročenih depozita i depozita s otakznim rokom, depozita po videnju te depozitnog novca. Izvor podataka su izvješća banaka.

Pozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadržava podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja

u milijunima eura

	2004.	2005.	2006.	2007. ^a	2008. ^a	2009.	
						1.tr. ^a	2.tr. ^b
Izravna ulaganja, neto	-7.550,7	-10.602,7	-18.948,9	-28.244,8	-19.182,1	-18.304,0	-19.915,6
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	1.563,4	1.729,8	1.833,1	2.361,5	2.650,0	2.635,7	2.601,5
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	1.502,3	1.610,4	1.725,0	2.260,5	2.460,3	2.522,5	2.512,4
1.1.1. Sredstva	1.502,3	1.610,4	1.725,0	2.260,5	2.460,3	2.522,5	2.512,4
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	61,2	119,3	108,2	101,0	189,7	113,2	89,1
1.2.1. Sredstva	89,6	138,0	144,8	175,4	220,2	216,3	218,7
1.2.2. Obveze	28,4	18,7	36,6	74,4	30,5	103,1	129,6
1.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	9.114,2	12.332,4	20.782,0	30.606,2	21.832,1	20.939,7	22.517,1
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	7.116,4	9.920,6	17.961,3	26.771,9	16.876,6	15.795,8	17.053,4
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	7.116,4	9.920,6	17.961,3	26.771,9	16.876,6	15.795,8	17.053,4
2.2. Ostala ulaganja	1.997,8	2.411,8	2.820,7	3.834,3	4.955,5	5.143,9	5.463,7
2.2.1. Sredstva	19,9	20,1	21,1	24,2	24,3	33,7	22,4
2.2.2. Obveze	2.017,7	2.431,9	2.841,8	3.858,5	4.979,8	5.177,6	5.486,1
2.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja^a

u milijunima eura

	2004.	2005.	2006.	2007. ^b	2008. ^b	2009.	
						1.tr. ^b	2.tr. ^c
Portfeljna ulaganja, neto	-4.475,5	-3.393,6	-2.866,5	-2.935,1	-2.471,1	-2.066,6	-2.363,1
1. Sredstva	1.506,0	2.136,8	2.575,9	3.018,5	2.413,5	2.139,5	2.312,9
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	176,8	418,0	720,4	1.598,8	543,1	446,2	552,9
1.1.1. Banke	5,1	5,9	6,7	6,4	9,7	11,1	8,3
1.1.2. Ostali sektori	171,8	412,1	713,7	1.592,4	533,4	435,1	544,6
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	1.329,1	1.718,8	1.855,4	1.419,6	1.870,4	1.693,3	1.760,0
2. Obveze	5.981,5	5.530,4	5.442,4	5.953,6	4.884,6	4.206,1	4.676,0
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	488,1	646,5	1.037,5	1.529,4	619,4	568,8	598,4
2.1.1. Banke	64,7	84,0	156,7	164,6	70,2	64,3	63,4
2.1.2. Ostali sektori	423,4	562,6	880,8	1.364,9	549,3	504,5	535,0
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	5.493,4	4.883,8	4.404,8	4.424,2	4.265,2	3.637,2	4.077,6
2.2.1. Obveznice	5.493,4	4.883,8	4.404,8	4.424,2	4.265,2	3.637,2	4.077,6
2.2.1.1. Država	4.291,2	3.663,4	3.109,1	2.756,9	2.621,9	2.000,4	2.444,4
2.2.1.2. Banke	453,2	456,6	457,9	459,0	456,8	442,7	445,5
2.2.1.3. Ostali sektori	749,0	763,9	837,8	1.208,3	1.186,4	1.194,1	1.187,7
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.1. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklassifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovачka društva. Reklassifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci.

Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja^a

u milijunima eura

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008. ^b	2009.	
						1.tr. ^b	2.tr. ^c
Ostala ulaganja, neto	-9.781,2	-13.689,0	-16.882,1	-18.067,8	-22.861,5	-25.240,4	-25.353,5
1. Sredstva	5.612,7	4.737,6	5.108,5	6.504,2	6.987,6	5.086,5	5.786,4
1.1. Trgovinski krediti	222,2	262,9	230,5	248,9	224,7	151,6	151,3
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	222,2	262,9	230,5	248,9	224,7	151,6	151,3
Dugoročni krediti	181,4	190,9	177,5	228,8	202,6	136,9	128,1
Kratkoročni krediti	40,8	72,0	53,0	20,1	22,1	14,6	23,2
1.2. Krediti	102,2	146,2	239,5	296,4	435,9	406,9	365,3
1.2.1. Hrvatska narodna banka	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Dugoročni krediti	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
1.2.2. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,7
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,7
1.2.3. Banke	81,6	113,2	188,5	214,8	285,3	293,6	263,6
Dugoročni krediti	62,6	85,3	140,0	160,0	193,6	204,4	197,8
Kratkoročni krediti	19,0	27,9	48,5	54,8	91,7	89,2	65,8
1.2.4. Ostali sektori	20,0	32,3	50,4	81,1	150,0	112,1	100,3
Dugoročni krediti	18,7	32,0	50,2	81,0	146,8	106,0	93,1
Kratkoročni krediti	1,3	0,3	0,2	0,1	3,3	6,1	7,3
1.3. Gotovina i depoziti	5.288,2	4.328,5	4.638,3	5.958,9	6.327,0	4.528,0	5.269,8
1.3.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Banke	4.319,7	3.112,2	3.499,9	4.715,1	4.863,6	3.156,8	3.984,1
1.3.3. Ostali sektori	968,5	1.216,3	1.138,3	1.243,8	1.463,4	1.371,2	1.285,8
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	15.393,9	18.426,6	21.990,6	24.572,1	29.849,2	30.326,9	31.140,0
2.1. Trgovinski krediti	209,4	249,5	244,9	337,8	367,5	388,2	365,8
2.1.1. Država	2,2	2,6	1,9	1,2	0,7	0,7	0,7
Dugoročni krediti	2,2	2,6	1,9	1,2	0,7	0,7	0,7
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	207,2	246,9	243,0	336,6	366,7	387,4	365,1
Dugoročni krediti	183,6	219,1	207,0	305,5	327,2	348,3	323,0
Kratkoročni krediti	23,7	27,8	35,9	31,1	39,5	39,2	42,1
2.2. Krediti	11.941,7	14.541,4	17.347,4	20.088,8	24.343,4	24.480,9	24.893,0
2.2.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti i zajmovi MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	2.253,1	2.486,7	2.559,0	2.613,7	1.574,6	1.641,9	1.642,0
Dugoročni krediti	2.253,1	2.486,7	2.559,0	2.613,7	1.542,9	1.618,7	1.627,5
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	31,7	23,1	14,5
2.2.3. Banke	4.038,1	4.889,2	5.368,9	4.276,8	4.496,7	4.161,0	4.054,3
Dugoročni krediti	3.517,4	3.822,9	4.217,4	3.565,2	3.374,7	3.380,2	3.160,3
Kratkoročni krediti	520,7	1.066,3	1.151,6	711,7	1.122,0	780,7	894,0
2.2.4. Ostali sektori	5.650,5	7.165,5	9.419,4	13.198,2	18.272,0	18.678,0	19.196,8
Dugoročni krediti	5.499,9	6.964,8	9.187,2	12.371,2	17.589,5	17.951,3	18.336,0
Kratkoročni krediti	150,6	200,8	232,2	827,1	682,5	726,8	860,7
2.3. Gotovina i depoziti	3.242,7	3.635,6	4.398,4	4.145,5	5.138,3	5.457,9	5.881,1
2.3.1. Hrvatska narodna banka	2,4	2,6	2,6	2,3	2,3	2,0	1,1
2.3.2. Banke	3.240,3	3.633,0	4.395,8	4.143,2	5.125,5	5.450,2	5.878,2
2.3.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	10,6	5,7	1,8
2.4. Ostale obvezne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije. Reklassifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovачka društva. Reklassifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci.

Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti^a

u milijunima kuna

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	III.	IV.	V.	VI.	2009.	VII.
1. PRIHODI (A + B)	87.019,3	92.642,5	100.392,6	113.386,2	120.036,7	10.185,6	10.633,6	7.875,3	9.003,7	10.024,2	
A) Državni proračun	80.463,5	85.653,0	95.234,1	108.297,0	115.766,5	9.894,4	10.258,5	7.616,7	8.723,2	9.604,4	
B) Izvanproračunski korisnici	6.555,8	6.989,5	5.158,5	5.089,2	4.270,2	291,3	375,0	258,6	280,6	419,7	
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	129,9	38,0	293,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	663,1	863,9	848,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	15,5	18,9	18,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Hrvatske vode	1.224,4	1.227,8	1.526,9	2.041,2	2.105,0	176,7	154,5	129,9	149,4	204,0	
5. Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost	170,7	214,7	659,8	1.102,9	1.221,2	97,5	63,1	118,6	102,5	86,2	
6. Hrvatske autoceste	2.295,4	2.547,0	1.271,1	1.375,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
7. Hrvatske ceste	1.417,8	1.474,7	64,7	119,9	81,0	11,0	9,9	4,3	6,2	9,4	
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	575,9	367,4	409,6	391,4	808,3	4,9	146,6	0,3	15,5	115,7	
9. Hrvatski fond za privatizaciju	62,9	237,0	65,9	58,3	54,7	1,3	0,8	5,6	7,1	4,3	
2. RASHODI (A + B)	86.941,4	92.332,1	98.751,4	109.075,0	118.686,0	10.927,8	10.923,8	9.394,4	10.038,3	10.271,8	
A) Državni proračun	81.861,2	86.715,6	91.979,7	103.004,9	113.309,5	10.448,4	10.575,2	9.032,6	9.600,5	9.818,3	
B) Izvanproračunski korisnici	5.080,3	5.616,5	6.771,7	6.070,1	5.376,5	479,4	348,7	361,8	437,8	453,5	
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	587,4	382,2	565,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	831,3	914,3	931,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	141,3	145,9	155,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Hrvatske vode	1.426,3	1.489,5	1.779,1	2.099,0	2.335,4	128,5	174,2	145,4	218,6	177,1	
5. Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost	32,4	172,0	734,8	1.083,3	1.106,7	96,1	61,5	106,6	81,9	125,4	
6. Hrvatske autoceste	752,3	1.085,1	1.272,7	1.509,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
7. Hrvatske ceste	934,6	1.062,4	1.226,9	1.241,9	1.592,6	223,4	84,0	79,9	104,1	122,9	
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	314,5	183,0	27,4	47,8	254,7	22,6	23,8	24,0	23,9	22,2	
9. Hrvatski fond za privatizaciju	60,1	182,1	78,4	88,2	87,0	8,8	5,2	6,0	9,3	5,9	
NETO/BRUTO OPERATIVNI SALDO (1 – 2)	77,8	310,3	1.641,2	4.311,2	1.350,7	-742,2	-290,3	-1.519,1	-1.034,5	-247,7	
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE (3.1. + 3.2. – 3.3.)	77,8	310,3	1.641,2	4.311,2	1.350,7	-742,2	-290,3	-1.519,1	-1.034,5	-247,7	
3.1. PROMJENA NETO NEFINANSIJSKE IMOVINE	8.373,5	6.699,4	6.108,6	7.811,0	4.228,2	422,0	152,7	182,5	232,4	330,4	
Nabava	8.648,4	7.024,2	6.836,4	8.378,6	4.713,2	457,6	184,0	206,7	258,3	351,3	
A) Državni proračun	1.663,9	1.828,8	1.908,5	3.043,9	3.291,5	265,5	135,1	123,4	184,3	257,5	
B) Izvanproračunski korisnici	6.984,5	5.195,4	4.927,9	5.334,7	1.421,7	192,1	48,9	83,2	74,0	93,8	
Prodaja	274,9	324,8	727,7	567,7	485,0	35,5	31,3	24,1	25,8	20,9	
A) Državni proračun	244,4	275,1	352,7	498,7	303,4	28,9	23,4	22,9	25,4	20,6	
B) Izvanproračunski korisnici	30,5	49,6	375,1	69,0	181,6	6,7	7,9	1,2	0,5	0,3	
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (1 – 2 – 3.1.)	-8.295,6	-6.389,1	-4.467,4	-3.499,8	-2.877,5	-1.164,2	-443,0	-1.701,6	-1.267,0	-578,1	
TRANSAKCIJE U FINANSIJSKOJ IMOVINI I OBAVEZAMA (FINANCIRANJE) (3.3. – 3.2.)	8.295,6	6.389,1	4.467,4	3.499,8	2.877,5	1.164,2	443,0	1.701,6	1.267,0	578,1	
3.2. PROMJENA NETO FINANSIJSKE IMOVINE	28,4	1.609,8	-2.576,7	-2.939,2	2.776,6	1.101,3	1.425,8	-1.664,9	1.414,4	-342,1	
3.2.1. Tuzemna imovina	18,6	1.614,6	-2.593,4	-2.957,2	2.764,1	1.101,3	1.425,8	-1.664,9	1.413,5	-342,1	
A) Državni proračun	138,6	1.747,7	-3.063,9	-3.752,8	1.690,5	829,3	1.309,8	-1.572,5	1.495,1	-323,7	
B) Izvanproračunski korisnici	-120,0	-133,1	470,5	795,6	1.073,6	272,1	116,0	-92,3	-81,6	-18,4	
3.2.2. Inozemna imovina	9,8	-4,9	16,7	18,0	12,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
A) Državni proračun	9,8	-4,9	16,7	18,0	12,4	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	
B) Izvanproračunski korisnici	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	
3.2.3. Monetarni zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
3.3. PROMJENA NETO OBVEZA	8.324,0	7.998,8	1.890,7	560,6	5.654,1	2.265,5	1.868,8	36,7	2.681,4	236,0	
3.3.1. Tuzemne obveze	4.107,7	12.041,7	5.282,8	2.017,1	6.795,7	2.222,4	1.671,9	61,3	-1.615,9	703,7	
A) Državni proračun	4.038,7	10.591,6	3.166,3	1.477,6	5.656,6	1.677,5	1.687,3	65,3	-1.589,7	737,6	
B) Izvanproračunski korisnici	69,0	1.450,1	2.116,5	539,5	1.139,1	545,0	-15,4	-4,0	-26,2	-33,9	
3.3.2. Inozemne obveze	4.216,3	-4.042,8	-3.392,1	-1.456,5	-1.141,7	43,1	196,9	-24,5	4.297,3	-467,8	
A) Državni proračun	270,3	-5.080,6	-3.943,2	-2.980,2	-1.445,8	27,7	115,5	-29,1	4.243,1	-494,3	
B) Izvanproračunski korisnici	3.946,0	1.037,8	551,2	1.523,7	304,1	15,4	81,4	4,6	54,1	26,5	

^a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na statističku seriju od, uključujući, siječnja 2008. Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija. Napomena: Na gotovinskom načelu. Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I2: Operacije državnog proračuna^a

u milijunima kuna

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.				
						III.	IV.	V.	VI.	VII.
1. PRIHODI	80.463,5	85.653,0	95.235,6	108.320,6	115.772,7	9.894,4	10.258,5	7.616,7	8.723,2	9.604,4
1.1. Porezi	47.149,9	50.687,6	58.469,1	64.234,5	69.572,7	4.743,6	6.275,5	4.169,5	4.944,5	5.680,7
1.2. Socijalni doprinosi	29.477,6	31.301,3	33.877,1	37.203,5	40.703,5	3.329,5	3.378,7	3.257,6	3.353,4	3.526,9
1.3. Pomoći	10,1	27,5	196,0	428,0	468,6	44,0	82,2	47,1	8,1	29,4
1.4. Ostali prihodi	3.825,9	3.636,6	2.693,3	6.454,5	5.027,8	1.777,2	522,1	142,5	417,3	367,5
2. RASHODI	83.131,1	87.857,5	95.950,0	108.007,6	115.292,4	10.533,6	10.639,8	9.124,9	9.721,6	9.934,6
2.1. Naknade zaposlenima	22.268,3	23.182,6	24.313,9	27.545,1	29.948,5	2.625,1	2.640,6	2.551,0	2.547,0	2.810,9
2.2. Korištenje dobara i usluga	4.358,7	4.951,9	6.069,1	7.162,4	8.113,7	857,8	666,2	594,3	638,2	671,9
2.3. Potrošnja dugotrajne imovine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Kamate	3.972,5	4.387,0	4.713,6	4.535,0	4.683,2	856,4	416,9	334,3	369,4	201,4
2.5. Subvencije	4.968,1	5.248,7	5.670,8	6.492,0	6.859,5	728,4	1.076,9	507,7	528,3	510,5
2.6. Pomoći	3.420,3	3.796,8	6.653,0	8.363,2	5.783,1	396,2	533,4	389,7	454,3	523,1
2.7. Socijalne naknade	39.730,9	41.358,5	43.444,6	48.176,0	52.593,2	4.690,5	4.813,4	4.306,3	4.752,9	4.715,0
2.8. Ostali rashodi	4.412,4	4.931,9	5.085,0	5.733,9	7.311,2	379,3	492,4	441,6	431,5	501,8
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE	-2.667,6	-2.204,5	-714,4	313,0	480,2	-639,3	-381,3	-1.508,2	-998,5	-330,2
3.1. Promjena neto nefinansijske imovine	1.419,5	1.553,7	1.555,8	2.545,2	2.988,1	236,6	111,7	100,5	158,9	236,9
3.1.1. Dugotrajna imovina	1.384,6	1.517,0	1.595,1	2.625,7	2.719,5	228,9	104,0	94,7	148,2	203,4
3.1.2. Zalihe	0,0	0,0	-80,2	-161,4	79,4	1,4	-0,1	-0,4	4,0	11,7
3.1.3. Pohranjene vrijednosti	7,5	7,2	7,8	9,6	10,1	0,6	3,0	1,0	0,4	0,6
3.1.4. Neproizvedena imovina	27,3	29,5	33,1	71,3	179,1	5,7	4,9	5,2	6,4	21,2
3.2. Promjena neto finansijske imovine	222,0	1.752,8	-3.047,2	-3.734,8	1.702,9	829,3	1.309,8	-1.572,5	1.496,0	-323,7
3.2.1. Tuzemna imovina	212,2	1.757,7	-3.063,9	-3.752,8	1.690,5	829,3	1.309,8	-1.572,5	1.495,1	-323,7
3.2.2. Inozemna imovina	9,8	-4,9	16,7	18,0	12,4	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. Promjena neto obveza	4.309,0	5.510,9	-777,0	-1.502,6	4.210,8	1.705,2	1.802,8	36,2	2.653,4	243,3
3.3.1. Tuzemne obveze	4.038,7	10.591,6	3.166,3	1.477,6	5.656,6	1.677,5	1.687,3	65,3	-1.589,7	737,6
3.3.2. Inozemne obveze	270,3	-5.080,6	-3.943,2	-2.980,2	-1.445,8	27,7	115,5	-29,1	4.243,1	-494,3

^a HAC je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklassifikacija se odnosi na statističku seriju od, uključujući, siječnja 2008. Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija. Napomena: Na gotovinskom načelu. Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I3: Dug središnje države^a

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004. XII.	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.*	III.*	IV.*	V.*	VI.*	VII.
1. Unutarnji dug središnje države	41.134,9	54.494,6	59.385,0	62.839,1	67.399,6	76.806,5	77.299,5	77.584,8	77.084,7	77.711,4
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	37.223,7	50.559,5	54.216,7	56.506,5	64.395,2	72.847,4	73.731,4	74.055,4	73.255,2	74.220,8
Trezorski zapisi	9.022,5	12.533,4	12.662,2	11.975,3	16.775,2	17.870,8	17.118,4	17.931,0	18.193,9	18.696,4
Instrumenti tržišta novca	–	0,9	–	–	10,7	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Obveznice	23.080,1	30.716,0	34.827,9	38.795,2	36.542,7	36.354,0	36.281,5	36.077,7	36.768,3	36.810,5
Krediti Hrvatske narodne banke	3,3	1,4	0,9	1,0	2,2	0,8	1,4	1,6	1,2	1,0
Krediti banaka	5.117,8	7.307,8	6.725,7	5.735,0	11.064,4	18.614,9	20.323,1	20.038,2	18.284,7	18.705,9
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	3.911,2	3.935,0	5.168,2	6.332,6	3.004,4	3.959,0	3.568,1	3.529,4	3.829,5	3.490,6
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	1.726,0	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Krediti banaka	2.185,1	3.935,0	5.168,2	6.332,6	3.004,4	3.959,0	3.568,1	3.529,4	3.829,5	3.490,6
2. Inozemni dug središnje države	49.978,2	45.164,3	41.494,8	39.610,7	30.178,6	26.890,9	26.760,5	26.150,5	29.535,2	29.402,2
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	42.231,2	36.414,5	32.556,6	29.424,0	28.378,2	25.111,3	24.873,5	24.324,0	27.761,4	27.659,4
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	32.919,3	27.020,1	22.836,9	20.397,3	18.768,2	14.917,8	14.723,2	14.469,7	17.824,7	17.852,1
Krediti	9.311,9	9.394,5	9.719,7	9.026,7	9.610,0	10.193,5	10.150,4	9.854,3	9.936,7	9.807,3
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	7.747,0	8.749,8	8.938,2	10.186,7	1.800,3	1.779,7	1.886,9	1.826,5	1.773,7	1.742,7
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Krediti	7.747,0	8.749,8	8.938,2	10.186,7	1.800,3	1.779,7	1.886,9	1.826,5	1.773,7	1.742,7
3. Ukupno (1+2)	91.113,1	99.658,9	100.879,7	102.449,8	97.578,2	103.697,4	104.060,0	103.735,4	106.619,8	107.113,5
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske										
– domaća	5.024,2	5.880,2	7.660,3	8.110,6	13.240,9	13.925,4	13.714,3	13.789,0	13.805,4	13.740,9
– inozemna	13.247,0	13.853,9	14.303,7	19.024,2	31.392,8	32.102,1	32.838,1	32.762,9	32.641,5	32.599,5

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije, a HAC je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. U ovoj tablici dug HBOR-a u dijelu 2. Inozemni dug središnje države reklassificiran je od, uključujući, prosinca 1998., u dijelu 1. Unutarnji dug središnje države reklassificiran je od, uključujući, lipnja 1999., a dug HAC-a reklassificiran je od, uključujući, siječnja 2008.

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu uskladeni s podacima Ministarstva financija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjega i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, Bilanca Hrvatske narodne banke i Konsolidirana bilanca banaka. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga koju sastavlja Hrvatska narodna banka. U dodatku je naveden podatak o

izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor podataka o domaćim jamstvima su banke, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Iznimno od navedenog u dijelu "Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama" u ovoj je tablici dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka u dijelu 2. Inozemni dug središnje države, reklassificiran iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi od, uključujući, prosinca 1998., a u dijelu 1. Unutarnji dug središnje države reklassificiran je od, uključujući, prosinca 2002.

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2005. = 100			Lančani indeksi			Godišnji mješevni indeksi		
		Indeksi potrošačkih cijena			Indeksi potrošačkih cijena ^a			Cijene pri proizvođačima ^b	Indeksi potrošačkih cijena ^c	
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra
1995.	prosinac	100,2	100,2	99,8	100,5	103,7	102,4
1996.	prosinac	100,0	100,2	99,5	100,3	103,4	102,3
1997.	prosinac	100,7	100,3	102,3	99,9	103,8	102,7
1998.	prosinac	82,1	84,6	73,7	100,3	100,4	100,0	100,0	105,4	104,3
1999.	prosinac	85,3	87,2	78,5	100,6	100,8	100,0	100,3	103,9	103,1
2000.	prosinac	90,0	92,0	82,8	100,4	100,4	100,1	100,2	105,5	105,5
2001.	prosinac	92,1	93,2	88,5	100,4	100,4	100,5	99,0	102,4	101,3
2002.	prosinac	93,8	94,2	92,6	100,4	100,6	99,6	99,9	101,8	101,1
2003.	prosinac	95,4	95,7	94,6	100,3	100,2	100,5	100,0	101,7	101,6
2004.	prosinac	98,0	98,0	98,0	100,7	100,9	100,2	99,3	102,7	102,5
2005.	prosinac	101,6	101,4	102,0	100,5	100,5	100,5	99,7	103,6	103,5
2006.	prosinac	103,7	102,8	106,4	100,0	100,0	100,2	100,0	102,0	101,4
2007.	prosinac	109,7	109,5	110,0	101,2	101,2	101,3	100,4	105,8	106,6
2008.	listopad	113,7	113,8	112,9	99,9	100,0	99,5	98,9	105,9	106,4
	studenzi	113,5	113,2	114,2	99,9	99,5	101,1	98,5	104,7	104,6
	prosinac	112,8	112,2	114,7	99,4	99,1	100,5	98,7	102,9	102,4
2009.	siječanj	114,2	114,1	115,3	101,2	101,0	102,2	99,9	103,4	102,9
	veljača	114,9	114,9	115,7	100,6	100,7	100,3	100,2	104,2	103,9
	ožujak	115,2	115,2	115,6	100,2	100,3	99,9	98,8	103,8	103,5
	travanj	116,0	116,4	115,3	100,8	101,0	99,8	100,5	103,9	103,7
	svibanj	116,0	116,3	115,7	100,0	99,9	100,3	100,6	102,7	102,4
	lipanj	116,1	116,1	116,9	100,1	99,8	101,0	100,9	102,1	101,6
	srujan	115,3	114,7	118,4	99,3	98,7	101,3	100,6	101,2	100,5
	kolovoz	115,2	114,5	118,9	99,9	99,8	100,4	100,8	101,5	100,8
	rujan	115,0	114,5	117,3	99,8	100,1	98,7	99,3	101,0	100,3

^a Od siječnja 1992. do prosinca 1997. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo. ^b Od siječnja 2005. revidirani podaci zbog izmjene metodologije Državnog zavoda za statistiku. ^c Od siječnja 1992. do prosinca 1998. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo.

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Početkom 2004. godine Državni zavod za statistiku uveo je indeks potrošačkih cijena. Taj je pokazatelj kretanja cijena izrađen u skladu s metodološkim načelima koja su postavili Međunarodna organizacija rada (ILO) i Statistički ured Europske unije (Eurostat). Dana 17. veljače objavljeno je priopćenje o kretanju indeksa potrošačkih cijena u siječnju 2004. te vremenska serija indeksa potrošač-

kih cijena od siječnja 2001. DZS je naknadno izračunao i vremensku seriju indeksa potrošačkih cijena od siječnja 1998. do prosinca 2000. godine. U skladu s tim DZS je prestao objavljivati indeks cijena na malo i indeks troškova života, čija metodologija izračuna nije u zadovoljavajućoj mjeri bila uskladena s međunarodno prihvaćenim standardima. Osnovne značajke indeksa potrošačkih cijena prikazane su u Okviru 1. u Biltenu HNB-a broj 91 (2004.). Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena prikazana je u tablici Ekonomski indikatori u Biltenu HNB-a.

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2005. = 100 ^a			Lančani indeksi			Godišnji indeksi		
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge
1998.	prosinac	87,3	88,6	80,0	99,9	99,9	100,0
1999.	prosinac	89,8	91,1	82,3	100,1	100,1	100,1	102,9	102,9	103,0
2000.	prosinac	92,8	93,9	86,5	100,4	100,4	100,2	103,3	103,0	105,0
2001.	prosinac	93,9	94,6	89,8	99,8	99,7	100,3	101,2	100,8	103,8
2002.	prosinac	95,0	95,6	91,9	100,0	100,1	99,4	101,2	101,0	102,4
2003.	prosinac	96,2	96,4	94,7	100,2	100,1	101,0	101,2	100,9	103,0
2004.	prosinac	98,4	98,5	97,4	100,1	100,1	100,4	102,3	102,2	102,9
2005.	prosinac	101,3	101,4	101,0	100,1	100,0	100,5	103,0	102,9	103,7
2006.	prosinac	103,6	103,6	103,6	99,8	99,7	100,3	102,3	102,2	102,5
2007.	prosinac	108,8	109,1	107,2	100,8	100,8	100,4	105,0	105,3	103,5
2008.	listopad	113,5	113,7	112,0	100,3	100,6	99,0	105,9	106,0	105,3
	studen	114,0	114,3	112,3	100,5	100,5	100,2	105,6	105,6	105,2
	prosinac	113,3	113,5	112,5	99,4	99,3	100,2	104,2	104,0	105,0
2009.	siječanj	113,2	113,3	112,9	99,9	99,8	100,4	104,2	104,1	104,3
	veljača	113,4	113,4	113,6	100,2	100,1	100,6	104,3	104,3	104,4
	ožujak	113,9	114,1	113,0	100,5	100,6	99,5	104,2	104,4	103,6
	travanj	115,4	115,9	112,7	101,3	101,6	99,7	104,8	105,1	103,2
	svibanj	115,8	116,3	113,3	100,4	100,3	100,6	104,1	104,4	102,8
	lipanj	116,2	116,3	115,4	100,3	100,0	101,8	103,4	103,6	102,3
	srpanj	115,4	114,9	117,9	99,3	98,8	102,2	102,9	103,0	102,4
	kolovoz	115,1	114,4	118,6	99,7	99,5	100,6	102,3	102,3	102,3
	rujan	114,8	114,6	115,7	99,7	100,1	97,5	101,5	101,4	102,2

^a Od siječnja 2007. DZS objavljuje indeks potrošačkih cijena na novoj bazi: 2005. = 100.

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Temeljni indeks potrošačkih cijena izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje ukupnog indeksa potrošačkih cijena isključe cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među

ostalim, tu su svrstane i cijene električne struje i naftnih derivata). Ukupno je isključeno 111 dobara i usluga, čiji udio u košarici za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u 2005. godini iznosi 30,06% (od toga 6,93 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 23,13 postotnih bodova na proizvode čije se cijene administrativno reguliraju). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

u tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesecni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
1996.	prosinac	2.217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5
2002.	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0
2003.	prosinac	4.045,0	99,8	105,4	105,9
2004.	prosinac	4.312,0	99,1	106,6	105,9
2005.	prosinac	4.473,0	97,3	103,7	104,9
2006.	prosinac	4.735,0	97,0	105,9	105,2
2007.	prosinac	4.958,0	96,6	104,7	105,2
2008.	rujan	5.203,0	100,4	109,7	106,8
	listopad	5.263,0	101,2	108,1	107,0
	studen	5.397,0	102,5	105,2	106,8
	prosinac	5.410,0	100,3	109,1	107,0
2009.	siječanj	5.307,0	98,1	105,7	105,7
	veljača	5.230,0	98,6	104,8	105,3
	ožujak	5.367,0	102,6	106,5	105,6
	travanj	5.295,0	98,7	105,1	105,5
	svibanj	5.326,0	100,6	102,9	105,0
	lipanj	5.370,0	100,8	103,9	104,8
	srpanj	5.308,0	98,8	101,4	104,3

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača

indeksni bodovi, originalni podaci

Godina	Mjesec	Kompozitni indeksi			Indeksi odgovora						
		Indeks pouzdanja potrošača	Indeks očekivanja potrošača	Indeks raspoloženja potrošača	I1	I2	I3	I4	I7	I8	I11
1999.	listopad	-33,7	-14,9	-46,3	-38,4	-12,1	-49,9	-17,6	35,5	-50,7	-69,7
2000.	listopad	-20,9	3,5	-32,2	-26,2	1,2	-22,0	5,7	26,9	-48,3	-63,6
2001.	listopad	-27,0	-11,4	-35,6	-29,6	-10,0	-35,9	-12,7	22,9	-41,3	-62,3
2002.	listopad	-25,2	-8,3	-29,3	-22,6	-5,1	-31,2	-11,5	20,1	-34,1	-64,0
2003.	listopad	-22,2	-4,5	-25,0	-21,5	-2,6	-26,5	-6,4	14,7	-27,1	-65,2
2004.	listopad	-23,9	-7,9	-22,0	-19,1	-4,1	-30,5	-11,6	22,5	-16,5	-57,3
2005.	prosinac	-26,4	-13,7	-25,6	-16,4	-5,9	-34,4	-21,5	27,6	-25,9	-50,6
2006.	prosinac	-18,9	-4,7	-15,4	-10,9	1,1	-22,4	-10,5	16,9	-12,9	-49,4
2007.	prosinac	-24,7	-15,5	-24,5	-16,8	-9,8	-31,8	-21,2	12,8	-25,0	-54,8
2008.	studen	-32,4	-24,3	-30,9	-25,5	-17,6	-45,8	-30,9	28,0	-21,5	-53,0
	prosinac	-42,0	-33,3	-40,9	-30,7	-25,9	-51,8	-40,6	43,4	-40,3	-57,9
2009.	siječanj	-40,8	-31,3	-35,8	-23,1	-18,5	-50,0	-44,0	49,1	-34,4	-51,7
	veljača	-44,1	-31,3	-41,7	-30,4	-20,8	-55,8	-41,7	56,6	-38,9	-57,4
	ožujak	-45,3	-35,0	-41,7	-31,1	-23,8	-57,7	-46,1	59,6	-36,4	-51,6
	travanj	-44,3	-32,2	-43,6	-32,0	-20,7	-58,3	-43,6	54,3	-40,6	-58,6
	svibanj	-38,9	-26,5	-39,2	-31,5	-16,6	-54,4	-36,4	47,8	-31,7	-54,6
	lipanj	-45,0	-32,4	-42,4	-33,4	-21,7	-60,3	-43,1	55,5	-33,6	-59,7
	srpanj	-47,7	-39,2	-46,0	-38,0	-30,2	-62,2	-48,2	56,4	-37,7	-56,0
	kolovoz	-52,3	-44,5	-50,0	-39,9	-34,8	-65,5	-54,2	61,5	-44,7	-58,5
	rujan	-40,8	-27,6	-44,7	-36,3	-20,4	-59,7	-34,7	48,0	-38,2	-60,1
	listopad	-41,0	-25,1	-46,8	-35,8	-18,2	-62,3	-31,9	57,1	-42,2	-56,9

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača

HNB-ova anketa pouzdanja potrošača provodi se od travnja 1999. godine prema metodologiji Europske komisije pod nazivom Zajednički harmonizirani program europskih anketa pouzdanja. Ovo se HNB-ovo anketno istraživanje do travnja 2005. godine provodilo jednom u tromjesečju (u siječnju, travnju, srpnju i listopadu). Od svibnja 2005. godine Hrvatska narodna banka anketno istraživanje provodi svakoga mjeseca, u suradnji s Europskom komisijom, koristeći se njezinom tehničkom i finansijskom pomoći. Za izradu i provedbu Ankete odgovorna je jedino Hrvatska narodna banka.

Upitnik sadržava ukupno 23 pitanja kojima se ispituje percepcija potrošača glede promjena ekonomskih pojava s kojima se oni svakodnevno susreću. Na osnovi odgovora iz Ankete o pouzdanju potrošača utvrđuje se vrijednost indeksa odgovora prema zadanoj metodologiji. Iz vrijednosti indeksa odgovora izračunava se i praktično kretanje triju kompozitnih indeksa: indeksa pouzdanja potrošača (IPP), indeksa raspoloženja potrošača (IRP) i indeksa očekivanja potrošača (IOP). Svaki navedeni kompozitni indeks za sebe aritmetička je sredina indeksa odgovora (I), tj. prosjek prethodno kvantificiranih odgovora na pojedina pitanja iz ankete:

$$I_i = \sum_z^k r_i \cdot w_i$$

gdje je: r vrijednost odgovora, w udio ispitanika koji su se opredijelili za pojedini odgovor (ponder), i pitanje iz upitnika, z ponuđeni/

odabrani odgovor, k broj ponuđenih odgovora na pojedino pitanje.

Vrijednosti navedenih indeksa kreću se u rasponu $-100 < I_i < 100$. Veće vrijednosti indeksa u odnosu na prethodno razdoblje upućuju na porast očekivanja (optimizma) u pogledu specifičnog područja obuhvaćenog pojedinim pitanjem.

U tablici su prikazane vrijednosti odabranih indeksa odgovora na pitanja:

11: Kako se tijekom proteklih 12 mjeseci promijenila finansijska situacija u vašem kućanstvu?

12: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti finansijska situacija u vašem kućanstvu?

13: Što mislite, kako se tijekom posljednjih 12 mjeseci promijenila ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

14: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

17: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti broj nezaposlenih?

18: S obzirom na ukupnu ekonomsku situaciju, mislite li da je sada pravo vrijeme za kupnju trajnih dobara za kućanstvo (namještaja, stroja za pranje rublja, televizora i sl.)?

111: Koliko je vjerojatno da ćete tijekom sljedećih 12 mjeseci uspjeti išta uštedjeti?

Komponente kompozitnih indeksa su:

IPP: I2, I4, I7 $\times (-1)$, I11

IOP: I2, I4

IRP: I1, I3, I8.

Popis banaka i štedionica

1. listopada 2009.

Banke koje imaju odobrenje za rad

1. Banco Popolare Croatia d.d., Zagreb
2. Banka Brod d.d., Slavonski Brod
3. Banka Kovanica d.d., Varaždin
4. Banka splitsko-dalmatinska d.d., Split
5. BKS Bank d.d., Rijeka
6. Centar banka d.d., Zagreb
7. Credo banka d.d., Split
8. Croatia banka d.d., Zagreb
9. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Rijeka
10. Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb
11. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
12. Imex banka d.d., Split
13. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
14. Jadranška banka d.d., Šibenik
15. Karlovačka banka d.d., Karlovac
16. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
17. Međimurska banka d.d., Čakovec
18. Nava banka d.d., Zagreb
19. OTP banka Hrvatska d.d., Zadar
20. Partner banka d.d., Zagreb
21. Podravska banka d.d., Koprivnica
22. Primorska banka d.d., Rijeka
23. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb
24. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
25. Samoborska banka d.d., Samobor
26. Slatinska banka d.d., Slatina
27. Société Générale – Splitska banka d.d., Split
28. Štedbanka d.d., Zagreb
29. Vaba d.d. banka Varaždin, Varaždin
30. Veneto banka d.d., Zagreb
31. Volksbank d.d., Zagreb
32. Zagrebačka banka d.d., Zagreb

Štedne banke koje imaju odobrenje za rad

1. Obrtnička štedna banka d.d., Zagreb
2. A štedna banka malog poduzetništva d.d., Zagreb

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. HPB – Stambena štedionica d.d., Zagreb
2. PBZ stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
5. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

Ostale institucije

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb. posluje u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (NN, br. 138/2006.)

Predstavništva inozemnih banaka

1. Bank für Kärnten und Steiermark AG, Zagreb
2. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
3. Deutsche Bank AG, Zagreb
4. Komercijalna banka a.d., Zagreb
5. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb
6. Union de Banques Arabes et Françaises – UBAF, Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Agroobrtnička banka d.d., Zagreb	14.6.2000.
2. Alpe Jadran banka d.d., Split	15.5.2002.
3. Cibalae banka d.d., Vinkovci	20.10.2000.
4. Glumina banka d.d., Zagreb	30.4.1999.
5. Gradska banka d.d., Osijek	3.5.1999.
6. Hrvatska gospodarska banka d.d., Zagreb	19.4.2000.
7. Ilirija banka d.d., Zagreb	6.4.1999.
8. Komercijalna banka d.d., Zagreb	30.4.1999.
9. Međimurska štedionica d.d., Čakovec	17.3.2004.
10. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	8.9.2000.
11. Županjska banka d.d., Županja	3.5.1999.

Banke i štedionice u likvidaciji

Naziv banke/štedionice	Datum pokretanja likvidacije
1. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	31.5.2000.
2. Križevačka banka d.d., Križevci	3.1.2005.
3. Primus banka d.d., Zagreb	23.12.2004.
4. Štedionica Dora d.d., Zagreb	1.1.2002.
5. Štedionica Zlatni vrutak d.d., Zagreb	28.12.2001.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Hibis štedionica d.d., Zagreb	7.3.2001.
2. Marvil štedionica d.d., Zagreb	8.6.2001.
3. Zagrebačka štedionica d.d., Zagreb	22.3.2000.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. listopada 2009.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta Članovi Savjeta	dr. sc. Željko Rohatinski prof. dr. Boris Cota Davor Holjevac prof. dr. Vlado Leko dr. sc. Branimir Lokin dr. sc. Željko Lovrinčević Relja Martić mr. sc. Adolf Matejka prof. dr. Silvije Orsag mr. sc. Tomislav Presečan prof. dr. Jure Šimović dr. sc. Sandra Švaljek prof. dr. Mladen Vedriš prof. dr. Boris Vujičić
--	--

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	dr. sc. Željko Rohatinski
Zamjenik guvernera	prof. dr. Boris Vujičić
Viceguverner	Davor Holjevac
Viceguverner	Relja Martić
Viceguverner	mr. sc. Adolf Matejka
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralnobankarske operacije	mr. sc. Irena Kovačec
Sektor za devizne poslove	
Sektor bonitetne regulative i nadzora banaka	Željko Jakuš
Sektor plana, analize i računovodstva	mr. sc. Diana Jakelić
Sektor platnog prometa	Neven Barbaroša
Sektor za informatičke tehnologije	mr. sc. Mario Žgela
Sektor podrške poslovanju	Boris Ninić
Sektor za međunarodnu suradnju	mr. sc. Michael Faulend

Kratice i znakovi

BDP	– bruto domaći proizvod	PDV	– porez na dodanu vrijednost
BDV	– bruto dodana vrijednost	potr.	– potrošnja
BZ	– blagajnički zapisi	pr.	– proizvodi
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	RH	– Republika Hrvatska
dep.	– depoziti	SDR	– posebna prava vučenja
DZS	– Državni zavod za statistiku	SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
EMU	– Ekonomski i monetarni unija	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
engl.	– engleski	tis.	– tisuća
ESB	– Europska središnja banka	T-HT	– HT – Hrvatske telekomunikacije d.d.
EU	– Europska unija	TNZ	– Tržište novca Zagreb
Fed	– američka središnja banka (<i>Federal Reserve System</i>)	tr.	– tromjesečje
fik.	– fiksni	tromjes.	– tromjesečje
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost	TZ	– trezorski zapisi
HAC	– Hrvatske autoceste	val.	– valutni
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga		
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak		
HC	– Hrvatske ceste		
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju		
HNB	– Hrvatska narodna banka		
HPB	– Hrvatska poštanska banka		
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje		
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje		
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje		
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (<i>International Energy Agency</i>)		
ILO	– Međunarodna organizacija rada (<i>International Labour Organization</i>)		
Ina	– Industrija nafte d.d.		
ind.	– industrijski	–	– nema pojave
MF	– Ministarstvo financija	– ne raspolaže se podatkom
mil.	– milijun	0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
mlrd.	– milijarda	Ø	– prosjek
MMF	– Međunarodni monetarni fond	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
NIA	– neto inozemna aktiva	*	– ispravljen podatak
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti	()	– nepotpun, nedovoljno provjerjen podatak
OP	– obvezna pričuva		

issn 1331-6036